

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 4Δ' (94) - ΤΕΥΧΟΣ 3 - ΜΑΡΤΙΟΣ 2017
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδος Έκδόσεων της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής
Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ό Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας, Αμαρουσίου και Ώρωποῦ κ. Κύριλλος,
Διευθυντής Κλάδου Έκδόσεων Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ: Κωνσταντῖνος Χολέβας, Λίτσα Ί. Χατζηφώτη, Έμμανουήλ Πλοῦσος.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Άποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Χρ. Κωβαῖος, Ίασίου 1 – 115 21 Άθήνα. Τηλ.: 210-8160127 – Fax 210-8160128

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Ίωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ. Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
<http://www.ecclesia.gr> e-mail: periodika@ecclesia.gr

Γιά τήν άποστολή άνακουνώσεων και ειδήσεων άπευθύνεσθε:

- για τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ: periodika@ecclesia.gr
- για τό περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ: efimerios@ecclesia.gr
- για τό περιοδικό ΘΕΟΛΟΓΙΑ: theologia@ecclesia.gr

Περιεχόμενα

ΤΕΥΧΟΣ – 3^ο,
ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ	148
ΠΙΝΑΞ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ	149
ΕΚΓΚΥΚΛΙΟΙ	
Περί τῶν Ἱερατικῶν Κλήσεων - Ἡ συμβολή τῆς οἰκογενείας στήν καλλιέργεια καί ἀνάδειξη τῶν Ἱερατικῶν Κλήσεων	150
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ	
'Ο Ἑορτασμός τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας.....	153
ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ	
Ἡ Ἑκτακτὴ Σύγκλησις τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας	159
<i>Τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου,</i> Εἰσήγησις στήν Ἑκτακτὴ Σύγκλησις τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας	163
<i>Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρυστίας καί Σκύρου κ. Σεραφεῖμ,</i> Ἀντιφώνησις στήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας	166
<i>Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ,</i> Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως	168
<i>Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ,</i> Προτάσεις - Πορίσματα περὶ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν	187
ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ	
<i>Τοῦ π. Ἰωάννου Σκιαδαρέση,</i> Ἡ ἔννοια τοῦ Ἁγίου στή Βιβλική Θεολογία	198
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	206
ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ	218
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	220
ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ	224

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ Μαρτίου τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ δημοσιεύουμε τὴν Ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὴν ἑβδομάδα ἱερατικῶν κλήσεων. Δημοσιεύουμε ἐπίσης τὸ Χρονικὸ τοῦ Συνοδικοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὸ Θέμα τοῦ Μηνός εἶναι ἀφιερωμένο στὴν Ἑκτακτὴ Σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (Ι.Σ.Ι.) στίς 8 καὶ 9 Μαρτίου ἐ.ἔ. Μπορεῖτε νὰ διαβάσετε τὴν Εἰσήγηση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, τὴν Ἀντιφώνηση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐτιμήθη γιὰ τὰ 50 ἔτη τῆς προσφορᾶς του ὡς κληρικοῦ, καὶ τίς εἰσηγήσεις τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ καὶ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ.

Στὰ Συνοδικὰ Ἀνάλεκτα δημοσιεύουμε τὴν ἀνακοίνωση τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Σκιαδαρέση στό ΙΣΤ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων (Λαμία 19-21.9.2016).

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται μὲ τὰ συνήθη ὑπηρεσιακὰ κείμενα τῶν Κανονισμῶν καὶ Προκηρύξεων καθὼς καὶ μὲ τίς εἰδησεογραφικὲς στήλες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικῶν καὶ τῶν Διορθοδόξων-Διαχριστιανικῶν.

ΠΙΝΑΞ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Συμπληρωματικός Προκαταρκτικός Πίναξ
Υποψηφίων προς ΑρχιερατείανΗ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 1197
Αριθμ. Διεκπ. 536

Αθήνησι 9η Μαρτίου 2017

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τό ἄρθρον 19 παρ. 3 τοῦ ν. 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιεύομεν κατωτέρω «Συμπληρωματικόν Προκαταρκτικόν Πίνακα Κληρικῶν», ὑποψηφίων δι' ἐγγραφήν εἰς τόν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν Ἐκλογίμων καί κεκτημένων τά ὑπό τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τοῦ Νόμου ὀριζόμενα τυπικά καί οὐσιαστικά προσόντα.

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 20 παρ. 1 τοῦ ν. 590/1977, κατά τῆς ἐγγραφῆς ὑποψηφίου τινός ἐκ τῶν κατωτέρω, δύναται νά ἀσκηθῆ παρ' οἰουδήποτε, κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ, ἔνστασις ἐντός δύο (2) μηνῶν ἀπό τῆς δημοσιεύσεως, ἐπί τῷ λόγῳ ὅτι οὗτος στερεῖται τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν οὐσιαστικῶν ἢ τυπικῶν προσόντων.

Ἡ ἔνστασις αὕτη ὑποβάλλεται εἴτε πρὸς τόν οἰκεῖον Μητροπολίτην εἴτε πρὸς τήν Ἀρχιεραγματείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τά περαιτέρω.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ
ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ
ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ
ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

1. Ἀρχιμ. Κύριλλος Ἀλεξιάκης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς,
2. Ἀρχιμ. Γεράσιμος Βλατίτσης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας,
3. Ἀρχιμ. Καλλίνικος Δοράκης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμωπίας,
4. Ἀρχιμ. Λοῦππος Κουκουρίκος, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας,
5. Ἀρχιμ. Σπυρίδων Μπουργιώτης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,
6. Ἀρχιμ. Φιλόθεος Νικολάκης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,
7. Ἀρχιμ. Θεοδόσιος Οἰκονομίδης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,
8. Ἀρχιμ. Δαυίδ Παλούκας, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης,
9. Ἀρχιμ. Θεόφιλος Προυσαλίδης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς.

Ἐντολῆ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεραγματεὺς

Ὁ Μεθώνης Κλήμης

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Περί τῶν Ἱερατικῶν Κλήσεων -
Ἡ συμβολή τῆς οἰκογένειας στήν καλλιέργεια καί ἀνάδειξη
τῶν Ἱερατικῶν Κλήσεων*

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 431
Ἀριθμ. Διεκπ. 258
Ἀθήνησι 8η Φεβρουαρίου 2017

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2984

Πρός
Τό Χριστεπώνυμον Πλήρωμα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,
χωρίς ἀμφιβολία ὁ Θεός καλεῖ τίς ψυχές πού θέλει
νά τεθοῦν στήν ὑπηρεσία του. Μέ τρόπους πού μόνο
Αὐτός γνωρίζει καί χρησιμοποιεῖ λέγει στους ἐκλε-
κτούς Του: «Ἀκολουθεῖ μοι» καί ἡ ψυχή ἢ ἀνταπο-
κρίνεται στό κάλεσμα τοῦ Θεοῦ ἢ κωφεύει καί ἀδια-
φορεῖ γι' αὐτή τήν κλήση. Παρ' ὅλα αὐτά μιά ἱερατι-
κή κλήση γιά νά ἀναπτυχθεῖ καί νά καλλιεργηθεῖ
χρειάζεται κατάλληλο περιβάλλον. Ἡ ἱστορία τῶν
ἱερατικῶν κλήσεων ἔχει ἀποδείξει ὅτι ἀπό καλές καί
χριστιανικές οἰκογένειες προέρχονται καλοί καί
ἅγιοι ἱερεῖς. Στήν καλλιέργεια καί ἀνάδειξη τῶν
κλήσεων, μετά τήν θεία Χάρη, συμβάλλει ἡ οἰκογένεια.
Ἡ συμβολή τῆς μάλιστα εἶναι τέτοια πού, χω-
ρίς νά διαψευσθοῦμε, μπορούμε νά τονίσουμε ὅτι
σπάνια ἀπό κακή οἰκογένεια προήρχοντο καλοί ἱε-
ρεῖς. Ὅ,τι εἶναι τό δένδρο εἶναι καί ὁ καρπός, ἐφ'
ὅσον ἀπό τούς καρπούς γνωρίζεται τό δένδρο
(*Ματθ. ιβ', 33*).

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς σημερινῆς Κυριακῆς τῆς
Σταυροπροσκυνήσεως, πού μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς

Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἀφιερωμένη στήν
προβολή τῶν ἱερατικῶν κλήσεων θά ἀναφεροῦμε
στήν συμβολή τῆς οἰκογένειας στήν καλλιέργεια καί
ἀνάδειξη τῶν ἱερατικῶν ἢ μοναχικῶν κλήσεων. Στό
ἐρώτημά μας μέ ποιόν τρόπο συμβάλλει ἡ οἰκογένεια
στό ἔργο τοῦ Θεοῦ ἀπαντᾶμε α' μέ τήν πίστη
τῆς, β' μέ τίς θυσίες τῆς, γ' μέ τό παράδειγμά τῆς καί
δ' μέ τήν προσευχή τῆς.

1. Μέ τήν πίστη τῆς

Ἡ οἰκογένεια πρέπει νά ἐκτιμᾷ τήν ἀποστολή, τό
χάρισμα καί τήν διακονία τοῦ ἱερέως. Νά πιστεύει
ἀκράδαντα, ἔμπρακτα, ζωντανά καί φλογερά ὅτι ὁ
ἱερεὺς εἶναι ἓνας ἄλλος Χριστός, μεσίτης μεταξύ Θε-
οῦ καί ἀνθρώπων, ἐκεῖνος δηλαδή πού ὀμιλεῖ στόν
Θεό γιά τούς ἀνθρώπους καί στους ἀνθρώπους γιά
τόν Θεό.

Ὁ Θεός ἐξέλεξε ἀνθρώπους καί τούς ἔδωσε τέ-
τοια ἐξουσία πού δέν τήν ἔδωσε οὔτε στους ἀγγέ-
λους. Κι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι εἶναι οἱ ἱερεῖς. Οἱ ἱερεῖς,
πού ἀναγεννοῦν μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ τίς ψυχές. Οἱ
ἱερεῖς μέ τήν ἐξουσία πού τούς ἔδωσε ὁ Θεός συγχω-
ροῦν τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἱερεῖς πού κα-
τεβάζουν τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ στήν Ἁγία Τράπεζα καί
τόν προσφέρουν στόν οὐράνιο Πατέρα ὑπέρ τῆς τοῦ
κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας καί «εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
τιῶν καί ζωὴν αἰώνιον». Οἱ ἱερεῖς πού εἶναι πατέρες,
διδάσκαλοι, παρηγορητές τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἕνας
καλός ἱερέας εἶναι ἓνας ἀνεκτίμητος πνευματικός
θησαυρός, πού τόν ἀπολαμβάνει καί τόν χαίρεται ἡ
Ἐκκλησία, ἡ κοινότητα καί ἡ οἰκογένειά του.

Ἀποτελεῖ μεγίστη τιμή στήν οἰκογένεια νά προσ-
φέρει στόν Θεό, στήν Ἐκκλησία, στήν κοινότητα ἓνα

* Ἀνεγνώσθη στους Ἱερούς Ναούς κατά τήν Γ' Κυριακή τῶν Νηστειῶν (τῆς Σταυροπροσκυνήσεως).

τέτοιο ανεκτίμητο θησαυρό, ὄργανο τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καί σκεῦος ἐκλογῆς.

Οἱ γονεῖς πρέπει ἀκόμα νά πιστεύουν ὅτι τά παιδιά τους ἀνήκουν πρῶτα στόν Θεό καί ἔπειτα σ' αὐτούς. Ὁ Θεός εἶναι ὁ πατέρας πάντων ὁ ὑπέροχος κυρίαρχος, νομοθέτης καί κυβερνήτης. Ὁ Θεός χάρισε τά παιδιά στους γονεῖς γιά νά ἐκπληρωθοῦν τά σχέδιά Του. Δέν ἐπιτρέπεται οἱ γονεῖς νά ἀνταχθοῦν στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ Κύριος ἐπισήμανε στόν ἀπόστολο Παῦλο στίς πύλες τῆς Δαμασκού: «Σκληρόν πρὸς κέντρα λακτίζειν» (Πράξ. κστ', 14). Ἡ διδακτική ἱστορία τοῦ Ἰωῆ καί ἄλλων ἀποδεικνύει σ' ὅλους ὅτι ὁ Θεός εὐρίσκει τρόπους νά πραγματοποιήσει τό σχέδιό Του. Παρά τά ἐμπόδια καί ἐνδεχόμενες ἀντιρρήσεις καλεῖ σέ συνεργασία. Δέν ἐπιτρέπεται οἱ γονεῖς νά ἀγνοήσουν ἢ νά περιφρονήσουν τήν κλήση τῶν παιδιῶν τους. Θά δώσουν λόγο στόν Θεό γιά τήν ἀντίδρασή τους καί φέρουν τρομερή εὐθύνη γιά ὅλα τά προβλήματα πού μπορεῖ νά δημιουργήσουν σέ μιὰ ψυχή, πού εἶναι ἀθάνατη καί πλάσθηκε γιά τήν αἰωνιότητα κι ὄχι γιά νά ἰκανοποιεῖ τίς ἀδυναμίες καί τούς συναισθηματισμούς τῶν γονέων. Σέ ἀνάλογη περίπτωση ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπισήμανε στους ἐπιδιώκοντες τήν ματαίωση τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ ὅτι «οἶδαμεν γάρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· καὶ πάλιν· Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Φοβερόν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος» (Ἐβρ. ι', 30-31).

2. Μέ τίς θυσίες τῆς

Ἀνθρωπίνως ἴσως ἡ ἀφιέρωση στόν Θεό ἑνὸς παιδιοῦ μπορεῖ νά στοιχίζει στήν οἰκογένεια, στους γονεῖς. Εἶναι κάτι τό ἀνθρώπινο. Τό κατανοοῦμε. Οἱ γονεῖς ἀγαποῦν πάντα πολύ ἓνα καλό παιδί τους, τρέφουν πολλές ἐλπίδες γιά τό μέλλον του, τούς στοιχίζει ὅταν, ὅπως νομίζουν, θά τό χάσουν ἀπό κοντά τους. Σκέπτονται ὅτι, ὅταν θά ἀφιερωθεῖ στό Θεό, θά περιορισθεῖ ἡ ζωὴ του, θά κοντύνει ὁ ὀρίζοντας τῆς ἀναπτύξεώς του, θά ὑποχρεωθεῖ σέ θυσίες, δέν θά ἀνέλθει κοινωνικῶς. Καί πολλοὶ ἄλλοι ἀποτρεπτικοὶ συλλογισμοὶ πλήττουν εὐλόγως τήν συνείδηση τῶν γονέων. Ἀλλά ὡς ἐδῶ ὁμιλεῖ ἡ ἀνθρώπινη λογική. Πρέπει ὁμως νά ἐπιτρέψουν νά ἀκουσθεῖ καί ἡ λογικὴ τοῦ Θεοῦ κατὰ τήν ὁποία, ἂν τό πνευματικὸ

συμφέρον τοῦ παιδιοῦ εἶναι νά ἀκολουθήσει αὐτό τὸν δρόμο, γιατί οἱ γονεῖς νά τοῦ φέρουν ἐμπόδια; Ἄν ὁ Θεός τό καλεῖ γιά κάτι πῶ ἐυγενικό καί θεῖο, γιατί νά φέρουν προσκόμματα; Βέβαια ἀπαιτεῖται κάποια θυσία, ἀλλά χωρὶς θυσία ψηλά κι εὐγενικά ἔργα δέν ἐπιτυγχάνονται· πόσο μᾶλλον εἶναι δυνατόν νά ἐπιτευθεῖ ἡ καλλιέργεια τῶν κλήσεων, πού εἶναι τό ἔργο τῶν ἔργων, τό εὐγενέστερο τῶν ἔργων.

Οἱ γονεῖς πού φιλοδοξοῦν νά δώσουν ἱερεῖς στήν Ἐκκλησία, ἄς ἔχουν πάντα σέ μεγάλη ὑπόληψη τό πνεῦμα τῆς θυσίας. Οἱ γενναῖες καί πρό πάντων οἱ ἱερατικές ψυχές δέν διαπλάθονται μέσα στή νωχέλεια, τὴν μαλθακότητα, τὸν ἐγωισμό καί τὴν ὀκηρία. Αὐτά ὅλα σκοπῶνουν τίς ψυχές τῶν παιδιῶν.

Τά παιδιά θά θυμοῦνται καί θά εὐγνωμοῦν τούς γονεῖς ἐκείνους πού συνέβαλαν στήν πραγματικὴ μόρφωσή τους. Κι ἂν γίνουν ἱερεῖς ἢ εὐγνωμοσύνη τους θά εἶναι πῶ εἰλικρινῆς καί ἐκδηλωτικῆ. Παρεδρεύοντες στό ἱερό θυσιαστήριο θά προσεύχονται γι' αὐτούς στόν Θεό μέ παρρησία.

Δέν ἔχουν ψυχὴ ἱερέως καί πνεῦμα θυσίας οἱ γονεῖς ἐκεῖνοι πού ἐπαναλαμβάνουν ὅτι γιά νά εἶναι κανεὶς εὐτυχισμένος πρέπει νά εἶναι πλούσιος, ὅτι γιά ν' ἀπολαύσει, εἶναι ἀνάγκη ἂν ὄχι νά περιφρονήσει, τουλάχιστον νά λησμονήσει καί νά ἀδιαφορήσει γιά τούς ἄλλους, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι σύντομη κι ὅτι πρέπει νά εἶναι κανεὶς ἐπιτήδειος γιά νά ἐξασφαλίσει τὴν καλύτερη καί μεγαλύτερη μερίδα. Αὐτές οἱ σκέψεις καί ἡ νοοτροπία εἶναι ἄρνηση τοῦ πνευματικοῦ ἡθους, ἐγωισμός, εἰδωλολατρία.

Ὁ Θεός γιά τὴν θυσία αὐτὴ θά εὐλογήσει τούς γονεῖς καί τὴν οἰκογένεια, ἀνταποδίδοντας μέ τὴν χάρη Του καί τὴν εὐλογία Του σ' ὅλα τά μέλη τῆς οἰκογένειας πνευματικὲς δωρεές ἀσύλληπτες ἀπὸ τὸν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

3. Μέ τό παράδειγμά τῆς

Τό παράδειγμα τῶν γονέων εἶναι μέγας συντελεστής στήν ἱερατικὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ. Μέ τὴ ζωὴ τους, ἄρα μέ κληρονομικότητα, διοχετεύουν στό παιδί τους τὸν δικό τους τρόπο γιά νά σκέπτεται, νά αισθάνεται καί νά ἐνεργεῖ, χωρὶς νά τό γνωρίζουν καί οἱ ἴδιοι, τό πλάθουν καθ' ὁμοίωσή τους, τοῦ δίνουν τὴν δική τους ἠθικὴ φυσιογνωμία. Γιά νά γίνει ἓνας καλὸς ἱερέας χρειάζεται μιὰ ὑποδειγματικὴ χριστιανικὴ οἰκογένεια. Τό ἱεροσπουδαστήριο πού

ένδεχομένως θά φοιτήσει ὁ νέος προσθέτει ἕνα βερνίκι στὸν χαρακτήρα του, ἀλλὰ δὲν δίνει τὴν οὐσία, τὸ ἱερατικὸ πνεῦμα. Τὸ ἱερατικὸ πνεῦμα τὸ δίνει πρωτίστως ἡ οἰκογένεια. Ὁ θεῖος σπóρος χρειάζεται νὰ προφυλαχθεῖ, νὰ καλλιεργηθεῖ, ν' ἀναπτυχθεῖ μὲ ἀγάπη καὶ σεβασμὸ ἀπὸ χέρια λεπτὰ καὶ προσεκτικά, δηλαδή γονεϊκά.

Ἡ ἠθικὴ ἀτμόσφαιρα πού περιβάλλει τὴν κούνια τοῦ παιδιοῦ θά διαμορφώσει τὸ ἦθος του. Ἄν τὸ παιδί ἀναπνέει μολυσμένο ἀέρα, ἂν ἡ ἀνατροφή του εἶναι μαλθακὴ καὶ αἰσθησιακὴ, τὸ παιδί θά ἀποβεῖ ἀνίκανο γιὰ ἀγνά καὶ ὑψηλά ἰδεώδη, κακοαναθρεμμένο, χωρὶς ἠθικὴ ἀξία, χωρὶς πνευματικότητα.

Τὰ παιδιά τῶν ἁγίων δὲν γεννῶνται ἅγια, ἀλλὰ, ἀνθρωπίνως, ἔχουν μεγαλύτερη εὐκολία νὰ ἀγιάσουν μέσα σὲ μιὰ καλὴ χριστιανικὴ οἰκογένεια, ὅπου ἀναπνέεται τὸ ἄρωμα τῆς εὐσέβειας καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ καὶ ὅπου εὐωδιάζουν τὰ κρῖνα τῶν ἀρετῶν.

Στὸ σχολεῖο τῆς οἰκογένειας ὁ ἱεροσπουδαστὴς θά διδαχθεῖ πρῶτα ὅλες τὶς μεγάλες ἀρετές πού θά τοῦ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν μελλοντικὴ διακονία του καὶ γιὰ νὰ ἔχει καρποφόρα ἀποστολικὴ δράση. Στὸ σχολεῖο τῆς οἰκογένειας θά διδαχθεῖ τὸ ἱερό τοῦτο τρίπτυχο τῆς ἱερατικῆς ζωῆς: α' τὴν ἀγνότητα, β' τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ γ' τὴν ἀποστροφή τῆς ἁμαρτίας.

4. Μὲ τὴν προσευχὴ τῆς

Ἡ ἱερατικὴ κλήση ἀναπτύσσεται ὅταν οἱ γονεῖς προσεύχονται γιὰ τὸ παιδί τους καὶ μαζί μ' αὐτό.

Ἄν ξέρουν νὰ προσεύχονται γι' αὐτό, γιὰ νὰ ἀκολουθήσει τὴν κλήση του, νὰ διατηρηθεῖ στὴ χάρι Του Θεοῦ, νὰ κάνει πάντα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πολλοὶ γονεῖς παρακαλοῦν τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ὑγεία τῶν παι-

διῶν τους, ἐλάχιστοι ὁμως γιὰ τὴν πνευματικὴ τους ὑγεία, γιὰ νὰ τὰ διατηρήσει ὁ Θεὸς στὴ χάρι Του μακριὰ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Νὰ ξέρουν νὰ προσεύχονται μὲ τὸ παιδί τους γιὰ νὰ τοῦ διδάξουν τὶς πρῶτες προσευχές. Στὰ γόνατα τῶν γονιῶν ἐπάνω θά μάθει τὸ παιδί νὰ κάνει τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, νὰ προφέρει τὸ γλυκὸ ὄνομα τῆς Παναγίας. Οἱ γονεῖς θά τοῦ διδάξουν νὰ προσεύχεται μπρὸς σὲ μιὰ εἰκόνα, νὰ λέει τὴ βραδινὴ προσευχή του, νὰ παρακαλεῖ γιὰ τοὺς γονεῖς του, τοὺς συγγενεῖς του, νὰ ἐπικαλεῖται τὸν φύλακα Ἄγγελό του. Οἱ πρῶτοι κατηχητὲς τοῦ παιδιοῦ εἶναι οἱ γονεῖς. Ἀπὸ αὐτοὺς θά μάθει τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς πίστεως μας.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

οἱ φλογεροὶ ἱερεῖς καὶ συνετοὶ ποιμένες καὶ πιστοὶ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου προέρχονται ἀπὸ χριστιανικὲς οἰκογένειες πού ζοῦν μὲ τὴν πίστη, τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Φθιώτιδος Νικόλαος
- † Ὁ Μάνης Χρυσόστομος
- † Ὁ Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος
- † Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ
- † Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Ἐφραίμ
- † Ὁ Πειραιῶς Σεραφεῖμ
- † Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Ἰωήλ
- † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Ἱερόθεος
- † Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Χρυσόστομος
- † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Παῦλος
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθιμος
- † Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Βαρνάβας

Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς

Ὁ Μεθώνης Κλήμης

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Ὁ ἑορτασμός τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας

(5.3.2017)

Εἰσαγωγικά

Συνοδική Θεία Λειτουργία τελέσθηκε τό πρωί τῆς 5.3.2017 στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό Ἀθηνῶν μέ ἀφορμή τήν ἑορτή τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, ὅποτε ἑορτάζεται Πανορθόδοξως ἡ ἀναστήλωση τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων, ἡ ὁποία καθιερώθηκε τό 843 ἀπό τήν Αὐτοκράτειρα Θεοδώρα, τόν Υἱό τῆς Μιχαήλ τόν Γ΄ καί τόν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Μεθόδιο τόν Ὁμολογητή. Τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας τέλεσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος.

Παρέστη ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Προκόπης Παυλόπουλος, ὁ ὁποῖος ἀνέγνωσε, κατὰ τό ἔθιμο, τό Σύμβολο τῆς Πίστεως, ὁ Ὑπουργός Παιδείας κ. Κώστας Γαβρόγλου, μέλη τῆς Κυβέρνησης, Βουλευτές, Πρέσβεις τῶν Ὁρθόδοξων Κρατῶν, ἐκπρόσωποι τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας.

Τόν πανηγυρικό τῆς ἡμέρας ἐκφώνησε ὁ Συνοδικός Μητροπολίτης Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνατίος. Ἡ ὁμιλία δημοσιεύεται στή συνέχεια.

Πρὸ τῆς Ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας ἔλαβε χώρα Λιτάνευση τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων σέ ἀνάμνηση τῆς ἀναστήλωσης τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων τό ἔτος 843.

**Ἡ ὁμιλία
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος
καί Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνατίου**

«Ἡμέρα χαρμόσυνος καί εὐφροσύνης ἀναπλάσεως πεφανερωται σήμερον»

(Ἐκ τῶν Αἰνῶν τοῦ Ὁρθρου
τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας)

Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε

τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας,

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε

Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος,

ὡς ἡμέρα χαρᾶς καί θριάμβου καταγράφεται ἡ σημερινή ἡμέρα. Χαρᾶς καί θριάμβου ὄχι ἑνός

θρησκευτικοῦ δόγματος σέ βάρος ἑνός ἄλλου, οὔτε μίας κοσμοθεωρίας σέ βάρος μίας ἄλλης.

Σήμερα, αὐτό πού τιμᾶται, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος στήν ὁλότητά του· ὁ ἄνθρωπος ὡς ψυχή καί ὡς σῶμα, ὡς κάτι τό ἄυλο ἀλλά καί κάτι τό ὑλικό, ὡς κάτι ἀόρατο ἀλλά καί ὡς κάτι ὄρατό.

Σήμερα ὁ ἄνθρωπος, τόν ὁποῖο τόσο βάνουσα ὁ ὑλικός πολιτισμός ὑποβίβασε σέ ἀπρόσωπη ὄντοτητα καί τόν μετέβαλε σέ ὑπαρξη χωρὶς ὄνομα, χωρὶς ἀξία καί χωρὶς σημασία, ἀποκαθίσταται.

Σήμερα ἡ Ὁρθοδοξία ἀποκαλύπτεται ὡς ἡ κατ' ἐξοχήν ἀνθρωπιστική διδασκαλία, ἡ ὁποία ὑπερασπίζεται τόν ἄνθρωπο ὡς ἐνότητα σώματος καί ψυχῆς.

Καμιά κοσμοθεωρία, κανένα σύστημα καί κανένα φιλοσοφικό ἢ πολιτικό δόγμα δέν τίμησαν τό ἀνθρώπινο σῶμα καί τήν ὕλη ὅσο τά τιμᾶ σήμερα ἀλλά καί διαχρονικά ἡ Ὁρθόδοξη πίστη.

Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ εἰκονομάχοι ἀπαγόρευαν τήν ἀπεικόνιση τοῦ Χριστοῦ ὡς δῆθεν ὑποτιμητική γιὰ τήν θεότητά Του, ἀποδομοῦσαν κατ' οὐσίαν τό θεμελιωδέστερο στοιχεῖο τοῦ σχεδίου τῆς θείας Οἰκονομίας: «Τὴν ἐν σαρκί φανέρωσιν τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ».

Ἔτσι, ἠθελήμενα ἢ ἀθέλητα, ἐπεχείρησαν νά ἐπιβάλουν ἕναν τύπο πνευματικῆς ζωῆς πού ἀπεχθάνεται τό σῶμα καί θεωρεῖ τήν ὑλικότητα παντελῶς ξένη πρὸς τό πνεῦμα. Συνεπῶς, τήν κατέστησαν ἀνάξια νά δεχθεῖ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί, μοιραῖα, παντελῶς ἀνίκανη νά μετᾶσχει στήν ἀνακαίνιση καί τήν ἀθανασία τοῦ ἀνθρώπου.

Τὴν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων δέν ἐπέβαλε τό οἰκονομικό συμφέρον καί ἡ ἀμάθεια, ὅπως ὀρισμένοι ὑποστήριξαν, ἀλλά οἱ ἀγῶνες καί ὁ στοχασμός κορυφαίων πνευματικῶν ἀναστημάτων τῆς ἐποχῆς, ὅπως τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὁ ὁποῖος ἔκανε σαφῆ τὴ διάκριση μεταξύ τῆς

ύλης, πού ἀπεικονίζει τόν Κτίστη, καί τοῦ Κτίστη, πού ἀπεικονίζεται καί πρὸς τόν Ὅποιον μεταβαίνει ὁ σεβασμός καί ἡ τιμή.

Ὁ θεολογικός στοχασμός αὐτοῦ του μεγίστου Πατρός τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως καί ὄλων τῶν Πατέρων τῆς Ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πού ἀπεφάνθη ὀριστικά ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, ἀπεκάλυψε στήν πληρότητά του τό σχέδιο τοῦ ἑνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἐκεῖνος μέ τήν ἐνσάρκωσή Του ἦρθε γιά νά σώσει τόν ἄνθρωπο καί τόν κόσμο, ἐνώνοντας τό κτιστό μέ τό Ἄκτιστο, τόν οὐρανό μέ τή γῆ, τό πνευματικό μέ τό ὕλικό, ὑπερβαίνοντας ἔτσι κάθε μορφῆς διαίρεση καί διχασμό σέ ὕλη καί πνεῦμα, σῶμα καί ψυχή, ἱστορικότητα καί αἰωνιότητα, καθώς καί τήν διάχυτη στούς θρησκευτικούς κύκλους ὑποτίμηση τοῦ ὕλικου στοιχείου.

Μέ τήν ἑνανθρώπησή Του ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀνέλαβε πλήρως τήν ἀνθρώπινη φύση καί ἱστορία, ἔγινε ὁ Ἴδιος ἱστορία, προκειμένου ἐμεῖς νά θεωθοῦμε, νά γίνουμε δηλαδή θεοί κατὰ χάριν.

Δέν εἶναι τυχαῖο λοιπόν πού οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μᾶς δίδαξαν τόν σεβασμό καί τήν κατάφαση πρὸς τήν ὕλη πού ἔγινε πρόξενος τῆς σωτηρίας μας. Ὅπως σημειώνει χαρακτηριστικά καί πάλι ὁ Δαμασκηνός, ὁ θεολόγος τῆς τιμῆς τῶν εἰκόνων: «Δέν προσκυνῶ τήν ὕλη, προσκυνῶ ὅμως τόν δημιουργό τῆς ὕλης, αὐτόν πού ἔγινε ὕλη γιά μένα καί καταδέχτηκε νά κατοικήσει μέσα στήν

ὕλη καί πραγματοποιήσε τή σωτηρία μου μέσφ τῆς ὕλης, καί δέν θά παύσω νά σέβομαι τήν ὕλη, μέ τήν ὁποία πραγματοποιήθηκε ἡ σωτηρία μου» (Πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὰς ἁγίας εἰκόνας, Α, 6, ΡΩ 94, 1245ΑΒ, μτφρ. ΕΠΕ, τ. 105, σελ. 43).

Ἄτενίζουμε λοιπόν τόν Χριστό ὡς τέλειο Θεό καί τέλειο ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος, ὅπως λέγει καί τό τροπάριο τῆς ἡμέρας, «χαρᾶς ἐπλήρωσε τά πάντα», καί τήν ψυχή καί τό σῶμα μας ἀλλά καί τήν ὕλη, καλώντας μας σέ συνολική σωτηρία.

Σήμερα ἀναμορφώνεται τό ἀρχαῖο κάλλος καί πραγματοποιεῖται ἐκ νέου ἡ πλάση τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως τότε πού ἡ γήινη φύση μας δέχτηκε τήν θεία πνοή.

Σήμερα ξαναγινόμαστε εἰκόνες Θεοῦ καί ἡ ὑπαρξή μας ξαναβρίσκει τό μεγαλεῖο πρὶν ἀπό τήν πώση τῆς.

Σήμερα, γίνεται ἡ περιφορά γύρω ἀπό τίς Ἐκκλησίες μας κρατώντας στά χέρια μας τίς ἱερές εἰκόνες καί τιμώντας τήν ἀναστήλωσή τους. Στήν πραγματικότητα ὅμως διενεργοῦμε μία πολύ σημαντικότερη πράξη: Περιφερόμεθα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, ὡς ζωντανές εἰκόνες τοῦ θείκου μας πρωτοτύπου, τοῦ ἴδιου τοῦ Δημιουργοῦ μας.

Σήμερα, οἱ μορφές τῶν Ἁγίων ἐπὶ τῶν Εἰκόνων ὑπενθυμίζουν τίς ἄπειρες δυνατότητές μας καί τίς ἀρχέγονες προοπτικές μας. Ὑπῆρξαν καί αὐτοὶ ἄνθρωποι, ὅπως ἐμεῖς.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Γερῶννος συλλειτούργησε μέ τά μέλη τῆς Δ.Ι.Σ. κατὰ τήν Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας στόν Μητροπολιτικό Ναό Ἀθηνῶν.

Τά φθαρά τους σώματα όμως μετεβλήθησαν σε μέσα αγιότητας και αγάπης, μετέχοντας και αυτά στη ένωση τους με τον Θεό. Γι' αυτό, και όταν χωρίστηκε η ψυχή από το σώμα τους, παρέμειναν Άγια Λείψανα ευωδιάζοντα και θαυματουργούντα, ζωντανόι μάρτυρες της μετοχής τους στην εμπειρία της σχέσεώς τους με Αυτόν.

Μεγαλειώδεις οί συνέπειες, αλλά και οί προοπτικές αυτής της αποκατάστασης της ψυχοσωματικής ένότητας του ανθρώπου. Εκείνος πού αποδέχεται και αναγνωρίζει την εικόνα του Θεού μέσα του δεν μπορεί παρά νά βλέπει στην κάθε ανθρώπινη ύπαρξη μία εικόνα Θεοῦ. Σέ κάθε χαρακτηριστικό της, όπως φύλο, γλώσσα, καταγωγή, μόρφωση, οικονομική επιφάνεια, διακρίνει τό ίδιο μεγαλείο, την ίδια αποκατεστημένη θεία εικόνα, τόν ίδιο Θεό πού καλεῖ σέ συνάντηση.

Όλοι οί άνθρωποι αποτελούν για τόν συνειδητό Όρθόδοξο Χριστιανό οικουμενική αδελφότητα με άπέραντο αλληλοσεβασμό. Μέσα σ' αυτήν, ακόμη και οί έσχατοι και οί ελάχιστοι της γης απεικονίζουν τόν ίδιο τόν Χριστό, ό οποίος ταυτίστηκε με την ελαχιστότητα τών περιθωριοποιημένων του κόσμου τούτου.

Εκείνος είναι πού εἶπε: *«ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»* (Μτθ. 25, 40).

Η σημερινή ημέρα θά μπορούσε νά αποτελεῖ παγκόσμια ημέρα της ανθρώπινης συναδέλφωσης και αποφασιστικής ἐναντίωσης στην περιθωριοποίηση και του πιά εξαθλιωμένου ανθρώπου, άπανταχοῦ της γης. Διότι πίστη στή θεία Ένσάρκωση αποτελεί πίστη στό ανθρώπινο μεγαλείο.

Η δική μας ανθρώπινη φύση και η δημιουργία έγιναν τόπος φανέρωσης της αγάπης Του για τόν κόσμο.

Πρίν λίγο καιρό στην Βηθλεέμ υποδεχτήκαμε Θεό ταπεινό, πού από την αγάπη Του απαρνεῖται κάθε ἴχνος θεϊκοῦ μεγαλείου.

Σέ λίγες εβδομάδες θά ἀτενίσουμε Θεό καθημαγμένο, πού από την αγάπη Του απαρνεῖται και κάθε ἴχνος ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Τέτοιου προτύπου εἴμαστε εἰκόνες, τέτοιας αγάπης δημιουργήματα, τέτοιου πόθου φορεῖς για αγάπη και συμπόνια.

Μέσω της ανθρώπινης φύσης μας, ό ἴδιος ό Θεός μᾶς φανέρωσε την αὐθεντική ζωή, ζωή αγάπης και θυσίας για τόν κάθε συνάνθρωπο και τόν κόσμο όλόκληρο.

Η Έκκλησία παραμένει η οικογένεια, όπου ό ένας αναγνωρίζει στον άλλον τό θεϊκό του μεγαλείο. Η συνοχή της έχει ως θεμέλιο την βαθειά ευγνωμοσύνη προς Εκείνον, πού ἤλθε στή γῆ ως «πάντων διάκονος».

Γι' αυτόν ακριβώς τόν λόγο, η ευχαριστιακή ἐκκλησιαστική κοινότητα συναισθάνεται και την δική της αποστολή ως αντίστοιχη διακονία. Ός υπέρτατο σκοπό έχει την μίμηση της αγάπης του Ίδρυτή της, αγγίζοντας τό ανέφικτο για την ανθρώπινη φύση, αλλά τό ἐφικτό για την Θεανθρώπινη φύση: την αγάπη ακόμη και για τόν ἐχθρό.

Μία τέτοια κοινότητα ἀμύνεται στό κακό, αλλά οὐδέποτε καταδικάζει τόν ἁμαρτωλό. Δεν συμβιβάζεται με την ἁμαρτία, κρατεῖ όμως διαρκώς στυλωμένη τή ματιά της στον βαθύτατο πόθο του κάθε ανθρώπου για οὐρανό, όπως γράφει και ό ποιητής.

Τό μεγαλείο της ἡμέρας αυτής δεν ἐξαντλεῖται μόνον στην κοινωνική διάσταση. Επιφέρει λυτρωτικές συνέπειες και στην στάση μας ἀπέναντι στον ὑλικό κόσμο.

Ό άνθρωπος ως ζωντανή εικόνα του Θεοῦ, ἀποδεχόμενος την ἀξία της ὑλικῆς ὑπόστασης του ἑαυτοῦ του, αλλά και του κόσμου, στρέφει με σεβασμό τό βλέμμα σέ ὅλη την ὑλική δημιουργία. Ό ὑλικός κόσμος εἶναι τό περίβλημα, αλλά και τό μέσον για νά ἐκδηλωθεῖ αγάπη ἔμπρακτη και ἔμπράγματη, όπως ἐκδηλώθηκε ἤδη από τόν καιρό της παρουσίας του Χριστοῦ στή γῆ.

Διότι, τί ἄλλο ἦταν ό πολλαπλασιασμός τών ἄρτων και τών ἰχθύων από ὑπόσχεση και ἐπιβεβαίωση πώς η αγάπη προς τόν συνάνθρωπο και ό σεβασμός προς την ὑλική δημιουργία εἶναι σέ θέση νά χορτάσουν μία όλόκληρη ἀνθρωπότητα;

Αλλά και η μεταβολή του ἄρτου και του οἴνου σέ σώμα και αἷμα Χριστοῦ κατά τή διάρκεια της Θεῖας Ευχαριστίας, τί ἄλλο εἶναι από ἐξύψωση της ὕλης σέ υπέρτατο μέσον ἐξαγιασμοῦ και σωτηρίας;

Ὁ σεβασμός πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ ὁ σεβασμός πρὸς τὸ περιβάλλον ἀποτελοῦν σήμερα τὰ δύο φλέγοντα ζητούμενα τῆς παγκόσμιας κοινότητας καὶ ιδιαίτερα τῆς εὐρωπαϊκῆς. Ἡ σημερινή ἡμέρα λοιπὸν θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελεῖ καὶ μία ἡμέρα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀξιών. Διότι ὅλα αὐτὰ τὰ χριστιανικά ιδεώδη ὀδήγησαν στὸν σχεδιασμό μίας ἐνωμένης Εὐρώπης, μὲ σκοπὸ νὰ ἀποτελέσει φάρο γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Χωρὶς ὅμως τὴν ζωντανή σχέση μὲ τὸν Σωτῆρα Χριστό, τὰ ιδεώδη ἐξέπεσαν σὲ στεῖρα ἠθικολογία καὶ ἔχουν ἐκφυλισθεῖ σὲ πικρὴ ἀνάμνηση. Ἡ ἀποκοπή τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τὶς Χριστιανικὲς του ρίζες ἔγινε αἰτία μαρασμοῦ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὸν ὁποῖο ὑποκατέστησε ἡ ἀπανθρωπία τῶν δεικτῶν καὶ ὁ ξεπεσμός τοῦ ἀνθρώπου.

Παράλληλα, τὸ περιβάλλον ὀλοένα καὶ περισσότερο ὑφίσταται τὶς ἐπιπτώσεις τῆς ἀποϊεροποιήσεώς του καὶ σταδιακὰ μεταβάλλεται σὲ τρόποιο λεηλασίας στὸ ὄνομα στρεβλῆς ἀνάπτυξης.

Μόνον ἡ ἐπιστροφή στὴ ζωντανή σχέση μὲ τὸν Δημιουργὸ Θεὸ μπορούεῖ νὰ ἀποκαταστήσει τὴν ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ κατ' ἐπέκτασιν ὅλης τῆς ὑλικῆς δημιουργίας. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ προκύψει μία ὄντως ἀειφόρος ἀνάπτυξη, ἡ ὁποία ὅμως θὰ ἀποτελεῖ ἔκφραση ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀειφορίας, ἱκανῆς νὰ κρατεῖ τὸν ἄνθρωπο σὲ ἰσορροπία καὶ νὰ τοῦ δίνει βάσιμες ἐλπίδες γιὰ ζωὴ πού δὲν ἐξαντλεῖται στὸν βιολογικὸ τῆς κύκλο.

Πῶς μπορούεῖ ὅμως ἡ σημερινὴ Ὁρθοδοξία νὰ συμβάλει σ' αὐτὴν τὴν ἐπιστροφή;

Σὲ καιροὺς ὑποτίμησής τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ Ὁρθοδοξία, κάθε ἡμέρα καὶ κατ' ἐξοχὴν σήμερα πού ἐορτάζει, θὰ συνεχίσει νὰ ἀναδεικνύει τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, τὸ ὁποῖο στὴν ψυχροσωματικὴ τῆς ἐνότητα δέχεται τὴν δωρεὰ τῆς αἰωνιότητος.

Σὲ καιροὺς ἀλαζονείας ἡγετῶν καὶ φροῦδων ἐλπίδων γιὰ τὸ μέλλον, θὰ συνεχίσει νὰ κηρύττει Χριστὸν ἐσταυρωμένο, ὄχι ὡς ἡττημένο τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ ὡς μοναδικὸ δρόμο θυσιαστικῆς ἀνταπάρνης πρὸς τὴν εἰρήνη καὶ τὸ φῶς.

Σὲ καιροὺς ἀπελπισίας, μπροστὰ στὴν παντοδυναμία τοῦ θανάτου, πού ἐμφανίζεται ξαφνικά καὶ βίαια ἀνὰ πάσα στιγμή στὴν καθημερινότητά μας, ἡ Ὁρθοδοξία θὰ συνεχίσει νὰ κηρύττει τὸ γεγονός

τῆς Ἀνάστασης, ὄχι ὡς ἓνα τετελεσμένο, ἀλλὰ ὡς ἓνα διαρκῶς ἐπαναλαμβανόμενο γεγονός στὴ ζωὴ Τῆς.

Παράλληλα, θὰ θυμίζει διαρκῶς πὼς ἡ πίστη καὶ τὸ ἦθος Τῆς δὲν παρέμειναν ἀπλὲς θεωρίες, ἀλλὰ πῆραν σάρκα καὶ ὀστά, ἀναδεικνύοντας σὲ κάθε ἐποχὴ μορφές πού ἔθρυσαν τὸ δέντρο τῆς ἐλπίδας γιὰ μίαν καλύτερη κοινωνία καὶ ἓνα φωτεινότερο μέλλον.

Ἡ ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ἀποτυπώθηκε στὸ συνοδικὸ σύστημα τῆς Ἐκκλησίας, ἀκόμη καὶ σὲ ἐποχές ὅπου ἡ ἀπολυταρχία ἐθεωρεῖτο αὐτονόητη.

Ἀκόμη καὶ στὴν νεώτερη ἱστορία μας, ἡ Ὁρθόδοξη πίστη διαπότισε συχνὰ μὲ τὸν γνήσιο ἀνθρωπισμὸ τῆς τὴν πολιτικὴ, ὅπως στὴν περίπτωση τοῦ Κυβερνήτη Ἰωάννη Καποδίστρια, ὁ ὁποῖος παραμένει μέχρι σήμερα πρότυπο γνήσιας φιλοπατρίας καὶ ἀπόλυτης ἀνιδιοτέλειας.

Ἀντιλαμβανόμεθα λοιπὸν πὼς ἡ ἐνότητα πνεύματος καὶ ὕλης, ψυχῆς καὶ σώματος, ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου, πού σήμερα ἀναδεικνύεται, ἀφορᾷ ὅλες τὶς πτυχές τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Ἀφορᾷ τὴν ἐνότητα πίστεως καὶ καθημερινότητας, ὑπαρξιακῆς προοπτικῆς καὶ πολιτικῆς πράξης, προσώπου καὶ κοινωνίας, διαχείρισης τῶν τρεχόντων καὶ ἐνατένισης ἑνὸς οἰκουμενικοῦ ὁράματος γιὰ ἓναν κόσμον ἀλληλεγγύης καὶ δικαιοσύνης, ὁράματος πού δὲν εἶναι ἀκόμη ὑπαρκτό, κατατρῶει ὅμως τὴν καρδιά μας καὶ μᾶς καλεῖ νὰ νοσηματοδοτήσουμε τὶς πράξεις μας. Στὴν ὑλοποίηση ἑνὸς τέτοιου ὁράματος, ἡ Ὁρθοδοξία στὴν Ἑλλάδα, κατ' ἐξοχὴν σήμερα, διακηρύσσει τὴν συστράτευσή τῆς καὶ παραμένει προσηλωμένη στὴν ὑπόθεσιν τῆς συνοχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ πνευματικότητα καὶ ἡ παράδοσή τῆς τὴν καθιστοῦν ἐνοπιό δύναμι μίας κατακερματισμένης κοινωνίας, ἡ ὁποία περιμένει ἀπὸ Αὐτὴν λόγο καταλλαγῆς καὶ ἔργο συμφιλίωσης. Ἀνταπόκριση στὴν προσδοκία αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ σύνολο τοῦ πνευματικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου πού προσφέρει ἡ Ἐκκλησία, μὲ ὅλες τῆς τὶς δυνάμεις, πρὸς τὴν Ἑλληνικὴ κοινωνία.

Γι' αὐτὸ ἀγωνιζόμαστε· γιὰ μίαν ζωντανὴ Ἐκκλησία, ἐλεύθερη καὶ ἱκανὴ νὰ διαχειρίζεται τὰ τοῦ οἴκου τῆς, μὲ ποιμένες ἄξιους τῆς ἀποστολῆς τους,

ώστε νά διακονεῖ τήν ἐνότητα καί τήν σωτηρία τοῦ λαοῦ της.

Φωτεινότερο μέλλον δέν μπορεῖ νά υπάρξει μέ ἀπαξιωμένους ἀνθρώπους. Ὅσο ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξη θά ἀποτελεῖ στατιστικό μέγεθος καί ἀναλώσιμο εἶδος, ἡ ἀνθρωπότητα θά παραπαίει καί θά ζητεῖ ὑποκατάστατα νοήματος ζωῆς σέ ἀπάνθρωπες κοσμοθεωρίες καί ὀλέθριες πρακτικές. Τέτοια φαινόμενα, ὅπως καλῶς γνωρίζετε, εἶναι σέ θέση νά ὀδηγήσουν σέ ἕναν καταστροφικό θρησκευτικό φονταμενταλισμό καί νά καταστήσουν τούς πολιτικούς σχεδιασμούς πλήρως ἀναποτελεσματικούς.

Ἡ ὑποτίμηση τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ προσωρινά νά ὀδηγεῖ σέ φαινομενική ἐκπλήρωση ἐξουσιαστικῶν σχεδίων. Εἶναι ὅμως θέμα χρόνου τό παράπονο καί ἡ ὀργή τῶν λαῶν γιά τήν ὑποτίμηση αὐτή νά ἀποτελέσουν τήν πρώτη ὕλη ἐκρηκτικῶν ἐξελίξεων καί ἀνεξέλεγκτων ἀνατροπῶν.

Ἡ σημερινή ἡμέρα μᾶς προσφέρει ἕνα ἀπλό, ἀλλά καί καθοριστικό μήνυμα: Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ εἰκόνα Θεοῦ καί ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ ὑπέρτατη ἀξία. Ὅταν σέ κάθε σχεδιασμό ὑπεισέλθει ἡ ἀλήθεια αὐτή, ἡ ἀνθρωπότητα θά γευτεῖ τήν ποιότητα ζωῆς, πού ζητεῖ ἀπεγνωσμένα.

Στήν ἀναζήτηση αὐτή ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δέν θά πάψει ποτέ, μέ τή ζωή καί τόν λόγο της, τό ἦθος τῶν ἁγίων της καί τή διαρκῆ αὐτοκριτική καί τήν μετάνοια ὄλων μας, νά ἀποδεικνύει πῶς ἕνα τέτοιο ὄραμα εἶναι πραγματοποιήσιμο. Μά πάνω ἀπ' ὅλα, κάθε τέτοια ἡμέρα θά θυμίζει πάντα πῶς ἡ ἀληθινή λατρεία πρὸς τόν Θεό ταυτίζεται μέ τόν ἀπόλυτο σεβασμό πρὸς τόν κάθε ἄνθρωπο ξεχωριστά.

Ἀληθινή θρησκευτικότητα, ὑγίης πνευματικότητας καί ἀγάπη πρὸς ὄλους ἀδιακρίτως τούς ἀνθρώπους θά ἀποτελοῦν πάντα γιά τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔννοιες ταυτόσημες.

Ἄς εἶναι αὐτό καί τό μήνυμα τῆς φετινῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀμήν.

Τό ἐπίσημο γεῦμα τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας πρὸς τόν Ἀρχιεπίσκοπο καί τά μέλη τῆς Δ.Ι.Σ.

Στή σημαντική συμβολή τῆς Ὁρθοδοξίας στή πορεία τῆς ἀνθρωπότητας ἀναφέρθηκε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Προκόπης

Παυλόπουλος κατά τό ἐπίσημο γεῦμα πού παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Προέδρου καί τῶν Μελῶν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στό Προεδρικό Μέγαρο μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. «Πορεύεται πρὸς τά ὕψηλά μόνον ὅποιος πρῶτα τιμήσει καί ἀγαπήσει τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τόν ἄνθρωπο» τόνισε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος στήν ἀντιφώνησή του.

Στήν προσφώνησή του ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἀναφέρθηκε στή σημαντική συμβολή τῆς Ὁρθοδοξίας κατά τήν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας, ἀφοῦ διδάσκει, ὅπως εἶπε, ἀρχές καί ἀξίες τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, τῆς Εἰρήνης, τῆς Δημοκρατίας καί τῆς Δικαιοσύνης, καί τάχθηκε ἀρωγός καί συμπαράστατης στόν ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας.

«Ἡ ἐξαιρετικά κρίσιμη περίοδος πού διανύουμε, ὄχι μόνο γιά τήν Πατρίδα μας ἀλλά γιά τήν Εὐρωπαϊκή μας Ἔσθια καί τήν Ὑφήλιο, παρέχει τήν εὐκαιρία νά ἀναδειχθεῖ ἡ θεμελιώδης σημασία τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς πραγματικῆς κιβωτοῦ ἀρχῶν καί ἀξιῶν, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν ὄχι μόνον τούς πιστούς ἀλλά τόν Ἀνθρωπο γενικῶς, στήν ἀνηφορική –καί ἐν πολλοῖς σιούφεια– πορεία του πρὸς τήν ἐπιτέλεση τῆς ἐπί Γῆς ἀποστολῆς του» τόνισε ὁ κ. Παυλόπουλος, σημειώνοντας πῶς «κατ' αὐτόν τόν τρόπο ἡ ἀναστήλωση τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων, ὡς κοιτίδα καί λίκνο τοῦ πνεύματος τῆς Ἐορτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, συνθέτει τήν σημερινή της, ἐκπλήσσοσα, ἐπικαιρότητα. Μέ τήν ἔννοια ὅτι, παράλληλως πρὸς τήν ἱστορικῶς προηγουμένη ἀναστήλωση τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων, ἡ Ἐορτή τῆς Ὁρθοδοξίας σηματοδοτεῖ, μέ ἔκπαγλη πνευματική ἀντιπροσωπευτικότητα, καί τήν ἀνάγκη ἀναστήλωσης τῶν ἀρχῶν καί ἀξιῶν ἐκείνων, τίς ὁποῖες ὀφείλουμε νά ὑπερασπισθοῦμε καί νά ὑπηρετήσουμε ὡς Ἕλληνες, ὡς Εὐρωπαῖοι Πολῖτες καί ὡς υπεύθυνα μέλη τῆς Διεθνoῦς Κοινότητας. Ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοια δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι ἡ ἀναντικατάστατη συμβολή τῆς Χριστιανοσύνης, καί ἰδίως τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐγκτεῖται στό ὅτι προσέθεσε στό Ἀρχαῖο Ἑλληνικό Πνεῦμα καί στήν Ρωμαϊκή παράδοση –πού ἀποτελοῦν τούς δύο ἀπό τούς τρεῖς πυλῶνες τοῦ σύγχρονου Πολιτισμοῦ μας– τήν κατηγορική ἐπιταγή τῆς ἀνάγκης καταξίωσης τοῦ

Ἀνθρώπου. Ὅμως, ἡ Χριστιανοσύνη καί ἰδίως ἡ Ὁρθοδοξία δέν ἔμειναν μόνο στήν διατύπωση τῆς ὡς ἄνω ἐπιταγῆς ἀλλά οὐσιαστικῶς διαμόρφωσαν καί τό πλήρες περιεχόμενό της».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας προσέθεσε ὅτι «μέσα σέ αὐτό τό κορυφαῖο, γνησίως ἀλτρουιστικό ἀλλά καί εἰλικρινῶς ἀνεξιθρησκο πλαίσιο, ἡ Χριστιανοσύνη καί ἡ Ὁρθοδοξία δίδαξαν, διδάσκουν ἀλλά καί θά διδάσκουν ἀνά τούς αἰῶνες τίς ζωογόνες γιά τόν Πολιτισμό μας καί τήν πορεία τῆς Ἀνθρωπότητας ἀρχές καί ἀξίες τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, τῆς Εἰρήνης, τῆς Δημοκρατίας καί τῆς Δικαιοσύνης, ὑπό τήν ἀναλογική της ἔννοια πού τῆς προσδίδει καί τά πολύτιμα χαρακτηριστικά της Κοινωνικῆς Δικαιοσύνης. Ἦτοι ὑπό τήν ἔννοια πού ἐκφράζει ὁ κανόνας: «*Justitia est constans et perpetua voluntas, jus suum cuique tribuere*».

Στή συνέχεια διαβεβαίωσε τόν Ἀρχιεπίσκοπο καί τά μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου «ὅτι στήν ἀποστολή ὑπεράσπισης τῶν ἀρχῶν καί ἀξιῶν πού προανέφερα ἡ Πολιτεία, στό σύνολό της τό ὁποῖο συντίθεται ἀπό ὅλες τίς Δημοκρατικές Πολιτικές Δυνάμεις τοῦ Τόπου καί ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, βρίσκεται καί θά βρίσκεται ἀνιδιοτελής ἀρωγός καί συμπαραστάτης. Στόν κοινό αὐτόν ἀγῶνα δέν μᾶς πτοοῦν μεμονωμένες φωνές, οἱ ὁποῖες –καλοπίστως ἐλπίζω– ἀδυνατοῦν, γιά τούς δικούς τους λόγους, νά κατανοήσουν τό πνευματικό καί ἠθικό μεγαλεῖο τῆς Χριστιανοσύνης καί κυρίως τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς πρὸς τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς τοῦ Λαοῦ καί τοῦ Ἔθνους μας».

Στήν ἀντιφώνησή του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, Πρόεδρος τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόνισε πῶς «ὅσο καί ἂν οἱ Ἕλληνες ὑφίστανται τό πικρότατον ποτήριον τῆς στερήσεως, ἡ μετοχή μας στήν ἑορτή τοῦ Θριάμβου τῆς Ὁρθοδοξίας καί τήν κοινή τράπεζα ἔχει τό δικό της νόη-

μα σέ ἕναν τόπο πού εὐλογήθηκε καί ἐσπάρη μέ θαύματα. Ἡ σημερινή ἡμέρα μᾶς ὑπενθυμίζει τήν δύναμη πού διαθέτουμε ὡς Ἐκκλησία καί ὡς Ἑλληνισμός νά ὑπερβαίνομε τά ἀδιέξοδα. Ἡ Ἐκκλησία ὄρισε σοφά τήν ἄρρητη γλῶσσα τῶν Εἰκόνων ὡς κριτήριο ὀρθοδοξίας, διότι ἡ εἰκόνα πού ἔχουμε γιά τόν ἄνθρωπο καί τά πράγματα καθορίζει τίς πράξεις καί τίς ἐπιλογές μας».

Ἐπισήμανε ἐπίσης ὅτι «ἔχουμε ἀνάγκη νά ἐπαινεύομε τό ἦθος πού γέννησε τήν Εἰκόνα. Κάθε Εἰκόνα καλεῖ σέ συνάντηση μέ τό ἀπεικονιζόμενο πρόσωπο, ἀνάγει «ἐπί τό πρωτότυπον», πέραν τοῦ ἑαυτοῦ μας. Μέ τό πνευματικό της βάθος, μᾶς συνδέει μέ τήν μυστικότερη περιοχὴ τῆς καρδίας, τόν χῶρο ἐκεῖνο ὅπου χάνει ἢ εὐρίσκει κανεὶς τήν ψυχή του».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κάνοντας λόγο γιά τά προβλήματα τῆς ἐποχῆς ὑπογράμμισε πῶς «καθημερινά ἀντικρούζομε πεσμένες εἰκόνες ἀνθρώπων πού δοκιμάζονται καί ἀξιῶν πού καταπατοῦνται. Οἱ κοινωνίες συνήθως περιορίζουν καί σμικρύνουν τόν ἄνθρωπο. Ἡ Ἐκκλησία τόν ἐξυψώνει ἀποκαθιστώντας τήν ἱερότητα τῆς ὑπάρξεώς του» καί ἐπισήμανε ὅτι «σέ αὐτή τήν ἐποχὴ τῆς συγχύσεως καί τῶν ἄκρων, τῶν ἀντιφάσεων καί τῆς σκληρότητος τοῦ πολιτισμοῦ μας, προστρέχομε στήν ἀξία τῶν Εἰκόνων, στήν καρδιά τῆς θεολογίας καί τήν κοινή αἴσθηση τοῦ ἱεροῦ, ὡς μάρτυρες τῆς ἱερᾶς διακονίας καί τῶν μεγάλων ἀναζητήσεων τῆς ζωῆς. Διότι πορεύεται πρὸς τά ὑψηλά μόνον ὁποῖος πρῶτα τιμῆσει καί ἀγαπήσει τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τόν ἄνθρωπο».

Στή συνέχεια προσέφερε στόν κ. Παυλόπουλο, ὡς ἔνδειξη εὐχαριστίας γιά τήν πρόσκληση, τήν ἱερὴ εἰκόνα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου, «σὴν ἱστορικὴ ἐκεῖνη συνάντηση», ὅπως τόνισε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, «πού γεφύρωσε τήν ἀπόσταση πού χώριζε τόν ἀρχαῖο κόσμο ἀπὸ τήν χριστιανικὴ Σοφία».

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἡ Ἑκτακτη Σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

(8-9 Μαρτίου 2017)

Οἱ ἐργασίες τῆς Ι.Σ.Ι. τῆς 8.3.2017

Συνήλθε τὴν Τετάρτη 8 Μαρτίου 2017 στὴν πρώτη Συνεδρία τῆς ἐκτάκτου Συγκλήσεώς της ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, στὴν Αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Πρὸ τῆς Συνεδρίας ἐτελέσθη Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων στό Καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετρακῆ, ἱερουργήσαντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Γεωργίου.

Περὶ τὴν 9η πρωινὴ, στὴ μεγάλη Αἴθουσα τῶν Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐτελέσθη ἡ Ἀκολουθία γιὰ τὴν ἑναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἀναγνωσθέντος τοῦ Καταλόγου τῶν συμμετεχόντων Ἱεραρχῶν, διεπιστώθη ἀπαρτία.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὡς Πρόεδρος τοῦ Σώματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, προσεφώνησε τὰ Μέλη Αὐτῆς εὐχαριστώντας τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς γιὰ τὴν προσέλευσή τους στὴν Συνεδρίαση, λέγοντας τὰ ἑξῆς: «Μὲ εὐχαρίστηση ἀνταποκριθῆκαμε καὶ πάλι στὴν πρόσκληση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ ἑκτακτη σύναξη τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας μας σὲ μία ἐποχὴ πού οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς στὴν χώρα μας εἶναι δύσκολες καὶ καταβάλλονται πολλαχόθεν προσπάθειες γιὰ τὴν ὑπέρβαση δυσεπίλυτων προβλημάτων. Σὲ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμμετέχει καὶ ἡ Ἐκκλησία μας προσφέροντας κατὰ δύναμιν κάθε ἱερὴ διακονία στὸν λαό της γιὰ νὰ μὴν λυγίσει. Παράλληλα ὁμως ἐργάζεται καὶ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση δικῶν της ἐσωτε-

ρικῶν, διοικητικῶν, ὀργανωτικῶν καὶ ποιμαντικῶν προβλημάτων, πού δημιουργοῦν οἱ ὑπάρχουσες ἀντιξοότητες καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ρυθμισθοῦν καὶ αὐτὰ μὲ σκοπὸ τὴν καλύτερη συμπαράσταση στὰ πνευματικὰ της παιδιὰ, στὸν λαό μας».

Συνεχίζοντας τὴν προσφώνησή του ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε περιληπτικὰ στὶς Εἰσηγήσεις, οἱ ὁποῖες θὰ πραγματοποιηθοῦν κατὰ τίς δύο ἡμέρες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τοῦ μαθήματος τῶν Θερησκευτικῶν καὶ ἀναφερόμενος συγκεκριμένα στὴ συνάντηση παραγόντων πού προκάλεσε ὁ ἴδιος ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Ἀλέξιος Τσίπρας, τὴν 5η Ὀκτωβρίου 2016 στό Μέγαρο Μαξίμου, ἐπισήμανε διαβάζοντας ἀπὸ τὰ Πρακτικὰ τῆς συναντήσεως, τὰ ἀκόλουθα: «Μετὰ ἀπὸ πολλὴ συζήτηση ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἔκανε τὴν πρότασή του, πού ἔχει ὡς ἑξῆς: Ὁ διάλογος ἀρχίζει ἐκ τοῦ μηδενός, ἀπὸ μηδενικὴ βάση μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, μὲ θέμα τὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ βιβλίου καὶ ἀπὸ πλευρᾶς Πολιτείας καὶ ἀπὸ πλευρᾶς Ἐκκλησίας. Αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἀξιολογηθοῦν στὸ τέλος τοῦ διαλόγου, ἕως τὸ τέλος τοῦ παρόντος χρόνου, θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψη οἱ θέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ βγεῖ τὸ καινούργιο βιβλίο. Ὡς τότε θὰ δοθεῖ ἡ ἐντολὴ νὰ χρησιμοποιεῖται τὸ ὑπάρχον βιβλίο γιὰ νὰ βοηθηθοῦν οἱ Καθηγητές. Ὃταν τελείωσε ἡ συνάντηση πῆρε ὁ Μακαριώτατος τὸν Πρωθυπουργό κατὰ μέρος καὶ τοῦ εἶπε: «Κύριε Πρόεδρε, τὸ ἀδύνατο σημεῖο μας εἶναι μὴπως φεύγοντας αὔριο δοῦμε νὰ γίνεται τὸ ἀντίθετο». Ὁ Πρωθυπουργὸς ἀπάντησε: «Ἡ ἔχουμε λόγο καὶ τὸν τηροῦμε ἢ δὲν ἀξίζει ἡ συζήτηση πού κάνουμε!».

Ἀκολούθως, ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὴν ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ τιμήσει

τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Καρυστίας και Σκύρου κ. Σεραφείμ για τήν συμπλήρωση πεντηκονταετίας στην Αρχιερωσύνη λέγοντας εισαγωγικά τά ἑξῆς: «Στό πρόσωπό σας, Σεβασμιώτατε ἅγιε Ἀδελφέ, ἀναγνωρίζουμε τόν συνετό ποιμένα και ἀδελφό, ὁ ὁποῖος, διανύων ἡμῖς σχεδόν αἰῶνος ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ, ἀνέπτυξε και ἀναπτύσσει εὐρύτατο ἔργο, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ μαρτυρία μακρᾶς και σπουδαίας Ἐκκλησιαστικῆς διαδρομῆς. Ἡ Ἱερά Σύνοδος σεμνύνεται για τήν παρουσία και τή συνεισφορά σας στίς ὑπηρεσίες και τίς συνεδριάσεις Της, ὅπως και για τήν ποιμαντική προσφορά σας στόν τόπο ὅπου ἐκλήθητε νά διακονήσετε. Εὐχόμεθα ἐκ βαθέων ἅπαντες, Σεβασμιώτατε, ὁ Θεός νά εὐλογεῖ και νά στηρίζει ὑμᾶς και νά σᾶς χαρίζει στήν Ἐκκλησία Του για πλείστους ἀκόμη εὐλογημένους χρόνους».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Νικόλαος ἀνέγνωσε τό βιογραφικό σημείωμα τοῦ τιμωμένου, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μεθώνης κ. Κλήμης, Ἀρχιεραματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀνέγνωσε τήν Συνοδική Διαγνώμη και ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἀπένευσε τήν Τιμητική Ἐκκλησιαστική Διάκριση τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ μετ' Ἀστέρος τοῦ Παρασήμου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Καρυστίας και Σκύρου κ. Σεραφείμ.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρυστίας και Σκύρου κ. Σεραφείμ, ὡς ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱεραρχίας, ἀντιφώνησε ἐκ μέρους τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν και ἔξέφρασε τίς θερμές εὐχαριστίες του για τήν ἀπονομή τοῦ Παρασήμου.

Ἀκολούθως, συνεκροτήθη ἡ Ἐπιτροπή Τύπου ἀπό τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες Δημητριάδος και Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιο, Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας και Μήλου κ. Δωρόθεο και Πατρῶν κ. Χρυσόστομο.

Ἐν συνεχείᾳ, σύμφωνα μέ τήν Ἡμερησία Διάταξη, ἀνέγνωσε τήν Εἰσήγησή του ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος και Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ, μέ θέμα: «Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως». Κατά τήν Εἰσήγησή του ὁ Σεβασμιώτατος ἔκανε ἀρχικά ἱστορική ἀναδρομή ἀναφερόμενος στή μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας και τό ἐνδιαφέρον τῆς Πολιτείας για τήν Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση ἀπό τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, τονίζοντας ὅτι, για νά ἐπιδείξει τοὺς ἀναμενόμενους καρπούς, ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση ἀπαιτεῖ τή συνεργασία Ἐκκλησίας και Πολιτείας.

Ἀκολούθως, ἀνέφερε τά παρακάτω: «Τά τῆς ἐκπαίδευσως κείνται ὑπό τήν ἄμεση εὐθύνη τῆς Πολιτείας. Στήν Ἐκκλησία ὅμως ἀνήκει ἀποκλειστικῶς ἡ εὐθύνη νά ἐμπνεύσει τό ἦθος και τό πνεῦμα πού πρέπει νά κοσμεῖ ὅσους θά ἀναλάβουν ἐκκλησιαστική διακονία. Αὐτή ἡ ἀρμοδιότη-

Στιγμιότυπο ἀπό τίς ἐργασίες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (8.3.2017).

τα της Ἐκκλησίας καθίσταται ἐπιβεβλημένη στήν ὀργάνωση τῶν Δομῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὅταν μάλιστα ἡ Πολιτεία διακηρύσσει ὅτι εἶναι οὐδετερόθηρη, δέν ἔχει δηλαδή οὐδεμία θρησκεία ἢ καί ὅτι εἶναι ἄθεη. Εἶναι δυνατόν μία Πολιτεία χωρίς θρησκεία νά ἀναλαμβάνει μόνη της νά μορφώσει τούς Ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας; Σ' αὐτήν τήν περίπτωση τό καθήκον τῆς Πολιτείας εἶναι νά ἐμπιστευθεῖ τήν Ἱερά Σύνοδο, ὥστε ἐκείνη ὡς διαθέτουσα τήν ἐξουσία καί ἡ Ἐκκλησία ὡς μεταδίδουσα τό πνεῦμα τῆς ἱερατικῆς διακονίας νά μεριμνήσουν γιά τήν ἐκπαίδευση ὧν θά γίνουν ὑπηρετές τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ πρός μείζονα ὠφέλεια τῆς κοινωνίας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος πάντοτε μεριμνοῦσε γιά τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα. Συνεχίζει καί στίς ἡμέρες μας νά μεριμνᾷ εἴτε καλύπτουσα τίς ἀνάγκες λειτουργίας τῶν Σχολείων, ὅπως στεγάσεως γραφείων, αἰθουσῶν διδασκαλίας καί οἰκοτροφείων, εἴτε ὑποστηρίζουσα καί συμβάλλουσα στήν πνευματική κατάρτιση τῶν μαθητῶν ἢ σπουδαστῶν. Μέ ὑπευθυνότητα καί ἐπιμέλεια θεραπεύει τίς ποικίλλες ἀνάγκες γιά νά προκύψουν τά καλλίτερα ἀποτελέσματα, ὥστε νά προέλθουν ἀπό τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα Ἱερεῖς πού θά διακονήσουν τήν Ἐκκλησία εὐεργετώντας τήν κοινωνία».

Ὁ Σεβασμιώτατος, παραθέτοντας τά ἐκδοθέντα ἀπό τήν Πολιτεία νομοθετήματα περί τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀνέφερε συμπερασματικά ὅτι προκύπτουν τά ἑξῆς:

«α. Παρατηροῦμε μία συνεχῶς μεταβαλλόμενη μορφή καί δομή τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως πού ἐπέδρασε ἀρνητικῶς στήν ἐξασφάλιση στελεχῶν γιά τήν ἐπιτέλεση τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας.

β. Ἡ Ἑλληνική Πολιτεία ἀνέλαβε τήν ὀργάνωση καί χρηματοδότηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως γιά δικούς της λόγους πού εἶναι προφανεῖς. Ὀλίγον ἐνδιαφερόταν νά καλύψει τίς ἀνάγκες τῶν πιστῶν. Ἀφοῦ ἰδιοποιήθηκε τίς περιουσίες τῶν Μονῶν, ἀκόμη καί τίς χορηγίες τῶν εὐσεβῶν, ἀφήρησε ζηλοτύπως ἀπό τήν Ἐκκλησία τήν δυνατότητα νά μορφώσει καί νά ἐκπαιδεύσει τά στελέχη της. Τήν ἔσυρε ἰκέτιδα τῆς φιλοτιμίας τῶν ἐκάστοτε κυβερνώντων νά παρακαλεῖ γιά ὀλίγα ψιχία τῆς κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως.

Τά ὀφέλη γιά τήν Πολιτεία ἀπό τήν Ἐκκλησιαστική περιουσία ἔχουν καταγραφεῖ ἀπό τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο καί Προκαθήμενο καί Πρόεδρο τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας μας στίς γνωστές σέ ὄλους μας μελέτες του».

Μετά ἀπό τό διάλειμμα ἀκολούθησε εὐρύτατος διάλογος ἐπί τῆς Εἰσηγήσεως, κατά τόν ὁποῖο ἔλαβαν τόν λόγο πολλοί Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐνέκρινε τίς προτάσεις τῆς Εἰσηγήσεως καί ἐξουσιοδότησε τήν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο, ἐφ' ὅσον δεχθεῖ καί τυχόν ἔγγραφες προτάσεις Ἱεραρχῶν μέχρι τήν ἐπομένη Συνεδρία της τοῦ μηνός Ἀπριλίου πρός βελτίωσιν αὐτῶν, ὅπως προχωρήσει σέ συνεννόηση μέ τό Ὑπουργεῖο Παιδείας στήν πραγματοποίησή τους, πρός ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα καί τόν νέο θεσμό Κέντρου Ἱερατικῆς Μαθητείας (Κ.Ι.Μ.).

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας θά συνεχίσει καί θά ὀλοκληρώσει τίς ἐργασίες Της αὔριο, Πέμπτη 9 Μαρτίου ἐ.ἔ.

Ἡ Ἐπιτροπή Τύπου
τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας

Οἱ ἐργασίες τῆς Ι.Σ.Ι. τῆς 9.3.2017

Συνήλθε τήν Πέμπτη 9 Μαρτίου 2017 στή δευτέρα ἡμέρα τῆς ἐκτάκτου Συγκλήσεώς της ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, στήν Αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Κατά τήν πρωινή Συνεδρία, μετά ἀπό τήν προσηυχή, ἀνεγνώσθη ὁ Κατάλογος τῶν συμμετεχόντων Ἱεραρχῶν καί διεπιστώθη ἀπαρτία.

Κατόπιν ἐπικυρώθηκαν τά Πρακτικά τῆς χθεσινῆς Συνεδρίας.

Ἀκολούθως, σύμφωνα μέ τήν Ἡμερησία Διάταξη, ἀνέπτυξε τήν Εἰσήγησή του ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ, μέ θέμα: «Προτάσεις - Πορίσματα τῆς

ορισθείσης υπό της Ἱερᾶς Συνόδου της Ἱεραρχίας τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς περί τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν».

Ὁ Σεβασμιώτατος ἐπανελάβε ὅτι κύριος στόχος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ διαφύλαξη τῆς ὑπαρξης τοῦ μαθήματος καί ἡ ἐπιβεβαίωση τῆς ἀρχικῆς ἀπόφασης τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν τριῶν θεμελιωδῶν αἰτημάτων, τά ὁποῖα ἐναργῶς ἔχει διατυπώσει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος καί ἐνέκρινε τό Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας: 1) Ὑποχρεωτικότητα τοῦ μαθήματος. 2) Διατήρηση τῶν ὠρῶν διδασκαλίας. 3) Ὁρθόδοξος προσανατολισμός. Προκειμένου νά ἐπιτευχθεῖ ὁ στόχος αὐτός, «ἀπαιτεῖται διαρκῶς νά προσπαθοῦμε νά κτίζουμε γέφυρες καί νά ἀναπτύσσουμε ἕνα τίμιο καί εἰλικρινῆ διάλογο τόσον μέ τήν ἐκπαιδευτική κοινότητα τῶν θεολόγων ὅσον καί μέ τήν ἐκάστοτε ἡγεσία τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβασμιώτατος ἀνέπτυξε ἀναλυτικά τούς λόγους, οἱ ὁποῖοι καθιστοῦν τό μάθημα ὑποχρεωτικό καί τόνισε ὅτι δεύτερο σοβαρό θέμα εἶναι νά παραμείνει ἡ ὀνομασία «Θρησκευτικά», γιατί αὐτή εἶναι θεμελιώδης θέση, ὥστε τό Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νά διδάσκεται μόνον ἀπό Θεολόγους.

Ἐν κατακλείδι, ὁ Εἰσηγητής ἀνέφερε ὅτι πρῖν ἀπό τήν κατάθεση τῶν τελικῶν προτάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς δέον νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν συγκεκριμένες προϋποθέσεις:

α) Ἡ Ἐκκλησία δέον νά ἀποφύγει ὁποιαδήποτε ἐμπλοκή σέ ἰδεολογικές ἔριδες εἴτε μεταξύ θεολόγων εἴτε μεταξύ πολιτικῶν ὁμάδων εἴτε μεταξύ ὁμάδων πολιτῶν.

β) Εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐπιμείνουμε στήν διατήρηση τοῦ ὑφισταμένου νομικοῦ καί θεσμικοῦ πλαισίου τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

γ) Γιά τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τό Μάθημα δέν νοεῖται παρῶν μόνον ὡς κατέχον τήν πρώτη θέση στήν Παιδεία τῶν παιδιῶν μας.

δ) Ἀναγνωρίζουμε ὅτι ἡ ἀλλαγή τοῦ μαθήματος εἶναι ἀπαραίτητη, χωρίς αὐτό νά σημαίνει ὑποτίμηση τῆς ἀξίας του, ἀποδόμηση τῆς πίστεως, πρόκληση σύγχυσης καί τήν ταύτισή του μέ κύρια χαρακτηριστικά φανατισμό, ἐμπάθεια, συντηρητι-

σμό, σκοταδισμό ἢ ἀνόητο καί μειονεκτικό φιλελευθερισμό.

ε) Ἀναγνωρίζουμε ὅτι ἡ ἐποχή τῶν ἀμιγῶς θρησκευτικῶν κοινωνιῶν καί ἐθνῶν ἤδη παρέρχεται.

στ) Τό Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νά φανερώ- νει ξεκάθαρα τήν ἀξία καί τήν ἐπικαιρότητά του, νά ἐκφράζει πειστικά τήν ἀλήθεια μέ τόλμη, ἐλευθερία καί ὁμορφιά, νά μὴν κουράζει οὔτε νά εἶναι ἀνιαρό, ἀλλά νά εἶναι ἀξιόπιστο καί ἐνδιαφέρον, νά καταδεικνύει τήν τεράστια συμβολή τῆς ὀρθόδοξης πίστεως στό Πνεῦμα, στήν Τέχνη, στόν Πολιτισμό.

ζ) Ἡ Ἱεραρχία διαλέγεται, διότι συναποφασίζει μέ τήν Πολιτεία γιά θέματα πού ἀφοροῦν σ' αὐτήν, ὡς τοῦτο ἀπορρέει ἀπό τό Σύνταγμα, τόν Καταστατικό Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τούς Νόμους τοῦ Κράτους.

η) Ἡ παρουσίαση ἀπό τό μάθημα μίας ὀρθόδοξης κοσμολογίας καί ἀνθρωπολογίας.

Μετά ἀπό τό διάλειμμα ἀκολούθησε εὐρύτατος διάλογος ἐπί τῆς Εἰσηγήσεως, κατά τόν ὁποῖο ἔλαβαν τόν λόγο πολλοί Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς.

Κατόπιν προτάσεως τοῦ Μακαριωτάτου διεξήχθη μυστική ψηφοφορία γιά τήν συνέχιση ἢ μὴ τοῦ διαλόγου μέ τήν Πολιτεία γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν.

Ἐπί συνόλου 62 ψηφισάντων εὐρέθησαν 57 θετικές ψήφοι. Κατόπιν αὐτοῦ ἡ Ἱεραρχία μέ ἐμπιστοσύνη στά πρόσωπα τῆς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς καί ὅσων λαϊκῶν ἐπιλεγοῦν ἀποφάσισε νά συνεχίσουν καί νά ὀλοκληρώσουν τόν διάλογο γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν μέ βάση τά τῆς Εἰσηγήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ καί τῶν ὅσων προέκυψαν ἐκ τοῦ διαλόγου στήν Ἱεραρχία. Τά ἀποτελέσματα τοῦ διαλόγου θά τεθοῦν καί πάλι ὑπ' ὄψιν τῆς Ἱεραρχίας.

Σχετικά μέ τήν Εἰσηγήση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου ἀποφασίσθηκε ὅπως ἀποτελεῖ θέμα ἐπομένης Ἱεραρχίας.

Τέλος ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακά θέματα.

Ἡ Ἐπιτροπή Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας

Εισήγηση στην Έκτακτη Σύγκληση τῆς Ι.Σ.Ι

Τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κ. Ἱερωνύμου

(Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
8.3.2017)

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Μέ εὐχαρίστηση ἀνταποκριθήκαμε καί πάλι στήν πρόσκληση τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου γιά ἑκτακτη σύναξη τῶν μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας μας σέ μία ἐποχή πού οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς στήν χώρα μας εἶναι δύσκολες καί καταβάλλονται πολλαχόθεν προσπάθειες γιά τήν ὑπέρβαση δυσεπίλυτων προβλημάτων. Σέ αὐτόν τόν ἀγῶνα συμμετέχει καί ἡ Ἐκκλησία μας, προσφέροντας κατά δύναμη κάθε ἱερή διακονία στόν λαό της γιά νά μὴν λυγίσει.

Παράλληλα ὁμως ἐργάζεται καί γιά τήν ἀντιμετώπιση δικῶν τῆς ἐσωτερικῶν, διοικητικῶν, ὀργανωτικῶν καί ποιμαντικῶν προβλημάτων, πού δημιουργοῦν οἱ ὑπάρχουσες ἀντιξοότητες καί εἶναι ἀνάγκη νά ρυθμισθοῦν καί αὐτά μέ σκοπό τήν καλύτερη συμπαράσταση στά πνευματικά της παιδιά, στόν λαό μας.

Τόν περασμένο Ὀκτώβριο, στήν τακτική σύναξη τῆς Ἱεραρχίας σέ εἰσήγηση μέ θέμα: «Ἐκκλησιαστικοὶ Προβληματισμοὶ χθές, σήμερα, αὔριο» ἐτέθησαν βασικοὶ στόχοι πρὸς ἐπίτευξη, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἡ «Στελέχωση τῆς Ἐκκλησίας».

Ἀπό τόν Ὀκτώβριο μέχρι σήμερα ἔγινε πολὺς ἀγῶνας στό κεφάλαιο αὐτό. Ἀγωνίσθηκαν πολλοὶ λαϊκοὶ καί κληρικοὶ. Πρόκειται γιά τό ἔργο πού ἔγινε σέ κομμάτι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης. Δηλαδή στά λεγόμενα Ἐκκλησιαστικά Λύκεια σέ καινούργια μορφή τους καί στά Κέντρα Ἱερατικῆς Μαθητείας (Κ.Ι.Μ.), ἕναν καινούργιο θεσμό. Τήν εἰσήγηση ἐπ' αὐτῶν θά κάνει ὁ ἀγαπητός ἀδελφός, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ.

Β'. Πολλή σύγχυση δημιούργησε στόν χώρο τῆς Παιδείας τό θέμα τῆς διδασκαλίας στά σχολεῖα τοῦ μαθήματος τῶν Θερησκευτικῶν.

Κομβικό σημεῖο στήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος ἔδωσε καί δίνει ἡ συνάντηση παραγόντων πού προκάλεσε ὁ ἴδιος ὁ Πρωθυπουργός, ὁ κ. Ἀλέξης Τσίπρας, στό Μέγαρο Μαξίμου στίς 5 Ὀκτωβρίου 2016.

Ἀπό πλευρᾶς Πολιτείας συμμετέσχον, ἐκτός του κ. Πρωθυπουργοῦ, ὁ Κυβερνητικός ἐταῖρος καί Ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Πάνος Καμμένος, ὁ τότε Ὑπουργός Παιδείας κ. Νικόλαος Φίλης καί ἡ κ. Ὕλγα Γεροβασίλη, κυβερνητικός ἐκπρόσωπος, καί ἀπό πλευρᾶς Ἐκκλησίας τρεῖς Μητροπολίτες, ἦτοι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μονεμβασίας καί Σπάρτης κ. Εὐστάθιος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Νικόλαος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος, ὁ Ἀρχιεραματεὺς τῆς Ἱεράς Συνόδου Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μεθώνης κ. Κλήμης, ὁ νομικός σύμβουλος τῆς ΔΙΣ κ. Θεόδωρος Παπαγεωργίου καί ἡ μετριότης μου.

Ἀντιγράφο ἀπό τά πρακτικά:

«Στή συνάντηση αὐτή ὁ Μακαριώτατος ἐνημέρωσε τοὺς συνομιλητές γιά ὅσα διημείφθησαν στίς συνεδρίες τῆς Ἱεραρχίας ὡς πρὸς τήν διδασκαλία τῶν Θερησκευτικῶν, τονίζοντας ἰδιαίτερος τό γεγονός ὅτι ὁ Πρωθυπουργός ἔχει δώσει τό θάρρος τῆς συνεργασίας στόν Μακαριώτατο, λέγοντας ὅτι σέ συνεργασία μας θά γίνει ὅ,τι καλό εἶναι νά γίνει γιά τόν λαό μας καί τίς καλές σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας». Μετά ἀπό πολλή συζήτηση ὁ κ. Πρωθυπουργός ἔκανε τήν πρότασή του, πού ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ὁ διάλογος ἀρχίζει ἐκ τοῦ μηδενός, ἀπό μηδενική βάση μεταξύ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας μέ θέμα τόν ἐμπλουτισμό τοῦ βιβλίου καί ἀπό πλευρᾶς Πολιτείας καί ἀπό πλευρᾶς Ἐκκλησίας· αὐτά

τά αποτελέσματα θά αξιολογηθοῦν στό τέλος τοῦ διαλόγου, ἕως τό τέλος τοῦ παρόντος χρόνου, θά ληφθοῦν ὑπ' ὄψη οἱ θέσεις τῆς Ἐκκλησίας καί θά βγεῖ τό καινούργιο βιβλίο. Ὡς τότε θά δοθεῖ ἡ ἐντολή νά χρησιμοποιεῖται τό ὑπάρχον βιβλίο γιά νά βοηθηθοῦν οἱ καθηγητές».

Ὅταν τελείωσε ἡ συνάντηση πῆρε ὁ Μακαριώτατος τόν Πρωθυπουργό κατά μέρος καί τοῦ εἶπε: «Κύριε Πρόεδρε, τό ἀδύνατο σημεῖο μας εἶναι μήπως φεύγοντας αὔριο δοῦμε νά γίνεται τό ἀντίθετο». Ὁ Πρωθυπουργός ἀπάντησε: «Ἡ ἔχουμε λόγο καί τόν τηροῦμε ἢ δέν ἀξίζει ἡ συζήτηση πού κάνουμε!».

Ὅταν ρωτήθηκε ὁ κ. Φίλης πῶς βλέπει τά πράγματα καί ποιά εἶναι ἡ θέση του, ἡ ἀπάντησή του ἦταν «Τί μέ ρωτᾶτε; Ἐγώ εἶμαι ὑπουργός, ἐργάζομαι κάτω ἀπό τόν Πρωθυπουργό· ἡ ἐντολή, ἡ ἀποψη καί ἡ θέληση τοῦ Πρωθυπουργοῦ εἶναι γιά μένα γραμμή καί ὑποχρέωση».

Ἐξ αἰτίας τῶν διαφορετικῶν δημοσιῶν δηλώσεων τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Φίλη, μετά ἀπό τήν λήξη τῆς συναντήσεως, τό βράδυ τῆς Τετάρτης 5.10.2016, ὁ Μακαριώτατος ἀνέφερε στό σεπτό σῶμα τῆς Ἱεραρχίας ὅτι, σέ τηλεφωνική ἐπικοινωνία πού εἶχε νωρίς τό πρωί τῆς Πέμπτης 6.10.2016 τό Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου μέ τήν Κυβερνητική Ἐκπρόσωπο κ. Ὀλγα Γεροβασίλη, ἐδόθη ἡ διαβεβαίωση ὅτι γιά τό μάθημα τῶν Ὁρησκευτικῶν ἰσχύουν τά ὅσα εἰπώθηκαν στή χθεσινή συνάντηση μέ τόν Πρωθυπουργό καί γι' αὐτό κάθε ἄλλη ἐνέργεια εἶναι προσωπικές ἐρμηνεῖες τοῦ καθενοῦς.

Συγκροτήθηκαν, ὡς συνεφωνήθη, οἱ δύο ἐπιτροπές καί ἄρχισαν τίς ἐργασίες των. Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπό πλευρᾶς Ἐκκλησίας ἦταν καί εἶναι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ. Σήμερα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ὑδρας μέ τήν εἰσήγησή του θά μᾶς ἐνημερώσει λεπτομερῶς καί θά πάρει ὁδηγίες ἀπό τό σῶμα τῆς Ἱεραρχίας γιά τήν πορεία τοῦ διαλόγου πού θά ἀρχίσει τίς ἐπόμενες ἡμέρες. Ἀπό αὐτή τή θέση θά ἤθελα νά εὐχαριστήσω ὅσους ἐργάστηκαν τόσο ἀπό πλευρᾶς Ἐκκλησίας ὅσον καί ἀπό πλευρᾶς Πολιτείας γιά τό σπουδαῖο αὐτό θέμα, τῆς διδασκαλίας δηλαδή τῶν Ἑλληνοπαίδων τοῦ μαθήματος τῶν Ὁρησκευτικῶν. Θά ἦταν ὁμως παράλειψις ἂν δέν ἀπηύθυ-

να καί ἕνα εὐχαριστῶ πρός τόν Ὑπουργόν Παιδείας, Ἐρεῦνης καί Ὁρησκευμάτων κ. Κωνσταντῖνον Γαβρόγλου, ὁ ὁποῖος μέ τήν σύνεση, τήν φρόνηση καί τό πνεῦμα συναινέσεως πού τόν διακρίνει, συνετέλεσε τά μέγιστα στήν πρόοδο τῆς ἀπαραίτητης αὐτῆς συνεργασίας.

Τό τρίτο θέμα θά εἶναι ἡ εἰσήγησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος θά μᾶς ἐνημερώσει γιά τό θέμα τῆς πορείας τοῦ Διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Καθολικῶν. Μία σωστή πρακτική γιά τήν ἐνημέρωση ὄλων μας.

Ἄφησα τελευταία, ἀλλά θά προηγηθεῖ ὄλων, ἡ ἀπόδοσις τῆς τιμῆς καί τοῦ σεβασμοῦ ὄλων μας πρός τό πρόσωπον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρυστίας καί Σκύρου κ. Σεραφεῖμ.

Ἡ συμπλήρωσις, χάριτι Θεοῦ, πεντηκονταετοῦς Ἀρχιερατικῆς Διακονίας ἀποτελεῖ σημαντικό ὄροσημο στήν Ἐκκλησιαστική πορεία ἐνός Κληρικοῦ. Γιά τόν λόγο αὐτό τιμοῦμε σήμερον, συμφώνως καί πρός τήν ἡμερησίαν διάταξιν, τόν ἀρχαιότερον ἐν μέσῳ ἡμῶν, Σεβασμιώτατον ἐν Χριστῷ ἀδελφόν Μητροπολίτην Καρυστίας καί Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, Ἀντιπρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς ἅπαντας παρουσίαν αἰδέσιμον καί διακεκριμένην, ὄχι μόνον διά τά πρεσβεῖα τῆς ἡλικίας, ἀλλά καί δι' ἐκεῖνα τῆς Ἀρχιερωσύνης.

Στό πρόσωπό σας, Σεβασμιώτατε ἅγιε Ἀδελφέ, ἀναγνωρίζουμε τόν συνετό ποιμένα καί ἀδελφό, ὁ ὁποῖος, διανύων ἡμῖς σχεδόν αἰῶνος ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ, ἀνέπτυξε καί ἀναπτύσσει εὐρύτατο ἔργο, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ μαρτυρία μακρᾶς καί σπουδαίας Ἐκκλησιαστικῆς διαδρομῆς. Ἡ Ἱερά Σύνοδος σεμνύνεται γιά τήν παρουσία καί τήν συνεισφορά σας στίς ὑπηρεσίες καί τίς συνεδριάσεις Τῆς, ὅπως καί γιά τήν ποιμαντική προσφορά σας στόν τόπο ὅπου ἐκλήθητε νά διακονήσετε. Εὐχόμεθα ἐκ βαθέων ἅπαντες, Σεβασμιώτατε, ὁ Θεός νά εὐλογεῖ καί νά στηρίζει ὑμᾶς καί νά σᾶς χαρίζεῖ στήν Ἐκκλησία Του γιά πλείστους ἀκόμη εὐλογημένους χρόνους.

Ὡς ἐλάχιστον ἀντίδωρον, καί εἰς ἔνδειξιν ἀναγνωρίσεως καί τιμῆς, ἡ περί ἡμᾶς Διαρκῆς Ἱερά

Σύνοδος θεώρησε ἄξιον νά ἀπονείμει εἰς ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε, τήν Τιμητικήν Ἐκκλησιαστικήν Διάκρισιν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ μετ' Ἀστέρος τοῦ Παρασήμου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς ἐκτέλεσιν ὅθεν τῆς ἐν λόγῳ Συνοδικῆς Ἀποφάσεως, παρακαλῶ τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος νά προσέλθει γιά νά ἀναγνώ-

σει τό Βιογραφικό Σημείωμα τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου καί ἐν συνεχείᾳ τόν Θεοφιλέστατον Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νά ἀναγνώσει τήν σχετική Συνοδική Διαγνώμη, προκειμένου νά ἐπιδοθεῖ σήμερον τό Τιμητικό Δίπλωμα καί τά ὡς ἄνω Διάσημα τῆς ἐν λόγῳ Τιμητικῆς Διακρίσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

Ἀντιφώνησις εἰς τὴν Ἱεραρχίαν

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ
Ἀντιπροέδρου τῆς Ι.Σ.Ι.

(Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
8.3.2017)

Μακαριώτατε,
τό ρῆμα τιμῶ μέ τά παράγωγά του τιμῆ, τίμιος κ.λπ. ἀπαντᾷ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν: 170 φορές εἰς Παλαιάν Διαθήκην, καί 77 εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἐπαναλαμβάνεται δέ εἰς τὴν ὑμνολογία καί εἰς τὴν πατρολογική, καθὼς καί εἰς τὴν θύραθεν γραμματεία. Καί ἡ τιμῆ μέ τὴν ἀγοραστικήν τῆς ιδιότητα χρησιμοποιεῖται ἐλάχιστα ὡς ἡ τιμῆ τοῦ τετιμημένου εἰς ὅλες δέ μέ τὴν ἔννοια τοῦ σεβασμοῦ καί τῆς ἐκτιμῆσεως.

Καί ἡ πρώτη ἀναφορά γίνεται εἰς τό βιβλίον Ἐξοδος 20,12: «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου», καί τελευταία εἰς τό βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως «καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς τὴν πόλιν τὴν παντὶ λίθῳ τιμῶ κεκοσμημένην» (Ἀποκάλυψις ΚΑ', 26).

Εἶναι δέ βέβαιον ὅτι ἡ τιμῆ καί ἡ δόξα πάντοτε συναρτῶνται συνεκφωνοῦνται καί συναποδίδονται εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, οὗ πρέπει πᾶσα δόξα καί τιμῆ. Ἐν λόγοις δέ καί εἰκονίσμασι εἰς τὴν τι-

μιωτέραν τῶν Χερουβὶμ Θεοτόκον, εἰς τὰ τίμα δῶρα, τὸν τίμιον Σταυρόν, τὸν τίμιον Πρόδρομον καί εἰς πάντας τοὺς Ἁγίους ἐν οὐρανῷ εἰς ἀνθρώπους ἐπὶ γῆς καί ἐν ζωῇ ὑπάρχοντας ἀποδίδεται τιμῆ;

Τό ἐρώτημα μέ ἀφορᾷ προσωπικά καί ἐπιτραψατέ μου νά ἀναφερθῶ σχετικά ἐπὶ αὐτοῦ· ὁ Κύριος εἶπεν: «Ἐάν τις ἐμοὶ διακονῆ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ» (Ἰωάν. ΙΒ' 26).

Ὁ ἀπ. Παῦλος θά γράψει «δόξα καὶ τιμῆ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν». (Ρωμ. Β' 10) καί «Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὴν τιμὴν, μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους» (Ρωμ. 13, 7). Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι ὁ Παῦλος κάνει διάκρισι μεταξὺ τιμῆς καί ἀγάπης, καί ὀρίζει ὅτι τιμῆ ἀποδίδεται εἰς τοὺς ἀξίους τιμῆς, ἐν ἀγάπῃ ὡς χρέος εἰς πάντας.

Εἰς δέ τὸν Τιμόθεον θά ἐπιστήσει τὴν προσοχήν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τιμῆς καί μεταξὺ τῶν

Ὁ Μακαριώτατος ἀπένευμε τιμητικὴ διάκριση στὸν Σεβ. Μητροπολίτη Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ ἐκ μέρους τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

ἄλλων θά εἰπεῖ: «Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ» (Α΄ Τιμ. Ε΄ 17).

Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς πού ἀπαντοῦν θετικά στό ἐρώτημα ὑπάρχει καὶ ἀντίλογος. Ὁ Κύριος εἶπε: «καὶ ἐὰν ποιήσητε πάντα τὰ διατεταγμένα δοῦλου ἀχρεῖοί ἐστε» (Λουκ. ΙΖ΄ 19). Καὶ ὁ σοφός Σολομών θά προσθέσει: *Γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον οὐδὲ ἀριθμῶ ἐτῶν μεμέτρηται· πολὺα δὲ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώπου καὶ ἡλικία γήρως, βίος ἀκηλίδωτος* (Σοφ. Σολ. Δ΄ 9).

Ἐπ’ αὐτῶν ὁ Ἱερός Θεοφύλακτος παρατηρεῖ: «καὶ τὰς θείας ἐντολὰς τετήρηκας καὶ ἀπαίτει ὡς ὄφλημα τὰς τιμὰς οὐ γὰρ ὡς κατόρθωμα ἐπιγράφεσθαι ἐαυτῷ καὶ οὐ μὴν ὀφείλει ἐπὶ τούτοις τιμὴν ζητεῖν ἀναγκαίως ἤδη ὅμως εὕρισκόμεθα πρὸ τετελεσμένου γεγονότος καὶ τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται». Ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀπεδόθη τιμὴ καὶ ἐπομένως εἶναι καὶ ἔργον εἰργασμένον.

Πέραν λοιπὸν πάσης εὐλογίας καὶ ἀντιλογίας, Μακαριώτατε, ἐν συγκινήσει καρδίας καὶ ἐν ταπεινοφροσύνῃ βαθεῖα ἀλλά καὶ χαρᾶ ἀνεκκλήτῳ, ἀποδέχομαι τὴν ἀποδοθεῖσάν μοι τιμὴν, ἢ ὅποια προέρχεται ἀπὸ ἀγάπῃ καὶ ἐκτίμησιν καὶ μάλιστα εἰς χρόνον καὶ χῶρον καὶ τρόπον πρωτότυπον εἰς τὰ χρονικά τῆς νεωτέρας ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. Εἰς χρόνους Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ παραμονῆς τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα, ὥστε τό

πένθος νά συνδυασθῇ μετὴν χαρὰ καὶ ἡ δύναμις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ νά μέ συνοδεύῃ καὶ ἐνισχύῃ εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα.

* * *

Εὐχαριστῶ, Μακαριώτατε, διότι διὰ τῶν τιμῶν χειρῶν σας ἐπιδόσατε τό διάσημον τῆς τιμῆς. Εὐχαριστῶ, ἅγιοι ἀδελφοί, διότι ἐγκρίνατε τὴν ἀπονομήν. Ἔχει δὲ ἰδιαιτέραν σημασίαν καὶ ἀξίαν ὅτι τὰ Ἱερά Σώματα τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς ΔΙΣ ἐν ὁμοφωνίᾳ εἰς τακτικὴν συνεδρίαν εἰς τὸν ἱερόν χῶρον αὐτόν συντελεῖται ἡ τελετὴ συνεδριαζούσης τῆς Ι.Σ.Ι. καὶ ἡ ὁμοφωνία ἐν τῇ συνεδρίᾳ ἐκφράζει τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀγαπᾷ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀληθεύει ἐν ἀγάπῃ. Εὐχομαι εἰλικρινά καὶ θερμά νά ἐπακολουθήσουν τιμητικὲς διακρίσεις καὶ δι’ ἄλλους ἀδελφούς.

Καὶ τὰ νῦν καλῶ ὑμᾶς ἀδελφοί συμμετόχους γενέσθαι τῆς χαρᾶς καθ’ ὅτι «εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος συγκαίρει πάντα τὰ μέλη» (Α΄ Κορ. ΙΒ, 16). Παρακαλῶ νά εὐχεσθε τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ἐπιγείου ζωῆς μου νά χαρίζῃ ὁ Κύριος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐν εἰρήνῃ, ἐν ὑγείᾳ, ἐν τιμῇ καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

Ἐν οὐρανῷ δὲ νά ἀκούσω καὶ γὰρ τῆς εὐκτέας φωνῆς Κυρίου: «ἄξιός εἰ τοῦ λαβεῖν τὴν τιμὴν, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις». Ἀμήν.

Ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ

(Εἰσήγηση στὴν Ἑκτακτὴ Σύγκληση τῆς Ι.Σ.Ι.,
8.3.2017)

Α. Ἡ μέριμνα γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση

α. Ἀπὸ τίς κυριώτερες φροντίδες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπῆρξε ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἡ μέριμνα γιὰ τὴν προετοιμασία τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἱερωθοῦν καὶ νὰ ἀναλάβουν ἱερατικά καθήκοντα. Ὁ λειτουργὸς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἁγίας Ἐκκλησίας, καθότι πνευματικὸς πατέρας καὶ διδάσκαλος καὶ ποιμένας, ἀπαιτεῖται κατὰ τὸν θεῖο λόγο νὰ εἶναι «δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ» (Λουκᾶ κδ', 19) καὶ ἰκανὸς νὰ καθοδηγῆ στὴν εὐαγγελικὴ ζωὴ καὶ τὴν εὐσέβεια τὸν λαὸ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ δώσει λόγο «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α' Πέτρου γ', 15) καὶ γενικῶς νὰ μαρτυρήσῃ γιὰ τίς πρὸς ἐμᾶς δωρεές καὶ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ.

β. Παραλλήλως πρὸς τὴν μέριμνα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὴν ἀπόκτηση δοκίμων ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπέδειξε ἐνδιαφέρον καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πρώτου Κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδιστρίου τοῦ ἀρτισυστάτου τότε Κράτους τῆς Ἑλλάδος, ἴδρυσε διαφόρους τύπους σχολείων πού παρεῖχαν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση καὶ προπαρασκεύαζαν τοὺς μέλλοντες Ἱερεῖς.

γ. Ἐποὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση γιὰ νὰ ἐπιδείξῃ τοὺς ἀναμενόμενους καρπούς ἀπαιτεῖ τὴν συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Τὰ τῆς ἐκπαιδύσεως κεῖνται ὑπὸ τὴν ἄμεση εὐθύνη τῆς Πολιτείας. Στὴν Ἐκκλησία ὅμως ἀνήκει ἀποκλειστικῶς ἡ εὐθύνη νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ ἦθος καὶ τὸ πνεῦμα πού πρέπει νὰ κοσμεῖ ὅσους θὰ ἀναλάβουν ἐκκλησιαστικὴ διακονία. Αὐτὴ ἡ ἀρμοδιότητα τῆς Ἐκκλησίας καθίσταται ἐπιβεβλημένη στὴν ὀργάνωση τῶν Δομῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκ-

παιδύσεως, ὅταν μάλιστα ἡ Πολιτεία διακηρῦσει ὅτι εἶναι «οὐδετερόθρησκη», δὲν ἔχει δηλαδὴ οὐδεμία θρησκεία ἢ καὶ ὅτι εἶναι «ἄθεη». Εἶναι δυνατόν μὴ Πολιτεία χωρὶς θρησκεία νὰ ἀναλαμβάνει μόνη τῆς νὰ μορφώσῃ τοὺς Ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας; Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση τὸ καθήκον τῆς Πολιτείας εἶναι νὰ ἐμπιστευθεῖ τὴν Ἱερά Σύνοδο, ὥστε ἐκεῖνη ὡς διαθέτουσα τὴν ἐξουσία καὶ ἡ Ἐκκλησία ὡς μεταδίδουσα τὸ πνεῦμα τῆς ἱερατικῆς διακονίας νὰ μεριμνήσῃ γιὰ τὴν ἐκπαίδευση ὧσων θὰ γίνων ἐπηρεάτες τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ πρὸς μείζονα ὠφέλεια τῆς κοινωνίας.

δ. Ἡ Πολιτεία ἀνέλαβε νὰ χρηματοδοτήσῃ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση ἔναντι:

i. Τῆς περιουσίας πού δόθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία κατὰ καιροὺς ἐπανειλημμένως, πού ἀνέρχεται στὸ ποσοστὸ τοῦ 98% αὐτῆς πού εἶχε ἡ Ἐκκλησία στὸ δημιουργηθέν Κράτος κατὰ τὴν ἀπελευθέρωση·

ii. τῆς φορολογίας πού ἐπιβλήθηκε στὶς Ἱερές Μονές πού παρέμειναν λειτουργοῦσες στὴν Ἐπικράτεια μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπόφαση γιὰ τὴν διάλυση 450 Ἱερῶν Μονῶν, τῶν ὁποίων ἡ περιουσία περιήλθε στὴν Τοπικὴ Αὐτοδιοίκηση, καὶ τέλος

iii. τῶν δωρεῶν καὶ τῶν κληροδοτημάτων εὐσεβῶν φιλογενῶν πού κατατέθηκαν σὲ εἰδικὸ λογαριασμό τοῦ Κράτους γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ.

Πέραν δ' αὐτῶν ἡ ἴδρυση Ἱερατικῶν Σχολῶν μὲ δαπάνη τοῦ Κράτους θεωρήθηκε ἠθικὴ ὑποχρέωση τοῦ ἀπελευθερωθέντος νεοπαγοῦς Κράτους ἔναντι τῆς προσφορᾶς καὶ τῶν θυσιῶν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου πρὸς τὴν Κοινωνία καὶ τὴν Πατρίδα κατὰ τὴν περίοδο τῆς δουλείας στοὺς Τούρκους καὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση.

Διαβάζουμε στὴν Αἰτιολογικὴ Ἐκθεση πού δημοσιεύθηκε στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως μὲ

ήμερομηνία 20 Αυγούστου 1856 επί του Νομοσχεδίου περί συστάσεως Ἱερατικῶν Σχολείων πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων, πού ὑπογράφει «ὁ Ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως» Χριστόπουλος, τὴν ὁμολογία πού ἀναγνωρίζει αὐτές τίς θυσίες καὶ τὴν προσφορὰ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου:

«Δὲν ἀγνοεῖτε, Κύριοι, ὅτι ὁ Ἱερός ἡμῶν Κλήρος ἐν ἡμέραις δοκιμασιῶν οὐ μόνον παρήγορος ἐγένετο εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ θάρσος ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς διὰ τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος συνεικινδύνευσεν καὶ συμμετέσχεν ὅλων τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμφορῶν καὶ δυστυχημάτων».

ε. Ἡ Ἱερά Σύνοδος πάντοτε μεριμνοῦσε γιὰ τὰ Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα. Συνεχίζει καὶ στίς ἡμέρες μας νὰ μεριμνᾷ εἴτε καλύπτουσα τίς ἀνάγκες λειτουργίας τῶν Σχολείων, ὅπως στεγάσεως γραφείων, αἰθουσῶν διδασκαλίας καὶ οἰκοτροφείων, εἴτε ὑποστηρίζουσα καὶ συμβάλλουσα στὴν πνευματικὴ κατάρτιση τῶν μαθητῶν ἢ σπουδαστῶν. Μὲ ὑπευθυνότητα καὶ ἐπιμέλεια θεραπεύει τίς ποικίλες ἀνάγκες γιὰ νὰ προκύψουν τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα, ὥστε νὰ προέλθουν ἀπὸ τὰ Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα Ἱερεῖς πού θὰ διακονήσουν τὴν Ἐκκλησία εὐεργετώντας τὴν κοινωνία.

Β. Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας

Ἡ ὑψίστη ἀποστολή τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καθιστᾷ ἀναγκαιότητα τὴν πολὺπλευρὴ μόρφωση του. Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε περιφρόνησε τὴν παιδεία, ἀλλὰ τὴν προστάτευσε μὲ ζῆλο καὶ τὴν τίμησε. Διακαῆς δὲ ἐπιθυμία τῆς Ἐκκλησίας ἦτο πάντοτε οἱ λειτουργοὶ τῆς νὰ εἶναι ἐκπαιδευμένοι, ὄχι μόνον κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεολογικὴ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν θύραθεν παιδεία, καὶ βράβευσε τοὺς διακριθέντες στὰ γράμματα λειτουργοὺς καὶ πνευματικούς Πατέρες. Ἡ ὑγιῆς συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖ ἀναγκαιότητα τὴν μόρφωση γιὰ τοὺς λειτουργοὺς τῆς προκειμένου νὰ ἀνταποκριθῶν στὴν ἱερὴ ἀποστολή τους στοὺς παρόντες ἀνατρεπτικούς καιροὺς.

Ὁ πνευματικὸς Ποιμένας πρέπει νὰ ἔχει τὴν κατάλληλη μόρφωση, πρὸς ὠφέλεια πάντων τῶν πιστῶν, καὶ μὲ τὴν μόρφωση καὶ τὸ κῦρος του νὰ

ἐμπνέει τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό του καὶ στὴν ἀποστολή πού ἐπιτελεῖ. Ἐάν εἶναι ἀπαίδευτος, κινδυνεύει νὰ ἐξευτελισθεῖ καὶ μάλιστα σήμερον, ὅποτε ἡ κοινωνία περιλαμβάνει πολλοὺς ἡμιμαθεῖς καὶ ἀλαζόνες, περιφρονητὲς τῆς πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐμπαῖκτες τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, πού παραπλανοῦν καὶ παρασύρουν πολλοὺς ἀφελεῖς. Ὁ πνευματικὸς Ποιμένας πρέπει νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ διαλέγεται μὲ αὐτοὺς μαρτυρώντας τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α΄ Πέτρου γ΄, 15) στηρίζοντας τοὺς πιστοὺς στὴν ὀρθὴ πίστη. Στὴν ἐποχὴ μας, ὅποτε ἡ μόρφωση γενικεύθηκε καὶ οἱ ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας εἶναι μεγάλες, θὰ ἦτο μεγάλη ἀδικία καὶ ἐξευτελισμὸς νὰ ὑστεροῦν μεταξὺ ὅλων τῶν δημοσίων λειτουργῶν οἱ Κληρικοί. Περιττὸν νὰ προστεθεῖ ὅτι σὲ ἄλλα ἔθνη ὁ Κλήρος λαμβάνει πολὺ μεγαλύτερη μόρφωση ἢ ὅσον παρ' ἡμῖν. Εὐτυχῶς πού μεταπολεμικῶς τὸ Κράτος, κατανόησαν τὴν μεγάλη ἀξία μορφωμένου Κλήρου, ἴδρυσεν Ἐκκλησιαστικὰ Σχολὰ καὶ Ἐκκλησιαστικά Φροντιστήρια.

Ὁ Κληρικὸς σήμερον πρέπει νὰ εἶναι ἀρκοῦντως μορφωμένος, ὄχι μόνον εἰδικῶς στὰ τῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ σὲ γενικὲς γνώσεις. Καὶ ἡ μὲν εἰδικὴ μόρφωση εἶναι θεολογικὴ, θρησκευτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ. Στίς δὲ γενικὲς γνώσεις περιλαμβάνονται ἡ φιλολογικὴ, ἡ ἱστορικὴ, ἡ κοινωνικὴ κ.λπ. Μὲ τὴν θεολογικὴ μόρφωση ὁ κληρικὸς θὰ δύναται νὰ διδάσκει καλῶς τὰ θεῖα λόγια τῶν Γραφῶν, θὰ τηρεῖ καὶ θὰ ἐρμηνεύει τίς παραδόσεις, θὰ λύει ἀπορίες, θὰ ἀποκρούει τίς πλάνες, κακοδοξίες καὶ αἰρέσεις καὶ θὰ ἐκφράζει τὸ πραγματικὸ πνεῦμα τοῦ εὐαγγελίου, ὥστε τὸ ποιμνιὸν του νὰ ἔχει ἐμπιστοσύνη στοὺς λόγους του καὶ νὰ μὴν ἀμφιβάλλει στὰ διδασκόμενα ἀπ' αὐτόν. Οἱ μεγαλύτεροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν τελείως γνώστες τῆς θεολογίας. Αὐτῶν τὰ συγγράμματα δεόν νὰ μελετᾶ καὶ τὸ παράδειγμά τους νὰ ἀκολουθεῖ ὁ πνευματικὸς Ποιμένας. Μὲ τὴν θρησκευτικὴ μόρφωση θὰ γίνῃ πρωτοπόρος καὶ ὁδηγὸς στὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴ καὶ θὰ μεταδώσει αὐτὴ καὶ στό ποιμνιὸν του, ἐφαρμόζοντας στὸν βίον του ὅ,τι διδάσκει (Ματθ. κγ΄ 3) κατὰ τὴν προτροπὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν

πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Πρὸς Τιμόθεον Α΄, δ΄, 12) καὶ δεικνύων τὴν ἀγάπη του ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου του κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ καλοῦ Ποιμένα πού θυσιάζει τὴν ζωὴ του γιὰ τὸ ποιμνίό του (Ίωάν. ι΄, 11).

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μόρφωση θὰ τὸν βοηθήσει στὴν καλὴ ἐκτέλεση τῶν ἱερατικῶν καθηκόντων του, ἐφ' ὅσον θὰ γνωρίζει καλῶς τὴν τυπικὴ διάταξη τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ὥστε ἡ θεία λατρεία νὰ τελεῖται «εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας» (Πρὸς Ἑβραίους ιβ΄, 28) καὶ «εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν» (Πρὸς Κορινθίους Α΄ ιδ΄, 40).

Ἀλλὰ καὶ γενικὴ μόρφωση πρέπει νὰ ἔχει ἰκανῆ. Φιλολογικῶς νὰ ἔχει καλὴ γνώση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ὥστε ὁμιλώντας καὶ γράφοντας νὰ χειρίζεται ὀρθῶς τὸν λόγο καὶ νὰ κατανοεῖ τὰ ἀρχαῖα κείμενα. Φιλοσοφικῶς νὰ γνωρίζει τίς διαφορὲς θεωρίες καὶ νὰ ἀποκρούει τίς πλάνες. Σ' αὐτὸ θὰ τὸν βοηθήσει καὶ ἡ γενικώτερη μόρφωση, μὲ τὴν γνώση τῆς ὁποίας θὰ δύναται νὰ συζητῆί μὲ ἐπιστήμονες καὶ νὰ ὑποστηρίξει τίς χριστιανικὲς ἀλήθειες, ὅταν αὐτὲς καταπολεμοῦνται.

Τέλος ἐπειδὴ ὁ Κληρικὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς ὁδηγὸς τῶν πιστῶν, πρέπει νὰ ἔχει καὶ κοινωνικὴ μόρφωση. Ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ δρᾷ ἀποτελεσματικὰ, πρέπει μὲ τὰ στελέχη Της νὰ ἡγεῖται τῆς κοινωνίας.

Γ. Ἱστορικὴ ἐξέλιξη

τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως

α. Ἡ πλήρης καὶ τελεία μόρφωση τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας ἄρχισε εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, διότι τὴν ἐπέβαλλαν ἡ ἀνάγκη τοῦ κηρύγματος γιὰ τὴν μαθήτευση στὴν νέα πίστις καὶ ζωὴ, ἡ καταπολέμηση τῶν αἱρέσεων καὶ κακοδοξιῶν, πού ἐμφανίσθηκαν πολὺ ἔνωρίς, ἀπὸ τὸν Α΄ αἰῶνα, καὶ ἡ ἀπολογητικὴ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἐνώπιον τῶν εἰδωλολατρῶν. Καὶ κατ' ἀρχάς ἡ μύηση καὶ ἡ διδασκαλία τῆς νέας πίστεως γινόταν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς μαθητὲς τους, καθὼς καὶ ἀπὸ λογίους χριστιανούς διδασκάλους, ὅπως οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Ἰωάννης, ὁ λόγιος Ἀπολλῶ, οἱ μαθητὲς τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβας, Πολύκαρπος, Ἰγνάτιος καὶ ἄλλοι. Οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι διδάσκαλοι

καὶ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, αὐτοδίδακτοι ἢ ἀλληλοδίδακτοι, κατηρητισμένοι, ἐνεπνέοντο ἀπὸ ἱερό ἐνθουσιασμό καὶ ζῆλο ἱεραποστολικό.

β. Ἀργότερα, ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Β΄ αἰῶνος, γιὰ τὴν μόρφωση τῶν Κληρικῶν χρῆσιμεύον αἱ Κατηχητικὲς Σχολές, πού ἰδρύθηκαν τὸ πρῶτον γιὰ τὴν διδασκαλία τῶν προσηλύτων στὰ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας πρὸ τοῦ Βαπτίσματος. Αὐτὲς ἀπέβησαν κατόπιν Σχολεῖα κατηχητῶν, στὰ ὁποῖα μορφώνονταν θεολόγοι ἀπολογητὲς τῆς νέας θρησκείας, Κληρικοὶ καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτὸ στίς Σχολές αὐτὲς, ἐκτὸς τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, ἐδιδάσκοντο καὶ οἱ γνωστὲς ἐπιστῆμες: ρητορικὴ, φιλοσοφία, γραμματικὴ, μαθηματικά, φυσικὴ καὶ ἀστρονομία, καὶ αὐτὲς κατέστησαν ἀληθινὰ Πανεπιστήμια. Πρῶτη τέτοια Σχολὴ εἶναι ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ Πανταίνου (186), τοῦ ὁποίου διάδοχοι ὑπῆρξαν ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ὁ πολὺς Ὁριγένης (251). Πλὴν αὐτῆς ἰδρύθηκαν ἀργότερα καὶ ἄλλες τέτοιες, ὅπως ἡ τῆς Ἀντιοχείας, Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, Ἱεροσολύμων, Ἐδέσσης τῆς Συρίας, Νισίβως καὶ λοιπές.

γ. Πολλοὶ ὁμως ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μορφώθηκαν σὲ ἐθνικὰ σχολεῖα τῶν ρητόρων καὶ ἰδίως σὸ τῆς Ἀθήνας. Στὴν Ἀθήνα σπούδασαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας Μέγας Βασίλειος καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Χρυσόστομος σὸ ἐθνικὸ σχολεῖο σπούδασε. Κατὰ τὸν Ε΄ καὶ ΣΤ΄ αἰῶνα οἱ πρὸς μόρφωση τοῦ Κλήρου πρώην Κατηχητικὲς καὶ μετέπειτα ἐξελιχθεῖσες Θεολογικὲς Σχολές τῆς Ἀλεξανδρείας, Καισαρείας Παλαιστίνης, Ἀντιοχείας, Ἐδέσσης Συρίας καὶ Νισίβως ἔνεκα πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀνωμαλιῶν ἐξαφανίσθηκαν καὶ ἔκτοτε οἱ Κληρικοὶ ἦσαν συνήθως αὐτοδίδακτοι ἢ ἐξεπαιδεύοντο ἰδιωτικῶς παρ' ἄλλων λογίων Κληρικῶν καὶ μάλιστα σὲ Μονές. Μερικοὶ λάμβαναν γενικὴ μόρφωση στίς δημόσιες Σχολές Ἀθηνῶν, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ ἄλλων πόλεων, πού ἐξαφανίσθηκαν καὶ αὐτὲς κατὰ τὸν ΣΤ΄ αἰῶνα. Ἐκλείσθη δὲ καὶ ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τὸν εἰκονομάχο αὐτοκράτορα Κωνσταντινουπόλεως Λέοντα Γ΄ (730). Ἡ Εἰκονομαχία ἐπέφερε κατάπτωση τῶν γραμμάτων καὶ ἐπομένως καὶ τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου. Ἀπὸ τὸν Θ΄ αἰῶνα ἡ ἀρξαμένη ἀναγέννηση τῶν γραμμάτων στὴν Αὐτοκρατορία συνετέ-

λεσε στην εμφάνιση περισσότερων λογίων Κληρικῶν καὶ ἐξύψωσε τὸ ἐπίπεδο τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου. Μετὰ ἀπὸ τὴν Ἄλωση ὁμοίως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ κατὰ πτωση τῶν γραμμάτων ὑποβάθμισε τὸ γενικὸ ἐπίπεδο τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου, ὃ δὲ κατώτερος Κληρὸς ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμαθής. Ἐκτοτε δὲν ὑπῆρχον πλέον ἐιδικές Σχολές γιὰ τοὺς Κληρικούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἐξεπαιδεύοντο στίς ὑπάρχουσες Σχολές ὅπως οἱ λαϊκοί, ὅπου λειτουργοῦσαν. Σ' αὐτές ἡ μόρφωση ἦτο δι' ὅλους κατὰ μέγα μέρος ἐκκλησιαστική.

δ. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας Σχολεῖα λειτούργησαν σέ ὀρισμένες Ἱερές Μονές (στὸν Ἄθωνα καὶ στήν Πάτμο). Πολλοὶ ὁμοίως Κληρικοί καὶ λαϊκοὶ μετέβαινον στήν Δύση καὶ σπούδαζαν στὰ ἐκεῖ Πανεπιστήμια, ἰδίως δὲ τῆς Ἰταλίας (Βολωνίας, Παταβίου, κ.λπ.) καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουν καὶ κατὰ τὴν σκοτεινὴ ἐκείνη ἐποχὴ λόγοι Κληρικοί, ὡς ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος Νοταρᾶς (1663), ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος (1715), ὁ Μακάριος Νοταρᾶς (1731), Μητροπολίτης Κορίνθου, ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης (1716), Ἀρχιεπίσκοπος Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος, ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης (1730), Ἀρχιεπίσκοπος Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος, ὁ Ἡλίας Μηνιάτης (1669), Ἐπίσκοπος Κερνίτζης καὶ Καλαβρύτων, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀνθίμος Γαζῆς (1764), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δανιὴλ Φιλιππίδης (1758), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Κωνσταντᾶς (1758), ὁ Μέγας Λογοθέτης (1720-25) ὁ ἀποκληθεὶς «σεβασμιος Πατριάρχης τῶν λογίων», ὁ Ἀρχιμανδρίτης Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος (1722), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος ὁ Πάριος (1762), «ὁ ἐν πᾶσιν πρωτεύων», ὁ Μοναχὸς Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης (1749), ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δωρόθεος ὁ Πρώτος (19ος αἰώνας), ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας καὶ Ἀδριανουπόλεως, ὁ Θεοδόσιος ὁ Κορυδαλλεύς (1563), Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, ὁ Βησσαρίων Μακρῆς (1635), Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Λιγκιάδων τοῦ ὄρους Μιτσικέλι τῆς Ἠπείρου, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μεθόδιος Ἀνθρακίτης (1660), ὁ Διάκονος Ἰώσηπος Μοισιόδαξ (1725-30), ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ ὁ Χατζερός (1700), ὁ Χαλεπίου Γεράσιμος (1712) καὶ πολλοὶ ἄλλοι (ἴδετε πλείονα ὀνόματα στὸ τόμο τῆς *Ἡμερίδας* (2009) «*Ἡ συμβολή*

τῶν Ἑλλήνων Κληρικῶν στὸν Ἑλληνικὸ Διαφωτισμὸ καὶ τὴν ἀναγέννηση τῶν θετικῶν Ἐπιστημῶν» σελ. 24-33).

ε. Στίς νεώτερες ρυθμίσεις γιὰ τὴν ἀπόκτηση πεπαιδευμένων Κληρικῶν μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν Τουρκοκρατία ἐλήφθη μέριμνα καὶ γιὰ τὴν μόρφωση τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, πού τότε εὐρίσκετο σχεδόν σέ τελεία ἀμάθεια. Ὑπῆρχον βεβαίως κάποιες Ἱερατικὲς Σχολές, στήν Πάτμο (Πατμιάδα) καὶ στὸ Ἅγιο Ὄρος (Ἀθωνιάδα), ἀλλὰ δὲν ἦτο εὐκόλος ἡ φοίτηση σ' αὐτές.

Τὴν πρώτη Ἱερατικὴ Σχολὴ στήν ἐλεύθερη Ἑλλάδα ἴδρυσε ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας στήν ἐν Πόρῳ Ἱερά Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καλέσας αὐτὴ «Σχολεῖον Ἐκκλησιαστικόν». Αὐτὴ κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830 περιελάμβανε κατ' ἀρχάς 15 ὑποτρόφους ἡλικίας 12-18 ἐτῶν, πού θὰ ἐξέλεγε ἡ Κυβέρνηση ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ὑποψηφίων πού θὰ ὑπέβαλαν οἱ Ἐπίσκοποι. Θὰ εἰσήχοντο ὁμοίως καὶ ἄλλοι, ἀλλ' ὡς ἰδιοσυντήρητοι, καταβάλλοντες 70 γρόσια τὸν μῆνα. Πρῶτοι διδάσκαλοι σ' αὐτὸ διορίσθηκαν οἱ Ἄγιορεῖτες μοναχοὶ Προκόπιος Δενδρινὸς καὶ Βενέδικτος. Δυστυχῶς ὁμοίως τὸ Σχολεῖο αὐτὸ διαλύθηκε λίγο μετὰ ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Καποδίστρια. Ἀργότερα ὁμοίως ἰδρύθηκαν ἄλλες Ἱερατικὲς Σχολές, ὡς ἡ Ριζάρειος (1844).

Τὸ σύστημα τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου σέ ἰδιαιτέρες Σχολές ἀναπτύχθηκε κυρίως στήν Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ὅπου ἐκάστη Ἐπισκοπὴ ὑποχρεωνόταν κατὰ τίς ἀποφάσεις τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου (1545-1563) νά διατηρεῖ Ἱερατικὴ Σχολή. Εἰσήχθη καὶ ἐπικράτησε βαθμικῶν καὶ στήν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία. Ἱερατικὲς καὶ Ἐκκλησιαστικὲς Σχολές γιὰ τὴν θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ μόρφωση τῶν μελλόντων νά εἰσέλθουν στίς τάξεις τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου ἰδρύθηκαν καὶ ἐλειτούργησαν σέ διάφορες πόλεις καὶ τῆς τότε ὑποδούλου Ἑλλάδας, ὅπως στήν Κωνσταντινούπολη (1874), τὴν Ἀντιόχεια, τὰ Ἰωάννινα (1876), τὰ Χανιά Κρήτης, τὴν Καισάρεια, τὴν Σάμο καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ ὁ βίος τῶν περισσότερων ἀπ' αὐτές ὑπῆρξε βραχὺς καὶ χωρὶς σπουδαῖα ἀποτελέσματα.

Στὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα, ἐκτὸς τῶν δύο ἀνωτέρω ἀναφερθεισῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν τοῦ

Πόρου και της Ριζαρείου, διά του Νόμου ΤΕΖ' (367) τῆς 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1856 «Περί Ἱερατικῶν Σχολῶν», συνεστήθησαν τέτοιες, «ἐντός τῶν ὁποίων θά ἐξεπαιδεύοντο οἱ προπαρασκευαζόμενοι διά τήν διακονίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας». Ἐπί τῆ βάσει δέ τοῦ Νόμου αὐτοῦ, μέ διάταγμα ἰδρύθησαν οἱ Ἱερατικές Σχολές: Χαλκίδος (1856), Σύρου καί Τριπόλεως (1857). Ἡ λειτουργία αὐτῶν καθωρίσθηκε μέ τό διάταγμα τῆς 28^{ης} Ὀκτωβρίου 1856 «Περί κανονισμοῦ τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν». Ἀλλά καί οἱ Σχολές αὐτές, ὅπως καί οἱ μετά ταῦτα ἰδρυθεῖσες στήν Κέρκυρα καί Λάρισα, ἀπέτυχαν τοῦ σκοποῦ τους, ἔνεκα διαφόρων λόγων, ἐξ ὧν σπουδαιότερος εἶναι ἡ ἔλλειψη τότε μισθοδοσίας τῶν Ἐφημερίων καί ἡ ἐπί πολλά ἔτη πρό τῆς χειροτονίας ἀποπεράτωση τῆς φοιτήσεως. Τοιοῦτοτρόπως, ἀργότερα, ἡ μία μετά ἀπό τήν ἄλλη καταργήθησαν.

Στό ὑπόμνημα πού ὑπέβαλε ὁ ἐκλεγείς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος Μεταξάκης (1918-1920) στήν Ἱερά Σύνοδο, στό Στ' κεφάλαιο ἀναφέρεται στήν μόρφωση τοῦ Κλήρου ἀποτιμώντας τήν ἄχρι τῆς ἐποχῆς του κατάσταση, περί ἧς ὀλίγα τινά καταχωροῦμε στήν εἰσήγησή μας

«Ὅτι διά πᾶν λειτουργήμα ἀπαιτεῖται προπαρασκευή, θεωρητική ἅμα καί πρακτική, ἀνάλογος πρός τήν εὐρύτητα καί τήν βαθύτητα τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, εἶνε ὁ νόμος τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τόν ὁποῖον δέν ἀντιπαρήλθεν οὐδ' αὐτός ὁ Ἀρχηγός τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Τί ἄλλο ἐσκόπει ἡ ὑπερτριπλής περί αὐτόν ἠθική δέσμευσις τῶν 12 Ἀποστόλων, ἐάν μή τόν κατ' ἀνθρώπον καταρτισμόν αὐτῶν, διά τήν ὑψηλήν τοῦ Ἀποστόλου διακονίαν; Καί ἡ Ἐκκλησία, τῷ παραδείγματι τοῦ Κυρίου στοιχοῦσα προπαρασκεύαζε πάντοτε τούς λειτουργούς αὐτῆς διά συστήματος ὑπερόχου, τῆς ὁμαλῆς τουτέστι διαδρομῆς τῆς κλίμακος τῶν κληρικῶν ἀξιωμάτων, τῆς ὁποίας ἐκάστη βαθμῆς, ἀντιστοιχοῦσα πρός ὠρισμένην ἐνεργόν διακονίαν, ὡδήγει βαθμηδόν ἀπό τοῦ ἀναγνώστου εἰς τόν ψάλτην καί διά τούτου εἰς τόν Ὑποδιάκονον καί ἔπειτα εἰς τόν Διάκονον, διά νά ἐμφανίσῃ κατηγορησιμῶν τόν ὑπῆρέτην καί οἰκονόμον μυστηρίων Θεοῦ. Ὁ μέλλων ποιμὴν καί διδάσκαλος, ὡς τακτικός ἐν τῷ Ναῶ ἀναγνώστης, ἐξεμάνθανε τελείως τās Ἀγίας Γραφάς, τῶν ὁποίων αἱ ἡμερησί-

αι περικοπαί συναπῆρτιζον κύκλον ἀναγνώσεως τῆς ὅλης Ἀγίας Γραφῆς κατά τήν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Ὡς τακτικός διακονητής ἐν τῷ Ναῶ παρηκολούθει εἴτε ἀναγινώσκων εἴτε ψάλλον, εἴτε προμελετῶν τό σύνολον τῶν ἀκολουθιῶν, ὧν τό περιεχόμενον ἀπαρτίζει πλήρες σύστημα διδασκαλίας. Ἡκροῶτο ἔπειτα συνεχῶς τῆς συστηματικῆς τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν, δογματικῶν καί ἠθικῶν, ἀπό τοῦ ἄμβωνος ἀναπτύξεως καί ἀκροώμενος ἐδιδάσκετο ἀπό τοῦ ἄμβωνος Δογματικήν, Ἠθικήν, Ποιμαντικήν, Ἐρμηνείαν Ἀγίων Γραφῶν καί εἴτι ἄλλο σημερινόν Θεολογίας μάθημα. Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ διδασκαλία αὕτη διήρκει πολλάκις εἰς μακράν περίοδον ἐτῶν, ποία σύγχρονος Θεολογική Ἔδρα θά ἠδύνατο νά δώσῃ καταρτισμόν θεωρητικόν τελειότερον; Καί παρά τήν θεωρίαν ἡ πρᾶξις ἡ τελετουργική εἰς ὅλας αὐτῆς τās λεπτομερείας, ἡ διευθυνομένη ὑπό τοῦ Ἐκκλησιαάρχου, τοῦ ἐπιβάλλοντος τόν τόνον εἰς τούς ρυθμούς καί τήν ἁρμονίαν εἰς ὅλην τήν τελετήν.

Ὁ Θεολογικός καταρτισμός συνεπληροῦτο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν Μοναστηρίων, αἵτινες, περιέχουσαι πάντα τά τότε ὑπάρχοντα συγγράμματα τῆς ἔσω καί τῆς θύραθεν φιλολογίας, ἦσαν προχειρότεροι καί ἀφθονώτεροι τῶν συγχρόνων δημοσίων βιβλιοθηκῶν τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν.

.....

Ἡ ἀπόκτησις μεμορφωμένου κλήρου κηρύσσεται δικαίως τό πρῶτον καί τό ἔσχατον ζήτημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνορθώσεως, λέγοντες ὁμως μόρφωσιν κλήρου δέν πρέπει νά ἐννοῶμεν οἰανδήποτε, ἀλλ' ἐκείνην ἣτις καί κατά ποσόν καί κατὰ ποιόν θά ἰκανώσει τόν λειτουργόν τῆς Ἐκκλησίας πλήρως νά ἀντιληφθῆ καί τελείως κατά τό ἀνθρωπίνως δυνατόν νά ἐπιτελέσῃ τήν ἀποστολήν αὐτοῦ. Ἡ ἐκκλησία ἄρα ἔχει δικαίωμα καί καθήκον ἀμεσώτερον νά ἐνδιαφερθῆ καί πρωτοβούλως νά ἐνεργήσῃ διά τήν θεωρητικήν καί πρακτικήν μόρφωσιν τῶν ὀργάνων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνορθώσεως».

Τό πλήρες κείμενο τοῦ κεφαλαίου «Ἡ μόρφωσις τοῦ κλήρου» ἀπό τό ἐξ 160 σελίδων Ὑπόμνημα τοῦ ὄξυνουστάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μελετίου Μεταξάκη παρατίθεται στό Παράρτημα τῆς εἰσηγήσεώς μας.

Τέλος, όταν μέ τον Νόμο 1432 τής 18^{ης} Ἀπριλίου 1918 μετατράπηκε ἡ Ριζάρειος Σχολή σέ Ἱεροδιδασκαλεῖο, γιά νά μποροῦν οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς μέχρι τοῦ χρόνου τῆς χειροτονίας τους νά διορίζωνται Δημοδιδάσκαλοι, ἰδρύθηκαν μέ διάτάγματα Ἱεροδιδασκαλεῖα τοῦ τύπου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς σέ Πεντέλη (ἐγκαθιδρυθέν ἔπειτα στήν Ἀμαλιάδα), Ἄρτα, Ἱερά Μονή Ἁγίας Ἀναστασίας Χαλκιδικῆς, Ἱερά Μονή Βελλᾶς, Ἰωάννινα, Κέρκυρα, Κόρινθο, Λαμία, Μεσολόγγιο, Τρίπολη, Σάμο, Σέρρες καί Χανιά, ἀπό τά ὁποῖα μερικά λειτουργοῦσαν καί προηγουμένως ὡς Ἱερατικές Σχολές τετρατάξιοι ἢ διτάξιοι. Ἀπό τά Ἱεροδιδασκαλεῖα αὐτά μέ τον Νόμο τῆς 13^{ης} Αὐγούστου 1929 «Περί Ἱερατικῶν Σχολῶν» καταργήθηκαν τά Ἱεροδιδασκαλεῖα Ἀμαλιάδος, Ἰωαννίνων, Μεσολογγίου, Τριπόλεως, Σάμου (τῶν Σερρῶν εἶχε καταργηθεῖ προηγουμένως). Παρέμειναν τά ὑπόλοιπα, πού μετατράπηκαν πάλιν σέ πεντατάξια Ἱερατικές Σχολές, δεχόμενες στήν Α΄ τάξη τελειοφοίτους τοῦ τότε Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἡλικίας 13-18 ἐτῶν. Οἱ τελειόφοιτοι αὐτῶν εἶχαν δικαίωμα ἐγγραφῆς μόνο στήν Θεολογική Σχολή. Ὡς Ἱεροδιδασκαλεῖο παρέμεινε μόνον τό τῆς Βελλᾶς, τοῦ ὁποῖου οἱ ἀπόφοιτοι δέν ἠδύναντο κατ' ἀρχάς νά διορισθοῦν ὡς δημοδιδάσκαλοι ἐντός τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἀργότερα ὅμως διορίζονταν ἰδίᾳ στήν Βόρειο Ἑλλάδα.

Ἐκτός τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδας λειτούργησε μέ τόν αὐτόν περίπου τύπο τό Ἱεροδιδασκαλεῖο στήν Κύπρο καί τό Ἱεροδιδασκαλεῖο τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στήν Ἀλεξάνδρεια. Κατά τήν Γερμανική Κατοχή ἰδρύθηκαν νέου τύπου Γεωργικές Ἐκκλησιαστικές Σχολές, πού δέν λειτούργησαν ὅμως λόγῳ τῆς τότε καταστάσεως.

Μετά ἀπό τήν ἀπελευθέρωση ὅμως, μέ τον Νόμο 540/1945 γιά τήν μόρφωση ἐφημεριακοῦ Κλήρου, ἰδρύθηκαν στά ἴδια σχεδόν μέρη, ὅπου οἱ παλαιές Ἱερατικές Σχολές, κατ' ἀρχάς ἑπτατάξια Ἐκκλησιαστικές Σχολές δεχόμενες ἀποφοίτους τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἡλικίας μέχρι 17 ἐτῶν, τῶν ὁποῖων οἱ τελειόφοιτοι ἐδικαιούντο ἐγγραφῆς μόνο στίς Θεολογικές Σχολές. Γιά τήν ἄμεση πλήρωση τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων ἰδρύθηκαν παράλληλα καί παρά τίς Ἐκκλησιαστικές Σχολές εἶτε διτάξια κατώτερα Ἐκκλησιαστικά Φροντι-

στήρια, δεχόμενα ἀποφοίτους τοῦ Σχολαρχείου ἢ τῆς Β΄ ἑξατάξιου, εἶτε διτάξια ἀνώτερα τοιαῦτα, δεχόμενα ἀποπερατώσαντες τίς γυμνασιακές σπουδές τους. Στίς Ἐκκλησιαστικές Σχολές οἱ μαθητές γίνονταν δεκτοί κατόπιν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων, ἐνῶ στά Φροντιστήρια κατ' ἀρχάς ἄνευ ἐξετάσεων. Κατόπιν ὅμως ὀρίσθηκαν καί γι' αὐτά εἰσιτηρίες ἐξετάσεις.

Τέλος, διά Νόμου, τά μέν κατώτερα Ἐκκλησιαστικά Φροντιστήρια καταργήθηκαν, παρέμειναν δέ μόνον τά ἀνώτερα, τά ὁποῖα λειτούργησαν ὡς διτάξια στά κάτωθι μέρη: στήν Ἀθήνα παρά τῆ Ριζαρειῶ Σχολῆ, στήν Πάτρα, στήν Κατερίνη, στόν Βόλο, στήν Θεσσαλονίκη καί στήν Τήνο (1966).

Οἱ ἑπτατάξια Ἐκκλησιαστικές Σχολές μετετράπησαν σέ ἑξατάξια, δεχόμενες ὅμως στήν πρώτη τάξη μαθητές ἔχοντες ἐνδεικτικό τῆς Β΄ ἑξατάξιου Γυμνασίου καί ἡλικία μέχρι 17 ἐτῶν, κατόπιν ἐπιτυχῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων. Τέτοιες Ἐκκλησιαστικές Σχολές λειτούργησαν οἱ ἑξῆς: στήν Ἀθήνα ἡ ἱστορική Ριζάρειος, στήν Κόρινθο, στήν Λαμία, στά Χανιά Κρήτης (ἡ παλαιά στή Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος Τζαγκαρόλων), στήν Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας Φαρμακολυτριάς, στήν Ξάνθη, στήν Πάτμο (ἡ ἀρχαία Πατμιάδα), στό Ἅγιο Ὄρος (ἡ ἀρχαία Ἀθωνιάδα). Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Σχολῶν αὐτῶν μόνον στίς Θεολογικές Σχολές εἶχαν δικαίωμα νά συνεχίσουν τίς σπουδές τους. Ἡ μετατροπή αὐτή ἐγένετο ἴσως αἰτία γιά νά μειωθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν προσερχομένων πρός φοίτηση, ὁ ὁποῖος στίς ἑπτατάξιας ἦταν πολύ μεγαλύτερος.

Μέ τον ἴδιο Νόμο διατηρήθηκε τό Ἱεροδιδασκαλεῖο Βελλᾶς, ἰδρύθηκε στήν Θεσσαλονίκη τριτάξια Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστική Σχολή, τῆς ὁποίας οἱ πτυχιούχοι ἠδύναντο νά διορίζωνται καί δημοδιδάσκαλοι, ἀλλά μόνον σέ ἀκριτικές περιοχές.

στ΄. Τό 1971 ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση ὑπῆρχε μέ τό Ν.Δ. 876/1971 (Φ.Ε.Κ. τ. Α΄ 95/1971) στήν ἀποκλειστική ἀρμοδιότητα, εὐθύνη, ἐποπτεία τῆς Ἱεῤῥᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τό καθεστῶς αὐτό ἴσχυσε μέχρι τό ἔτος 1976.

Τό 1976 ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση πάλι μέ Νόμο ἐπανῆλθε στήν ἀρμοδιότητα τῆς Πολιτείας (Π.Δ. 178/1976-ΦΕΚ65/1976).

Μέ την μεταρρύθμιση επί υπουργού Γερασίμου Ἀρσένη (Ν. 2525/1997) τὰ Ἐκκλησιαστικά Λύκεια μετετράπησαν σέ Ἐνιαῖα Τετρατάξια Ἐκκλησιαστικά Λύκεια μέ Προγράμματα Σπουδῶν ὅπως καί τὰ λοιπά Λύκεια, ἔχοντα ὅμως καί τετάρτη Τάξη μέ μαθήματα ἐξειδικεύσεως γιά τούς μέλλοντες νά ἱερωθοῦν.

Μέ τόν Νόμο 3432/2006 ἐπιχειρήθηκε ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως πού διαρθρώνεται σέ Δευτεροβάθμια καί Τριτοβάθμια μέ τίς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικές Ἀκαδημίες. Ὁ Νόμος αὐτός ἰσχύων ἐπί μία δεκαετία πρέπει νά τροποποιηθεῖ ἐπειδή πλέον δέν ἀνταποκρίνεται στίς ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Κοινωνίας.

ζ'. Οἱ προσερχόμενοι πρὸς ἐγγραφή στίς Ἐκκλησιαστικές Σχολές καί τὰ Φροντιστήρια ὀφείλουν νά ἔχουν, ἐκτός τῶν γραμματικῶν καί λοιπῶν προσόντων, ἦθος ἀμεμπτο καί ἱερατικό ζῆλον, γιά νά ἀναδειχθοῦν σέ καλούς Κληρικούς, πού θά βεβαιώνονται ἀπό Πνευματικό πού θά ἐκδίδει καί τήν «*Συμμαρτυρία*» καί ἀπό τόν οἰκεῖο Μητροπολίτη μέ Συστατικό Γράμμα. Ἡ ἀποστολή τοῦ Κληρικοῦ Ποιμένος ἀπαιτεῖ ὅπως οὗτος διαθέτει πλήρη θεολογική, εἰ δυνατόν πανεπιστημιακή μόρφωση, γιά νά δύναται νά ἀνταποκρίνεται πλήρως στήν ὑψίστη ἀποστολή του.

Δ. Ἡ ἀποτίμηση τῆς μὴ εὐδοκίμησης τῶν προσπαθειῶν Ἐκκλησίας καί Πολιτείας πρὸς ἱκανοποιητική ἐκπαίδευση τῶν ὑποψηφίων Κληρικῶν

Οἱ ἀκολουθοῦσες παρατηρήσεις καί τὰ σχόλια, ἅτινα θά ἀναφεροῦν, περιλαμβάνονται στήν Εἰσηγητική Ἔκθεση ἐπὶ τοῦ σχεδίου Α.Ν. περί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ 1945 πού ὑποβλήθηκε ἀπό τόν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργό Γ. Ν. Οἰκονόμου στήν Κυβέρνηση Πέτρου Βούλγαρη ἐπὶ Ἀντιβασιλείας τοῦ Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ.

«*Ἐν Ἑλλάδι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις, μὴ εὐδοκίμησασα παρά πᾶσαν προσδοκίαν, δέν ἀπέδωκεν ἀτυχῶς μέχρι τοῦδε τούς ἀναμενόμενους καρπούς, καί ὡς ἐκ τούτου ὁ Ὁρθόδοξος κληρὸς τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς μορφώσεως καί τῆς ἱερατικῆς αὐτοῦ καταρτίσεως*

εὐρίσκειται εἰς λίαν χαμηλὸν ἐπίπεδον, πολὺ ἀπέχον τοῦ πρέποντος καί ἥμισυ ἀνταποκρινόμενον εἰς τό βαθύ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ μὴ εὐδοκίμησις ἐν Ἑλλάδι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ὀφείλεται εἰς πολλοὺς λόγους ἐξ ὧν οἱ δύο, οἱ ὅχι καί δευτερεύοντες», εἶναι:

α) Ἡ μὴ ἀποκρυστάλλωσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἰς ἐνιαῖον τύπον καί ἡ συνεχῆς σχεδόν ἀντικατάστασις τοῦ τύπου τῶν Σχολείων αὐτῶν καί β') ἡ δημιουργία τύπων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων μὴ συντελούντων ἀμέσως καί λυσιτελῶς εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν παρασκευὴν ἱερέων.

Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν πρώτων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων μέχρι σήμερον ἐδημιουργήθησαν ποικίλοι τύποι Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων ὅπως Ἱερατικά Σχολαί, Ἱερατικά Φροντιστήρια, Ἐκκλησιαστικά Σχολαί, Ἱεροδιδασκαλεῖα, Ἐκκλησιαστικά Γεωργικά Σχολαί, καί οἱ τύποι οὗτοι ἐναλλάσσονται κατὰ βραχέα, κατὰ τό μᾶλλον ἢ ἥττον, χρονικά διαστήματα, οὕτως ὥστε νά μὴ διατηρητῆ ὁ τύπος ἐνός Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου ὑπὸ ἀμετάβλητον μορφήν ἐπὶ πολὺ καί νά ἀντικαθίσταται οὗτος ὑπὸ ἄλλου, ἐπαναφερόμενος εἶτα καί πάλιν ἐν χρήσει καί οὕτω καθ' ἐξῆς.

Ἡ τοιαύτη συνεχῆς ἐναλλαγὴ τύπων ἀπεικονίζεται ἐμφανέστατα εἰς τὴν ποικιλίαν τῶν παρὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων ἐκδοθέντων Πτυχίων, ὡς καί εἰς τὴν ὑπάρχουσαν σήμερον πολυτυπίαν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐκπαιδεύσει. Ἐάν δέ παραλλήλως ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καί ὁ δεύτερος λόγος, δηλαδή ἡ ὑπαρξίς σήμερον ὅπως καί ἄλλοτε Σχολείων, ὡς τὰ Ἱεροδιδασκαλεῖα καί αἱ Ἐκκλησιαστικά Γεωργικά Σχολαί, ἅτινα δέν παρέσχον καί δέν παρέχουσι εἰς τούς τροφίμους αὐτῶν ἀποκλειστικῶς Ἐκκλησιαστικὴν μόρφωσιν, ἀλλὰ καί διδασκαλικὴν ἢ Γεωργικὴν καί Γεωπονικὴν, κατανοεῖται ἔτι πλέον ἡ σημειωθεῖσα μέχρι τοῦδε ἀδυναμία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως νά ἀποδώσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καί τὴν Πολιτείαν μορφωμένους Κληρικούς.

Τούς παρακωλύσαντας τὴν ἀπόδωσιν καρπῶν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως παράγοντας, ἀπομακρύνουν ὁ, ὑπὸ κατάρτισιν Ἄν. Νόμος καί στηριζόμενος ἐπὶ τῆς βάσεως ὅτι ὁ

σκοπός της 'Εκκλησιαστικής 'Εκπαιδεύσεως δέον να είναι ή 'Ιερατική και μόνον κατάρτισις τών μελλόντων να ίερωθώσιν και να καταταχθώσιν εις τάς τάξεις του 'Εφημεριακού Κλήρου της 'Ελλάδος, και κατά δεύτερον λόγον ή συμπλήρωσις της μορφώσεως τών εκλεγομένων δι' 'Εφημεριακάς θέσεις και μή χειροτονηθέντων και ή σύν τῷ χρόνῳ μετεκπαίδευσις τών ἤδη ὑπηρετούντων 'Εφημερίων» (ΦΕΚ τ. Α' 230/7.9.1945).

*Ε'. Η 'Εκκλησιαστική 'Εκπαίδευση σέ Κράτη-
Μέλη της Εὐρωπαϊκῆς 'Ενώσεως*

Κρίνουμε ότι θα συμβάλει στον σχηματισμό σφαιρικής εικόνας για τό μελετώμενο θέμα μας να αναφερθοῦμε μέ ὀλίγα στά ισχύοντα για τήν 'Εκκλησιαστική 'Εκπαίδευση στά Κράτη - Μέλη της Εὐρωπαϊκῆς 'Ενώσεως.

1. Καθολικοί

α'. Σέ μερικά Καθολικά Πανεπιστήμια της Εὐρώπης παρέχονται *ἐξειδικευμένα Προγράμματα κατάρτισης για τούς ὑποψηφίους Κληρικούς.*

β'. Σέ χώρες ὅπως ή 'Ιταλία, ὑφίσταται παράλληλα και ὁ θεσμός του *Ποντιφικοῦ Πανεπιστημίου* πού ιδρύθηκε ἀπευθείας ἀπό τήν 'Αγία 'Εδρα μέ ειδικές Συμφωνίες. Τά 'Ιδρύματα αὐτά ἔχουν σκοπό τήν διδασκαλία του Εὐαγγελίου, τήν καλλιέργεια της ἐπιστημονικῆς γνώσης και τήν ὑψηλή ἐξειδίκευση τών σπουδαστῶν σύμφωνα μέ τό Καθολικό Δόγμα. Τά Ποντιφικά Πανεπιστήμια ἐπιβλέπονται ἀπό τήν Σύνοδο τών 'Επισκόπων. Για τήν πρόσληψη, τήν διδασκαλία και τήν ἐξέλιξη τών διδασκόντων ἀπαιτεῖται δήλωση ἀπό τήν 'Αγία 'Εδρα. Τά Πανεπιστήμια διακρίνονται σέ τρεῖς (3) κλάδους: α'. της 'Ιερᾶς Θεολογίας, β'. της Φιλοσοφίας και γ'. του Κανονικοῦ Δικαίου.

Η ἀποστολή τών Σχολῶν της 'Ιερᾶς Θεολογίας εἶναι ή ἐπιστημονική και θεολογική κατάρτιση ἐκείνων πού προετοιμάζονται για χειροτονία ή προορίζονται για κάποια θέση της Καθολικῆς 'Εκκλησίας. Για τόν σκοπό αὐτό ὑπάρχουν ειδικά μαθήματα και Σεμινάρια ὡστε να ἐπιτευχθεῖ ή ποιμαντική προετοιμασία τών στελεχῶν. Μετά ἀπό ἕνα (1) χρόνο ἀπό τά συνολικά πέντε (5) ἔτη φοιτήσεως, ὁ σπουδαστής ἀποκτᾶ Εἰδικό Πτυχίο Θεολογίας.

Τό μεγάλο κῦρος αὐτῶν τών 'Ιδρυμάτων προκύπτει ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ μέλλοντες 'Επίσκοποι της Καθολικῆς 'Εκκλησίας ἐπιλέγονται ἀπό τούς Κληρικούς οἱ ὅποιοι διαθέτουν Διδακτορικό Δίπλωμα σέ ἕνα ἀπό τούς Κλάδους της 'Ιερᾶς Θεολογίας ή του Κανονικοῦ Δικαίου. 'Οσοι 'Επίσκοποι προορίζονται για τίς θέσεις τών 'Εκκλησιαστικῶν Δικαστῶν και Νομικῶν πρέπει να εἶναι κάτοχοι πτυχίου 'Εκκλησιαστικοῦ Δικαίου πού μποροῦν να ἀποκτήσουν, ἐάν φοιτήσουν σέ κάποιο Ποντιφικό Πανεπιστήμιο.

Τό μοντέλο και τόν βαθμό της Καθολικῆς 'Εκκλησιαστικῆς 'Εκπαιδεύσεως σέ διάφορες χώρες της Εὐρωπαϊκῆς 'Ενώσεως καθορίζουν οἱ Συμφωνίες τών «*Κονκορδάτων*».

Από τήν 'Αγία 'Εδρα ἔχουν ὑπογραφεῖ ταυτόχρονα διμερεῖς συμφωνίες μέ πολλά Κράτη, ἀλλά και πολυμερεῖς Συμφωνίες για τήν 'Ακαδημαϊκή ἀναγνώριση τών 'Εκκλησιαστικῶν 'Ιδρυμάτων ὅπως ή Σύμβαση της Λισσαβώνας πού ὑπεγράφη τό ἔτος 1997 ἀπό τήν 'Αγία 'Εδρα και τούς 'Επισκόπους τό ἔτος 2001, ὡστε οἱ 'Ακαδημαϊκοί τίτλοι τών 'Εκκλησιαστικῶν 'Εκπαιδευτικῶν 'Ιδρυμάτων να ἀναγνωρίζονται ἀπό ὅλες τίς χώρες.

γ'. Στήν Καθολική 'Εκκλησία μεγάλο ποσοστό τών Κληρικῶν ἐκπαιδεύονται στίς *'Εκκλησιαστικές Σχολές*, τών ὁποίων ή λειτουργία ἔχει ἐγκριθεῖ ἀπό τήν 'Αγία 'Εδρα, και κάποιες φορές οἱ Σχολές αὐτές λειτουργοῦν μέσα σέ Πανεπιστήμια. Οἱ Σχολές αὐτές πρέπει να τηροῦν τίς προδιαγραφές του 'Αποστολικῶν Συντάγματος (Sapientia Christiana) του Πάπα 'Ιωάννου Παύλου ΙΙ (15 'Απριλίου 1979), τό ὅποιο ρυθμίζει τήν ὁργάνωση τών Σχολῶν και ταυτόχρονα λαμβάνει ὑπ' ὄψιν του τίς συμφωνίες πού ἔχουν ὑπογραφεῖ ἀπό τήν 'Αγία 'Εδρα μέ διάφορα Κράτη ή Πανεπιστήμια.

δ'. *Η 'Ιερατική Σχολή* εἶναι ἕνα 'Εκκλησιαστικό 'Ιδρυμα μέ σκοπό να ἀναδεικνύει Κληρικούς της Καθολικῆς 'Εκκλησίας. Οἱ σπουδαστές ὀνομάζονται 'Ιεροσπουδαστές και λαμβάνουν *ιερατική και πρακτική μόρφωση*. Οἱ 'Ιερατικές Σχολές ἔχουν κύκλους μαθημάτων και σκοπό τους δέν ἔχουν ἀπλῶς να ἐκπαιδεύσουν τόν ὑποψήφιο Κληρικό για τόν κληρικό βίο, ἀλλά να τόν βοηθήσουν να ὀλοκληρωθεῖ ὡς ἄτομο, ὡστε να λάβει μία ὠριμη ἀπόφαση ἐάν ή χειροτονία του εἶναι κατάλληλη.

λη για τόν ίδιο. Μερικές Ίερατικές Σχολές μπορεί επίσης να είναι ένταγμένες μέσα σε Πανεπιστήμια, ενώ τά πτυχία τους αναγνωρίζονται από τό Ποντιφικό Πανεπιστήμιο (στή Ρώμη) μέ τό όποιο εΐναι συνδεδεμένες.

Σύμφωνα τέλος μέ στατιστικά στοιχεία από τό Βατικάνο (Annuario Statisticum Ecclesiae 2004) ό άριθμός τών Ίερατικών Σχολών σε παγκόσμια κλίμακα αύξήθηκε κατά 77% μεταξύ τών έτών 1978-2004 και κατά τήν ίδια περίοδο αύξήθηκε και ό άριθμός τών μονίμων διακόνων.

2. Προτεστάντες

Άνάλογες συμφωνίες μέ αυτές τών Καθολικών έχουν ύπογράψει και οι Προτεσταντικές Κοιότητες μέ τά Κράτη πού διασφαλίζουν προνόμια για τήν προτεσταντική θρησκευτική έλευθερία τών πιστών, αλλά και τήν συνεργασία μέ τό Κράτος για θέματα κοινού ενδιαφέροντος όπως και αυτό τής Έκπαιδύσεως τών Παστόρων.

Οι Προτεστάντες όμως δέν έχουν ένα οργανωμένο ένιαιο δίκτυο Έκπαιδύσεως σε σύγκριση μέ τούς Καθολικούς και για τόν λόγο αυτό εΐναι δύσκολη ή πλήρης καταγραφή τών Ίδρυμάτων τους.

Συνήθως ύπάρχει μιá Σύνοδος και κάποιο άλλο συλλογικό όργανο πού εκπροσωπείται από Ίπισκόπους, Πάστορες και λαϊκούς. Κάποιες από αυτές τίς Κοιότητες έχουν κώδικες και κανόνες, ενώ κάποιες άλλες συντάγματα, κανόνες και άλλα ρυθμιστικά όργανα για τήν διοίκησή τους και τά θέματα πού άφορούν τήν οργάνωσή τους.

3. Άναλυτικά στοιχεία για κάθε Χώρα - Μέλος τής Εύρωπαϊκής Ένώσεως δημοσιεύονται στην διδακτορική διατριβή τής Ξανθής Άλμπανάκη *Τό θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας τής Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης στην Ελλάδα και σε Κράτη τής Εύρωπαϊκής Ένωσης*, Θεσσαλονίκη 2016.

ΣΤ'. Τά Νομοθετήματα

περί τής Έκκλησιαστικής Έκπαιδύσεως από του Όθωνος έως σήμερα

Τήν περίοδο από του έτους 1830 πού ιδρύθηκε τό πρώτο «Έκκλησιαστικόν Σχολείον» από τόν Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια έως σήμερα, για τήν μελέτη του θέματος μας θά τήν διαιρέσουμε σε τέσσαρες περιόδους:

α'. Πρώτη περίοδος από του έτους 1830 ως του έτους 1971

1) Έτος 1833: «Περί του σχηματισμού και τής άρμοδιότητος τής επί τών Έκκλησιαστικών και τής Δημοσίας Έκπαιδύσεως Γραμματεΐας τής Έπικρατεΐας» (ΦΕΚ 14-13.04.1833).

2) Έτος 1843 Β.Δ./13.02.1843 «Περί του Όργανισμού εν Άθήναις Ριζαρείου Έκκλησιαστικής Σχολής» (ΦΕΚ 4-13.02.1843).

3) Έτος 1856 Νόμος ΤΕΖ (367) 27 Σεπτεμβρίου 1856 «Περί Ίερατικών Σχολείων» (ΦΕΚ τ. Α', 54/5.10.1856).

4) Έτος 1856 Β.Δ. 6.10.1856 «Περί Ειδικών Πόρων διά τήν συντήρησιν τών Ίερατικών Σχολείων» (ΦΕΚ 64/25.10.1856).

5) Έτος 1856 Β.Δ. 29.10.1856 «Περί τών προσόντων και τών γνώσεων τά όποια άπαιτούνται να έχουν οι μελλοντικοί ιερείς» (ΦΕΚ 65-29.10.1856).

6) Έτος 1856 Β.Δ. 24.11.1856 «Περί του Κανονισμού τών Ίερατικών Σχολείων» (ΦΕΚ 79-24.11.1856).

7) Έτος 1856 Β.Δ. 24.11.1856 «Περί συστάσεως τριών Ίερατικών Σχολείων» (ΦΕΚ 80-24.11.-1856).

8) Έτος 1857 Β.Δ. 20.05.1857 «Έσωτερικός Κανονισμός τών Ίερατικών Σχολείων» (ΦΕΚ 12-20.-05.1857).

9) Έτος 1886 Β.Δ. 19.05.1886 «Περί κανονισμού τής έσωτερικής ύπηρεσίας του Ύπουργείου Έκκλησιαστικών και τής Δημοσίας Έκπαιδύσεως» (ΦΕΚ 126-19.05.1886).

10) Έτος 1897 Β.Δ. 11.09.1897 «Περί τής Σχολής», (ΦΕΚ 129-11.09.1897).

11) Έτος 1903 Β.Δ. 14.03.1903 «Περί προσόντων τών μελλόντων ιεραΐσθαι» (ΦΕΚ 44-14.03.-1903).

12) Έτος 1909 ν. 3414/1909 ν. ΓΥΙΔ «Περί Γενικού Έκκλησιαστικού Ταμείου και Διοικήσεως Μοναστηρίων» (ΦΕΚ 270-19.11.1909).

13) Έτος 1915 Β.Δ. 28.10.1915 ν. ΓΥΙΔ «Περί εκτελέσεως τών νόμων ΓΨΚΑ, ΔΙΒ», και 238 «Περί οργάνωσης τής Κεντρικής Ύπηρεσίας του Ύπουργείου τών Έκκλησιαστικών και τής Δημόσιας Έκπαιδύσεως» (ΦΕΚ 398 28.10.1915).

- 14) Έτος 1917 Β.Δ. 10.06.1917 «Περί ὀργανώσεως τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 105-10.06.-1917).
- 15) Έτος 1918 Νόμος 1432/1918 «Περί Ὄργανισμοῦ τῆς Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς καὶ Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 115/26.5.1918).
- 16) Έτος 1918 Β.Δ. 24.08.1918 «Περί Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 184/24.08.1918).
- 17) Έτος 1918 Β.Δ. 09.1918 «Περί Ὄργανισμοῦ τῆς Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς» (ΦΕΚ 195/08.09.1918).
- 18) Έτος 1919 Β.Δ. 13.08.1919 «Περί λειτουργίας μονοταξίου Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου πρὸς Ἱερατικὴν μόρφωσιν ἀποφοίτων γυμνασίων, διδασκαλείων κ.λπ.» (ΦΕΚ 180/13.08.1919).
- 19) Έτος 1920 ν. 1920 «Περί παροχῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀδείας εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τοὺς κληθησομένους πρὸς φοίτησιν ἐν τῷ Ἱερατικῷ Φροντιστηρίῳ» (ΦΕΚ 8/11.01.-1920).
- 20) Έτος 1921 Β.Δ. 28.09.1921 «Περί Ἱερατικῶν σχολῶν καὶ προγράμματος τῶν ἐν αὐταῖς διδασκομένων μαθημάτων» (ΦΕΚ 182/28.09.1921).
- 21) Έτος 1921 Β.Δ. 27.09.1921 «Περί λειτουργίας τῶν Προπαρασκευαστικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ τοῦ Προγράμματος αὐτῶν» (ΦΕΚ 181/27.09.1921).
- 22) Έτος 1921 ν. 2677/1921 «Περί τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3596 περὶ ἐνοριακῶν ναῶν» (ΦΕΚ 147/19.08.1921).
- 23) Έτος 1921 Ν.Δ. 1923 «Περί τῶν παρὰ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι λειτουργῶν τῶν προπαρασκευαστικῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 390/-31.12.1923).
- 24) Έτος 1925 Β.Δ. 22.01.1925 «Περί λειτουργίας Τάξεων Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 16/22.01.-1925).
- 25) Έτος 1926 Β.Δ. 17.03.1926 «Περί καταργήσεως Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 94/17.03.1926).
- 26) Έτος 1927 Β.Δ. 17.10.1927 «Περί κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Μαρτίου 1926 νόμου 3767 Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 17 Ὀκτωβρίου 1927 Ν.Δ. περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Μαρτίου 1926 Ν.Δ Περὶ καταργήσεως Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 223/17.10.-1927).
- 27) Έτος 1927 Π.Δ./12.11.1927 «Περί Ὄργανισμοῦ τῶν Δημοσίων Ἱερατικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 251/12.11.1927).
- 28) Έτος 1929 ν. 4373/1929 «Περί διαρρυθμίσεως τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 297/2008.1929).
- 29) Έτος 1929 ν. 4370/1929 «Περί τῶν δημοσίων Ἱερατικῶν σχολῶν» (ΦΕΚ 303/21.08.1929).
- 30) Έτος 1930 ν. 4596/1930 «Περί Ἱεροκηρύκων» (ΦΕΚ 138/2.05.1930).
- 31) Έτος 1931 Π.Δ./07.10.1931 «Ὄργανισμός τῆς Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς» (ΦΕΚ 352/07.10.1931).
- 32) Έτος 1931 ν. 4862/1931 «Περί τῶν ξένων Σχολείων» (ΦΕΚ 2/07.01.1931).
- 33) Έτος 1931 ν. 5187/1931 «Καταστατικὸς νόμος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Ἔγινε ἀναδημοσίευσιν αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 255/Α' /1931 ΦΕΚ 224/23.07.1931 «Καταστατικὸς νόμος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἀναδημοσίευσιν ἀπὸ τὸ ἐσφαλμένο ὑπ' ἀριθμὸν 224/Α/ 1931) ΦΕΚ 255-04.08.1931.
- 34) Έτος 1932 ν. 5438/1932 «Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 5187 «Καταστατικὸς νόμος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἐγίνε ἀναδημοσίευσιν αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 178/1932 (ΦΕΚ 143/06.05.1932) καὶ «Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 5187 «Καταστατικὸς νόμος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Ἀναδημοσίευσιν ἀπὸ τὸ ἐσφαλμένο ὑπ' ἀριθμὸν 143/Α/1932» (ΦΕΚ 178/01.06.1932).
- 35) Έτος 1933 ν. 5802/1933 «Περί Ἰδρύσεως Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν» (ΦΕΚ 286/29.09.-1933).
- 36) Έτος 1937 Α.Ν. 887/1937 «Περί τῆς Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς» (ΦΕΚ 390Α/05.-10.1937).
- 37) Έτος 1940 Α.Ν. 2553/1940 «Περί μορφώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κλήρου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν γένει ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 294/17.-10.1940).
- 38) Έτος 1942 Ν.Δ. 1272/1942 «Περί συστάσεως Ἱεροδιδασκαλείου ἐν Γιαννιτοῖς καὶ Λαμίᾳ» (ΦΕΚ 102/28.04.1942).

- 39) Έτος 1943 ν. 328/1943 «Περί ἐκκλησιαστικῶν Γεωργικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 205/14.07.-1943).
- 40) Έτος 1943 ν. 748/1943 «Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν ὑπ' ἀριθμῶν 1272/1942 καὶ 1480/1942 νομοθετικῶν διαταγμάτων» (ΦΕΚ 340/12.10.1943).
- 41) Έτος 1943 ν. 671/1943 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 324/27.09.1943).
- 42) Έτος 1945 Α.Ν. 180/1945 «Περί Ἀνασυστάσεως τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 53/09.03.1945).
- 43) Έτος 1945 Α.Ν. 536/194 «Περί ῥυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου ἡμερησιακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος τοῦ τρόπου πληρωμῆς αὐτῶν καὶ περὶ καλύψεως τῆς σχετικῆς δαπάνης» (ΦΕΚ 226/05.09.1945).
- 44) Έτος 1945 Α.Ν. 540/1945 «Περί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ τ. Α' 230/07.-09.1945).
- 45) Έτος 1945 Α.Ν. 807/1945 «Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν Α.Ν. 540/45 Περί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 323/31.-12.1945).
- 46) Έτος 1945 Α.Ν. 806/1945 «Περί συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 218/1945 Α.Ν. Περί συστάσεως Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 323/31.12.1945).
- 47) Έτος 1945 Β.Δ. 5.12.1945 «Περί εἰσιτηρίων προαγωγικῶν καὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἐγγραφῶν κ.λπ. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 792/05.12.1945).
- 48) Έτος 1945 Β.Δ. 5.12.1945 «Περί ὀργανισμοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 292/05.12.1945).
- 49) Έτος 1945 Β.Δ. 27.12.1945 «Διάταγμα περὶ προαγωγικῶν καὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἐγγραφῶν, ποιῶν κ.λπ. τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 316/27.12.1945).
- 50) Έτος 1946 Β.Δ. 15.02.1946 «Περί τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν διδακτέων μαθημάτων τῶν Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 48/15.02.1946).
- 51) Έτος 1946 Β.Δ. 21.03.1946 «Περί τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 14.12.1945 Β.Δ. περὶ προαγωγικῶν καὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων, ἐγγραφῶν, ποιῶν, κ.λπ. τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων» (ΦΕΚ 108/21.03.1946).
- 52) Έτος 1946 Β.Δ. 16.05.1946 «Περί τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 171/16.05.1946).
- 53) Έτος 1946 Β.Δ. 24.06.1946 «Περί τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν διδακτέων μαθημάτων τῶν Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 202/24.06.1946).
- 54) Έτος 1946 Α.Ν. 1124/1946 «Περί ἰδρύσεως Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς καὶ Κατωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Παναγίας Προυσιωτίσσης - Προυσοῦ καὶ τινῶν ἄλλων διατάξεων» (ΦΕΚ 107/20.03.1946).
- 55) Έτος 1946 Α.Ν. 976/1946 «Περί Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 58/21.02.1946, ἀρ. 58 τεῦχος Α').
- 56) Έτος 1947 Ν.Δ. 415/1947 «Περί ῥυθμίσεως ζητημάτων τινῶν ἀφορῶντων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαίδευσιν» (ΦΕΚ 217/14.10.1947).
- 57) Έτος 1948 ν. 738/1948 «Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ TAKE διατάξεων» (ΦΕΚ 182/13.07.1948).
- 58) Έτος 1953 ν. 2366/1953 «Περί καταργήσεως φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καὶ ἐξαιρέσεων» (ΦΕΚ 83/10.04.1953).
- 59) Έτος 1957 Ν.Δ. 3775/1957 «Περί ἰδρύσεως ἐν Τήνῳ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 203/12.10.1957).
- 60) Έτος 1958 Ν.Δ. 3885/1958 (δεῖτε κεφάλαιο Β') «Περί τῆς ἰδρύσεως Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ῥυθμίσεως θεμάτων τινῶν ἀφορῶντων εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια» (ΦΕΚ τ. Α' 184/31.10.1958).
- 61) Έτος 1959 Β.Δ. 22.09.1959 «Περί ἐνάρξεως καὶ λήξεως τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, σχολικοῦ καὶ διδακτικοῦ ἔτους, τοῦ τρόπου καὶ χρόνου εἰσιτηρίων ἐξετάσεων ἐγγραφῶν, φοιτήσεως, προαγωγικῶν καὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων τῆς Ἀνωτέρας ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς Θεσσαλονίκης, τῶν ἀνωτέρων ἐκκλησιαστικῶν φροντιστηρίων καὶ τῶν ἑξατα-

ξίων εκκλησιαστικῶν σχολῶν» (ΦΕΚ 195/22.09.-1959 τ. Α΄).

62) Ἔτος 1960 Β.Δ. 232/21.04.1960 «Περί τοῦ Κεντρικοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου διά τό Προσωπικόν τῆς Δημοσίας Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί τῶν ἀρμοδιοτήτων αὐτοῦ καί προσωρινοῦ καθορισμοῦ διενέργειας μεταθέσεων καί προαγωγῶν τοῦ προσωπικοῦ τούτου» (ΦΕΚ 49/21.04.1960).

63) Ἔτος 1960 Β.Δ. 370/14.06.1960 «Περί τῶν διδασκομένων μαθημάτων τοῦ ἀναλυτικοῦ καί Ὁρολογίου Προγράμματος τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Ἀνωτ. Ἐκκλ. Φροντιστηρίων καί τῶν ἔξαταξίων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν» (ΦΕΚ 81/14.06.1960).

64) Ἔτος 1962 Ν.Δ. 4243/1962 «Περί συστάσεως ἐπιτροπῆς μελέτης καί ὑπόδειξιν μεταρρυθμίσεων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ἄλλων εκκλησιαστικῶν νόμων» (ΦΕΚ 144/11.09.1962).

65) Ἔτος 1964 Β.Δ. 244/1964 «Περί τῶν ἀρμοδιοτήτων τῶν Γενικῶν Διευθυντῶν Ὁρησκευμάτων καί Γενικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπογραφῆς ἐπί τῶν ἐγγράφων κ.λπ. Ἀρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καί Ὁρησκευμάτων» (ΦΕΚ 75/07.05.1964).

66) Ἔτος 1964 Ν.Δ. 4352/1964 «Περί διατάξεων ἀφορωσῶν τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ὡς καί περὶ καταργήσεως Συμβουλίων, Ἐπιτροπῶν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν» (ΦΕΚ 135/17.08.1964).

67) Ἔτος 1964 Ν.Δ. 4379/1964 «Περί ὀργανώσεως καί διοικήσεως τῆς Γενικῆς (στοιχειώδους καί Μέσης Ἐκπαιδεύσεως)» (ΦΕΚ 182/24.10.1964).

68) Ἔτος 1965 Β.Δ. 442/1965 «Περί διατηρήσεως καί συνθέσεως Συμβουλίων καί Ἐπιτροπῶν ἀρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καί Ὁρησκευμάτων» (ΦΕΚ 98/31.05.1965).

69) Ἔτος 1966 Ν.Δ. 453/1965 «Περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως τοῦ Ν.Δ. 3379/1955 περὶ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καί ἄλλων Διατάξεων ἀφορωσῶν τό προσωπικόν τῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» (ΦΕΚ 149/05.1966).

70) Ἔτος 1966 Β.Δ. 814/1966 «Περί καθορισμοῦ ἔξεταστῆς ὕλης μαθήματος Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς

Γραμματείας εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἔξετάσεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καί τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς» (ΦΕΚ 209/15.10.1966).

71) Ἔτος 1966 Ν.Δ. 4562/1966 «Περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως διατάξεων ἀφορωσῶν εἰς τό προσωπικόν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν καί ῥυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ζητημάτων» (ΦΕΚ 210/15.10.1966).

72) Ἔτος 1966 Ν.Δ. 4589/1966 «Περί ῥυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καί ἄλλων τινῶν διατάξεων» (ΦΕΚ 239/10.11.1966).

73) Ἔτος 1967 Α.Ν. 137/1967 «Περί προσόντων καί χειροτονίας Κληρικῶν καί περὶ ῥυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ζητημάτων» (ΦΕΚ 169/03.10.1967).

74) Ἔτος 1967 Α.Ν. 192/1967 «Περί ιδρύσεως καί λειτουργίας Ἀνωτάτης Σχολῆς Ὁρθοδόξων Σπουδῶν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας» (ΦΕΚ 202/18.11.1967).

75) Ἔτος 1968 Β.Δ. 45/1968 «Περί ιδρύσεως καί λειτουργίας ἐν Τήνῳ Ἀνωτέρου Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου» (ΦΕΚ 15/24.01.1968).

76) Ἔτος 1969 Ν.Δ. 126/1969 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 27/17.02.1969).

77) Ἔτος 1970 Β.Δ. 838/1970 «Περί ἐγκρίσεως συστάσεως ἐν Γωνιᾷ Χανίων Κρήτης ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης καί κυρώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ» (ΦΕΚ 29/31.-12.1970).

78) Ἔτος 1970 Ν.Δ. 407/1970 «Περί τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Ν.Δ. 126/1969 Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 9/15.01.1970).

β. Δεύτερη περίοδος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1971 ὡς τοῦ ἔτους 1976

Κατὰ τὴν πενταετία αὐτὴ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση ὑπήγετο ἀπ' εὐθείας στὴν Ἐκκλησία:

79) Ἔτος 1971 Ν.Δ. 876/1971 «Περί τῆς ὑπαγωγῆς τῆς δημοσίας εκκλησιαστικῆς εκπαιδεύσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καί ἄλλων τινῶν συναφῶν διατάξεων» (ΦΕΚ τ. Α΄ 95/17.05.-1971), (ὑπαγωγή Δευτεροβάθμιας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης ἀπὸ Κράτος σὲ Ἐκκλησία).

80) Έτος 1971 Ν.Δ. 842/1971 «Περί άναδιοργάνωσης τών παιδαγωγικών Άκαδημιών καί συμπλήρωσης τής περί αυτών κειμένης νομοθεσίας» (ΦΕΚ τ. Α΄ 37/16.02.1971).

81) Κανονισμός ΔΙΣ 21/1971 (Διάρθρωση Δευτεροβάθμιας Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης υπό τήν Έκκλησία) «Περί Έκκλησιαστικής Παιδείας» (ΦΕΚ τ. Α΄ 133/9.07.1971).

82) Κανονισμοί ΔΙΣ 23 καί 24/1971 «23. Περί Άνωτέρων Ίερατικών Σχολών» καί «24. Περί Μέσης Νυκτερινής Ίερατικής Σχολής» (ΦΕΚ τ. Α΄ 134/12.07.1971).

83) Κανονισμός ΔΙΣ 22/1971 «23. Περί Μέσων Έπταταξίων Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ τ. Α΄ 138/14.07.1971).

84) Έτος 1972 Β.Δ. 373/1972 «Περί άντιστοιχίας τών τίτλων σπουδών τών Μέσων Έπταταξίων Ίερατικών Σχολών» (ΦΕΚ τ.Α΄ 88/19.06.1972).

85) Έτος 1973 Ν.Δ. 228/1973 «Περί τροποποίησης καί συμπλήρωσης τής περί του Ταμείου Ασφάλισης Όρθοδόξου Έφημεριακού Κλήρου τής Ελλάδος (ΤΑΚΕ)» (ΦΕΚ 284/05.10.1973).

86) Έτος 1975 ν. 151/1975 «Περί ίδρύσεως τμήματος Ίερατικής Έπιμορφώσεως εις τās Θεολογικές Σχολάς τών Πανεπιστημίων Άθηνών καί Θεσσαλονίκης» (ΦΕΚ 181/29.08.1975).

γ΄. Τρίτη περίοδος από του έτους 1976 όποτε έπανυπήχθη στό Ύπουργείο Παιδείας ός του έτους 2006 μέ τήν ψήφιση του Ν. 3432/2006

87) Έτος 1976 Π.Δ. 147/1976 «Περί του όργανισμού τής Κεντρικής Ύπηρεσίας του Ύπουργείου Έθνικής Παιδείας καί Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 56/15.03.1976).

88) Έτος 1976 Π.Δ. 178/1976 «Περί έπαναφορās εις λειτουργία Σχολείων Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης καί μετατροπής αυτών εις Μέσα Έκκλησιαστικά Φροντιστήρια» (εισήγαγε νέο τύπο Φροντιστηρίων καί έξι Σχολεία καί Σχολές πού είχαν καταργηθεί μέ τό Β.Δ. 187 άναστολής λειτουργίας Σχολείων τής Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης) (ΦΕΚ 65/20.03.1976).

89) Έτος 1976 ν. 389/1976 «Περί καθορισμού του ύψους τής έπιχορηγήσεως προς τήν Ίεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας τής Ελλάδος διά τήν άντιμετώπισιν δαπανών λειτουργίας τών Σχολείων

Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης» (ΦΕΚ 195/27.-07.1976).

90) Έτος 1976 ν. 346/1976 «Περί τρόπου πληρώσεως έφημεριακών τινων θέσεων καί συστάσεως ειδικών Σχολών Ίερατικής Μορφώσεως» (ΦΕΚ 142/10.06.1976).

91) Έτος 1976 Π.Δ. 178/1976 «Περί έπαναφορās εις λειτουργία σχολείων Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης καί μετατροπής αυτών εις μέσα έκκλησιαστικά φροντιστήρια» (ΦΕΚ 65/20.03.-1976).

92) Έτος 1976 ν. 309/1976 «Περί Όργανώσεως καί διοικήσεως τής γενικής εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 100/30.04.1976).

93) Έτος 1976 Ν. 476/1976 «Περί διαρθρώσεως τών θέσεων του διδακτικού καί διοικητικού προσωπικού τής Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης» (Έπιστροφή Δευτεροβάθμιας Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης από Έκκλησία σε Κράτος), «Περί Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης» (ΦΕΚ τ. Α΄ 308/18.11.1976)

94) Έτος 1977 Π.Δ. 292/1977 «Περί διαρθρώσεως τών θέσεων του διδακτικού καί διοικητικού προσωπικού τής Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης» (ΦΕΚ 95/01.04.1977).

95) Έτος 1977 Π.Δ. 434/1977 «Περί ίδρύσεως Ποιμαντικού τμήματος εις τās Θεολογικές Σχολάς τών Πανεπιστημίων Άθηνών καί Θεσσαλονίκης» (ιδρύθηκε Ποιμαντικόν Τμήμα) (ΦΕΚ 134/18.05.1977).

96) Έτος 1977 ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος (ΦΕΚ τ. Α΄ 146/31.05.1977).

97) Έτος 1977 ν. 682/1977 «Περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαίδευσης καί σχολικών οικτροφείων» (ΦΕΚ 244/01.09.1977).

98) Έτος 1977 Π.Δ. 1025/1977 «Περί μετατροπής του τύπου Σχολείων Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης, όργανώσεως αυτών καί συμπλήρωσεως τών διατάξεων του Π.Δ. 292/1977» (Διάρθρωση Δευτεροβάθμιας Έκκλησιαστικής Έκπαίδευσης υπό τό Κράτος) (ΦΕΚ τ. Α΄ 344/10.11.-1977).

99) Έτος 1977 Π.Δ. 292/1977 «Περί διαρθρώσεως τών θέσεων του διδακτικού καί διοικητικού

προσωπικού της Έκκλησιαστικής Έκπαιδευσεως» (ΦΕΚ 95/01.04.1977).

100) Έτος 1978 Π.Δ. 182/1978 «Περί του Κανονισμού της Ίσραηλιτικής Κοινότητας Άθηνών» (ΦΕΚ 40/22.03.1978).

101) Έτος 1978 ν. 817/1978 «Περί ρυθμίσεων ενιαίων εκπαιδευτικών και εκκλησιαστικών θεμάτων» (ΦΕΚ 170/05.10.1978).

102) Έτος 1979 Π.Δ. 104/1979 «Περί σχολικού και διδακτικού έτους υπηρεσιακών βιβλίων, έργων, μεταγγραφών φοιτήσεως, διαγωγής και τιμητικών διακρίσεων των σχολείων μέσης γενικής εκπαίδευσεως » (ΦΕΚ 23/07.02.1979).

103) Έτος 1982 1268/1982 «Γιά τή δομή και λειτουργία των Άνωτάτων Έκπαιδευτικών Ίδρυμάτων» (ΦΕΚ 87/16.07.1982).

104) Έτος 1985 ν. 1566/1985 (Άρθρο 69) «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ τ. Α΄ 167/30.09.1985).

105) Έτος 1986 ν. 1674/1986 «Ρύθμιση θεμάτων ΑΕΙ και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 203/24.12.1986).

106) Έτος 1989 Π.Δ. 468/1989 «Ρύθμιση θεμάτων Προσωπικού Παιδαγωγικών Άκαδημιών, των Σχολών Νηπιαγωγών και των Έκκλησιαστικών Παιδαγωγικών Άκαδημιών» (ΦΕΚ τ. Α΄ 204/18.-09.1989).

107) Έτος 1990 Π.Δ. 130/1990 «Προϋποθέσεις και διαδικασία εξομοίωσης των αποφοίτων των Παιδαγωγικών Άκαδημιών και των σχολών νηπιαγωγών προς τούς πτυχιούχους των Παιδαγωγικών τμημάτων των ΑΕΙ» (ΦΕΚ 52/06.-04.1990).

108) Έτος 1991 ν. 1920/1991 «Κύρωση τής από 24 Δεκεμβρίου 1990 Πράξης Νομοθετικού περιεχομένου περί Μουσουλμάνων θρησκευτικών λειτουργών» (ΦΕΚ 182 τ. Α΄), δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 11/04.02.1991).

109) Έτος 1991 ν. 1946/1991 «Γενικά Άρχεϊα του Κράτους (Γ.Α.Κ.) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ τ. Α΄ 69/14.05. 1991).

110) Έτος 1992 ν. 2009/1992 «Έθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 18/14.02. 1992).

111) Έτος 1997 ν. 2525/1997 «Ένιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια

εκπαίδευση. Άξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 188/23.09. 1997).

112) Έτος 1998 Π.Δ. 407/1998 (Έξετάσεις σέ 4τάξια Ένιαία Έκκλησιαστικά Λύκεια κατόπιν μεταρρύθμισης Άρσένη (ν. 2525/1997) «Γιά τή λειτουργία και τά Άναλυτικά Προγράμματα των Ένιαίων Έκκλησιαστικών Λυκείων» (ΦΕΚ τ. Α΄ 287/23.12.1998).

113) Έτος 1998 ν. 2621/1998 «Ρύθμιση θεμάτων όργανωσης και λειτουργίας των Τεχνολογικών Έκπαιδευτικών Ίδρυμάτων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 136/23.06. 1998).

114) Έτος 2001 Π.Δ. 50/2001 «Καθορισμός των προσόντων διορισμού σέ θέσεις φορέων του δημοσίου τομέα» (ΦΕΚ 39/05.03. 2001 στίς 07.03.-2001).

115) Έτος 2001 Π.Δ. 73/2001 «Κανονισμός Σπουδών και Κανονισμός λειτουργίας των Οικοτροφείων και Άνωτέρων Έκκλησιαστικών Σχολείων» (ΦΕΚ 64/02.04.2001 στίς 04.04.2001).

116) Έτος 2001 Π.Δ. 215/2001 (Άξιολόγηση μαθητών σέ 4τάξια Ένιαία Έκκλησιαστικά Λύκεια κατόπιν μεταρρύθμισης Άρσένη (ν. 2525/1997) «Άξιολόγηση των μαθητών του Ένιαίου Έκκλησιαστικού Λυκείου» (ΦΕΚ τ. Α΄ 167/25.07.2001).

117) Έτος 2001 ν. 2942/2001 «Πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών για τό Πρόγραμμα Όλυμπιακής Έκπαίδευσης και για τίς ανάγκες των σχολείων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 202/-12.09.2001 στίς 17.09.2001).

118) Έτος 2002 ν. 3027/2002 «Ρύθμιση θεμάτων όργανισμού σχολικών κτιρίων, Άνωτάτης Έκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 152/28.06.2002 στίς 02.07.2002).

119) Έτος 2002 ν. 3051/2002 «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στό δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις» (ΦΕΚ 220/20.09.2002 στίς 24.09.2002).

120) Έτος 2003 ν. 3187/2003 «Άνώτατα στρατιωτικά ιδρύματα ΑΣΕΙ» (ΦΕΚ 233/07.10.2003 στίς 13.10.2003).

121) Έτος 2005 ν. 3413/2005 «Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3187/2003 για τά ανώτατα στρα-

τιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα ΑΣΕΙ» (ΦΕΚ 278/09.11.2005 στίς 16.11.2005).

122) Έτος 2005 Π.Δ. 129/2005 «Τροποποίηση των διατάξεων του Π.Δ. 292/1977 (ΦΕΚ 92 Α΄) περί διαρθρώσεως των θέσεων του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού της Έκκλησιαστικής Εκπαιδεύσεως, όπως οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 4 συμπληρώθηκαν και τό άρθρο 5 αντικαταστάθηκε μέ τό Π.Δ. 332/1998» (ΦΕΚ 223 τ. Α΄) (ΦΕΚ 182/2.07.2005 στίς 27.07.2005).

δ΄. Τετάρτη περίοδος από του έτους 2006 έως σήμερα

123) Έτος 2006 ν. 3432/2006 «Δομή και Λειτουργία της Έκκλησιαστικής Εκπαίδευσης» (Νόμος επί Αρχιεπισκοπείας Μακαριστού Χριστοδούλου) (ΦΕΚ τ. Α΄ 14/03.02.2006 στίς 08.02.-2006).

124) Έτος 2006 ν. 3467/2006 «Έπιλογή στελεχών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης της εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 128/21.06.2006 στίς 30.06.2006).

125) Έτος 2007 ν. 3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητος Ύπουργείου Έσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Άποκέντρωσης» (ΦΕΚ 42/-23.02.2007 στίς 28.02.2007).

126) Έτος 2010 ν. 3448/2010 «Άναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού - καθιέρωση κανόνων άξιολόγησης και άξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις» (άρθρα 39 και 40, Νόμος Διαμαντοπούλου) (ΦΕΚ τ. Α΄ 71/19.05.2010 στίς 19.05.2010).

127) Έτος 2010 ν. 3833/2010 «Προστασία της Έθνικης Οικονομίας - Έπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης» (ΦΕΚ 40/15.03.2010).

128) Έτος 2011 ν. 3986/2011 «Έπείγοντα μέτρα έφαρμογής μεσοπροθέσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» (ΦΕΚ 152/01.07.-2011).

129) Έτος 2011 ν. 4024/2011 «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, έναίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, έργασιακή έφεδρεία και άλλες διατάξεις έφαρμογής του μεσοπροθέσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» (ΦΕΚ 226/27.10.2011).

130) Έτος 2013 Π.Δ. 152/2013 «Άξιολόγηση των εκπαιδευτικών Πρωτοβαθμίας και Δευτεροβαθμίας Έκπαίδευσης» (ΦΕΚ 240/05.11.2013 στίς 05.11.2013).

131) Έτος 2013 ν. 4115/2013 «Όργάνωση και λειτουργία Ίδρύματος Νεολαίας και διά Βίου μάθησης του Έθνικου Όργανισμού πιστοποίησης προσόντων και έπαγγελματικου προσανατολισμού και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 24/30.01.2013 στίς 30.01.2013).

132) Έτος 2014 ν. 4301/2014 «Όργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεών τους στην Έλλάδα και άλλες διατάξεις άρμοδιότητος Γενικής Γραμματείας Όρησκευμάτων και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 223/07.10.2014 στίς 07.10.2014).

Άπό την παράθεση των έκδοθέντων Νομοθετημάτων προκύπτουν τά έξης:

α. Παρατηρούμε μία συνεχώς μεταβαλλομένη μορφή και δομή της Έκκλησιαστικής Εκπαίδευσεως πού επέδρασε άρνητικώς στην έξασφάλιση στελεχών για την έπιτέλεση της άποστολής της Έκκλησίας.

β. Η Έλληνική Πολιτεία ανέλαβε την όργάνωση και χρηματοδότηση της Έκκλησιαστικής Εκπαίδευσεως για δικούς της λόγους πού είναι προφανείς. Όλίγον ένδιαφερόταν νά καλύψει τίς άνάγκες των πιστών. Άφου ιδιοποιήθηκε την περιουσία των Μονών, άκόμη και τίς χορηγίες των εύσεβών, άφήρησε ζηλοτύπως από την Έκκλησία την δυνατότητα νά μορφώσει και νά εκπαιδεύσει τά στελέχη της. Τήν έσυρε ίκέτιδα της φιλοτιμίας των έκάστοτε κυβερνώντων νά παρακαλεί για όλίγα ψυχία της κρατικής έπιχορηγήσεως.

Τά όφέλη για την Πολιτεία από την Έκκλησιαστική περιουσία έχουν καταγραφεί από τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Έρωάνυμο και Προκαθήμενο και Πρόεδρο της Σεπτής Έραρχίας μας στίς γνωστές σ΄ όλους μας μελέτες του.

γ. Όσον ή Έκκλησία εκχωρεί άρμοδιότητες από την άποστολή Της, τόσοσν τά πράγματα θά περιπλέκονται άποβαίνοντα έπιζήμια για την άποστολή της Έκκλησίας (παύση Μητροπολιτών, καθάρηση Κληρικών μέ νόμο κι όχι μέ έκκλησια-

στικῶν Ὁργάνων ἀπό τό Ἀνώτατο Ἀκυρωτικό Δικαστήριον).

ΣΤ'. Ἀνασκόπηση τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Στήν συνέχεια καταθέτουμε ὀρισμένες θέσεις - προτάσεις πού ἀφοροῦν τήν Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση, Δευτεροβάθμια, Μεταδευτεροβάθμια καί τήν Ἐπιμόρφωση τῶν Κληρικῶν, στίς ὁποῖες συνδυάζονται οἱ ἐμπειρίες ἀπό τίς λειτουργοῦσες Δομές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀλλά καί οἱ ἐπιδιώξεις γιά τό μέλλον τῆς.

1. Τήν φθίνουσα πορεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων, πού ἐπιβεβαιώθηκε στό παρελθόν μέ τήν παύση τῶν λειτουργουσῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολικῶν Μονάδων καί τήν μείωση τῶν φοιτῶντων σ' αὐτές μαθητῶν, φαίνεται ὅτι ἐπιβράδυναν χωρίς νά τήν ἀνακόψουν ὀλοσχερῶς οἱ ἐξῆς παράγοντες:

α. Ὅτι τά σχολεῖα αὐτά, ἐνῶ λέγονται ἐκκλησιαστικά καί ὁ χαρακτηρισμός αὐτός δηλώνει τόν σκοπό γιά τόν ὁποῖο λειτουργοῦν, νά ἐκπαιδεύσουν δηλαδή τούς νέους πού ἐπιθυμοῦν νά ἀναλάβουν ἱερατικά καθήκοντα, παρὰ ταῦτα δέν φοιτοῦν σ' αὐτά μόνο ἢ μᾶλλον ὀλιγοστοί μαθητές πού διαθέτουν κλίση πρὸς τήν ἱερωσύνη καί ἐπιθυμοῦν νά ἱερωθοῦν. Ἀπό τοῦ ἔτους 2013 ἐγγράφονται καί φοιτοῦν στά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα ἀκόμη καί θήλεις πού ἀποκλείονται τῆς χειροτονίας κατὰ τούς Ἱερούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας διότι, ὅπως δηλώνουν οἱ ἀρμόδιοι, ὁ σκοπός λειτουργίας τῶν Σχολείων αὐτῶν ἔχει διευρυνθεῖ, ἀφοῦ καλλιεργοῦν γενικότερα τήν χρησιμοχρησία καί καταρτίζουν τούς μαθητές τους μέ τίς ἀρχές τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτως δέν ξενίζει ἡ φοίτηση θηλέων στά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα.

Γι' αὐτό καί ὅσοι ἐπιδιώκουν νά ἀποδοθεῖ στόν χαρακτηρισμό «Ἐκκλησιαστικό Σχολεῖο» αὐτή ἡ διευρυμένη ἐρμηνεῖα ἀποσύνδεσαν τόν ὄρο «Ἐκκλησιαστικό Σχολεῖο» ἀπό τήν ἱερωσύνη. Γιά τόν σκοπό τῆς καλλιεργείας τῶν ἱερατικῶν κλίσεων εἰσήγαγαν τόν ὄρο «Ἱερατικό Σχολεῖο», θεωροῦντες, ὅτι αὐτός ὁ χαρακτηρισμός στά Σχολεῖα αὐτά ἀνταποκρίνεται στόν σκοπό τῆς φοιτήσεως μαθητῶν ἐπιθυμούντων νά χειροτονηθοῦν Ἱερεῖς. Θεωροῦν ὅτι, ἐφ' ὅσον τά ὀνομαζόμενα «Ἐκκλη-

σιαστικά» Σχολεῖα ἔχουν εὐρύτερους σκοπούς καί δέν εἶναι «Ἱερατικά», δέν παράγουν δηλαδή Ἱερεῖς, τότε οὐδέν ἐμπόδιο ὑφίσταται νά μετατραποῦν ἀφ' ἑνός μὲν σέ μεικτά, ἀφ' ἑτέρου δέ σέ «Σχολεῖα ἀριστείας» πού θά ἔχουν καί οἰονδηποτε ἄλλο σκοπό καί χαρακτήρα.

β. Ἡ φοίτηση στά «Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα» καί θηλέων μέ τήν ἐπίκληση τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος ὅτι ἡ φοίτηση σ' αὐτά θηλέων εἶναι σύμφωνη μέ τό Σύνταγμα. Ἔχει καταστῆ γινωστόν ὅτι Διευθυντές καί Καθηγητές τῶν Σχολείων αὐτῶν, ὅπως καί διοικητικοί καί ὑπηρεσιακοί παράγοντες, παρεκίνησαν καί προσεῖλκυσαν θήλεις νά ἐγγραφοῦν καί νά φοιτήσουν στά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα, ὥστε νά συμπληρωθεῖ ὁ ἀπαιτούμενος ἀπό τόν νόμο ἀριθμός μαθητῶν γιά τήν λειτουργία τοῦ Σχολείου. Σέ Σχολεῖο πού κατέστη σαφές ὅτι σ' αὐτά τά Σχολεῖα φοιτοῦν οἱ μέλλοντες νά γίνουν Ἱερεῖς, οἱ θήλεις δέν ἐξεδήλωσαν ἐνδιαφέρον, ὡστόσο ὅμως ἡ φοίτηση θηλέων σ' ὅλα τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα θά ἐπιβληθεῖ καί ὅπου ὑπάρξουν ἀντιδράσεις θά ἐπιβληθοῦν κυρώσεις.

Βεβαίως σ' ἕνα Σχολεῖο πού ἐπιδιώκει συγχρόνως πρὸς τήν μετάδοση τῶν γνώσεων καί τήν καλλιέργεια τοῦ ἥθους, οὐδεὶς δύναται νά προβάλλει ἀντιρρήσεις. Ἀλλά ἀπό τό Σχολεῖο αὐτό ἡ Ἐκκλησία ἀναμένει νά προέλθουν οἱ Ποιμένες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἡ ἐπιδίωξη, πού δυστυχῶς ὑποτιμᾶται, ὑποβαθμίζεται καί ἐγκαταλείπεται, τυγχάνει πολὺ ἀνωτέρα ἔναντι τῆς χρησιμοχρησίας.

Συνεπῶς ὀφείλουμε νά διεκδικήσουμε ἀπό τήν Πολιτεία νά λειτουργήσουν Σχολεῖα –ἢ ὅπως τά ὀνομάσει– πού θά δίδουν στήν Ἐκκλησία Ἱερεῖς καί στοὺς πιστοὺς Ποιμένες.

γ'. Ἡ φοίτηση σ' αὐτά θεωρεῖται ἀσφαλεστέρα γιά τούς μαθητές ἔνεκα:

-i- τοῦ καλλιεργουμένου γενικωτέρου ἥθους στοὺς μαθητές τους·

-ii- τῶν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν, διότι λειτουργοῦν χωρὶς καταλήψεις καί ἄλλες πρακτικὲς πού ταλανίζουν τά Σχολεῖα τοῦ Δημοσίου·

Οἱ ἀναφερθέντες παράγοντες ἐπέδρασαν ὡς ἐπιβραδυντήρες τῆς καθοδικῆς πορείας τῶν Σχολείων.

Ούτως, ευκαιρίας δοθείσης, δηλοῦται ὑπό ἀρμοδίων παραγόντων Διευθυντῶν, Καθηγητῶν καὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων ὅτι τὰ «Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα» δέν εἶναι «Ἱερατικά Σχολεῖα» πού καλλιεργοῦν τήν ὑπάρχουσα κλίση πρὸς τήν ἱερωσύνη στους μαθητές τους καὶ προετοιμάζουν τούς μέλλοντες νά ἱερωθοῦν, ἀλλά Σχολεῖα, ὅπως τὰ λοιπά καὶ μάλιστα Σχολεῖα πού ἐπιδιώκουν τίς ἐπιδόσεις καὶ τήν ἀριστεία. Δέν ἀποστρεφόμεθα οὔτε τίς ἐπιδόσεις, οὔτε τήν ἀριστεία, ἀλλά προτάσσουμε αὐτῶν τῶν ὄντων ἀγαθῶν καὶ ὑψηλῶν σκοπῶν τήν καλλιέργεια τῶν ἱερατικῶν κλίσεων.

Ὡστόσο ὅμως, ἐνῶ τὰ Σχολεῖα αὐτά δέν ἐκπληρώνουν αὐτό τόν συγκεκριμένο σκοπὸ συστάσεώς τους θεωρούμενα ὡς «Ἐκκλησιαστικά», ἀπορροφοῦν τὰ σχετικά κονδύλια τῆς κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως χωρὶς νά προσφέρουν στήν Ἐκκλησίαν τὰ ἀναμενόμενα στελέχη.

Στόν προσαρτώμενο στό Παράρτημα τῆς παρουσίας Εἰσηγήσεως Πίνακα ἀναφέρονται ἀναλυτικῶς οἱ δαπάνες πού καταβάλλονται ἀπό τό Ὑπουργεῖο γιά μισθοὺς διδασκόντων καὶ λειτουργικά ἔξοδα.

Συνεπῶς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση ὀφείλει νά μὴν παραμελεῖ αὐτό τόν σκοπὸ τῆς καλλιέργειας καὶ περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς ἱερατικῆς κλίσεως τῶν μαθητῶν αὐτῶν τῶν Σχολείων.

2. Ἐνας σημαντικὸς παράγοντας, ὁ ὁποῖος, ἂν δέν ἀποπροσανατολίζει τούς μαθητές πού φοιτοῦν στὰ Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα ἐκ τῆς ἱερωσύνης, πάντως δέν συντηρεῖ καὶ δέν ἀναπτύσσει τήν ἐφεσῆ τους, εἶναι τό ἐκπαιδευτικὸ προσωπικό.

Πολλοὶ ἀπὸ τούς ὑπηρετοῦντες στὰ Σχολεῖα αὐτά ἐκπαιδευτικοὶ ἐπιδιώκουν νά διδάξουν ἐκεῖ, ὄχι ἐπειδὴ θέλουν νά ἐργασθοῦν γιά νά μορφώσουν τούς μέλλοντες Ἱερεῖς, ἀλλὰ ἐξ ἄλλων λόγων ἐντελῶς ἰδιοτελῶν.

Συνεπῶς ἀπαιτεῖται ἐκπαιδευτικὸ προσωπικό τό ὁποῖο θά ἐνστερνίζεται τό ὄραμα καὶ τόν σκοπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ θά τόν ὑπηρετεῖ μέ συνέπεια καὶ ὑπευθυνότητα ἀπέναντι στήν Ἐκκλησία καὶ τήν Πολιτεία.

3. Στὴν λειτουργοῦσα Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση κατὰ τόν Ν.3432/2006 ἡ Ἱερά Σύνοδος καὶ κατ' ἐπέκταση οἱ ἑκασταχοῦ Ἐκκλησιαστικὲς Ἀρχές οὐδεμία ἀρμοδιότητα παραχωροῦν εἴτε εἰς τὰ

Κεντρικά Ὑργανα εἴτε εἰς τὰ Τοπικά. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση λειτουργεῖ ἐρήμην τῆς Ἱεράς Συνόδου. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποκλείσθηκε ἀπ' αὐτὰ διὰ τυμπανοκρουσιῶν. Μάλιστα εἶναι γνωστὴ ἡ προσπάθεια νά ἐμποδισθεῖ καὶ ἡ ἀπλή ἐπικοινωνία τῆς Ἱεράς Συνόδου μετὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων καὶ μέ τήν ἀπειλή ἐπιβολῆς κυρώσεων στους Διευθυντές πού θά ἀνταποκριθοῦν σέ αἰτήματα τῆς Ἱεράς Συνόδου, διότι ὡς δηλώθηκε σ' αὐτούς ἡ Ἱερά Σύνοδος θεωρεῖται ὡς ἄσχετος ἐξωσχολικὸς παράγοντας.

Βεβαίως ἡ Πολιτεία ἔχει τήν εὐθύνη γιά τήν λειτουργία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὅμως εἶναι ἀρμοδία νά εἰσηγηθεῖ τὰ λυσιτελεῖ πρὸς ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ λειτουργίας αὐτῶν τῶν Σχολείων, νά ἐμπνεύσει τό ἦθος καὶ τό βίωμα στους μαθητές τους πέραν τοῦ ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος στεγάζει τὰ Σχολεῖα καὶ συμβάλλει στήν συντήρηση τῶν Οἰκοτροφείων.

Ὅταν ἡ Πολιτεία δηλώνει ὅτι εἶναι οὐδετεροθηρηκη, πού σημαίνει ἄθηρηκη καὶ ἄθεη, πῶς εἶναι δυνατόν νά θεωρηθεῖ κατάλληλη νά μορφώσει θρησκευτικούς λειτουργούς; Ἡ ἀπουσία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τήν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση καθιστᾷ τό ἐγχείρημα χαλὸ καὶ ἄπνουν, τελικῶς μάλιστα καὶ ἀτελέσφορο.

Βεβαίως στό ἰσχύον νομικὸ καθεστῶς ἡ Πολιτεία ὀφείλει νά σέβεται καὶ τήν θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ τήν αὐτοδιοίκηση τῶν Ἐκκλησιῶν. Δέν νοεῖται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νά μὴν ἔχει ἴσα δικαιώματα μέ τὰ ἄλλα θρησκευτάματα πού ὑπάρχουν στό Κράτος καὶ νά κρατεῖται δεσμία καὶ αἰχμάλωτος ἀθέων πολιτειοκρατικῶν ἀντιλήψεων.

Ἡ Πολιτεία ὀφείλει νά ἐμπιστευθεῖ τήν Ἐκκλησία στὰ θέματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ νά θεσμοθετήσει ἐπίσημα τήν συνεργασία μετ' Αὐτῆς μέ εἰλικρίνεια καὶ πλήρη ἐμπιστοσύνη, σεβομένη τήν θρησκευτικὴ ἐλευθερία, τίς ἀρχές τῆς ἰσονομίας καὶ ἰσοπολιτείας, τήν αὐτοδιοίκηση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τήν προσφορά της στόν λαὸ καὶ τήν κοινωνία καὶ σ' αὐτό τό Κράτος.

Συνεπῶς προτείνεται ἡ ἀποτελεσματικὴ συνεργασία καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Ἱεράς Συνόδου γιά τήν βελτίωση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

4. Οί λειτουργούσες Δομές της Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως σήμερα δέν καλλιεργοῦν τίς ἱερατικές κλίσεις καί τελικά δέν παράγουν Ἱερεῖς. Ἡ Πολιτεία καταβάλλει δαπάνες διά τήν παραγωγή κληρικῶν καί ἡ Ἐκκλησία δέν ἔχει ὑποψηφίους Ἱερεῖς. Γιά τό ἀποτέλεσμα αὐτό εὐθύνεται καί τό διδακτικό προσωπικό, ἀλλά καί ἡ ἀρμοδία Ὑπηρεσία τῆς Πολιτείας.

Ἐκ τῶν χειροτονουμένων ὀλιγοστοί προέρχονται ἀπό τίς Δομές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως. Εἶναι γνωστό ὅτι πολλοί νέοι πού διαθέτουν ἔφεση πρός τήν ἱερωσύνη τρέπονται πρός ἄλλους ἐπαγγελματικούς χώρους, ἀδυνατοῦντες νά ἀκολουθήσουν τήν ὁδó τῆς ἱερωσύνης, τῆς ἀπαιτούσης τίς ἀναγκαῖες πνευματικές προϋποθέσεις, θυσίες καί διάθεση προσφορᾶς ἔνεκα καί τοῦ διαρκέοντος χρόνου ἀπό τῆς ἀποφοιτήσεως ἕως τῆς χειροτονίας αὐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία ὁμως διαθέτει τόν τρόπο νά διατηρήσει τήν κλίση τοῦ νέου ἀκμαία μέχρι τήν ὥρα τῆς χειροτονίας. Ἡ Πολιτεία εἶναι καί ἀκατάλληλη καί ἀναρμοδία.

5. Στήν διάρθρωση τῶν Δομῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως εἶναι ἀπαραίτητο νά λειτουργοῦν Σχολεῖα σ' ὅλες τίς βαθμίδες: Γυμνάσια - Λύκεια - Μεταλυκειακά - Ἐπιμορφωτικά. Σ' ὅλες αὐτές τίς βαθμίδες: ἀπαραιτήτως πρέπει νά ἔχουν συμπεριληφθεῖ στά Προγράμματα Σπουδῶν καί μαθήματα ὅπως λέγονται –ἐπιλογῆς– πού θά προσφέρουν γνώσεις καί στοιχεῖα ἐξειδικεύσεως τῆς ἱερατικῆς ἀποστολῆς καί τῶν ποιμαντικῶν καθηκόντων.

Ἰδιαίτερος στά Ἐκκλησιαστικά Λύκεια ἐνδείκνυται νά ἐγγράφονται μόνον ὅσοι ἐπιθυμοῦν νά ἀκολουθήσουν θεωρητική κατεύθυνση σπουδῶν, δηλαδή νά προετοιμαστοῦν εἴτε γιά νά εἰσαχθοῦν στίς Θεολογικές Σχολές, εἴτε στίς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικές Ἀκαδημίες, εἴτε στά ὑπό ἴδρυση Κέντρα Ἱερατικῆς Μαθητείας.

Τά Μεταλυκειακά καί Ἐπιμορφωτικά Κέντρα ἀσφαλῶς θά ὠφελήσουν καί θά ἐξυτηρητήσουν ἐάν ἔχουν Προγράμματα Σπουδῶν πού θά ἐφοδιάξουν τοὺς σπουδαστές τους μέ ἐπαρκεῖς γνώσεις γιά τήν ποιμαντική διακονία.

6. Οἱ ἐγγραφόμενοι στίς Δομές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως πρέπει νά προσκομίζουν

τήν «Κανονική Συμμαρτυρία» τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου τῆς κατοικίας τους, στήν ὁποία ρητῶς θά ἀναγράφεται ὅτι ἐπιθυμοῦν νά ἱερωθοῦν ἐκτός καί ἐάν εἶναι ἤδη χειροτονημένοι.

Οὕτως ὅλοι θά συνειδητοποιήσουν ὅτι τό Σχολεῖο στό ὁποῖο θά φοιτήσουν λειτουργεῖ γι' αὐτό τόν σκοπό.

7. Στά λειτουργοῦντα Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα τό διανύμενο σχολικό ἔτος 2016-17 κατά τά στατιστικά στοιχεῖα τοῦ Ὑπουργείου φοιτοῦν συνολικῶς 590 μαθητές ὡς ἑξῆς:

α. Στά Ἐκκλησιαστικά Γυμνάσια: Ἄρρενες 113 (68%) καί Θήλειες 52 (32%). Σύνολον 165.

β. Στά Ἐκκλησιαστικά Λύκεια: Ἄρρενες 307 (72%) καί Θήλειες 118 (28%). Σύνολον 425.

Στό σύνολο τῶν μαθητῶν φοιτοῦν Ἄρρενες 420 καί Θήλειες 170.

Ἐάν ἀφαιρέσουμε τίς θήλειες πού ἀποκλείονται τῆς ἱερωσύνης, μόνο ἀπό τό σύνολο τῶν Ἀρρένων μαθητῶν (420) εἶναι δυνατόν νά προέλθουν Ἱερεῖς.

Γιά τό θέμα αὐτό οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλουμε νά ἐργασθοῦμε πρός δύο κατευθύνσεις: πρῶτα νά καλλιεργήσουμε τοὺς ἤδη ἐγγεγραμμένους μαθητές καί ἔπειτα νά ἐνισχύσουμε καί ἄλλους μαθητές νά ἐγγραφοῦν στά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα.

8. Ἡ Ἱερά Σύνοδος θά κληθεῖ νά ἀντιμετωπίσει καί νά διαπραγματευθεῖ μέ τό Ὑπουργεῖο τήν χωροθέτηση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων. Ἐξυπακουέται ὅτι ὑπό τό πνεῦμα τῶν περιορισμῶν τῶν δαπανῶν δέν θά ἐξαιρεθοῦν καί τά Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα. Ἡ Ἱερά Σύνοδος πρέπει νά ἔχει προετοιμασθεῖ γιά τό θέμα γιά νά μήν καταληφθεῖ ἐξ ἀπροόπτου.

10. Οἱ Μαθητικές Ἑστίες πρέπει νά λειτουργοῦν βάσει Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ.

11. Στήν ἐκθεση αὐτή δέν ἀνεφερθήκαμε στήν Τριτοβάθμια Βαθμίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδύσεως, δηλαδή στίς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικές Ἀκαδημίες.

12. Ὁ Νόμος 3432/2006 μετά ἀπό δέκα ἔτη ἐφαρμογῆς χρήζει ἀναθεωρήσεως.

Καταχωροῦμε τίς προτάσεις πού κατέγραψε ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος στίς Συνεδρίες τοῦ Φε-

βρουαρίου 2017 ως δέσμη ιδεών πού πρέπει να έγκριθούν, άφοϋ συζητηθούν έδω για να δοθούν στο Ύπουργείο με την παράκληση να γίνουν άποδεκτές και σεβαστές.

Η Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος έπιθυμεί στον έκδοθησομένο νέο Νόμο Περί Έκκλησιαστικής Έκπαιδύσεως να συμπεριληφθούν και τά ως κάτωθι:

1. Να διευκρινίζεται ότι η Έκκλησιαστική Έκπαιδευση διαρθρώνεται σε δύο άξονες: α) Τά Έκκλησιαστικά Γυμνάσια και Λύκεια της Δευτεροβάθμιας Έκπαιδευσης και β) τά σχεδιαζόμενα Κέντρα Ίερατικής Μαθητείας (Κ.Ι.Μ.) της Μεταδευτεροβάθμιας.

2. Να αναφέρεται ότι η Έλληνική Πολιτεία αναλαμβάνει την χρηματοδότηση της Έκκλησιαστικής Έκπαιδύσεως και των Κ.Ι.Μ. και συγκεκριμένως των λειτουργικών δαπανών και των μισθών των διδασκόντων και του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού των Δομών Έκπαιδύσεως και των Έστιών.

3. Στο Συμβούλιο Έκκλησιαστικής Έκπαιδύσεως ή Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος να συμμετέχει διά δύο (2) εκπροσώπων Αϋτής.

4. Ο Διευθυντής, ο Ύποδιευθυντής και ο Σύλλογος των Καθηγητών των Έκκλησιαστικών Γυμνασίων-Λυκείων να ανήκουν στην δημόσια εκπαίδευση, καταργουμένης της ύπάρξεως της ιδιαίτερης έπετηρίδας εκπαιδευτικών για τά Έκκλησιαστικά Σχολεία.

5. Να γνωμοδοτεί και η Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος για την έπιλογή του Διευθυντού των Έκκλησιαστικών Γυμνασίων - Λυκείων.

6. Να προβλέπεται ότι ο οικείος Μητροπολίτης θά είναι Πρόεδρος των Σχολικών Έφορειών των Έκκλησιαστικών Γυμνασίων - Λυκείων.

7. Οί Δομές της Δευτεροβάθμιας και Μεταδευτεροβάθμιας Έκπαιδευσης να λειτουργούν συμφώνως προς τίς κείμενες διατάξεις.

8. Προτείνεται να ιδρυθούν Κ.Ι.Μ., στο κλίμα της Έκκλησίας της Ελλάδος, ένα (1) στην Άθήνα στην Ριζάρειο, ένα (1) στην Λαμία και ένα (1) στην Ξάνθη.

9. Έφ' όσον μία Ίερά Μητρόπολη έπιθυμεί και έχει τίς προϋποθέσεις, να δύναται να ιδρύσει Έκκλησιαστικό Γυμνάσιο ή Λύκειο.

10. Ο Διευθυντής των Κ.Ι.Μ. να είναι Κληρικός και να όρίζεται με άπόφαση της Διαρκούς Ίεράς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος.

11. Να μήν ισχύσει περιορισμός φοιτήσεως των Κληρικών στα Κ.Ι.Μ.

12. Για την έγγραφη στά Κ.Ι.Μ. να προβλέπεται ως δικαιολογητικό Συμμαρτυρία και να χορηγείται άπό τον Μητροπολίτη πού θά χειροτονήσει μελλοντικώς τον σπουδαστή.

13. Να δύναται να μισθοδοτούνται και Έφημέριοι ΥΕ, δηλαδή άπόφοιτοι Γυμνασίου. Σήμερα είναι τριτάξιο· μελλοντικώς θά μετατραπεί σε διτάξιο, βεβαίως υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Μακαριώτατε Πρόεδρε,

Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί Σύνοδοι,

πρίν διαλυθούν και τά έλάχιστα ύπολείμματα της Έκκλησιαστικής Έκπαιδύσεως, όφείλουμε με ειλικρίνεια και άυτογνωσία να προσευχηθούμε να αναγνωρίσουμε τά λάθη των πατέρων μας και τά δικά μας, να άνασυντάξουμε τίς ιδέες μας, τίς δυνάμεις μας και τίς έπιθυμίες μας για να μήν άπωλεσθει τό πάν της Έκκλησιαστικής Έκπαιδύσεως.

Προτάσεις - Πορίσματα περί του μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ

(Εἰσήγηση στὴν Ἑκτακτὴ Σύγκληση τῆς Ι.Σ.Ι., 9.3.2017)

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀδελφοί,

ἡ παροῦσα εἰσήγηση, ἡ ὁποία μοῦ ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Δ.Ι.Σ. διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 223/122/17.01.2017 σεπτοῦ Αὐτῆς ἐγγράφου μὲ θέμα: «Προτάσεις-πορίσματα τῆς ὀρισθείσης ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας Τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν», διὰ τὴν ὁποίαν ἀνάθεσιν ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου, ὁμολογῶ ὅτι δέν ὑπῆρξε μιά θεωρητικὴ περιδιάβαση, ἀλλὰ σχινοβασία καὶ θὰ ἀποδείξω τοῦτο παρακάτω. Τὰ μέλη τῆς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς διαβάσαμε καὶ ξαναδιαβάσαμε ἑκατοντάδες σελίδες, στὴν ἐπιδίωξή μας νὰ ἀποκτήσουμε σφαιρικότερη καὶ σαφέστερη εἰκόνα τοῦ ὅλου προβλήματος, ἀλλὰ καὶ νὰ καταλήξουμε σὲ κάποια συμπεράσματα.

Τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας μου, ἀκόμη καὶ ὅταν μερικὰ ἐξ αὐτῶν ἐμφανίζονται ὡς κατ' ἀρχὴν ἄσχετα μὲ τὸ ἀνατεθὲν θέμα ἢ ἐάν θεωρηθεῖ ὅτι προβαίνουν σὲ κριτικὴ, ὡς πρὸς τὴν διαδικασία λειτουργίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς μέχρι τοῦδε διαχειρίσεως τοῦ θέματος, εἶναι γραμμένα μὲ πολὺ σεβασμὸ καὶ ἀγάπη πρὸς ὅλους, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς νὰ διεξερχώμεθα μεθοδικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ τὰ ἐκάστοτε ἀναφυόμενα σοβαρὰ προβλήματα, εἴτε αὐτὰ ἀφοροῦν εἰς τὰς σχέσεις μας μὲ τοὺς ὁμοδόξους ἀδελφούς, εἴτε εἰς τὰς σχέσεις μας μὲ τὸν ὑπόλοιπον χριστιανικὸν κόσμον, εἴτε εἰς τὴν στάσιν καὶ συμμετοχὴν μας εἰς τοὺς οἰκουμενικοὺς διαλόγους, εἴτε τὴν παρουσίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς ἕναν ραγδαίως μετασχηματιζόμενον κόσμον, διὰ τῆς ἐκρήξεως τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνολογιῶν καὶ ἰδεολογιῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἀντιχριστιανικῶν ρευμάτων, εἴτε εἰς τὰς σχέσεις μας μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν, αἱ ὁποῖαι πλέον πρέπει νὰ ὀριοθετηθοῦν, ὥστε ἐπιτέ-

λους νὰ καταλήξουμε σὲ κάποιες ἀπὸ κοινοῦ ἀποδεκτὲς ἀρχές συνεργασίας, τόσον ἐπὶ τοῦ εἰδικότερου ζητήματος τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν Δημόσιον Χῶρον καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος.

Ὑστερα ἀπὸ αὐτὸν τὸν γενικὸν προβληματισμὸν, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἀποψίν μου εἶναι δικαιολογημένος, λόγῳ ὑπαρκτῶν καὶ ὄχι φανταστικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα δέν πρέπει νὰ τοποθετοῦμε συνεχῶς καὶ κατ' ἔθος κάτω ἀπ' τὸ χαλί, ἅς εἰσέλθωμεν εἰς τὸ θέμα τῆς εἰσηγήσεως.

Ὅκτῳ χρόνιᾳ τώρα συζητοῦμε περὶ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν καὶ ἰδιαίτερα περὶ τῶν νέων Προγραμμάτων Σπουδῶν καὶ δέν καταλήξαμε πουθενά. Γιὰ τὴν ἱστορία τῶν ὅσων ἐγίναν ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, παραπέμπω στὶς εἰσηγήσεις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου κ. Ἱεροθέου καὶ στὰ πρακτικὰ τῆς Δ.Ι.Σ. καὶ τῆς Ι.Σ.Ι (2010-2016).

Ἡ δική μας Ἐπιτροπὴ ἀνέλαβε τὴν εὐθύνη νὰ ὑλοποιήσει ὅσα διελάμβανε τὸ ἐγγράφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐγνώριζε τὰ ἐξῆς: «...ἐν τῇ ὀρισθείσῃ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς ἀπεφάσισεν ὅπως συσταθῇ Ἐπιτροπὴ τῇ συμμετοχῇ ὑμῶν, σκοπὸν ἔχουσα τὴν διεξαγωγὴν διαλόγου μετὰ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας... Πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτεῖσθε ὅπως προβῆτε εἰς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ πρόσληψιν ὡς μελῶν τῆς ὡς ἄνω ἐπιτροπῆς ἐμπειρογνομόνων ἐπὶ τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν καὶ τῆς διδακτικῆς αὐτοῦ, ὡς καὶ εἰς τὴν ὑποβολὴν βελτιωτικῶν προτάσεων ἐπὶ τοῦ Νέου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ ὡς ἄνω μαθήματος...».

Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως τὸ συμπέρασμα πού προκύπτει ἀπὸ τὴν μελέτη ὄλων τῶν κειμένων, καὶ ἀναφέρομαι στὰ Πρακτικὰ τῆς Δ.Ι.Σ. καὶ Ι.Σ.Ι,

Δελτία Τύπου, έγγραφα Μητροπολιτών, ότι δέν έχει διαμορφωθεί ένιαία καί σαφής εικόνα επί του θέματος. Ἐπί του ζητήματος αὐτοῦ ἔχουν ἐκφρασθεῖ κατά καιρούς διάφορες κρίσεις καί ἐπισημάνσεις καί εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὡς ἄνω συλλογισμοῦ μου παραθέτω ἐνδεικτικῶς τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ι.Σ.Ι. ὁμοφώνως ἀποφασίζει τήν συγκρότησιν ἐπιτροπῆς, γιά τόν διάλογο μέ τό Ὑπουργεῖο Παιδείας, Ἔρευνας καί Ἱεροσκευμάτων, γιά τό Νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν τοῦ ΜτΘ τούς ὡς κάτωθι Σεβ. Μητροπολίτας Σισανίου κ. Παῦλον, Μεσογαίας κ. Νικόλαον, Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον» (Πρακτικά Ι.Σ.Ι. Συνεδρία Γ' τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 2016)». Τήν ἐπομένην 07.10.2016 ἀποφασίζει τήν ἀντικατάστασιν τοῦ παραιτηθέντος Σεβασμιωτάτου Σισανίου κ. Παύλου ὑπό τῆς ἐλαχιστότητός μου.

«Θέλω νά σημειώσω ὅτι μέχρι σήμερα ἔχουμε πάρει τρεῖς διαφορετικές ἀποφάσεις. Ἐπομένως πρέπει νά ἀποφασίσουμε ποιάν ἀπόφαση θά υἱοθετήσουμε. Θά δεχθοῦμε ὡς βάσιν τῶν συζητήσεών μας τήν ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας, τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ τήν δική Σας Μακαριώτατε;» (Καίσαριανῆς) (Πρακτικά Δ.Ι.Σ.).

«Τελικά, ἀπ' ὅ,τι καταλαβαίνω, θά γίνει διάλογος μεταξύ ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Ι.Ε.Π., ὄχι πάνω στό βιβλία τοῦ παλαιοῦ προγράμματος, ὅπως ἀρχικά ἀπεφάσισε ἡ Ἐκκλησία, ἀλλά πάνω στό Νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν, πού ἤδη ἐφαρμόζεται, γιά νά βελτιωθεῖ, ὥστε νά καταρτισθοῦν τὰ νέα βιβλία» (Ναυπάκτου, Ὀκτώβριος 2016, parembasis).

Τέλος, καταφθάνει καί ἕνα νέο κείμενο τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀγίου Ναυπάκτου πρὸς τήν Ἀρχιεραρχία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπό τό ὁποῖον ἀποσπῶ ὠρισμένες προτάσεις ἐνδεικτικῶς τοῦ τρόπου σκέψεως, ἐργασιῶν καί κλίματος Ι.Σ.Ι.

«Εἶναι δεδομένο, κατά τή γνώμη μου, ὅτι ἡ Κυβέρνηση ... δέν θά ὑποχωρήσει στήν ἀπόφασή της νά ἐπιβάλλῃ τό Νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν... Ὁ διάλογος πού θά γίνει, πιθανόν νά κάνῃ διορθώσεις σέ μερικά σημεία, τὰ ὁποῖα ὁμως δέν θά θεραπεύσουν τό πρόβλημα... Ἡ Ἐκκλησία διά τῶν ἐκπροσώπων της θά ἐμπλακῇ στήν διαδικασία διαλόγου ... ἀλλά τό πρόβλημα θά παραμείνει, ὡς πρὸς τό ὀρθόδοξο μέρος, τό διαθηρσκειακό καί τή μεθοδολογία. Καί σύν τοῖς ἄλλοις, ἡ Ἐκκλησία θά γίνει

μέρος τοῦ προβλήματος καί θά ἔχει εὐθύνη γιά τήν ἐπικράτηση αὐτοῦ τοῦ Προγράμματος... Ἐπομένως θεωρῶ ὅτι δέν πρέπει νά ἐμπλακοῦμε σέ νέο ἀτελέσφορο διάλογο... μέ τό σκεπτικό αὐτό, πρέπει νά δικαιολογήσωμε στήν νέα Ἱεραρχία πού θα συνέλθει, τή μὴ ἐμπλοκή μας στόν διάλογο καί διαφυλάξουμε τίς δυνάμεις μας, γιά νά ἀντιμετωπίσουμε τίς οὐσιαστικότερες ἀλλαγές στίς σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας πού ὅλοι [ὅλα] δείχνουν ὅτι θά ἀντιμετωπίσουμε».

Τό 2010 ἔγραφε: «...κεντρικός ἄξονας (τῶν προτάσεων) εἶναι ἡ ἀγωνία γιά τήν βελτίωση τοῦ μαθήματος τῶν Ἱεροσκευτικῶν. Ὅλοι ἀντιλαμβάνονται ὅτι κάτι πρέπει νά γίνῃ στόν τομέα αὐτό, ὥστε τό ΜτΘ νά γίνῃ περισσότερο ἐγκυρστικό γιά τὰ παιδιά καί ὠφέλιμο γιά ὅλους. Ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκρότησε μιὰ Ἐπιτροπή ὑπό τήν προεδρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, ἡ ὁποία μελέτησε τό θέμα καί κατέγραψε ὅλο τό ὕλικό. Ὅμως, φαίνεται ὅτι εἶναι δύσκολο νά ληφθῇ μιὰ συγκεκριμένη ἀπόφαση, γιατί ἀφ' ἑνός μὲν δέν θά συμφωνήσουν ὅλοι οἱ Ἱεράρχες, ἀφ' ἑτέρου δέ θά ὑπάρξουν πολλές ἀντιδράσεις ἀπό τούς θεολόγους τῶν ὁποῖων οἱ ἀπόψεις δέν θά ἐπιλεγοῦν.

Ἔτσι, ἔχουμε τό ἑξῆς φαινόμενο: Ἡ Ἱερά Σύνοδος νά ἔχῃ δυσκολίες νά ἀποφασίσῃ καί νά προτείνῃ σχετικῶς πρὸς τό Ὑπουργεῖο· τό Ὑπουργεῖο νά διατείνεται ὅτι δέν ἔχει πρόταση ἀπό τήν Ἐκκλησία γιά νά γίνῃ ἡ σχετική διαβούλευση· καί ὁ κόσμος, ἀγνοώντας τήν κατάσταση, νά διαμαρτύρεται γιά τήν ἀργοπορία καί τὰ τεκταινόμενα καί νά ὑποψιάζεται διάφορα. Σέ αὐτό τό σημείο βρίσκεται τό θέμα αὐτό» (Ἐνιαύσιον 2010).

Ἡ Ἐπιτροπή μας, παρὰ τό χάος σκέψεων καί ἀποφάσεων καί παρὰ τό ὅτι, ὅπως εἶναι φανερόν, τελοῦμε ὑπό τήν δαμόκλειο σπάθη τοῦ νά δεχθοῦμε τόν λίθον τοῦ ἀναθέματος γιά μιάν ἐμπλοκή τήν ὁποῖαν ἐμεῖς δέν προκαλέσαμε ἀλλά ἐδέχθημεν, σεβόμενοι τήν ἐπιθυμίαν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου καί τήν ἀπόφασιν τῆς Ι.Σ.Ι. Οὕτως προέβημεν εἰς τήν συγκρότησιν τῆς Ἐπιτροπῆς μέ τὰ λαϊκά στελέχη, ἀποτελουμένης ἀπό ἐλλογιμωτάτους κ.κ. Καθηγητάς, ἐν ἐνεργείᾳ ἐκπαιδευτικῶς τῆς Δευτεροβαθμίου καί Πρωτοβαθμίου Ἐκπαιδεύσεως, συνολικῶς 17 συνεργάτες. Αὐτός δέ ὁ κατάλογος ἐνεκρίθη ὑπό τῆς Δ.Ι.Σ. διά τῶν ὑπ' ἀριθ. 4877/2237/17.10.2016 καί 5205/2411/4.11.2016

έγγράφων αυτής. Έδόθη δέ προθεσμία εις αυτούς ενός καί ημίσεος μηνός διά τήν γραπτήν κατάθεσιν τῶν εισηγήσεων των, μέ θέμα μίαν πρώτην ἀξιολόγησιν τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν καί τήν ὑποβολήν προτάσεων βελτιώσεως αὐτοῦ.

Ἀφοῦ ἐλήφθησαν ὅλα τά εισηγητικά σημειώματα τῶν κ.κ. εισηγητῶν, συνήλθεν ἡ Ἐπιτροπή μας τήν 19ην Δεκεμβρίου 2016, ἀφοῦ ἤδη εἶχε μελετήσει ὅλα τά κείμενα κατ' ἰδίαν, ἀποσταλέντα ἐγκαιρῶς ὑπό τοῦ Γραμματέως αὐτῆς Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτου π. Φιλοθέου Θεοχάρη, ὅστις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, μετά πολλῆς προθυμίας καί φιλοτιμίας εἰργάσθη καί συνειργάσθη μεθ' ἡμῶν, καθ' ὅλην τήν μέχρι τοῦδε ἐργασίαν τῆς Ἐπιτροπῆς, καί διεπιστώσαμεν τά ἑξῆς:

α) Στά εισηγητικά κείμενα παρουσιάσθη ἔλλειψις ρεαλιστικῶν καί συγκεκριμένων προτάσεων καί θέσεων.

β) Κάποιοι προσπαθοῦν νά ἐγκλωβίσουν τήν Ἐπιτροπή, καί κατ' ἐπέκτασιν τήν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τάς μεταξύ τῶν θεολόγων καί τῶν Συλλόγων αὐτῶν διενέξεις.

γ) Παρ' ὅτι κατεβλήθη προσπάθεια συναντήσεως μέ ὅλους καί ἐνῶ οἱ συζητήσεις ἦσαν ἐποικοδομητικές καί κατεγράφησαν ὑποσχέσεις περὶ ἐκθέσεως ὑπό τῶν δύο πλευρῶν συγκεκριμένων ἐπιχειρημάτων, τόσον ὑπέρ, ὅσον καί κατά τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν, οὐδεμία τοιαύτη ἀπάντησις ἐλήφθη.

δ) Μετά ἀπό τήν ἐφαρμογήν τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν, τό παλαιό Ἀναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδῶν δέν ὑφίσταται πλέον.

ε) Τό κυρίως ζήτημα εἰς τό ὅποιο πρέπει νά ἐπιμείνωμε εἶναι ὁ διάλογος ἀπό μηδενικῆς βάσεως πᾶνω στό ΝΠΣ ἀπό τό ὅποιον θά προκύψουν τά βιβλία τῶν μαθητῶν.

στ) Ἐκαστος Ἀρχιερεὺς ἀπεφασίσθη νά ἀσχοληθῆ μέ τά ἑξῆς:

I. Δομή - Μεθοδολογία τῶν Ν.Π.Σ.: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος.

II. Πρόγραμμα Σπουδῶν Δημοτικοῦ - Γυμνασίου: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος.

III. Πρόγραμμα Σπουδῶν Λυκείου: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ.

Στήν Δ.Ι.Σ. τῆς 9ης Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἐγένετο ἐνημέρωσις ὑπό τῆς Τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς ἐπί τοῦ ζητήματος τῆς διδασκαλίας τοῦ ΜτΘ: ὑπεβλήθη ὑπόμνημα, ἐνεκρίθη καί ἐλάβαμε ἐντολήν νά συναντήσωμεν τόν κ. Ἐπιτροπῆ Παιδείας καί ἐκπροσώπους τοῦ Ι.Ε.Π.

Εἰς ἐφαρμογήν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, ἐγένετο συνάντησις τῆς Ἐπιτροπῆς τήν 20ήν Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. εἰς τό Ἐπιτροπῆ ἄπο τίς 13.00-14.30 μ.μ.

Παρόντες ἐκ μέρους τοῦ Ἐπιτροπῆ, ὁ ἀξιότιμος κ. Ἐπιτροπῆ κ. Κ. Γαβρόγλου, ὁ ἐλλογιμ. Γενικός Γραμματέας Θερησκευμάτων κ. Γ. Καλαντζῆς καί ὁ ἐλλογιμ. κ. Γερ. Κουζέλης, Πρόεδρος Ι.Ε.Π. καί ὁ Πανοσ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς π. Φιλοθέου Θεοχάρη, ὅστις καί ἐκράτησε τά πρακτικά τῆς συζητήσεως, τά ὅποια καταθέσαμε εἰς τόν Μακαριώτατον καί εἰς τήν Ἀρχιεπισκοπήν.

Ἐν ἀρχῇ εὐχαριστήσαμε τόν κ. Ἐπιτροπῆ διά τήν συνάντησιν καί συστηθήκαμε τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς μας.

Θά παραθέσω πολὺ σύντομα τά βασικά θέματα τοῦ διαλόγου καί ποῦ καταλήξαμε:

Ὁ διάλογος «Ἀπό Μηδενικῆ Βάση», διευκρινίζοντας ὅτι ἡ βάση εἶναι τό ΝΠΣ γιὰ τό ὅποιο εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συμμετοχή τῆς Ἐκκλησίας στή λήψη τῆς τελικῆς ἀποφάσεως. Ἡ Ἐκκλησία διαλέγεται ἐπειδή συν-ἀποφασίζει, ἀφοῦ ἐκφέρει γνώμη γιὰ ἓνα θέμα ποῦ εἶναι καθαρά δικό της καί ἄρα ἡ γνώμη εἶναι ἀποφασιστική, ἐνῶ τό Ἐπιτροπῆ συναινεῖ καί τελικά νομοθετεῖ.

Σημειώσαμε τίς «Κόκκινες Γραμμές», τήν ἐπιθυμία μας ὅτι προϋπόθεσις διαλόγου εἶναι ὁ ἀλληλοσεβασμὸς μεταξύ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας. Εἶπαμε ἀκόμη ὅτι θεωροῦμε πῶς ὑπῆρξε βιασμένη στήν ἀλλαγὴ καί ὅτι ὁ διάλογος ἀφορᾷ στό νέο ΠΣ χωρὶς τετελεσμένα γεγονότα, ἐπὶ συγκεκριμένων προτάσεων καί ἀλλαγῶν καί ὅτι οἱ διαφωνοῦντες δέν εἶναι ὅλοι φανατικοί, ἀλλὰ ὑπάρχουν καί οἱ ὑγιῶς ἀνησυχοῦντες, τούς ὁποίους ἡ Ἱ. Σύνοδος ὀφείλει νά ἐκφράσει.

Ἡ ἄλλη πλευρά ἀναγνώρισε ὅτι ὑπάρχουν προβλήματα, ἀδυναμίες στό ΝΠΣ καί ἔπονται ἀλλαγές. Ἀναγνώρισε δέ ὅτι τό ὑλικό εἶναι πολὺ βαρὺ καί συμμερίζεται τό ὑφιστάμενο πρόβλημα μέ τήν διδασκαλίαν τοῦ ΜτΘ στό Δημοτικὸ Σχολεῖο.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ι.Ε.Π. εἶπε:

«Ἐτοιμάζεται Φάκελος Ὑλικῶν γιὰ τόν μαθητή, ὥστε νά ἀπαλλαγῆ ὁ ἐκπαιδευτικὸς ἀπὸ τήν προ-

βολή και τίς φωτοτυπίες τῶν μαθημάτων. Θά χαρακτηρίζεται ἀπό περισσότερη ἀπλότητα, θά εἶναι πιό κοντά στήν ἑλληνική πραγματικότητα και θά στηρίζει περισσότερο τόν ὀρθόδοξο χαρακτήρα τοῦ μαθήματος».

Ὡς πρὸς τόν Φ. Ὑλικοῦ ἐνημέρωσε ὅτι ἀναμένονται τά σχέδια μέσα στό ἐπόμενο δεκαήμερο, πάνω στά ὁποῖα πρέπει νά κατατεθοῦν συγκεκριμένες προτάσεις, τονίζοντας ὅτι τόσο ὁ Φ.Υ. ὅσο και τά ΝΠΣ εἶναι *ὑπό δοκιμὴν* και ἀποτελεῖ μέρος τῆς διαμορφώσεως τῆς προτάσεως τοῦ Ι.Ε.Π. γιά τή συγγραφή νέων βιβλίων.

Ἐρωτήθηκε ἐάν ἔγινε ἀξιολόγηση στά πιλοτικά προγράμματα και ἐάν ναι, ποῦ ὑπάρχει;

Και ἡ ἀπάντηση εἶναι ΝΑΙ, ὑπάρχει στό Ι.Ε.Π. και θά σᾶς τήν ἀποστείλουμε. Ἡ ἀξιολόγηση αὐτῆ ἐστάλη στίς 6.3.2017.

Ὁ κ. Ὑπουργός ἔκανε λόγο γιά παρεξήγηση, ὡς πρὸς τίς ἡμερομηνίες, διότι τό Ὑπουργεῖο περιέμενε προτάσεις και παρατηρήσεις μέχρι τίς 31.12, ἀλλά αὐτό, εἶπε, δέν ἔχει σημασία.

Ὁ Ὑπουργός ἐπανελάβε ὅτι ἀποτελεῖ *δοκιμαστικό ὑλικό* και μόνο και θά χρησιμοποιηθεῖ γιά τήν ἐπόμενη χρονιά 2017-2018.

Ὑποσχέθηκε μάλιστα νά κάνει δήλωση λέγοντας: «Πρὶν πῶ, νά μιλήσουμε γιά τό τί θά πῶ».

Ζητήσαμε νά δοῦμε τόν ΦΥ πρὶν δοθεῖ τό *Τυποθήτω* και στήν δήλωση νά μήν φαίνεται ὅτι ὁ Φάκελος ἐνεκρίθη ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς *ἐξέφρασαν ἐπιφυλάξεις* ὁ δέ ἅγιος Μεσσηνίας:

«Ἐξέφρασε σοβαράς ἐπιφυλάξεις γιά τόν ἐκδοθησόμενο Φ. Ὑλικοῦ, θεωρώντας ὅτι θά δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα ἀντί νά ἐπιλύσει», και ἐξήγησε λέγοντας ὅτι «ὅταν ὑπάρχουν δομικά και μεθοδολογικά προβλήματα στό ὅλο ΠΣ και ἐπὶ πλέον κρίνεται ἀναγκαία ἡ μεταφορὰ ἐνοτήτων ἀπό μιά τάξη σέ ἄλλη, ἢ ἀκόμη και ἀπό τό Γυμνάσιο στό Λύκειο, πῶς θά δομηθεῖ ὁ Φ. Ὑλικοῦ ἐάν δέν διαμορφωθεῖ πρῶτα, ἔστω και ὑποτυπωδῶς, τό νέο ΠΣ; Ὁ Φάκελος θά εἶναι δύσχρηστος και γιά τούς μαθητές και γιά τούς καθηγητές, γιατί θά παρουσιάζει τά ἴδια δομικά προβλήματα πού παρουσιάζουν και οἱ ὑποδείξεις πού ἔχουν δοθεῖ ἤδη στους καθηγητές. Ἄλλωστε, ὑπάρχει δέσμευση τοῦ Μακαριωτάτου και τοῦ Πρωθυπουργοῦ γιά συνέχιση τοῦ νέου ΠΣ μέ τά παλαιὰ βιβλία. Σέ τί θά χρησιμεύσει λοιπόν ὁ Φάκελος;».

Τέλος ὁ ἀξιότιμος κ. Ὑπουργός δήλωσε «ὅτι οἱ ἀποφάσεις τῆς Ι.Σ.Ι. εἶναι δεσμευτικές γιά ὅλους και δέν μπορούμε νά εἴμαστε σέ μόνιμο ἐμφύλιο. Παρακάλεσε ἡ ἀπόφαση νά εἶναι σέ κλίμα δημοκρατικό και τόνισε ὅτι ἡ λύση τοῦ Φακέλου δέν ἦταν εὔκολη οὔτε ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου και γι' αὐτό ζητεῖ τήν βοήθεια τῆς Ἱ. Συνόδου στή λύση πού προτείνει τό Ὑπουργεῖο».

Ἡ Ἐπιτροπή μας δεσμεύτηκε νά καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις και νά συνεχισθεῖ ὁ Διάλογος μεταξύ Ι.Ε.Π. και ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας διά τό Πρόγραμμα Σπουδῶν πού θά ἰσχύσει τό 2018-2019, τοῦ ὁποῖου ὁμως ἡ προκήρυξη ἀνάθεσης συγγραφῆς θά γίνει κατά τόν Ἰούνιο τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Στήν ἐποχή μας χρειάζεται νηφαλιότης, ὑπομονή και ὄχι πόλεμος ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων. Καλλιεργώντας και ἐπεκτείνοντας τό ἐκκλησιαστικό φρόνημα τῆς ἐνότητος ἐν τῇ ποικιλίᾳ, χρειάζεται νά ὑπερβῶμε τίς ἀκρότητες και τίς πολώσεις και νά προτείνουμε μέ θετικό τρόπο ρεαλιστικές λύσεις, οἱ ὁποῖες νά διασώζουν τίς εὔλογες ἀπαιτήσεις γιά τόν ὀρθόδοξο και συνάμα ἀνοικτό στόν διάλογο χαρακτήρα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, ὥστε νά ἀποτελέσουν βάση γιά τήν μελλοντική παρουσία τοῦ μαθήματος στό Δημόσιο Σχολεῖο σέ ἕνα ἐκπαιδευτικό σύστημα πού ἀλλάζει, καθώς και σέ μιά κοινωνία ἡ ὁποία ραγδαίως ἐκκοσμικεῖται. Συνεπῶς, δέν χρειάζονται ἀπόλυτες διαφωνίες, φανατισμοί και πείσματα στήν ὑπόθεση τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Κύριος στόχος εἶναι νά διαφυλάξωμεν τήν ὑπαρξίν τοῦ μαθήματος, ἡ ὁποία ἀπειλεῖται, και νά ἐπιβεβαιώσωμε τήν ἀρχική ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας μας, διά τῶν τριῶν θεμελιωδῶν αἰτημάτων, τά ὁποῖα ἐναργῶς ἔχει διατυπώσει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος και ἐνέκρινε ἡ Ἱεραρχία μας:

1. Ὑποχρεωτικότης τοῦ μαθήματος
2. Διατήρησις τῶν ὠρῶν διδασκαλίας
3. Ὄρθόδοξος προσανατολισμός.

Προκειμένου νά ἐπιτευχθῇ ὁ στόχος αὐτός, ἀπαιτεῖται διαρκῶς νά προσπαθοῦμε νά κτίζουμε γέφυρες και νά ἀναπτύσσουμε τίμιο και εἰλικρινῆ διάλογο τόσο μέ τήν ἐκπαιδευτικὴν κοινότητα τῶν θεολόγων, ὅσον και μέ τήν ἐκάστοτε ἡγεσία τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, μέ προσοχή στό λεξιλόγιον νά μή θίγει ἀνθρώπους, γιατί εἴμαστε σέ μιά ἐποχή

παρεξηγήσεων και συγχύσεων προσώπων και θεσμών.

Εάν σ' αυτό τό σημείον δέν προσέξουμε, θά αντιμετώπισουμε τόν πόλεμον τών Μ.Μ.Ε. και τοῦ διαδικτύου.

- Ὁ λόγος μας πρέπει νά εἶναι πολύ ἀξιοπρεπής, ἐποικοδομητικός και μέ ἀγάπη Χριστοῦ.
- Ὁ λόγος μας ὀφείλει νά ἐνώνει τά διεστῶτα και νά μήν ἀναπαράγει διαιρέσεις και συγκρούσεις οὔτε μεταξύ τῶν ἐκπαιδευτικῶν, οὔτε μεταξύ διαφόρων πολιτικῶν και ιδεολογικῶν ρευμάτων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.
- Ὁ ἐνοπιός ρόλος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι περισσότερο ἀπό ποτέ ἀπαραίτητος σήμερα, σέ ἐποχή πνευματικῆς κρίσης, διαίρεσης και ἀποπροσανατολισμοῦ.
- Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας στήν πορεία τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν πρόκειται νά εἶναι τῶ ὄντι ἱστορικός. Σέ μᾶς ἐναπόκειται νά δείξουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία σέβεται τόν πλουραλιστικό χαρακτήρα τοῦ σύγχρονου σχολείου και οἱ παρεμβάσεις της δέν ἀποσκοποῦν σέ μία καθεστωτικού τύπου ἀντίληψη στίς σχέσεις Ἐκκλησίας και Πολιτείας, ἀλλά στή διαφύλαξη, στή σωστή και σύγχρονη παρουσία και συμβολή τῆς Ὁρθόδοξου Παραδόσεως στήν ἐκπαίδευση και στήν ἑλληνική κοινωνία.

Οἱ παραπάνω θέσεις ὑπαγορεύονται ἀπό τήν ποιμαντική στάση τῆς Ἐκκλησίας μας νά μήν θεωροῦμε ἀντίπαλον αὐτόν πού δέν πιστεύει ἢ εἶναι κατά τοῦ Χριστοῦ. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι ἀντίπαλος - ἐχθρός, εἶναι δυνάμει ἓνα μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Εἶναι ἀνάγκη νά ὑποστηριχθεῖ πάση θυσία ἡ ὑποχρεωτικότητα τοῦ μαθήματος και ὁ λόγος ὑπαρξης αὐτοῦ στό Δημόσιο Σχολεῖο, και μάλιστα τοῦτο καθίσταται μείζονος σημασίας θέμα μετά ἀπό τήν κατάθεσιν εἰς τήν Ἐπιτροπήν Μορφωτικῶν Ὑποθέσεων τῆς Βουλῆς τῆς προτάσεως τοῦ ΙΕΠ γιά τόν νέο Λύκειο, ἰδίως γιά τίς Β' και Γ' Τάξεις τοῦ Λυκείου, ὅπου προτείνεται ἡ μείωσις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ μαθημάτων και τό ΜτΘ νά μήν εἶναι μάθημα Κορμοῦ (ὑποχρεωτικόν), ἀλλά ἐπιλεγόμενον.

Γεγονός εἶναι ὅτι τό Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα βρέθηκε πολλές φορές στό ἐπίκεντρο τῶν ἀντιπαραθέσεων, τόσο γιά τήν ὑποχρεωτικότητα παρακολουθήσεώς του, ὅσο

και γιά τόν γενικότερο προσανατολισμό του, παρακολουθεῖ δέ τίς ἀλλαγές και τίς ἐξελίξεις τῆς παιδείας στόν τόπο μας, ἀφοῦ ἀποτελεῖ ὄργανικό τμήμα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος.

Οἱ λόγοι οἱ ὅποιοι καθιστοῦν τό μάθημα ὑποχρεωτικό εἶναι:

1. Ἡ θρησκευτική ἀγωγή τῶν μαθητῶν συνιστᾷ ὄρο τῆς ἠθικῆς και πνευματικῆς τους ἀνάπτυξης και ἔχει ὑψιστή παιδαγωγική και κοινωνική σημασία. Τό Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι ἀπόλυτως ἀπαραίτητον εἰς τήν ἀγωγή τῶν παιδιῶν, διά τήν προετοιμασίαν των ὡς αὐριανῶν πολιτῶν, οἱ ὅποιοι θά κληθοῦν νά ζήσουν σέ ἓνα ἐξαιρετικά σύνθετον κόσμον.

2. Παρά τόν κεντρικό ρόλο τῆς Ὁρθόδοξου Χριστιανικῆς Παραδόσεως στή δημόσια ἐκπαίδευση, ἡ Θρησκευτική Ἐκπαίδευση δέν συνδέεται μέ τό κατηχητικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά ἀποτελεῖ σαφῶς παιδαγωγική ἀρμοδιότητα και εὐθύνη τῆς Πολιτείας. Τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν δέν ἀντιμετωπίζεται δηλαδή ὡς ἓνα εἰδικό μάθημα ἀλλά ὡς ἓνα κανονικό μάθημα, τοῦ σχολικοῦ προγράμματος, τό ὅποιο ἔχει ἰδιαίτερο μορφωτικό περιεχόμενο και τό ὅποιο εἶναι ἐντεταγμένο στήν παρεχόμενη ἀπό τήν Πολιτεία ἐκπαίδευση. Ὡς ἐκ τούτου, ὑπηρετεῖ τούς γενικούς σκοπούς τῆς παιδείας, ὅπως ὀρίζονται ἀπό τό Σύνταγμα και τούς Νόμους.

3. Τό χριστιανικόν μήνυμα εἶναι ὑπερφυστικό, ὑπερεθνικό και οἰκουμενικό και αὐτό ἐπιτάσσει τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος ὡς αὐθεντικήν μαρτυρίαν στίς σύγχρονες κοινωνίες οἱ ὅποιες μεταβάλλονται ραγδαίως ὡς πρός τή δομή τους.

4. Ὑπάρχουν ἄφθονα διεθνοῦς κύρους κείμενα, συμβάσεις, ἐκθέσεις, διακηρύξεις κ.λπ., τά ὅποια εἶναι κείμενα σημαντικῆς ἀξίας και τά ὅποια καθολικά και σταθερά ἀναγνωρίζουν τήν ἀνάγκη ἀναπτύξεως τῆς Θρησκευτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τήν ὅποια προωθοῦν σέ σχέση μέ τήν διαπολιτισμική ἐκπαίδευση, τήν ἐκπαίδευση γιά τίς ἀξίες, τήν πολιτική ἀγωγή, τήν ἠθική, τήν ἐκπαίδευση γιά τήν εἰρήνη και τά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, τήν ἐκπαίδευση γιά τήν ἀειφορία και τό φυσικό περιβάλλον. Στά κείμενα αὐτά ἀναγνωρίζεται ἡ Θρησκευτική Ἐκπαίδευση ὡς ἓνα βασικό στοιχεῖο τῆς κοινωνικῆς και πολιτικῆς κατανοήσεως γιά τρεῖς βασικούς λόγους:

i. Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι ἡ Θρησκεία θεωρήθηκε ὡς ἓνα πολιτισμικό φαινόμενο καί ὡς βασικό δυναμικό στοιχείο τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ·

ii. ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ὅτι ἡ Θρησκεία θεωρήθηκε ὡς βασική πηγή κοινωνικῶν καί ἠθικῶν ἀξιών καί

iii. ὁ τρίτος λόγος –καί σπουδαιότερος– εἶναι ἡ ἀναγκαιότητα κατανοήσεως τῆς Θρησκείας ὡς βασικοῦ παράγοντα κοινωνικῆς ἔκφρασης καί πολυμορφίας.

Βεβαίως γιά τήν Ἐκκλησία προέχει ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία.

Ἐξ ἄλλου, οἱ ἠθικές ἀξίες τῆς σημερινῆς Εὐρώπης, ὀφείλουν πολλά στήν παρουσία τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιά παράδειγμα ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ κοινωνική δικαιοσύνη, ἡ εἰρήνη, ἡ ἀδελφοσύνη, ἡ καταλλαγῆ, ὁ σεβασμός στό φυσικό περιβάλλον, ἡ βοήθεια στόν πλησίον, στόν ξένο, στόν μετανάστη, ἡ αὐτοθυσία, ἡ κοινωνική προσφορά, ἡ ψυχική δύναμη καί τό κουράγιο εἶναι ἀξίες τίς ὁποῖες ἐξέφρασε ἡ Ἐκκλησία. Οἱ ἀξίες αὐτές ἐνθαρρύνονται ἀπό τίς ἄλλες θρησκείες καί εἶναι ἀποδεκτές ἀκόμη καί ἀπό τούς ἄθρησκους.

Τέλος ἡ θρησκεία καί κατ' ἐπέκτασιν ἡ παρουσία τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στήν ἐκπαίδευση ἐκτιμήθηκε σέ κομβικό γεγονός γιά τήν ἐξάλειψη ὄλων τῶν μορφῶν μισαλλοδοξίας καί διακρίσεων μέ βάση τή θρησκευτική πίστη.

Ἐπομένως, ἐπισημαίνουμε καί ὑποστηρίζουμε νά παραμείνει τό *μάθημα ὑποχρεωτικό*.

Δεύτερον σοβαρόν θέμα εἶναι νά παραμείνῃ ἡ ὀνομασία του «Θρησκευτικά».

Αὐτή εἶναι θεμελιώδης θέσις, ὥστε τό ΜτΘ νά διδάσκει ἀπό θεολόγους μόνον.

Εἶναι προφανές ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς προσωπικῆς ταυτότητος τῶν μαθητῶν εἶναι σύνθετον ζήτημα. Οἰονδήποτε σύστημα ἐκπαίδευσεως, παρά τὰς ἀγαθὰς προθέσεις καί τήν σαφή σκοποθεσίαν, δύναται νά ἀποτύχῃ ὡς πρός τούς ἐπιδιωκόμενους στόχους. Εἶναι εὐνόητον ὅτι δέν ἀρκεῖ ἡ διατύπωσις σαφῶν σκοπῶν καί μεθόδων. Εἰς τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν πάντοτε ἐλλοχεύει ὁ κίνδυνος τῆς ριζικῆς ἀμφισβήτησεως ὑπό τῶν ἐφήβων μαθητῶν τῶν παραδεδομένων, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νά αἰσθάνωνται «προοδευτικοί», νεωτερισταί καί «ἀντικοφορμισταί», ὁ σχετικισμός, ἀκόμη καί αὐτός ὁ θρησκευτικός συγκρητισμός. Οἱ κίνδυνοι

αὐτοί ὑπῆρχον καί θά ὑπάρχουν εἰς ὄλους τούς τύπους καί τά μοντέλα διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν.

Ἐμεῖς ἐπιθυμοῦμε νά φαίνεται ξεκάθαρα στόν σχεδιασμόν, ἀλλά νά διασώζεται καί στό ἐγχειρίδιον τοῦ μαθητοῦ, αὐτό πού λένε οἱ συντάκτες τοῦ Νέου Προγράμματος Σπουδῶν: «Τό νέο ΠΣ στά Θρησκευτικά τοῦ Λυκείου, ὅπως ἄλλωστε καί τό νέο ΠΣ στά Θρησκευτικά τοῦ Δημοτικοῦ καί τοῦ Γυμνασίου, θέτει ὡς προτεραιότητα νά μαθαίνει κάθε μαθητής τή θρησκευτική γλῶσσα πού θά τόν βοηθήσῃ στήν ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό, μέ τόν ἑαυτό του καί μέ τούς ἄλλους, στόν τόπο ὅπου ζεῖ (ΠΣ Λυκείου, ἐκδοση 2015, σ.16).

Καί «...ὁ θρησκευτικὸς γραμματισμὸς εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ τό νά γνωρίζει κάποιος γιά τή Θρησκεία, ἀν καί αὐτό θεωρεῖται σημαντικό βῆμα. Το σπουδαῖο εἶναι νά γνωρίζει τή δική του Θρησκεία καί νά μάθῃ νά σέβεται τή Θρησκεία τῶν ἄλλων, καθὼς καί νά ἀντιλαμβάνεται τή συνεισφορά τους στήν κοινωνική ζωή» (ΠΣ Λυκείου, ἐκδοση 2015, σ. 19).

Ὅμως ἡ πορεία τῶν πραγμάτων καί ἡ ἀσύλληπτη ἀλλαγῆ τῶν κοινωνιῶν μας φέρει καί ἀλλαγῆ στή στοχοθεσία καί τοῦ ΜτΘ. Π.χ. οἱ Δυτικές κοινωνίες δυσκολεύονται νά κατανοήσουν τό Ἱερό καί νά παραδεχθοῦν τήν δύναμη τοῦ Θρησκευτικοῦ βιώματος. Ὁ τρόπος ζωῆς καί ἡ ἐπικράτηση τῆς ἐκκοσμικεύσεως ἔθεσαν τόν Χριστιανισμό στό περιθώριο. Τό κενό τό ὁποῖον δημιουργεῖται εὐκόλως καλύπτεται ἀπό ἀκραῖες καί φανατικές ὁμάδες.

Ὡς παράδειγμα χειροπιαστό, παραθέτω τρία κείμενα:

1) «Τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν εἶναι θεολογικό καί δέν εἶναι θρησκευτολογικό. Περιεχόμενό του εἶναι ἡ ἐνημέρωση τοῦ νέου ἀνθρώπου στήν ὀρθόδοξη παράδοση τοῦ τόπου του σήμερα. Ἡ διδασκαλία ἄλλων θρησκειῶν (θρησκευτολογία), εἶναι ὀπωσδήποτε ἀπαραίτητη, ἀλλά παραμένει πάντοτε δευτερεύουσα σέ σύγκριση μέ τήν ὀρθόδοξη θεολογία. Ἡ θρησκευτολογία χρειάζεται, ἀλλά δέν ἀρκεῖ μόνη της γιά νά συστήσῃ τό θρησκευτικό μάθημα. Πρωτεύει ἡ ὀρθόδοξη θεολογική διδασκαλία καί ἀκολουθεῖ ἡ θεώρηση ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων καί θρησκειῶν»

«Ἄλλως τε καμμία δυτικοευρωπαϊκή χώρα δέν ἐξισώνει τήν πατροπαράδοτη χριστιανική πίστη, μέ

άλλα δόγματα ἢ ξένες θρησκείες» (Μ. Μπέγζος, 1993).

Αυτό βέβαια γράφεται τό 1993. Σήμερα τά πράγματα άλλαξαν καί ἔχουμε κείμενα μέ νέες ἐκτιμήσεις.

Τό ἐπιχείρημα ὅτι ἡ Ἑλλάδα ἔχει βαθιές ρίζες καί δέν κινδυνεύει, δέν εἶναι ἰσχυρό οὔτε σωστό. Δέν εἶναι βεβαίως ἀνάγκη ἡ Ἑλλάδα νά γίνη πολυπολιτισμική, ἀλλά πρέπει νά ξέρουμε ὅτι ἀπό τή στιγμή πού ἡ τεχνολογία καί μάλιστα ἡ ψηφιακή ἀνεπτύχθη σέ τόσο ἀπίστευτο βαθμό ὅ,τι ρεῦμα φιλοσοφικό, παραθρησκευτικό κλπ. κυκλοφορεῖ, ἐν μιᾷ ροπῇ, τό λαμβάνει ὅλο τό σύμπαν καί ἄλλα σύμπαντα, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν, καί οἱ «ἀδελφοί πλανῆτες».

Ἐπομένως, δέν μᾶς ἀπασχολεῖ μόνον ἡ δομή τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά μᾶς ἀπασχολεῖ τό γεγονός ὅτι τώρα ὅλος ὁ πλανήτης ἔχει γίνει ἕνα χωριό. Καί τό πολυπολιτισμικό πρόβλημα τίθεται, ἰδιαίτερα δέ στίς κοινωνίες του δυτικοῦ κόσμου.

2) «Ἐπιβάλλεται ἐπομένως ἕνας διάλογος εἰς ὅλα τά ἐπίπεδα, ὁ ὁποῖος θά ἐξαλείψει φόβους, μισαλλοδοξίες, μίση καί κάθε μορφή βίας, συγχρόνως δέ θά καλλιεργήσει τόν ἀμοιβαῖο σεβασμό, τήν πρόοδο, τήν εὐημερία καί τήν ἀνεκτικότητα. Ὁ διάλογος πρέπει νά γίνει τό κατεξοχὴν μέσον γιά ἐξάλειψη τῆς βίας, μέ βάση τή μαρτυρία τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας. Ἀπαιτεῖται ὁμως καί ἡ ἀνάπτυξη ἑνός ἄλλου ἐσωτερικοῦ διαλόγου, αὐτός ὁ ὁποῖος ἀναπτύσσεται μέσα ἀπό τήν παιδεία, ὡς μιά διαδικασία μόρφωσης καί ἀγωγῆς καί ὄχι ἀπλῶς παροχῆ γνώσης. Αὐτή ἡ μορφωτική διάσταση τῆς παιδείας, πρέπει νά ἀποσκοπεῖ στήν καλλιέργεια τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, τῆς προόδου καί τῆς εὐημερίας καί εἶναι δυνατόν νά ἐπιτευχθεῖ μόνο μέσα ἀπό τήν ἐκπαιδευτική διαδικασία καί πρῶτιστα μέ τόν ἐπαναπροσδιορισμό τοῦ στόχου καί τῶν σκοπῶν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, γιατί τό πραγματικό καί οὐσιαστικό ἐρώτημα, τό ὁποῖο ἔπρεπε νά τίθεται σήμερα σέ σχέση μέ τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, δέν εἶναι ἄν καί κατά πόσο θά διδάσκονται ἄλλες ἢ καί ὅλες οἱ θρησκείες, ἀλλά ἐάν μπορεῖ καί πρέπει νά καλλιεργεῖται μιά ὀλοκληρωμένη ἀνθρώπινη προσωπικότητα, πού ἡ ἀποδοχή τοῦ «ἄλλου» νά περνᾷ μέσα ἀπό τήν κατανόηση τοῦ «ἐμεῖς», καί ἐπιπλέον ὅτι ὁ ἄλλος δέν μπορεῖ νά εἶναι ὁ ἐχθρός καί ἡ διαρκῆς

ἀπειλή γιά ἐμᾶς, ἀλλά ὁ ἕτερος καί ὁ ἐταῖρος τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας καί ζωῆς καί παράγοντας συμβίωσης καί συνύπαρξης. Καί νομίζω ὅτι σ' αὐτόν τόν χώρο οἱ Χριστιανικές Ἐκκλησίες ἔχουν νά προσφέρουν πολλά καί νά ἐπιβεβαιώσουν τήν εἰδοποιό διαφορά τους.

Στόχος τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν πρέπει νά εἶναι μιά διαρκῆς ἄσκηση γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο πρέπει νά ὑπάρχουμε καί νά συνυπάρχουμε σ' ἕναν κόσμο, τόν κοινό πλανήτη, ὅπου ὁ διαφορετικός ὁ «ἄλλος» δέν μπορεῖ νά εἶναι ἡ κόλασή μας, ἀλλά ὁ δρόμος γιά νά καταλάβουμε καλύτερα τόν ἑαυτό μας, ἀφοῦ χωρίς τόν ἄλλον δέν ὑπάρχουμε καί ἐμεῖς» (Ε' Forum Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων, Παρίσι 9-12 Ἰαν. 2017) (Εἰσήγηση Μεσσηνίας Χρυσοστόμου).

3) «Υπάρχει σοβαρή ἀνάγκη νά ξαναγραφοῦν πολλά ἀπό τά βιβλία τῶν Θρησκευτικῶν, μέ μεγαλύτερη ἀντικειμενικότητα γιά τό παρελθόν καί χωρίς ἐπιθετικό καί πολεμικό πνεῦμα. Θά ἦταν δυνατό νά μελετήσουμε ἀπό κοινοῦ ὀρισμένα θέματα καί νά ἀποφασίσουμε ποιές πολιτιστικές ἀξίες καί πρότυπα μποροῦμε νά τονίσουμε. Αὐτή ἡ μορφή νηφάλιας ἐκπαιδευσεως χρειάζεται νά συνεχισθεῖ στούς ναούς καί στά τζαμιά, ὅπως ἐπίσης καί στόν τύπο καί τά ἠλεκτρονικά μέσα.

Ἡ εἰδικότερη εὐθύνη τῶν θρησκευτικῶν ταγῶν σέ μιά σύγχρονη πλουραλιστική κοινωνία εἶναι νά καλλιεργήσουμε πνεῦμα ἀρμονικῆς συνυπάρξεως καί νά μὴν ἐπιτρέψουμε σέ διάφορες φονταμενταλιστικές καί ἀκραίες ιδέες νά παραπλανήσουν τίς κοινότητές μας. Ὅταν ἡ θρησκεία ἐνισχύει τό μῖσος, τόν ρατσισμό καί τήν ξενοφοβία, οἱ κοινωνίες ὀδηγοῦνται σέ ἀπροσδόκητες περιπέτειες. Ζωτικός ρόλος τῆς θρησκείας σέ κάθε κοινωνία παραμένει ἡ προσφορά σεβασμοῦ καί ἀγάπης στόν συνάνθρωπο.

Αὐτά βέβαια δέν σημαίνουν ὅτι θά σιγήσουμε γιά τίς ἰδιαιτερότητες τῆς θρησκευτικῆς μας πίστεως καί θά προδώσουμε τήν ταυτότητά μας. Ἄλλ' ὁμως, τό νά ἐκθέτουμε τήν πίστη μας καί τίς ἀλήθειες στίς ὁποῖες στηρίζεται ἡ ζωή μας εἶναι ἐντελῶς διαφορετικό ἀπ' τό νά εἴμαστε ἐπιθετικοί στούς ἄλλους, διαστρεβλώνοντας τίς ἀπόψεις τους».

Ὁ μέγας κοινός ἐχθρός εἶναι τό μῖσος καί αὐτό ὀφείλουμε νά ἀντιμετωπίσουμε...

Προτιμότερος ό διαθηρησκειακός διάλογος από την σιωπή μέσα στην όποία καλλιεργείται ή καχυποψία και συχνά τό μίσος. Μέ τόν διάλογο κατανοούμε τίς θέσεις και τά επιχειρήματα τών άλλων.

«Σέ μία τέτοια προοπτική, τά νέα ζητήματα πού αναφέρονται από την πρόσφατη τεχνολογική, ήλεκτρονική επανάσταση και οι καινούργιες προκλήσεις, πού συγκλονίζουν την παγκόσμια κοινότητα, θά μπορούσαν νά είναι περισσότερο οικοδοκητικά: π.χ. τό αίτημα τής παγκόσμιας ειρήνης, τής δικαιοσύνης, τής ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ή σημασία τής ανθρώπινης υπάρξεως και ιστορίας, ή προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ή βιοηθική, τά ανθρώπινα δικαιώματα. Μολοντί σέ πρώτη όψη αυτά φαίνονται νά είναι “έξωτερικά”, μία βαθύτερη θεώρηση από θρησκευτικής σκοπιᾶς, πιθανόν νά προσφέρει στίς σχετικές αναζητήσεις νέες ιδέες και νέα ανοίγματα. Η διδασκαλία περί σαρκώσεως, γεφυρώνοντας υπερβατικότητα και ένδοκοσμικότητα στό πρόσωπο του Χριστού, δίνει μοναδική αξία στην ανθρωπότητα, άδιανόητη γιά όποιαδήποτε έξωχριστιανική ανθρωπολογία» (Αρχιεπίσκοπος Άλβανίας Αναστάσιος). Από τά κείμενα αυτά βλέπει κανείς πώς εξελίσσεται ή πορεία τής σκέψεως και πόσο επηρεάζεται από τό κοινωνικόν και οικονομικόν περιβάλλον.

Βέβαια ό σεβασμός τής έτερότητας δέν καταργεί την ταυτότητα.

Έμεις κάνουμε επανάσταση ήθους και παιδείας.

Άλλη επανάσταση κάνει ό ιδεολόγος ενός κοινωνικού ταξικού κινήματος, ό όποιος επιδιώκει κοινωνική δικαιοσύνη διά τής βίας, άλλη ό φιλόσοφος, ό όποιος προτείνει μία νέα θεωρία στην πανανθρώπινη σκέψη, και άλλη ό χριστιανός μέ την μαρτυρία του στον δημόσιο χώρο.

Γιά νά άκουστούν όλες οι απόψεις, μεταφέρω έδω τίς απόψεις Θεολόγου Λυκειάρχου, μέλους τής έπιτροπής:

«...Μέχρι τό 2016 ή άπλή και χωρίς κριτική συνέχεια τών παλαιών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και τών παλαιών εκπαιδευτικών μεθόδων, ή επανάληψη διδασκαλίας από τά ίδια βιβλία, ή συνήθεια ως δεύτερη φύση τών από δεκαετίες διορισμένων και βολεμένων μισθολογικά θεολόγων εκπαιδευτικών, ό επαγγελματισμός ... ή διδασκαλία μᾶς μεταλλαγμένης πίστης σέ ιδεολογία, άκόμη και μέ τό ένδυμα τής Όρθοδοξίας ή τών

Πατέρων, ό επηρεασμός από διάφορες ευσεβιστικές τάσεις ή από περιφερόμενους άγιορεΐτες γέροντες, και τέλος ή δημιουργία ομάδων μέσα στην Έκκλησία επιδροῦσαν άρνητικά στό νά υπάρχουν νέα βελτιωμένα και πίο ριψοκίνδυνα και έγγύτερα στό κοινωνικά προβλήματα προγράμματα σπουδών.

Σήμερα πιά (άπό τόν Σεπτέμβριο 2016) τό μάθημα διδάσκεται μέσα από νέα Προγράμματα Σπουδών, μέ την χρήση τών νέων τεχνολογιών, μέ σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους και από πολλούς Θεολόγους...

Τό Ν.Π.Σ. κατέστη άντικείμενο σφοδρής πολεμικής εκ μέρους πολλών θεολόγων. Η στάση αυτή, χωρίς προβληματισμό τών θρησκευτικών διδασκαλιών προηγουμένων εποχών, στηρίζεται σέ εύκολες αλλά πολύ άσχετες και μη όρθές θεολογικές διδασκαλίες τής άφελοῦς ατάρκειας τών θεολόγων και τής έξ αυτής προερχομένης άδρανείας και ή συνήθης εύκολη επίκληση του έλληνικού Συντάγματος άποτελεί τό μόνο επιχειρημα γιά την διατήρηση τών παλαιών προγραμμάτων.

Η επίκληση και ή ύποχρέωση δήθεν τηρήσεως τών παραδεδομένων παλαιών ΠΣ, δηλώνει πολλές φορές την δική μας φοβία γιά κάθε άλλαγή, δημιουργεί μία σκιαμαχία έναντίον κινδύνων τους όποιους έμεις δημιουργούμε.

Γιά πρώτη φορά τό Ν.Π.Σ θέλει Διδάσκοντες, οι όποιοι κατέχουν σοβαρή θεολογική παιδεία και γνώστες τών συγχρόνων θεολογικών σκέψεων και βεβαίως κάτι τέτοιο σημαίνει κούραση, μελέτη, αλλά και έξοδα, τά όποια πολλοί εκ τών Διδασκόντων, όπως συμβαίνει και στίς άλλες ειδικότητες, δέν φαίνεται νά επιθυμούν.

Οί μαθητές σήμερα έχουν πλέον πολυσύνθετες θρησκευτικές προσλαμβάνουσες και προϋποθέσεις και κυρίως γιατί στή ραγδαία εκκοσμικευμένη έλληνική κοινωνία οι νέοι μας στό σχολεία δέν είναι καθόλου δεδομένο πλέον ότι έχουν λειτουργική ζωή και εκκλησιαστική αναφορά, όπως άλλωστε και οι γονείς τους, καθώς συνέβαινε στό παρελθόν. Σέ ένα τέτοιο τοπίο, πρέπει νά διαμορφωθεί θρησκευτική άγωγή πού να διεισδύει και νά λειτουργεί στην εκκοσμικευμένη αυτή κατάσταση. Έξ άλλου, οι περιώνυμες Άνεξάρτητες Άρχές, ό Συνήγορος του Πολίτη, ή Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων κ.λπ., μέ χίλιους δύο τρόπους

έχουν συνεργήσει, ώστε τό μάθημα νά μή μπορεῖ νά εἶναι στενά ὁμολογιακό γιά ὅλους τούς μαθητές τοῦ σχολείου, προτείνοντας καί τελικά ἐπιτυχάνοντας τή θεσμοθέτηση τό 2008 τῶν περιφημῶν ἀπαλλαγῶν στό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Θρησκευμάτων, ἀνοίγοντας ἔτσι ποικίλες κερκόπορτες γιά τήν ἀμφισβήτηση τοῦ ὑποχρεωτικοῦ του χαρακτήρα. Συνεπῶς, πρέπει νά ἀντιπαλέψουμε τέτοιες συνθήκες καί καταστάσεις μέ κατάλληλες στρατηγικές. Ὅποιος δέν διακρίνει τά παραπάνω, προτιμᾷ μᾶλλον τή θεωρητική καθαρότητα τοῦ ἐγκλεισμοῦ του στόν ὠραῖο του γυάλινο πύργο».

Ὁ βασικότερος παράγοντας γιά τήν ἐφαρμογή τῶν Ν.Π.Σ. καί ὁποιοῦδήποτε προγράμματος εἶναι ὁ καθηγητής καί ὄχι τόσο τό πρόγραμμα ἢ τά σχολικά βιβλία· ἔξ ἄλλου τό νέο πρόγραμμα δίδει τήν δυνατότητα στόν Διδάσκοντα νά ἐπιλέξει κείμενα, ὀπτικοακουστικό ὑλικό ἀναλόγως μέ τό ἐπίπεδο τῶν μαθητῶν καί τήν θρησκευτική πολιτισμική συνοχή τῆς τάξεως».

Πρῖν προχωρήσω σέ προϋποθέσεις καί προτάσεις, νά σημειώσω καί τό «μέγα χάσμα» πού ὑπάρχει μεταξύ τῶν δύο συλλόγων τῶν ἐκπαιδευτικῶν θεολόγων.

Ἔλαβα δεκάδες μηνύματα καί ὑπομνήματα ἀπό τούς ἀντίθετους στά ΝΠΣ. Εὐγενικά, σεβαστικά, ἀλλά καί ὑβριστικά ἕως ἀπειλητικά, τό διεπίστωσα αὐτό καί στήν ἡμερίδα Θεολόγων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νεαπόλεως, ὅπου εὐρέθην ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱ. Συνόδου.

Προσφάτως διάβασα ἄρθρο σέ ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα, τό ὁποῖο περιλαμβάνει σοβαρές ἀνακρίβειες. Μεταξύ ἄλλων τό κείμενο ἀναφέρει ἕνα γεγονός τό ὁποῖο οὐδέποτε συνέβη, ὅτι δηλαδή, ἡ ἐπιτροπή μας στήν συνάντησή της μέ τόν Ὑπουργό Παιδείας παρέδωσε κείμενο μέ συγκεκριμένες προτάσεις.

Πρέπει νά πληροφορήσω τήν Σεπτῆν Ἱεραρχία ὅτι, μετά ἀπό ὅλες τίς ἐπαφές, ἡ ἐπιτροπή συνητήθη μετά τοῦ Μακαριωτάτου τήν καθαρᾶν Τρίτην 28 Φεβρουαρίου γιά ἐνημέρωση τοῦ Μακαριωτάτου καί ἀνταλλαγῆν ἀπόψεων. Νομίζω ὅτι τό πνεῦμα τῆς συζητήσεως ἐκφράζεται εἰς τās προτάσεις πού κατωτέρω θά κάμωμεν.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων καί τῶν προβληματισμῶν, λόγω τοῦ συνθέτου καί ἀκανθώδους χαρακτήρος τοῦ ζητήματος, κατακλείομεν μέ συγκεκριμένες προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι δέον νά λη-

φθοῦν ὑπ' ὄψιν, πρῖν ἢ προχωρήσωμεν εἰς τήν κατάθεσιν τῶν τελικῶν προτάσεών μας.

Προϋποθέσεις:

α) Ἡ Ἐκκλησία μας δέον νά ἀποφύγει ὁποιαδήποτε ἐμπλοκή εἰς ἰδεολογικά ἔριδας εἴτε μεταξύ θεολόγων εἴτε μεταξύ πολιτικῶν ὁμάδων εἴτε μεταξύ ὁμάδων πολιτῶν. Ἦδη τό ὑπό συζήτησιν θέμα ἔχει γίνει ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ὑπό ποικίλων ὁμάδων καί διαφόρων σχηματισμῶν. Ὁ θόρυβος αὐτός ἐνδέχεται νά εἶναι καταλυτικός γιά τήν ὑπόθεσιν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

β) Εἶναι ἀναγκαῖον νά ἐπιμείνωμεν στή διατήρηση τοῦ ὑφισταμένου νομικοῦ καί θεσμικοῦ πλαισίου τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Κάθε ἀνακίνηση αὐτοῦ τοῦ θέματος, ἀκόμη καί μέ στόχον τήν βελτίωσίν του, ἐνδέχεται νά ἐπιφέρει χείρνας ἐξελίξεις. Παραδείγματος χάριν, στήν Εὐρώπην μαρτυροῦνται καί ἄλλοι τρόποι ὀργανώσεως τοῦ μαθήματος (λ.χ. εἰς τήν Γερμανίαν), οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀξιόλογοι καί σεβαστοί. Εἶναι βέβαιον ὅτι τούς θέλομε ἢ ὅτι τώρα εἶναι ἡ κατάλληλη ὥρα γιά νά ζητήσωμε τήν ἐφαρμογή των; Μήπως ὅμως διά τοῦ τρόπου αὐτοῦ τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν θά μετατραπῆ ἐν τέλει σέ προαιρετικό δι' ὅλας τās βαθμίδας;

γ) Γιά τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τό ΜτΘ δέν νοεῖται παρά μόνον ὡς κατέχον τήν πρώτη θέση. Δέν ἀποτελεῖ προνόμιο τῆς Ἐκκλησίας πού πρέπει νά διεκδικήσει, ἀλλά ἀνάγκη τῆς κοινωνίας πού πρέπει ἡ Πολιτεία νά προστατεύσει. Αὐτός εἶναι ὁ στόχος μας ὡς Ἐκκλησία· νά εἶναι τό πιό ἐνδιαφέρον, τό πιό προκλητικό γιά προβληματισμό, τό πιό κοντινό στόν μαθητή, μᾶς καί ἀναφέρεται στήν βαθύτερη ὑπαρξιακή του ἀνάγκη. Δέν μποροῦμε νά φαντασθοῦμε ὅτι ὁ Θεός μπορεῖ νά ἔχει δεύτερη θέση στήν Παιδεία τῶν παιδιῶν μας.

δ) Ἀναγνωρίζουμε ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ μαθήματος εἶναι ἀπαραίτητη. Ὅμως ἀλλαγὴ δέν σημαίνει ὑποτίμησις τῆς ἀξίας του, ἀποδόμησις τῆς πίστεως, πρόκλησις σύγχυσης καί τήν ταῦτίσιν του μέ κύρια χαρακτηριστικά φανατισμό, ἐμπάθεια, συντηρητισμό, σκοταδισμό ἢ ἀνόητο καί μειονεκτικό φιλελευθερισμό.

ε) «Ὁφείλομεν νά ἀναγνωρίσωμεν πάντες, ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν ἀμιγῶς θρησκευτικῶν κοινωνιῶν καί ἐθνῶν παρέρχεται ἤδη, καί οἱ Λαοὶ καλοῦνται νά ἀποδεχθοῦν τήν ἑτερότητα ὡς συστατικόν στοι-

χεϊον τῶν κοινωνιῶν των, ἐάν δέν θέλουν νά ὀδηγηθοῦν εἰς συγκρούσεις καί ἀναταραχές...» (Οἰκουμενικός Πατριάρχης εἰς τήν σύναξιν τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου τοῦ ἔτους 2015).

στ) Τό ΜτΘ νά φανερώνει ξεκάθαρα τήν ἀξία καί ἐπικαιρότητά του, νά ἐκφράζει πειστικά τήν ἀλήθεια μέ τόλμη, ἐλευθερία καί ὁμορφιά, νά μήν κουράζει, οὔτε νά εἶναι ἀνιαρό, ἀλλά νά εἶναι ἀξιόπιστο καί ἐνδιαφέρον, νά καταδεικνύει τήν τεράστια συμβολή τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως στό Πνεῦμα, στήν Τέχνη, στόν Πολιτισμό.

ζ) Ἡ Ἱεραρχία διαλέγεται διότι συναποφασίζει μέ τήν Πολιτεία γιά θέματα πού τήν ἀφοροῦν, ὡς τοῦτο ἀπορρέει ἀπό τό Σύνταγμα, τόν Καταστατικό Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τούς Νόμους τοῦ Κράτους.

η) «Τί ὠραῖο πού θά ἦταν ἓνα μάθημα νά παρουσιάσει μιὰ Ὁρθόδοξη Κοσμολογία! Σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι δέν θά ἔχει καμία σχέση μέ τήν Κοσμολογία τῆς Δυτικῆς Θεολογίας!!! Πῶς φτιάχτηκε ὁ κόσμος; Τί εἶναι αὐτός ὁ κόσμος;! Εἶναι τομή, μέ ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία. Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος; Δέν εἶναι αὐτό τό σκουπίδι, αὐτό τό ζωῶδες κατασκευάσμα, αὐτή ἡ βιολογική μηχανή πού καταστρέφεται, τήν ὁποία μᾶς ἔχουν κάνει νά πιστέψουμε! Ποιό εἶναι τό μεγαλεῖο τοῦ φύλου;! Νά δεῖτε πῶς ἀλλάζουν ὄλες οἱ συζητήσεις γιά αὐτά πού λέγονται στίς μέρες αὐτές! Τί εἶναι τό φύλο; Ποῦ εἶμαι σίγουρος ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπ' ἐδῶ ἴσως ἔτσι πιστεύουν ὅτι ἔτσι γεννιέται κανεῖς, ὅπως μᾶς λέν' ὅτι γεννιέται!!! Δέν εἶναι ἔτσι. Καί ποιά ἡ ἀξιοποίηση τῆς παρακαταθήκης τοῦ φύλου; Αὐτό εἶναι μιὰ ἀνθρωπολογία ὑπέροχη! Πολύ Ὁρθόδοξη! Γιατί νά μήν μπεῖ στό σχολεῖο; Νά μπεῖ μιὰ κοινωνιολογία μέ τήν ἔννοια τοῦ τί εἶναι οἱ σχέσεις;! Πῶς, ὁ ἄλλος, εἶναι ἀδελφός;! Δυνατά ὅμως. Ὅχι φοβισμένα! Πῶς νά ἐμπνευστοῦνε πραγματικά! Κοσμολογία, ἀνθρωπολογία, κοινωνιολογία, κοινωνικές σχέσεις, τί σημαίνει ἡ Ἀγιότητα καί πῶς αὐτό προβάλλεται στά καθημερινά θέματα. Θά μπορούσε κάλλιστα νά μπεῖ ἔτσι καί μπαίνει, εἶδα ἐγώ τέτοια στοιχεῖα στό νέο πρόγραμμα, καί νά μέ συγχωροῦνε αὐτοί οἱ ὁποῖοι τό κτυποῦνε! Ἐχει τέτοια! Ἀλλά τά ἔχει μπερδεμένα! Πρέπει νά ψάξεις νά τά βρεῖς! Πρέπει νά ξεμπερδευτεῖ! Πρέπει νά ἔχει ἀνάσα τό μάθημα! Νά εἶναι ξεκούραστο!» (ἀπομαγνητοφώνηση ὁμίλ. Μεσογαίας).

Προτάσεις:

1. Ναί στόν διάλογο μέ συγκεκριμένο χρονικό ὀρίζοντα. Σέ διάλογον ὄχι δι' ἀλληλογραφίας, ἀλλά οὐσιαστικόν μεταξύ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν μελῶν τοῦ ΙΕΠ.

2. Δέν δεχόμαστε τόν Φ.Υ. (Μαθητοῦ), δέν συναινοῦμε, δέν συζητοῦμε ἀκόμη γιά τά βιβλία, συζητοῦμε ΜΟΝΟ γιά τό ΠΣ, τό ὁποῖο ὄντως εἶναι δύσκολο. Ὁ Φ.Υ. ἀποτελεῖ τόν «Δούρειο Ἴππο» μέσφ τοῦ ὁποῖου θά περάσει τό νέο ΠΣ στά σχολεῖα. Γι' αὐτό καί ὁ ἀγῶνας πρέπει νά εἶναι ἡ διόρθωση τοῦ Π.Σ., ἀφοῦ ἀποτελεῖ τή βάση γιά ὅλα τά ὑπόλοιπα (βιβλία κ.λπ.). Διά τόν Φ.Υ. (Μαθητοῦ), τότε μόνον θά συναινέσουμε, ἐφ' ὅσον θά εἶναι καρπός τῆς συνεργασίας καί τῆς συμφωνίας τῶν δύο Ἐπιτροπῶν.

3. Τό μάθημα νά εἶναι ἀναγκαῖο, πολύτιμο, ἐπιθυμητό, τό πρώτο. Ὑποχρεωτικό εἰς τήν Πρωτοβάθμια καί Δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση, ὅπως τοῦτο ἐπιβάλλει τό Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος καί οἱ Νόμοι τῆς Πολιτείας.

4. Νά παραμείνει ἡ ὀνομασία «Θρησκευτικά».

5. Τό ΜτΘ νά παραμείνει μάθημα Κορμοῦ καί στίς τάξεις Β' καί Γ' Λυκείου καί ὄχι ἐπιλεγόμενο.

6. Τό ΜτΘ νά διδάσκεται μόνον ἀπό Θεολόγους καί μάλιστα πρότασή μας εἶναι νά διδάσκεται ἀπό πτυχιούχους τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καί στά Δημοτικά Σχολεῖα. Ἐφ' ὅσον τό διδάξουν Δάσκαλοι, νά δηλώσουν ὅτι ἐπιθυμοῦν νά ἀναλάβουν τό μάθημα καί νά γίνε δι' αὐτούς Ἐπιμορφωτικόν Σεμινάριον.

7. Ὁ Ὁρθόδοξος προσανατολισμός νά ὑφίσταται ἐναργῶς στό Νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν Δημοτικού, Γυμνασίου καί Λυκείου σέ συνδυασμό μέ τά ἀπαραίτητα διαχριστιανικά καί θρησκευτικὰ στοιχεῖα γιά κάθε τάξη καί βαθμίδα καί τήν σαφῆ διατήρησίν του κατά τόν σχεδιασμόν καί τήν συγγραφήν καί τήν ἔκδοσιν τῶν νέων διδακτικῶν βιβλίων γιά τούς μαθητές. Μέ αὐτόν τόν τρόπο θά συγκεκριμενοποιηθεῖ τό περιεχόμενο τοῦ μαθήματος, θά ὀρισθοῦν τά προσδοκώμενα μαθησιακά ἀποτελέσματα τῆς διδασκαλίας του στό σχολεῖο καί κυρίως θά διακριθεῖ ὁ ρόλος του στό πλαίσιο τῆς ἐκπαιδευτικῆς διαδικασίας.

8. Στήν Πρωτοβάθμια Ἐκπαίδευση τά θρησκευτικὰ στοιχεῖα νά ἐλαχιστοποιηθοῦν, ὥστε νά

αποκλεισθεί ό κίνδυνος τής θρησκευτικής συγχύσεως και του συγκρητισμού. Η μέθοδος και ή στόχευση του περιεχομένου του σχολικού βοηθήματος νά έχει κατευθυντήρια γραμμή τό σκεπτικό των συντακτών του ΠΣ: «Τό σπουδαίο είναι νά γνωρίζει (ό μαθητής) τή δική του Θρησκεία και νά μάθει νά σέβεται τή Θρησκεία των άλλων, καθώς και νά αντιλαμβάνεται τήν συνεισφορά της στην κοινωνική ζωή». (ΠΣ 2η έκδοση 2015, σελ. 19). «Πρίν ό μαθητής μάθει από τήν θρησκεία πρέπει νά μάθει για τήν θρησκεία».

9. Η ανάπτυξη τής θεματολογίας δέν πρέπει νά αποσυνδεθεί από τήν ιστορική ακολουθία των θρησκευτικών γεγονότων και νά χαθεί μέσα στον κίνδυνο των κυμάτων μις έννοιολογικής θάλασσας.

10. Οί εκπαιδευτικές αλλαγές δέν επιβάλλονται, ούτε οί κνοφορίες συντομεύονται, και τό ΝΠΣ για νά εφαρμοστεί χρειάζεται συναίνεση και όχι βία. Κάτι τέτοιο απαιτεί έκπαίδευση και επιμόρφωση των διδασκόντων και χαρισματικούς δασκάλους μέ φυσικό χάρισμα. Συνεπώς, τό έρώτημα είναι ό ρεαλισμός και ή δυνατότητα εφαρμογής του στην πράξη. Μάθημα χωρίς έμπνευσμένο διδάσκοντα είναι καταδικασμένο σε άποτυχία.

11. Τονίζουμε και πάλι ότι τόν ουσιαστικότερον ρόλον για τήν επιτυχία τόν έχει ό έμπνευσμένος διδάσκων. Γι' αυτό και χρειάζεται ή Πολιτεία νά συνδράμει μέ κάθε τρόπο στο έργο των διδασκάλων και των θεολόγων καθηγητών στα σχολεία, δι' επιμορφωτικών σεμιναρίων και ύλικοτεχνικής ύποδομής. Έτσι θά άξιοποιηθούν καταλλήλως τά παιδαγωγικά και μεθοδολογικά στοιχεία των νέων ΠΣ, τά όποια καθιστούν έλκυστικότερο τό μάθημα, διά τής ενεργού δημιουργικής έμπλοκής όλων των μαθητών στην διδακτική διαδικασία, μέσω νέων διδακτικών μεθόδων.

12. Τέλος πρέπει άμεσα νά αποφασισθεί ή συγκρότηση τής επιτροπής, ή όποία θά διαλεχθεί μέ τό Ι.Ε.Π. και στην όποία πρέπει νά συμμετάσχουν, πέραν των Έραρχων, και ειδικοί έπιστήμονες καθηγηταί τής Θεολογίας για τό Δογματικό μέρος και των Παιδαγωγικών και τής διδακτικής για τήν

δομή και τήν μεθοδολογία για τήν προστασία του κύρους τής Έκκλησίας.

Τελειώνοντας, ή Έπιτροπή ζητεί από τήν Σεπτή Έραρχία νά αποδεχθεί τίς προτάσεις, νά προσθέσει ή και νά αφαιρέσει, νά έχει ή Έπιτροπή τήν έμπιστοσύνη της για τόν διάλογο μέ τό Ι.Ε.Π., διά τόν όποιον δέν είμαστε έλλειμματικοί, ούτε ήττοπαθείς, αλλά άπόλυτα έτοιμασμένοι. Έχομε λοιπόν τίς αποφάσεις μας, προσερχόμαστε στον διάλογο και συζητάμε επί του ΠΣ και μόνον.

Άκολουθεί τό Παράρτημα μέ τίς ειδικές παρατηρήσεις και βελτιωτικές παρεμβάσεις στο ΝΠΣ Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου.

Ό Άγιος Νικόλαος Κορμαίας λέγει σε ένα κήρυγμά του:

«Αυτό τό μυστήριο τής πίστης πραγματώνεται στις καρδιές των νέων ανθρώπων πού αισθάνονται τόν Θεόν.

Έρχονται στον ναό παιδιά, νέοι και νέες πού από κανέναν δέν διδάχτηκαν τήν άληθινή πίστη, οί συνθήκες τής ζωής τους είναι πολύ χειρότερες από εκείνες πού έτυχαν στην μεγαλομάρτυρα Βαρβάρα.

Άπό παντού ακούνε ότι ό Θεός δέν ύπάρχει και παρ' όλα αυτά, μία άνεξήγητη δύναμη τούς έλκει στον ναό του Θεού.

Εισέρχονται εδώ διστακτικά, κοιτάζουν όλόγυρα, άφουγκράζονται τίς μελωδίες, προσέχουν όλη τή διάταξη τής Θείας Λατρείας μας. Και όλο αυτό έπιδρα βαθεία στις ψυχές τους, γιατί στον ναό αισθάνονται τόν Θεό μέσα στην καρδιά τους...

Και έρχονται στην πίστη και γνωρίζουν τόν Θεό. Τόσο ευγενικά άγγίζει τίς νεανικές καρδιές τους. Άς Τόν ευγνωμονούμε».

Τό βάρος τελικά πέφτει στους ώμους μας. Έχομε πολλή δουλειά νά κάνουμε στις ένορίες μας. Χρειαζόμαστε έκπαίδευση, σχολεία Έρατικών Σπουδών για τήν ανάδειξη κατηρητισμένων στελεχών.

Άνεξάρτητα από τήν έκβαση του ΜτΘ στην Δημοσία Έκπαίδευση, έμεις φέρουμε τήν πρώτη και κύρια ευθύνη για τήν όρθόδοξη κατήχηση των νέων μας.

Σας ευχαριστώ.

Ἡ ἔννοια τοῦ Ἁγίου στή Βιβλική Θεολογία

Τοῦ π. Ἰωάννου Σκιαδαρέση
Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

(Εἰσήγηση στό ΙΣΤ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο
Στελεχῶν Ἱ. Μητροπόλεων, Λαμία, 19-21 Σεπτεμβρίου 2016)

α) Εἰσαγωγική παρατήρηση

Ἡ ἀγιότητα, στήν ὁποία πλήρη ὀρισμό ἀδυνατοῦμε νά δώσουμε, παρουσιάζεται ὡς σύνθετη πραγματικότητα στή Βίβλο, στή λατρευτική μας ζωή καί στή θεολογία μας γενικά. Διαποτίζει, ὡς ὄντολογική καί ὄχι ἠθική πραγματικότητα, τό μυστήριο τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ, περνάει ὁμως, ὡς κατά μετοχήν καί κατά χάρη, στή δημιουργία ὁλόκληρη: στούς ἁγίους Ἀγγέλους καί στά ἅγια μέλη τῆς Ἐκκλησίας καί φτάνει στά πράγματα ἢ στά λατρευτικά ἀντικείμενα, πού συνδέονται μέ τόν α΄ ἢ β΄ τρόπο μέ τόν ἅγιο Θεό καί τούς ἁγίους ἀνθρώπους: ἅγιοι ναοί, ἅγια τράπεζα, ἅγιες εἰκόνες, ἅγιες μέρες κ.λπ. καί τούς καλεῖ ὅλους καί ὅλα σέ ἓνα, περαιοτέρω, ἀτελεύτητο ἁγιασμό.

β. Λίγα ἐτυμολογικά

Πρῖν προχωρήσουμε στά ἐπί μέρους καί πρῖν ἐμβαθύνουμε, στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ, στόν ὄρο «ἅγιος», νά σημειώσουμε ὅτι ἐτυμολογικά ἡ λέξη παρέρχεται ἀπό τή λέξη «ἄγος»¹ πού δηλώνει ἀπό τή μιά: σέβας, αἰδῶ, εὐλάβεια καί ἀπό τήν ἄλλη: αὐτό πού ἔχει ἀνάγκη καθαρισμοῦ. Κατάγεται πιθανῶς ἀπό τό ρῆμα «ἄζομαι»² πού σημαίνει: «σέβομαι», «εὐλαβοῦμαι». Πρόκειται γιά ἀνάμεικτα συναισθήματα: γιά σεβασμό, γιά εὐλάβεια, γιά ντροπή, γιά φόβο, γιά αἰδῶ πού νοιώθει κανεῖς πρωτίστως πρός τό θεῖον, καί δευτερευόντως πρός ἀγγέλους, ἀνθρώπους καί ἅγια πράγματα.

γ. Ἡ ἀγιότητα στόν προπαλαιοδιαθηκικό κόσμο

Στήν ἀρχέγονη ἑλληνική καί προεβραϊκή ἀντίληψη στήν ἔννοια τοῦ ἁγίου ὑπόκειται μιά ἰδέα δυαρχική. Μιά ἰδέα ἀπόλυτης ἀποκοπῆς καί χωρισμοῦ ἐξ ὀρισμοῦ, τοῦ ἁγίου ἀπό τά ἐγκόσμια καί τά κοινά. Στήν ἀρχική αὐτή ἔννοια, τά ἅγια εἶναι αὐτά πού κανεῖς δέν ἀγγίζει καί δέν πλησιάζει. Ἐφοδιασμένα μέ κάτι τό ὑπερφυσικό καί μυστηριώδες τά ἅγια προκα-

λοῦσαν ἓνα ἀνάμικτο συναισθημα φόβου καί γοητείας ἀπό τή μιά καί ἀπό τήν ἄλλη μιά συνείδηση συμκρότητας καί ἀπόλυτης ταπεινώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Μόνο μέσα ἀπό μιά τελετουργική ἀγνότητα τά ἅγια καθίστανται, σέ ὀρισμένες περιστάσεις, προσιτά καί προσεγγίσιμα.

Α΄ Π. ΔΙΑΘΗΚΗ

α. Ἡ Ἀλλαγὴ στήν ἔννοια τοῦ ἁγίου στήν Π. Διαθήκη. Προϋποθέσεις κατανόησης

Ἡ Π. Διαθήκη ὁμως εἰσάγει μιά νέα ἐντελῶς προοπτική στόν ὄρο. Γιά νά κατανοήσουμε τή μεταβολή πού ἀρχίζει δειλά-δειλά νά παρουσιάζεται στήν Π. Διαθήκη, ὡς πρός τήν ἔννοια τοῦ ἁγίου καί τῶν συναφῶν ὄρων, πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας τά παρακάτω πολύ γενικά: Στήν Π. Διαθήκη προβάλλει γενικά ἓνας Θεός, πού τά κύρια χαρακτηριστικά του εἶναι: α) Θεός δημιουργός β) Θεός ὑπομονῆς καί συγχωρητικότητας καί γ) Θεός εἰσηγητής κανόνων ἠθικῆς συμπεριφορᾶς, τούς ὁποίους οἱ ἄνθρωποι ἀποδέχονται δι' ἀμοιβαίας Διαθήκης-συμβολαίου. Μέ τό πρῶτο χαρακτηριστικό του Θεοῦ τῆς Π. Διαθήκης, ὡς δημιουργοῦ, τίθενται ἡδὴ οἱ βάσεις γιά τό ξεκίνημα τῆς ἀλλαγῆς τῆς κατανόησης τῶν ὄρων γιά τούς ὁποίους μιλάμε, τῶν ὄρων δηλαδή ἅγιος, ἀγιότητα, ἀγιάζω κ.λπ.

Οἱ Ο΄ μετέφρασαν μέ τό ἐπίθετο ἅγιος τό ἐβραϊκό, χανααντικῆς πιθανῶς προέλευσης, ἐπίθετο «qadosh» ἢ τό οὐσιαστικό «qodesh»³, πού προϋπέθετε, ὅπως παρατηρήσαμε, τήν παλαιότερη ἀντίληψη γιά τή διάκριση καί τό χωρισμό ἱεροῦ καί βέβηλου, σέ σχέση πάντα μέ τή λατρεία. Στήν Π. Διαθήκη ὁμως ἡ ἔννοια τοῦ ἁγίου γίνεται βαθύτερη καί πλουσιότερη. Ἡ Π. Διαθήκη, μιλώντας γιά Θεό δημιουργό, δέν ἐξαντλεῖται στό νά ὀρίσει τήν ἀγιότητα ἢ τό ἅγιον τοῦ Θεοῦ ὡς ἄρνηση τοῦ κοσμικοῦ καί βέβηλου. Μπορεῖ σέ κάποιες περιπτώσεις τῆς, ἀρχικά ὡς ἐπί

τό πλειστον, νά ἐνυπάρχει ἡ ἄποψη αὐτή, ὅμως εἰσάγεται προοδευτικά ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ ἀγιότης, ὡς ὄντολογικό ἰδίωμα τοῦ Θεοῦ, ἀποκαλύπτεται καί φανερόνεται καί προσφέρεται γιά οἰκίωση στόν Ἰσραήλ· ὅτι ὁ Θεός δωρίζεται σ' αὐτόν καί ὁ Ἰσραήλ καλεῖται στή μέθεξι τῆς ἀγιότητάς του. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ Π. Διαθήκη ὀρίζει τήν ἀγιότητα, ὄχι μόνο μένοντας στήν πηγὴ τῆς, τόν Θεό, ἀλλά ἐπεκτεινόμενη στόν λαό τῆς, καθώς διαπιστώνει ὅτι ἀπό αὐτήν τήν πηγὴ, τόν Θεό, προέρχεται κατὰ χάρη κάθε ἀγιότητα, πού ἀγκαλιάζει τό λαό αὐτό.

Ἡ Π. Διαθήκη λοιπόν θέτει τό πρόβλημα τῆς φύσεως τῆς ἀγιότητος, τό ὅποιο τελικά εἶναι τό πρόβλημα τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἐπικοινωνίας του μέ τούς ἀνθρώπους.

*β. Ἡ φύση τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ
καί τῆς ἐπικοινωνίας του μέ τόν λαό τοῦ Ἰσραήλ*

Εἶναι ἀδύνατον, λόγω χρόνου, νά παρακολουθήσουμε ἐπαρκῶς ὅλο τό φάσμα τοῦ δύσκολου ὄντως θέματος τῆς ἀγιότητος στήν Π. Διαθήκη, ὅλη δηλαδή τήν πορεία πού διήνυσε ἡ πραγματικότητα, πού ὀνομάζουμε ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ καί ἀγιότητα τοῦ λαοῦ. Νά σημειώσουμε μόνο πολύ ἀπλά καί συνοπτικά τά ἐξῆς:

α. Εἶπαμε ὅτι ἡ ἀπρόσιτη, προπαλαιοδιαθηκική ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ, μέ τό δόγμα τῆς δημιουργίας, πού εἰσάγεται στήν Π. Διαθήκη, ὀλοένα πλαταίνει καί ἀναδεικνύεται. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἀγιότητα, ὅπως εἶπαμε, ἀπό ὄντολογική ιδιότητα τοῦ Θεοῦ καλεῖται κατὰ μετοχή καί κατὰ χάρη νά γίνει ιδιότητα καί τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ Θεός συνεχῶς ἀποκαλύπτει καί φανερόνεται τήν κρύφια ἀγιότητά του στήν κοινότητα τοῦ Ἰσραήλ καί καλεῖ αὐτήν τήν κοινότητα σέ μίμησὴ τῆς καί ἀνταπόκριση. Στίς θεοσημεῖες λ.χ. ἢ στίς ἀποκαλύψεις ἢ στίς θεοφάνειες ὁ Θεός δέν ἐμφανίζεται μόνο ὡς ἀπόλυτα ὑπερβατικός, ὡς μιά δύναμη τρομακτική καί μυστηριώδης, ἄπειρος καί ἀπρόσιτος, ἀλλά ταυτόχρονα καί καταληπτός καί μεθεκτός. Χαρακτηριστική ἡ Θεοφάνεια τοῦ Σινᾶ γιά τή Νομοδοσία. Στόν ἄνθρωπο Μωυσῆ ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ μένει ἀπολύτως ἀπρόσιτη. Οἱ ἐνέργειες ὅμως τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἀπό τή φύση τους μεθεκτές καί καταληπτές, κατεβαίνουν σ' αὐτόν. Γίνονται προσίτες στόν Μωυσῆ. Λούζεται στήν κυριολεξία καί αὐτός καί στή συνέχεια ἡ κοινότητα τοῦ Ἰσραήλ ἀπό αὐτές. Μετέχονται καί κατὰ χάρη, τήν ζωοποιοῦν.

Στήν ἀπρόσιτοτητα τοῦ Θεοῦ λοιπόν προστίθεται ἡ προσιτότητά του. Στήν ὑπερβατικότητα τό καταληπτόν του.

β. Ὅσο ὅμως κι ἂν φανερόνεται ἡ ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ, αὐξάνει, στίς ἐπιλεγμένες περιπτώσεις, ἡ αἴσθησις τῆς ἀσημαντότητας τοῦ ἀνθρώπου. Λ.χ. ἡ φλεγόμενη βιάτος ἀπαιτεῖ συναίσθησις τῆς μοναδικότητάς τῆς καί τήν ἐπιβαλλόμενη συμπεριφορὰ. Τήν κιβωτό δέν ἔπρεπε νά τή κοιτάζουν οἱ λευίτες⁴. Τά Σάββατα δέν ἔπρεπε νά βεβηλώνονται⁵. Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς δέν μπορούσε νά εἰσέλθει, παρὰ μόνο μιά φορὰ τόν χρόνο στά ἅγια τῶν ἁγίων, κι ἔπειτα ἀπό λεπτομερεῖς ἐξαγνισμούς⁶. Ἡ πρόοδος δηλαδή τῆς αὐτοπροσφορᾶς τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ ἔτσι ὥστε νά βαθαίνει ἡ συναίσθησις ἀπό πλευρᾶς ἀνθρώπου τῆς δικῆς του ἀσημαντότητας.

γ. Συγχρόνως μέ τή συνάντησις αὐτή γίνεται ἡ συναψὴ Διαθήκης Θεοῦ καί Ἰσραήλ. Καί εἶναι πολλές αὐτές οἱ Διαθήκες-συμφωνίες τοῦ Θεοῦ μέ τόν λαό του. Πρόκειται γιά ἀμοιβαῖες δεσμεύσεις, οἱ ὁποῖες γεφυρώνουν, ὅπως εἶπαμε, τό χάσμα ἀνθρώπου καί Θεοῦ καί ὀλοένα τό λιγοστεύουν. Δεσμεύσεις, οἱ ὁποῖες ἀπό τή μιά σημαίνουν διαρκῆ ὑπόμνησις τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ, πού ὀλοένα ἀποκαλύπτεται στόν λαό του κι ἀπό τήν ἄλλη κάλεσμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ σέ ἐπίγνωσις αὐτῆς τῆς ἀγιότητος καί σέ ἀνταπόκρισις. Σημαίνουν συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς προσφορᾶς τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ καί μίμησὴ τῆς.

*γ. Οἱ ἄνθρωποι καί τά κτίσματα μέτοχα,
μέσω τῆς λατρείας, τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ*

Στὴ γεφύρωσις αὐτοῦ τοῦ χάσματος καί στήν ἐμπέδωσις τῆς ἀγιότητος, πού κατεβαίνει καί προσφέρεται στόν κόσμον, συμβάλλει ἀποφασιστικά τό γεγονός τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Κατ' ἀρχάς εἶναι βασικό τό ὅτι ἡ ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ δέχεται νά εὐλογεῖ τούς πιστοὺς πού τὸν λατρεύουν στά ὀνομαστά ἱερά τοῦ Ἰσραήλ (π.χ. Βαιθήλ) ἢ προσκυνῶν τήν κιβωτό του, ὅπου κατοικεῖ ὁ Θεός⁷ ἀνάμεσα στους ἀνθρώπους. Ἐπειτα ὁ Ναός πού συγκεκριμενοποιεῖ ἀκόμη περισσότερο τὴν λατρεία. Οἱ πολλές μέσα σ' αὐτόν γιορτές, τὰ ἅσματα, οἱ ἀκολουθίες γεμίζουν τὸν χρόνο μέ τὴν ἔννοια τῆς ἀγιότητος καί τῆς εὐσέβειας, πρὸς τίς ὁποῖες πρέπει νά κατεβαίνει ἡ λατρεύουσα κοινότητα. Μεγαλοπρέπεια λοιπόν καί δόξα, πλοῦτος καί μεγαλωσύνη πληροῦν ἀπὸ τὴν μιά τὴν λατρεία καί τὸ Ναό· ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ δο-

ξαζόμενος και ύμνούμενος Γιαχβέ είναι χαρά, ισχύς, στήριγμα, σωτηρία του Ἰσραήλ. Ὁλοένα λοιπόν αναγνωρίζεται - περιγράφεται στίς λεπτομέρειές της ἡ ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπὸ τὴ λατρεία.

Ἡ μέσα ἀπὸ τὴ λατρεία διαδικασία τῆς ἀγιοποίησης τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ κόσμου χρειάζεται ἀκόμη λίγο διευκρίνιση: Προβάλλοντας ἡ Π. Διαθήκη τὸν Θεὸ ὡς δημιουργό, πού ἐπιλέγει ἕνα λαὸ περιοῦσιο –δηλαδή λαὸ πού ἀποτελεῖ, κυρίως διὰ τῆς λατρείας του, περιοῦσία του– ἐμφανίζει τὸν Θεὸ ἀπαιτητικό. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὅλα ὅσα ἀνήκουν στὴ λατρεία τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καθὼς καὶ ὁ ἴδιος ὁ λαὸς προορίζονται νὰ γίνουν ἅγια καὶ ἅγιοι ἀντίστοιχα, ὅπως ἅγιος εἶναι ὁ Θεός, τὸ πρόσωπο ἀναφορᾶς τους.

Καὶ κατ' ἀρχὰς τὰ θέματα λατρείας: ἱεροὶ τόποι (ιερά, θυσιαστήρια, ναὸς), ἱερά πρόσωπα (ιερεῖς, λευῖτες, πρωτότοκοι, ναζιραῖοι, προφῆτες), ἱερά ἀντικείμενα (προσφορές, ἐνδύματα, ἀντικείμενα λατρείας), ἱεροὶ καιροὶ (σάββατα, ἰωβηλαῖα) ἀφιερώνονται στοῦ Θεοῦ, μέ ὀρισμένες ἱεροτελεστίες (ἐγκαίνια, προσφορές, χρίσματα, θυσίες, ραντισμοὶ αἵματος) καὶ καλοῦνται νὰ γίνουν ἅγια⁸, νὰ εἶναι δηλαδή προσφορές ἅγιες στοῦ Θεοῦ, χωρὶς ἄλλη κοσμικὴ χρῆση. Λέω καλοῦνται νὰ γίνουν ἅγια, γιατί ἐνυπάρχει ἀκόμη ἡ διάκριση ἀνάμεσα στὴν ἀληθινὴ ἀγιότητα, ἡ ὁποία εἶναι γνῶρισμα τοῦ Θεοῦ καὶ σὰ ἐν λόγῳ ἅγια, τὰ ὁποία ἔχουν ἀποστολὴ νὰ γίνουν ἅγια, μέ τὴν ἔννοια πού εἶπαμε. Ἐπειτα ὅλος ὁ Ἰσραὴλ ὀφείλει βαθμηδὸν νὰ πορευεῖται πρὸς τὸν ἁγιασμό, μέσα καὶ ἀπὸ τὴ μαρτυρία, τὴ θυσία καὶ τὸν σταυρό, ὁ ὁποῖος ἐνυπάρχει σκιωδῶς στὴν Π. Διαθήκη. Γενικὰ πάντως στὴν ἀπαίτηση τοῦ Θεοῦ, πού θέλει τὸν ἁγιασμό τοῦ λαοῦ του, αὐτός, περιφρουρημένος ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ ἀνάμεσά του (μέ τὴ νεφέλη, μέ τὴ κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, μέ τὴ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, μέ τὸν ναό, μέ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, μέ τὸν Νόμο), ὀφείλει νὰ ἀνταποκριθεῖ, δίχως ἄλλο. Ἀναλυτικότερα:

α. Ὅφειλε κατ' ἀρχὰς νὰ ἐξαγνίζεται, νὰ καθαρίζεται προκειμένου νὰ παραβρεθεῖ κάθε φορὰ σὲ κάποια θεοφάνεια ἢ νὰ λάβει μέρος στὴ λατρεία: νὰ κάνει τὴν κανονισμένη θυσία, ἡ ὁποία μόνη ἄγνιζε τὸν ἄνθρωπο. (Γι' αὐτὸ βλέπουμε τὸ ξάφνιασμα τῶν Ἰουδαίων, στὸν καιρὸ τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἀκούγαν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸ «ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι»⁹, χωρὶς νὰ ἔχει προηγηθεῖ θυσία). Τελετουργίες ἐξαγνισμοῦ ἄρχιζαν μέ τὸ πλύσιμο¹⁰ τοῦ σώματος ἢ τῶν

ἐνδυμάτων καὶ ἔφταναν ὡς τίς ἱλαστήριες θυσίες¹¹ καὶ τὴ γιορτὴ τοῦ ἐξίλασμοῦ, μέ τὸ κυνηγητὸ στὴν ἔρημο τοῦ ἀποδιοπομπαίου τράγου, φορτωμένου μέ τίς ἁμαρτίες τοῦ λαοῦ¹².

β. Ὅφειλε, σὲ ἕνα προχωρημένο στάδιο –στὸς προφητικούς κυρίως χρόνους–, νὰ μὴν ἀρκεῖται στὴ θυσία ἀλλὰ νὰ ἐπιδεικνύει, μαζί μ' αὐτὴ, καρπούς ἀγιότητας: τὴ δικαιοσύνη, τὴν ὑπακοή καὶ τὴν ἀγάπη, πού εἶναι ὄντως καλές ἐπιδόσεις θυσίας καὶ προσφορᾶς.

γ. Ἐχει τέλος χρέος νὰ εἶναι ἐπιδεκτικὸς προόδου στὴν ἀγιότητα, πού θὰ πεῖ νὰ ἔχει παγιωθεῖ σ' αὐτὸν ἡ ἀνάγκη συνεχοῦς ἐκζήτησης τῆς ἀγιότητας, τουτέστι συνεχοῦς προσφορᾶς καὶ θυσίας: νὰ ὑφίσταται λ.χ. θλίψεις καὶ δοκιμασίες καὶ ὁμως νὰ ἐπιμένει νὰ μένει ἐνταγμένος στοῦ μικροῦ ποίμνιο, προσμένοντας τὴν ἐσχατολογικὴ βασιλεία, πού θὰ ἄρχιζε μέ τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσία Χριστοῦ.

Οἱ προβολεῖς λοιπὸν στὴν Παλαιὰ, ὅπως ἀργότερα καὶ στὴν Κ. Διαθήκη, πού φωτίζουν τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ καὶ τίς ιδιότητές του λειτουργοῦν προοδευτικά, ὅπως λέει κάποιος διανοητής, ἀνάλογα μέ τὴ δεκτικότητα μας γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ δοῦμε τὸ μεγαλεῖο του καλύτερα, πού θὰ πεῖ νὰ γευτοῦμε βαθμηδὸν τὴν ἀγιότητά του.

δ. Ἀνακεφαλαίωση τῶν δεδομένων περὶ ἀγιότητας στὴν Π. Διαθήκη

Πρὶν περάσουμε στὴν Κ. Διαθήκη, γιὰ νὰ κάνουμε καὶ σ' αὐτὴν ἕνα σύντομο κοίταγμα περὶ τῆς ἀγιότητας, νὰ ἀνακεφαλαιώσουμε τὰ δεδομένα τῆς Παλαιᾶς:

α. Ἡ διάκριση βέβηλου κοσμικοῦ, πού ὑπόκειται στοῦ ἀρχέγονο ὀρισμοῦ τῆς ἀγιότητας, μέ τὴ διδασκαλία περὶ Θεοῦ δημιουργοῦ, προοδευτικὰ ἐγκαταλείπεται στὴν Π. Διαθήκη.

β. Ὁ Θεὸς προσφέρεται καὶ δωρίζεται στοῦ κόσμο καὶ ἀρχίζει ἡ διαδικασία γνωριμίας τῆς ἀγιότητάς του, ἡ ὁποία, ὡς ὄντολογικὴ πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ, μετέχεται πιά ἀπὸ τὰ κτίσματα καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

γ. Ἡ κοινότητα τοῦ Ἰσραὴλ, περιφρουρημένη ἀπὸ τὸν Θεὸ, ὀφείλει νὰ ἀγιάζεται διαρκῶς: νὰ διαπιστώνει τὴ μεριζόμενη στὸν κόσμο ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ, προσμένοντας τὸν ἐρχόμενο Λόγο καὶ τὸν ἄλλο Παράκλητο, πού θὰ φέρει στοῦ κόσμο τὴν ἀγιότητα πλήρως.

δ. Ἐχει κανείς, κατά ταῦτα, τήν αἴσθησις ὅτι ἡ ἀγιότητα στήν Π. Διαθήκη ἀποτελεῖ, παρά τήν προϋούσα κατανόησις τῆς συντελούμενης δι' αὐτῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ, περισσότερο προσωπικό ἄθλημα τοῦ ἀνθρώπου καί λιγότερο δωρεά τοῦ Θεοῦ καί ὅτι ἡ ἀγιότητα τῆς Π. Διαθήκης ἀπέβλεπε μᾶλλον πρὸς «τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα»¹³ καί ὄχι πρὸς τὸν ὅλο ἀνθρώπο, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ πνεύματός του, μιά καί δέν εἶχε χορηγηθεῖ τό Ἅγιον Πνεῦμα...

Ἀπό τά παραπάνω βεβαιωνόμαστε ὅτι ἡ Π. Διαθήκη ἀποτελεῖ ὄντως προπαιδεία τῆς Καινῆς. Καί ὅτι ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς γιά πλήρη μαθητεία - μάθησις στόν ἐρχόμενο ἔνσαρκο Λόγο καί στόν ἄλλο Παράκλητο. Πάντως εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Παλαιοδιαθηκική αὐτή προπαιδεία γιά τήν ἀνθρώπινη ἀγιότητα μπορεῖ νά ἀφήνει κάποια ἐρμηνευτικά κενά, ὅταν κοιτάζεται ἀπό τή σκοπιά ἐνός ἀγίου τῆς Ἐκκλησίας. Τό ἠθικό ποιόν δικαίων ἀνθρώπων λ.χ. τοῦ Ἀβραάμ ἢ τοῦ Σολομώντα, ἢ ὀργή τοῦ προφήτη Ἡλία στή σφαγή τῶν ἀνθρώπων κ.λπ., δέν εἶναι πλήρως ἱκανοποιητικό. Πάντως γιά τήν ἴδια τήν Π. Διαθήκη εἶναι ὄντως σπουδαία ἐπίτευξις. Σέ μιά τέτοια θετική ἐκτίμησις τῶν δεδομένων τῆς Π. Διαθήκης συνεκτιμᾶ κανείς τήν ἐποχή, τούς γείτονες λαούς πού ὑστεροῦσαν πολύ, τήν περιορούσα ἀντίληψις περί ἠθικῆς ἢ ὁποία ἦταν πολύ περιορισμένη, τήν περί ἀγιότητος διδασκαλία κ.λπ. πού ὑστεροῦσε πολύ σέ σχέση μέ τήν ἀγιότητα, ὅπως τή γνωρίζουμε ἀπό τήν Κ. Διαθήκη, καί κρίνει κατάλληλα.

B. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

α. Κληρονόμος τοῦ πλοῦτου τῆς Π. Διαθήκης

Ἡ Κ. Διαθήκη ἀπό τή μιά ἀφομοίωσε ὅ,τι μποροῦσε νά ἀφομοιωθεῖ ἀπό τόν περί ἀγιότητος πλοῦτο τῆς Π. Διαθήκης καί ἀπό τήν ἄλλη προχώρησε, προσδιόρισε καί ἀποκρυστάλλωσε περισσότερο τό θέμα τῆς ἀγιότητος.

Ἐνα ἀπό τά πολλά πού θά μπορούσαμε νά ποῦμε γενικά γιά τήν ἀγιότητα στήν Κ. Διαθήκη εἶναι ὅτι ἐνῶ ἡ λέξις ἅγιος στήν Π. Διαθήκη χρησιμοποιεῖται γιά νά χαρακτηρίσει (κυρίως) τούς ἐκλεκτούς τῶν ἐσχατολογικῶν χρόνων, στήν Κ. Διαθήκη χρησιμοποιεῖται, μετά τήν ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, γιά ὅλους τοὺς Χριστιανούς, μέλη τῆς Ἐκκλησίας¹⁴. Αὐτή ἡ διαφοροποίηση ἀπό τήν Π. Διαθήκη σημαίνει ὅτι ὅλα τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ὅλα τά μέλη τοῦ νέου Ἰσραήλ, κατανοοῦνται ὡς ὁ ἐσχατολογικός λαός τῆς Κ. Δια-

θήκης. Ἡ ἀγιότητα, γιά τήν ὁποία μιλάει ἡ Κ. Διαθήκη λοιπόν, συντελεῖται ἐντός τῆς Ἐκκλησίας καί γίνεται πραγματική ἐν Υἱῷ καί Ἁγίῳ Πνεύματι.

β. Ἡ σάρκωσις τοῦ Λόγου, νέα ἀφετηρία γιά τήν ἀπόλυτη ἀγιότητα

Τό πλήρωμα τῆς ἀγιότητος στήν Κ. Διαθήκη συντελεῖται μέ τή σάρκωσις καί τό πάθος τοῦ Λόγου, μέ τόν ἐρχομό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἄλλου δηλαδή Παρακλήτου στόν κόσμον καί τήν πλήρη φανέρωσις τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ σώματος τῶν πιστῶν. Μέ ὅλα αὐτά εἰσβάλλει στό παρόν ἢ μέλλουσα πραγματικότητα, πού εἶναι ἡ πλήρης ἀγιότητα.

γ. Ἡ ἐποχή τοῦ Χριστοῦ, ἐποχή καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Γιά νά δείξω ὅτι ἡ ἐποχή τοῦ Χριστοῦ εἶναι καί ἐποχή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖο ἔχει προνόμιο νά γεννᾷ ἁγίους, ἀρκεῖ νά θυμίσω τό πρόσωπο πού συνδέει Π. καί Κ. Διαθήκη, τόν Ἅγιο Ἰωάννη τόν πρόδρομο καί βαπτιστή. Ἀπό αὐτόν μαθαίνουμε (Μκ 1,7 καί παράλληλα) ὅτι δέν εἶναι μόνο ἡ προσωπική ἀρετή, πού καθορίζει τήν ἀγιότητα, ὅπως συνέβαινε στήν ἐποχή τῆς Π. Διαθήκης, ἀλλά κυρίως ἡ ἐποχή τοῦ Πνεύματος, πού εἶναι ἡ ἐποχή τοῦ Χριστοῦ, τοῦ σαρκωμένου Λόγου καί Θεοῦ. Ἀπό τότε ἡ ἀγιότητα δέν εἶναι προσωπικό ἄθλημα, ἀλλά καθορίζεται πρῶτιστα ἀπό τό Θεό. Εἶναι κυρίως δωρεά, πού ἐρχεται μέ τήν ἐγκατάλειψις στά χέρια του καί τήν ἐκζήτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ Χριστός κυρίως συλλαμβάνεται ἐκ πνεύματος Ἁγίου, χωρίς τή μεσολάβησις ἀνδρός, ὅπως ὁ Ἀδάμ πού βγήκε κατ' εὐθείαν ἀπό τά χέρια τοῦ Θεοῦ. Εἰσάγει λοιπόν ὁ Χριστός τήν ἐποχή τοῦ Πνεύματος καί μόνο μέ τόν τρόπο ὑπαρξῆς του ὡς Θεανθρώπου. Ἐπειτα ὅλη ἡ βιωτή του, ὡς καί τήν ἀνάληψις του, ἦταν μιά ζωὴ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

δ. Ὁ Χριστός, ὁ σαρκωμένος Λόγος, τά σημεῖα του, ἡ ἀγιότητά του

Κατ' ἐξοχὴν ἅγιο πρόσωπο, εἶναι στήν Κ. Διαθήκη τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Πλήρης Πνεύματος Ἁγίου φανερώνεται μέ τά ἔργα του. Διδασκαλία καί θαύματα δέν εἶναι τόσο σημεῖα δυνάμεως, ὅσο σημεῖα τῆς ἀγιότητός του. Σημεῖα ὅτι εἶναι γιός τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ὁ ἐρχόμενος Μεσσίας. Καλεῖ ὅλον ἀνεξαιρέτως τόν λαό γιά μίμησιν του. Ἐκδιώκει ἀκάθαρτα

πνεύματα, τά όποια τόν αναγνωρίζουν ώς άγιο υίο του Θεού. Καί παραδίδεται, ώς δούλος του Θεού, στον θάνατο - μολονότι δημιουργός της ζωής - από τόν όποιο άνίσταται, σύμφωνα μέ τό Πνεύμα της άγιωσύνης («του όρισθέντος υίου Θεού έν δυνάμει κατά πνεύμα άγιωσύνης έξ άναστάσεως νεκρών»)¹⁵.

Άγιος ό Πατήρ, άγιος ό Υίός, άγιον τό Πνεύμα, άγία ή Έκκλησία, άγιοι οί μαθητές, άγια τά ιερά πράγματα της Έκκλησίας. Όλα άγια, μόνο πού ή έν λόγω άγιότητα είναι άνώτερη και πιο καθαρή εκείνης πού συναντήσαμε στην Π. Διαθήκη. Η άγιότητα του Χριστού είναι άλλης τάξεως από τή σχετική άγιότητα των άγιων προσώπων της Π. Διαθήκης (προπατόρων, δικαίων, προφητών κ.λπ.). Είναι ή ίδια άγιότητα του Θεού Πατέρα τόν όποιο αποκαλύπτει στον κόσμο και του άγιου Πνεύματος τό όποιο ύπομνηματίζει και έρμηνεύει τό έργο του.

ε. Τό κήρυγμα του Χριστού: κλήση για άγιότητα

Όλο τό ευαγγέλιο συνοψίζεται, γράφει ό π. Ίουστίνος, σέ μία παραγγελία του Χριστού προς όλους μας: «Άγιοι γίνεσθε, ότι έγώ άγιός είμι»¹⁶. Έν τή άνεκφράστω συγκαταβάσει Του ό Θεός της άγάπης έξισώνει τούς άνθρώπους μέ τόν Έαυτόν του: και για τόν Θεόν και τούς άνθρώπους ισχύει τό ίδιον ευαγγέλιο, ή ίδια χάρις, ή ίδια αλήθεια, ή ίδια δικαιοσύνη, ή ίδια ζωή, ή ίδια αγαθότης. «Ό τε γάρ αγιάζων και οί αγιαζόμενοι έξ ενός παντες»¹⁷. Έντεϋθεν και ή όδός των Χριστιανών είναι «ή των άγιων όδός»¹⁸. Ό Άπόστολος (Παύλος) συμβουλεύει τούς Χριστιανούς: «Κατά τόν καλέσαντα ήμās άγιον –τ.έ. κατά τόν Χριστό –και αυτοί άγιοι έν πάση άναστροφή γενήθητε»¹⁹. Η Καινοδιαθηκική επίσης έντολή είναι: «Περιπατείτε άξίως του Θεού»²⁰. Τό ευαγγέλιο δέν είναι άλλο παρά ή ύπό του Θεού κλήσις των ανθρώπων εις άγιασμόν, εις ένότητα²¹. Τό διώκειν τόν άγιασμόν μετά πάντων²². Τοϋτο άποτελεί τόν κανόνα όλων των σχέσεών μας προς άλλήλους»²³.

Τό κάλεσμα λοιπόν για άγιασμό, μίμηση της άγιότητας του Χριστού, είναι καθολικό και συνεχές. Πάντα ύπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω άγιασμό μας, ώς τό άτελεύτητο τέλος της πορείας μας. Η προτροπή του άγγέλου της Αποκάλυψης ήχει πάντα στα αυτιά μας: «ό άγιος άγιασθήτω έτι»²⁴.

Αυτή ή άπαίτηση για μία συνεχή άγια ζωή, ζωή προσφοράς και διακονίας, βρίσκεται στή βάση της Χριστιανικής έν γένει βιωτής, όχι μόνο της άσκη-

τικής παραδόσεως. Στηρίζεται όχι στο ιδανικό ένός νόμου πάντα έξωτερικού, αλλά στο γεγονός ότι ό Χριστιανός, ό κάθε Χριστιανός, όφείλει, κατά φύση θά λέγαμε, νά συμμετέχει στα παθήματα του Χριστού, νά σηκώνει τό μέρος του σταυρού πού άφησε γι' αυτόν ό Χριστός²⁵, νά ακολουθει τό έσφαγμένον άρνίον, «όπου εάν ύπάγη»²⁶, είτε στον σταυρό είτε στην άνάσταση. Στο σημείο αυτό νά σημειώσουμε και κάτι άλλο:

στ. Τό α' αίτημα της Κυριακής Προσευχής, παντοτινό αίτημα του άνθρώπου

Μέ τήν προηγούμενη άπαίτηση, άπευθυνόμενη στον λαό του Θεού, συμπορεύεται ένα από τά αίτήματα της Κυριακής προσευχής: τό α' αίτημα της προσευχής αυτής ζητά τόν άγιασμό του όνόματος του Θεού. Ζητά νά βρίσκεται τό όνομα του Θεού (τό πιο βαθύ είναι του Θεού) άδιάλειπτα στα χείλη μας. Λέμε επίσης «άγιασθήτω τό όνομά σου» λές και τό όνομα του Θεού δέν είναι από μόνο του άγιο. Μέ δεδομένο ότι τό όνομα του Θεού σημαίνει τό πιο βαθύ είναι του Θεού και ταυτόχρονα τό πιο γλυκό στον άνθρωπο, νά σχολιάσουμε λιγάκι αυτό τό αίτημα:

Τό αίτημα αυτό, όπως και άλλα αίτήματα της Κυριακής προσευχής, θυμίζει τό Kadish, τήν ιερή Άραμαϊκή προσευχή μέ τήν όποία εκκλινει ή Συναγωγή και μέ τήν όποία ήταν έξοικιωμένος ό Ίησους. Τό αίτημα αυτό στή Συναγωγή είχε τήν έξης μορφή:

«Άς δοξασθεί και άγιασθεί τό μέγα σου όνομα στον κόσμο, πού κατά τό θέλημά σου έδημιούργησες».

Τό αίτημα αυτό έπαναλαμβάνεται σχεδόν άυτολεξεί από τήν Κυριακή προσευχή και ζητάει νά έλθει τό τελικό πλήρωμα πού θά άγιασθεί τό όνομα του Θεού. Υπάρχει όμως μία βαθειά διαφορά: Στο Kaddish προσεύχεται μία κοινότητα πού ζει στον γνόφο και στο κάλυμμα της Π. Διαθήκης, για νά έλθει όμως τό πλήρωμα στην Κυριακή προσευχή προσεύχεται, μέ τίς ίδιες λέξεις, μία Έκκλησία πού ξέρει πώς ή άλλαγή ήδη άντέιλε, γιατί ό Θεός άρχισε τό έργο της λυτρωτικής του χάρις, μία Έκκλησία πού τώρα παρακαλεί μόνο για τήν πλήρη, ολοκληρωμένη αποκάλυψη αυτού πού της δωρήθηκε. Μέ άλλα λόγια, στο πρώτο αίτημα της Κυριακής προσευχής ύπογραμμίζεται ή άναγκαιότητα νά αναγνωρίζουμε, ως Έκκλησία, τόν Θεό ως άγιο, νά συνειδητοποιούμε δηλαδή

τήν αγιότητα του Θεού, πού διαρκῶς καί ἀπειρονοήτως ἀποκαλύπτεται ἀκριβῶς μέσα στήν αγιότητά του.

ζ. *Ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἡ εὐχαριστία: τό πλήρωμα τῆς αγιότητας*

Νομίζω ὅτι δέν θά ἀπομακρυνθῶ ἀπό τήν κεντρική ιδέα τῆς εἰσήγησής μου, ἂν μιλήσω γιά λίγο γιά τό πλήρωμα τῆς αγιότητας, πού εἶναι ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἡ εὐχαριστία.

Μιλώντας γιά πλήρωμα ἀγιασμοῦ ἀφήνω τά πολλά χωρία τῆς Κ. Διαθήκης πού δείχνουν ὅτι ἡ μετοχή στήν αγιότητα τοῦ Χριστοῦ καί στή θυσία τοῦ ἀγιάζει ὀλοκληρωτικά τόν ἄνθρωπο, σέ ἀντίθεση μέ ὅ,τι συνέβαινε στήν Π. Διαθήκη, πού ὁ ἀγιασμός ἀγγιζε «τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα»²⁷. Ἀφήνω τό ὅτι ἡ ἔκχυση τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν Ἐκκλησία λούζει ὅλα τά μέλη τῆς διαρκῶς, σέ ἀντίθεση μέ τόν Παλαιοδιαθηκικό περιορισμό καί τήν προσκαιρότητα π.χ. τῶν προφητῶν καί πολλά ἄλλα. Καί στέκομαι μόνο στό Ἰω. 17,19, πού περιέχει καί τό ρῆμα ἀγιάζω. Τό Ἰω. 17,19 εἶναι τά λόγια πού ὁ Χριστός ἀπήλυθε πρὸς τόν Πατέρα, εὐθύς μετά ἀπὸ τόν Μ. Δεῖπνο καί τά ὅποια διασώζει, ὡς γνωστόν, μόνο ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης. Αὐτά τά λόγια ἀποτελοῦν τό κέντρο τῆς εἰσήγησής μου καί παρακαλῶ ἄς τά προσέξουμε περισσότερο. «Υπερ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτὸν», λέει ὁ πορευόμενος πρὸς τόν σταυρό Ἰησοῦς, καί συμπληρώνει: «ἵνα ὧσιν καί αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ»²⁸. Τά λόγια αὐτά σημαίνουν: «γιά χάρι αὐτῶν, τῶν δώδεκα, ἐγὼ ἀφιερώνω καί προσφέρω τόν ἑαυτό μου σέ σένα, Πατέρα, ὥστε καί αὐτοί, μέσα στήν ἀλήθεια, νά εἶναι ἀφιερωμένοι καί νά προσφέρονται σέ σένα».

Στά λόγια αὐτά τοῦ Χριστοῦ ἄς προσέξουμε τήν ἔννοια τοῦ ἀγιάζω, πού θά πει: προσφέρω ἢ ἀφιερώνω τόν ἑαυτό μου στόν Πατέρα καί ἔτσι τόν εὐχαριστῶ, καθὼς αὐτοπροσφέρομαι σ' αὐτόν, διά τῆς ὑπακοῆς μέχρι θανάτου, «θανάτου δὲ σταυροῦ»²⁹.

Λίγο πρὶν ἀπὸ τόν παραπάνω λόγο του, ὁ Χριστός, καθὼς μᾶς διαβεβαιώνουν οἱ Συνοπτικοί, στόν Μυστικό Δεῖπνο, παραμονή τοῦ θανάτου του, ἐν ὄψει τῆς τελικῆς καί κορυφαίας πράξης προσφορᾶς του στόν Πατέρα, τόν εὐχαριστεῖ³⁰ γιά τίς τροφές πού παρατίθενται στό τραπέζι γιά ὅλους τοὺς συναγμένους συνδαιτυμόνες του. Ἔπειτα, προχωρεῖ σέ κάτι πῶ ἀποφασιστικό: σ' αὐτές τίς τροφές, «ἐμπιστεύεται τόν ἑαυτό του καί τήν αἰώνια ἀξία τοῦ λυτρωτικοῦ

του θανάτου»³¹, πού θά πει: ταυτιζόμενος μέ αὐτές, προσφέρεται στοὺς δικούς του, τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, τοὺς ὁποίους ἠγάπησεν «εἰς τέλος»³². Προσφέρεται γιά πραγματική βρώση καί πόση· γιά νά ἔχουν «ζωὴν ... Καὶ περισσόν»³³, καθιστάμενοι «θείας κοινωνοὶ φύσεως»³⁴, ἄρα ἱκανοὶ νά ζοῦν καί αὐτοὶ εὐχαριστικά, δηλαδή μέσα στό κλίμα τοῦ ἀγιάζειν, μέ τήν ἔννοια πού εἶπαμε.

Αὐτή ἡ διπλή ἐνέργεια τοῦ θεανθρώπου προσδιορίζει τήν εὐχαριστία ὡς ἀγιασμό, ὡς ὀλοκληρωτική δηλαδή προσφορά τοῦ ἑαυτοῦ του καί ὄλων τῶν πραγμάτων στόν Θεό καί στοὺς ἄνθρώπους. Μέ τή διπλή αὐτή προσφορά, προσφορά πού ἀρνήθηκε νά ἐπιτελέσει ὁ Ἄδάμ, ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα –τὴν ὅποια ὁ Λόγος προσέλαβε μέ τή σάρκωσή του– καί ὅλα τά πράγματα τοῦ κόσμου ἐπιστρέφουν ἀνανεωμένα στόν Πατέρα γιά νά ζήσουν καί νά πραγματώσουν τίς προδιαγραφές τους.

Καθιερώνεται ἔτσι τό μυστήριο τῆς εὐχαριστίας ὡς κεντρικῆς πράξης τῆς ἐκκλησίας, πράξη πού τὴ συνιστᾶ, τήν προσδιορίζει ἀλλά καί τήν ἐκφράζει. Τὴν πράξη αὐτή, ὡς ἀγιασμό (προσφορά καί ἀφιέρωση), ἐπαναλαμβάνει κατ' ἐντολήν τοῦ Χριστοῦ³⁵ ἕκτοτε ἡ Ἐκκλησία του, ἐντὸς τῆς ἱστορίας καί τοῦ χρόνου, ὁμολογώντας καί καταγγέλλοντας τόν θάνατό του «ἄχρι οὗ ἔλθῃ»³⁶.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ εὐχαριστία ἀναπτύσσει τήν ἐσωτερικὴ ζωή τοῦ κάθε προσώπου. Αὐτό ὅμως δέν ὀδηγεῖ σέ αὐτισμό καί ἐσωστρέφεια. Ἡ εὐχαριστία μᾶς καλεῖ νά ὑπάρχομε κατὰ τόν τρόπο τοῦ Χριστοῦ, ἀπελευθερωμένοι ἀπὸ τόν ἑαυτό μας σέ μιὰ ζωή προσφορᾶς πρὸς ὅ,τι κεῖται ἔξω ἀπὸ ἐμᾶς καί εἶναι τοῦ Θεοῦ δημιουργία καί παρουσία. Ἔτσι τό μυστήριο τῆς εὐχαριστίας δίνει νόημα στό μυστήριο τῆς ὑπαρξῆς μας.

η. *Ἐνδεικτικὰ ἐπώνυμα καί ἀνώνυμα ἀρχέτυπα ἀγίων ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη*

Βρισκόμενος στό προτελευταῖο σημεῖο τῆς εἰσαγωγικῆς αὐτῆς εἰσήγησής, ἐπιτρέψτε μου νά κάνω μιὰ ἐνδεικτικὴ σταχυολόγηση ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη προσώπων καί τύπων πού προβάλλονται ἀπὸ αὐτὴ ὡς ἀρχέτυπα ἀγίων καί μέ αὐτά νά τελειώσω. Τό κάνω ἀπλά, ὅπως ἀπλή εἶναι καί ἡ αγιότητα, πού ζητάει ἀπὸ ἐμᾶς ὁ Θεός.

Σταματῶ κατ' ἀρχὰς στό πρόσωπο τῆς Παναγίας μας. Αὐτὴ ἀνέδειξε τὴν ἀνθρώπινη φύση, ὅπως γρά-

φει ό π. Βασίλειος Γοντικάκης³⁷, όχι άπλώς θεοδόχο αλλά θεογεννήτρια, και έπειδή έντάχθηκε άδιαμαρτύρητα στην ύπηρεσία του Θεού, έγινε παναγία. Όχι άπλά άγία. Καί έκτοτε έγινε τό άληθινό ύπόδειγμά μας. Μυστικά και άθόρυβα, μέ τήν ταπεινώσή της, μάς δίδει τή χάρη νά γίνει ό καθένας μας μιά θεοτόκος ύπαρξη.

Έπειτα νά μνημονεύσω τήν περίπτωση του Άποστόλου Πέτρου, πού μετανόησε για τήν άρνηση του διδασκάλου και σώθηκε μέ τά δάκρυά του. Μόνο έκλαψε, άδελφοί μου, «πικρά, σάν τραυματισμένο παιδί, μπροστά σ' αυτόν πού άρνήθηκε» και εκείνος τόν έκανε άπόλυτα δεκτό. Τόν άνέδειξε κορυφαίο. Ό Πέτρος κατετάγη στους πρώτους άγίους της Κ. Διαθήκης και τόν τιμούμε και επικαλούμαστε τίς πρεσβεΐες του.

Η περίπτωση του Παύλου (και όλων των Άποστόλων). Είναι αυτός πού μετά από τόν Χριστό, μέ τά κείμενά του, καθόρισε τήν άγιότητα ως τή μόνη άνταπόκριση στό θείο κάλεσμα. Άπό τή μεταστροφή του ό Παύλος ως τό μαρτύριό του είναι μιά έπιτομή τής άγιολογικής μορφής.

Μου έρχεται στό νοϋ ό νεώτερος γιός τής παραβολής του σπλαχνικού Πατέρα³⁸, του μεγάλου Πατέρα μέ τήν έκστατική άγάπη. Τό έπαναστατημένο παιδί ξαναβρήκε και ξαναμπήκε στό σπίτι του, στην οικογενειακή χαρά, τουτέστι στον παράδεισο, στό άτέλειωτο αυτό πανηγύρι, γιατί, παρ' όλη τήν τραγωδία του και τήν προσωπική του περιπέτεια, κρατούσε καλά στην καρδιά του και όμολόγησε στην ώρα πού έπιβαλλόταν τήν άρχοντιά και τό μεγαλείο τής άγάπης αυτού του Πατέρα πού καλεί μόνιμα τόν κόσμο σε άγιασμό.

Μου έρχεται στό νοϋ, για νά μήν έπιμείνω περισσότερο, ή αίμορροούσα, πού μάς δείχνει ότι ύπάρχει ή δυνατότητα μάς μυστικής, έσωτερικής έγγραφής μέ τόν Ίησοϋ³⁹. Μιάς έπαφής μέ τόν Θεάνθρωπο, τουτ' έστι μέ τόν κατ' έξοχήν Άγιο, πού κάνει και έσένα άγιο. Αυτή τήν έγγραφή δέν τήν έπηρεάζει ούτε ό θόρυβος, ούτε τό πλήθος. Άρκει νά είσαι συντετριμμένος και άπογοητευμένος από τόν έαυτό σου. Καί αυτό φτάνει.

Και τώρα νά μνημονεύσω κοντολογίς και τελευταίως ένα βιβλίο τής Κ. Διαθήκης: τήν Άποκάλυψη του Ίωάννη. Τό βιβλίο αυτό, μέ τήν κατ' επανάληψη άναφορά σε αίματα έσφαγμένων άγίων (μυμητών του έσφαγμένου άρνίου), μέ τά όποια μεθάει ή πόρνη

Βαβυλώνα, μέ τούς ωραίους πρώιμους μαρτυρολογικούς ύμνους, μέ τή μνημόνευση του Άντίπα, του μοναδικού έπώνυμου μάρτυρα του Βιβλίου, μέ τή συχνή άναφορά σε θλίψη, σε θλίψη μεγάλη κ.λπ. θά μπορούσε νά αποτελεΐ –μαζί μέ τά κείμενα των Μακκαβαίων κ.ά. κείμενα– προδρομικά του Γραμματολογικού είδους των Συναξαρίων και των Μαρτυρολογίων, πού προβάλλουν τή βιωτή των άγίων και των μαρτύρων πού τόσο συγκίνησαν τόν λαό του Θεού διαχρονικά.

θ. Άνακεφαλαίωση περί τής άγιότητας στην Κ. Διαθήκη

Τελειώνοντας νά κάνουμε ό,τι κάναμε και στό πρώτο μέρος αυτής τής εισήγησης. Νά άνακεφαλαίωσουμε τά βασικότερα σημεία των δεδομένων τής Κ. Διαθήκης για τό θέμα τής άγιότητας:

1. Ένώ στην Π. Διαθήκη ή λέξη άγιος χρησιμοποιείται μάλλον μόνο για τούς εκλεκτούς και τούς δικαίους, στην Κ. Διαθήκη βαθμηδόν άποδίδεται προς όλους τους Χριστιανούς, οι όποιοι, ως Έκκλησία, κατανοούνται ως ό έσχατολογικός λαός του Θεού, πού τόν συναντάει στό παρόν και περιμένει πλήρη συνάντηση μαζί του στά έσχατα.

2. Μέ τή σάρκωση του Λόγου και τόν έρχομό του άλλου Παρακλήτου ή άνθρώπινη άγιότητα είναι κυρίως δωρεά του Λόγου και του Πνεύματος και όχι τόσο προσωπικό άθλημα του κάθε πιστού.

3. Άγιότητα ώστόσο σημαίνει μίμηση του κατ' έξοχήν άγίου προσώπου του Χριστού, ό όποιος πλήρης Πνεύματος Άγίου, διά του λόγου του, των σημείων του και κυρίως του πάθους του φανερώνει στον κόσμο τό πλήρωμα τής άγιότητας.

4. Ίδιαιτερα τό κήρυγμα του Χριστού είναι ταυτόχρονα συνεχής και καθολική κλήση για μίμηση τής άγιότητας του Χριστού και άναπλήρωση των παθημάτων αυτού.

5. Στο πρώτο αίτημα τής Κυριακής προσευχής ύπογραμμίζεται ή άναγκαιότητα νά άναγνωρίσουμε τόν Θεό ως άγιο, νά συνειδητοποιήσουμε δηλαδή τήν άγιότητα του Θεού, πού διαρκώς και άπειρονοήτως άποκαλύπτεται άκριβώς μέσα στην άγιότητά του.

6. Εκεί πού ή άγιότητα του Θεού άποκαλύπτεται πλήρως είναι ή θυσία του Χριστού, τήν όποία καταγγέλλει ή Έκκλησία του Χριστού και τήν όποία τελεί «άχρι ου έλθη» ό Κύριος. Είναι τό μυστήριο πού συ-

νιστά, προσδιορίζει και εκφράζει την Έκκλησία ως πράξη και ως γεγονός προσφορᾶς και αφιέρωσης του Χριστού και όλων των πραγμάτων του κόσμου στον Θεό και στους ανθρώπους.

7. Ἡ Κ.Διαθήκη, ἀλλά καί ὅλη ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας πού γεννᾶ ἁγίους, εἶναι γεμάτη ἀπό ἀρχέτυπα ἁγίων. Αὐτά τὰ ἀρχέτυπα προβάλλονται στους πιστούς γιά συνεχή καί ἀδιάκοπη μίμηση.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πανταζίδου, Ι. *Λεξικόν Ὀμηρικόν*, λ. «ἄγος», Ἀθήνα 1872, σ. 9
2. Πανταζίδου, Ι. *Λεξικόν...*, ὁ.π., λ. «ἄζομαι» σ. 19 .
3. Γ. Γαλίτης, λ. «ἄγιος» στή Μεγάλη Ὁρθόδοξη Χριστιανική Ἐγκυκλοπαίδεια, 137-140, ἰδιαίτερα σ. 137.
4. Ἄρ. 4,1,20.
5. Ἰεζ. 20,12-24.
6. Λευ. 16,1-16
7. Β΄ Βασ. 6,7-11.
8. Βλ. περισσότερο στό *Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας*, Ἀθήνα 1970, λ. «ἄγιος» ἀπό τό ὅποιο, σέ ὀρισμένα σημεῖα, γενικά εἶναι ἐπηρεασμένο τό παρόν ἄρθρο.
9. Μκ. 2,5.
10. Ἐξ. 19,10. Λευ. 17,115 ἕξ.
11. Λευ. 12, 6 ἕξ
12. Δευτ. 16.
13. Ἐβ. 9,14. 10,10.
14. Ἀρχικά ὁ ὅρος φαίνεται ὅτι ἀποδόθηκε μόνο στά πρῶτα μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων (Πρ. 9,13. Α΄ Κόρο. 16,1). Ἀργότερα ἐπεκτάθηκε προφανῶς στους ἀδελφούς τῆς Ἰουδαίας ὅλης καί Γαλιλαίας καί Σαμάρειας (Λύδα, Ἰόπη Πρ. 9,31-41). Ἐπειτα, μέ τή δράση τῶν Ἀποστόλων ἀποδόθηκε σέ ὅλους ἀνεξαίρετως τούς Χριστιανούς (Ρωμ. 16, 2. Β΄ Κορ. 1,1. 13,12) κάθε περιοχῆς.
15. Ρωμ. 1,4.
16. Α΄ Πέτρ. 1,16.
17. Ἐβρ. 2,11.
18. Ἐβρ. 9,8.
19. Α΄ Θεσσ. 1,15.
20. Α΄ Θεσσ. 2,19. Πρβλ Κολ 1,10. Φιλ 1,27.
21. Α΄ Θεσσ. 4,7
22. Πρβλ. Ἐβρ. 12,14.
23. Ἀρχιμανδρίτου Ἰουστίνου Πόποβιτς, *Ἄνθρωπος καί Θεάνθρωπος*. Μελέτημα Ὁρθοδόξου Θεολογίας, Ζ΄ Ἔκδοσις (μετάφρ. ἱερομονάχου Ἀθανασίου Γιέβτιτς, Ἀθήνα σ. 66
24. Ἀποκ. 22,11.
25. Κολ. 124.
26. Ἀποκ. 14,4.
27. Ἐβρ. 9,11-14.10,10.
28. Ἰω. 17,19.
29. Φιλίπ. 2,8.
30. Βλ. τή μετοχή *εὐχαριστήσας* (Μκ. 14,23. Μθ. 26,27. Λκ. 22, 17 .19. Α΄ Κορ. 11,24).
31. *Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας*, ὁ.π.
32. Ἰω. 13,1.
33. Ἰω. 10,10.
34. Β΄ Πέτρ. 1,4.
35. Λκ. 22,19. Α΄ Κορ. 11,26.
36. Α΄ Κορ. 11,26.
37. Ἀρχιμ. Βασιλείου, Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρονικήτα, *Τό ἀρχέτυπο τῆς Ὁρθοδοξίας στήν πράξη: ὁ ἄγιος*, Ἅγιον Ὄρος 1989, σ. 46.
38. Λκ. 15,11-32
39. Βλ. Ἀρχιμ. Βασιλείου, ὁ.π. σ. 42, 43.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 6187-2016/336/14.2.2017

Κανονισμός του Ἐκκλησιαστικοῦ

Ἰδρύματος με τήν ἑπωνυμίαν:

«Ἴδρυμα Περιθάλψεως Ἀτόμων με Νοητική Ὑστέρηση
ἢ Σύνδρομο Down Μαρία Κόκκορη
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν»

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψει:

1) τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 παρ. 4, 29 παρ. 2 καί 46 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅπως ἐτροποποιήθησαν διά τοῦ ἄρθρου 68 παρ. 5 τοῦ Ν. 4235/2014,

2) τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τό χριστεπώνυμον πλήρωμα, τὰς ἀπορреούσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῶν Νόμων τοῦ Κράτους,

3) τὰς ὑφισταμένας κοινωνικὰς, ποιμαντικὰς καί πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,

4) τήν ὑπ' ἀριθμ. 7402/21.12.2016 πρότασιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου,

5) τήν ἀπό 16.1.2017 γνωμοδότησιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

6) τήν ἀπό 8.2.2017 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει

τροποποιεῖ καί κωδικοποιεῖ τόν Κανονισμόν λειτουργίας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπό τήν ἑπωνυμίαν «Ἴδρυμα περιθάλψεως ἀτόμων με νοητική ὑστέρηση ἢ σύνδρομο Down τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν» (Β' 1590/2005), ὡς ἐξῆς:

Κανονισμός

τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος με τήν ἑπωνυμίαν:

«Ἴδρυμα Περιθάλψεως Ἀτόμων με Νοητική Ὑστέρηση ἢ Σύνδρομο Down Μαρία Κόκκορη τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν»

Ἄρθρον 1

Νομική μορφή - ἑπωνυμία

Τό συσταθέν δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3801/2577/2005 ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-

λάδος (Φ.Ε.Κ. Β' 1590/2005) Ἐκκλησιαστικό Ἴδρυμα με τήν ἑπωνυμία «Ἴδρυμα Περιθάλψεως Θηλέων Ἀτόμων με νοητική ὑστέρηση ἢ με σύνδρομο Down», ἀποτελεῖ ἐφ' ἐξῆς αὐτοτελές Νομικό Πρόσωπο Ἰδιωτικοῦ Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρα, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 29 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/77 σέ σύνδ. με τήν παρ. 5 ἐδ. β' τοῦ ἄρθρου 68 τοῦ Ν. 4235/2014, ἐποπτευόμενο ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τό κοινωφελές ἔργο τῆς ὁποίας συνεχίζει νά ἐπικουρεῖ, ὑπὸ τήν ἑπωνυμία: «Ἴδρυμα Περιθάλψεως Ἀτόμων με Νοητική Ὑστέρηση ἢ Σύνδρομο Down Μαρία Κόκκορη τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν» ἢ «Ἴδρυμα Μαρία Κόκκορη» (καί ἀγγλιστί "Foundation Maria Kokkori"), εἰς ἐκπλήρωσιν δωρεᾶς τῆς Μαρίας Ἰωάννου Κόκκορη διά τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8140/1999 δωρητηρίου συμβολαίου τῆς Συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Ἀλκίσις Ἀνδρικοπούλου - Χριστοδούλου.

Ἄρθρον 2

Ἔδρα - σφραγίδα

α. Ἔδρα τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ὁ Δῆμος Ἀθηναίων καί δὴ τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (ὄδ. Ἁγίας Φιλοθέης ἀριθμ. 21), παράρτημα δέ ὁ Δῆμος Γλυφάδας Ἀττικῆς. Τό παράρτημα τοῦ Ἰδρύματος στεγάζεται σέ ἰδιόκτητο κτίριο ἐκ δωρεᾶς τῆς Μαρίας θυγατρὸς Ἰωάννου Κόκκορη, πού κεῖται ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Ἀγαμέμνονος καί Προμηθέως 28 τοῦ ὡς ἄνω Δήμου.

β. Τό Ἴδρυμα δύναται νά ἰδρύει με ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ. παραρτήματα με ἴδιους καί παρεμφερεῖς σκοπούς.

γ. Ἡ Ἔδρα τοῦ Ἰδρύματος μπορεῖ νά ἀλλάξει με ἀπόφασιν τοῦ Δ.Σ. καί ἔγκρισιν τῆς ἐποπτεύουσας ἀρχῆς.

δ. Τό Ἴδρυμα ἔχει ἴδια σφραγίδα φέρουσα στό μέσον τό ἔτος συστάσεώς του (2005) καί τό διακριτικό ἔμβλημα - σῆμα τοῦ Ἰδρύματος (γαλάζιος ρόμβος πού περικλεῖει δύο ἐνωμένες παλάμες, οἱ ὁποῖες στηρίζουν τρία πρόσωπα σέ γραμμική μορφή) καί περίξ τίς λέξεις «ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ Η ΜΕ ΣΥ-

ΔΡΟΜΟ DOWN - ΜΑΡΙΑ ΚΟΚΚΟΡΗ» τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

ἄρθρον 3

Σκοποί τοῦ Ἰδρύματος

1. Σκοπός τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἡ συνεχῆς καί καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τοῦ ἔτους περίθαλψη, δηλαδή ἡ φροντίδα καί ἡ ἐνοίκηση σέ αὐτό, ἀτόμων πού πάσχουν ἀπό νοσητική ὑστέρηση ἢ σύνδρομο Down, ἀμφοτέρων τῶν φύλων, μέ προτεραιότητα στά θήλεια, χωρίς ἰδιαίτερα ψυχολογικά ἢ κινητικά προβλήματα, τά ὁποῖα ἐν πάσῃ περιπτώσει στοιχειωδῶς νά αὐτοεξυπηρετοῦνται.

Τό κύριο ἔργο τοῦ Ἰδρύματος γιά τήν ἀποτελεσματική λειτουργία του εἶναι ἐνδεικτικά καί ὄχι περιοριστικά:

- α) Ὁ σχεδιασμός ἀντιμετώπισης τῶν καθημερινῶν προβλημάτων καί ἀναγκῶν τῶν ἀτόμων πού φιλοξενοῦνται.
- β) Ὁ εἰδικός σχεδιασμός δράσεων καί προγραμμάτων γιά ἐφαρμογή τοῦ ἐπιτελικοῦ σχεδίου τοῦ Ἰδρύματος γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν θεμάτων πού ἀφοροῦν σέ ἄτομα πού πάσχουν ἀπό νοσητικές ἀσθένειες ἢ διαταραχές.
- γ) Ἡ διαχείριση καί κατανομή ὄλων τῶν διαθέσιμων ἢ προσδοκώμενων πόρων γιά τήν ἐξειδίκευση τῶν δράσεων πού θά προκύψουν.
- δ) Ἡ παρακολούθηση τῆς ὑλοποίησης τῶν δράσεων ἀπό ὄλους τους ἐμπλεκόμενους φορεῖς.
- ε) Ἡ ἀξιολόγηση ὄλων τῶν δομῶν (εἴτε εἶναι σέ λειτουργία, εἴτε πρόκειται νά προστεθοῦν) καί τῶν φορέων ὑλοποίησης, μέ στόχο τήν ἀποτελεσματικότερη λειτουργία τους.
- στ) Ἡ ἀξιοποίηση ὄλων τῶν προσφερόμενων δομῶν.
- ζ) Ἡ ἀναζήτηση καί ἀξιοποίηση δράσεων καί προγραμμάτων, ἀπό ὅπου καί ἂν προέρχονται (Διεθνεῖς Ὄργανισμοί, Εὐρωπαϊκά Προγράμματα, Κοινωνική Ἰδρύματα κ.λπ.).
- η) Ἡ ἐκπόνηση εἰδικῶν καί ἐπιστημονικῶν μελετῶν, πού θά καταγράφουν προβλήματα καί θά προκρίνουν λύσεις.
- θ) Ἡ παροχή τεχνογνωσίας γιά τήν ἄρτια ὀργάνωση καί ὑλοποίηση προγραμμάτων (π.χ. διαδικασίες προμηθειῶν κ.ἄ.), μέ ἀξιοποίηση τοῦ κανονιστικοῦ πλαισίου, πού διέπει τά ἐκκλησιαστικά ἢ ἄλλα νομικά πρόσωπα γιά τήν ἐκτέλεση ἔργων καί προμηθειῶν.
- ι) Ἡ κάθε εἰδική ἀποστολή, πού θά τοῦ ἀναθέτει ἡ ἐκάστοτε ἐποπτεύουσα ἀρχή.

2. Τό Ἰδρυμα δύναται νά ἀναλαμβάνει εἴτε τήν δικαστική συμπάρασταση εἴτε τήν δικαστική ἐπιμέλεια ἀτόμων μέ νοσητική ὑστέρηση, κατόπιν αἰτήσεως συγγενοῦς μέ αὐτά προσώπου ἢ αἰτήσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος καί ἀπόφασης δικαστικῆς ἀρχῆς. Στήν περίπτωση αὐτή τό Δ.Σ. ὑποχρεοῦται νά προτείνει στό δικαστήριο, ἐφ' ὅσον

τοῦ ζητηθεῖ, τά μέλη τοῦ ἐποπτικοῦ συμβουλίου. Σέ περίπτωση πού ἡ δικαστική ἀρχή ἀπορρίψει τήν πρόταση τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος ἢ δέν ὑπάρξει συμφωνία μέ τό Ἰδρυμα γιά τά μέλη τοῦ ἐποπτικοῦ συμβουλίου, τότε τό Ἰδρυμα δέν μπορεῖ νά ἀναλάβει τήν δικαστική συμπάρασταση ἢ τήν δικαστική ἐπιμέλεια τοῦ συγκεκριμένου ἀτόμου.

3. Τό Ἰδρυμα ἔχει τό δικαίωμα νά ἰδρύει Στέγες Ὑποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.), οἰκοτροφεία ἢ διαμερίσματα, μέ βάση τήν κείμενη νομοθεσία καί τίς ισχύουσες διατάξεις τοῦ νόμου, ὅπως αὐτές περιγράφονται σήμερα στήν ὑπ' ἀριθμ. Π3β/Φ. ΓΕΝ./Γ.Π.οικ.3394/10.1.-2007 Ὑπουργική Ἀπόφαση (Φ.Ε.Κ. Β' 74/29.01.2007), ἀλλά καί Κέντρα Δημιουργικῆς Ἀπασχόλησης γιά Ἄτομα μέ Εἰδικές Ἀνάγκες (ΚΔΑΠ ΜΕΑ), καί ἄλλα κέντρα ἡμερήσιας φιλοξενίας ΑΜΕΑ καί κάθε εἴδους παρεμφερεῖς ἢ σχετικές δράσεις καί δομές.

4. Τό Ἰδρυμα ἔχει ἤδη δημιουργήσει δύο Στέγες Ὑποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.), βάσει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 12150/29.12.2011 ἀπόφασης τῆς Ἀντιπεριφερειάρχου Κεντρικοῦ Τομέα Ἀθηνῶν (Φ.Ε.Κ. 164/Β'/6.2.2012), στίς ὁποῖες καί ἀποδίδει τόν χαρακτηριστικό διακριτικό τίτλο «Στέγες Ὑποστηριζόμενης Διαβίωσης Μαρία Κόκκορη». Παράλληλα μέ τίς Σ.Υ.Δ. λειτουργοῦν ψυχοπαιδαγωγικές ὁμάδες τῶν ἐνοίκων-ὠφελουμένων, ὥστε οἱ συνθήκες διαβίωσης νά εἶναι εὐχάριστες καί δημιουργικές.

5. Τό Ἰδρυμα μέ τήν ἀποδοχή τῆς δωρεᾶς ἐν ζωῇ ὑπό τρόπον τῆς συμβολαιογράφου Κεοπάτρας - Ἀθηνᾶς Μπουγιούκου τοῦ Ἀνδρέα μέ ἀριθμό 2015/ 29.7.2016, ἀλλά καί μέ τήν Πράξη ἀποδοχῆς δωρεᾶς αἰτία θανάτου τῆς ὡς ἄνω συμβολαιογράφου μέ ἀριθμό 2016/29.7.-2016, μέ βάση τά ὅσα εἰς αὐτά προβλέπονται καί ἀπεδέχθη, δημιούργησε Στέγες Ὑποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.) - Διαμερίσματα μέ βάση τήν ὑπ' ἀριθμ. 4896/4.11.2016 ἀπόφαση τῆς περιφερειακῆς συμβουλίου Ἀττικῆς (Φ.Ε.Κ. Β' 3683/15.11.2016) καί τήν κείμενη νομοθεσία καί τίς διατάξεις τοῦ νόμου, ὅπως αὐτές σήμερα περιγράφονται στό Φ.Ε.Κ. Β 74/29.1.2007.

5.1 Σέ ἐκπλήρωση τῶν ὡς ἄνω δωρεῶν τό Ἰδρυμα λειτουργεῖ δύο (2) Στέγες Ὑποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.) διαμερίσματα, Φ.Ε.Κ. 3683/Β'/15.11.2016, στίς ὁποῖες καί ἀποδίδει τόν χαρακτηριστικό διακριτικό τίτλο «Στέγες Ὑποστηριζόμενης Διαβίωσης "Τό Ψαραῦτειο"». Παράλληλα μέ τίς Σ.Υ.Δ. «Τό Ψαραῦτειο», μπορεῖ νά λειτουργεῖ καί τμήμα μέ ψυχοπαιδαγωγικές ὁμάδες καί θά περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἄλλων, καί Τμήμα Ἐκπαίδευσης καί ἀπασχόλησης τῶν ἐνοίκων ἢ καί ἐπισκεπτῶν, κατάλληλο γιά τίς δυνατότητές τους, ὥστε οἱ συνθήκες διαβίωσης νά εἶναι εὐχάριστες καί δημιουργικές γιά τοὺς ἐνοίκους καί τοὺς ἐπισκέπτες.

5.2. Ἀποκλειστικοί καί διά βίου ἐνοικοὶ τῶν Σ.Υ.Δ. «Τό Ψαραῦτειο» θά εἶναι αὐτοὶ πού περιγράφονται ἀποκλει-

στικά στά ως άνω συμβόλαια δωρεάς. Μετά τόν θάνατο ή τήν έκούσια αποχώρηση του όποιοδήποτε έκ των ένοίκων τών δωρητών, τό Ίδρυμα δύναται νά διαθέσει τό κενό διαμέρισμα μέ σχετική απόφαση του Δ.Σ. και σύμφωνα μέ τούς όρους τής δωρεάς.

5.3 Λεπτομέρειες τής διαβίωσης και οι υποχρεώσεις γονέων, αρχικών ένοίκων και Ίδρύματος, προβλέπονται στον ειδικό έσωτερικό κανονισμό που διέπει τίς Σ.Υ.Δ. «Τό Ψαραύτειο» όπως έχει υπογραφεί από τούς δωρητές και έγκριθεί μέ απόφαση του Δ.Σ. του Ίδρύματος.

5.4. Οι ένοικοι που τυχόν εισαχθούν προς αντικατάσταση τών αρχικών ένοίκων, όπως στο δωρητήριο προβλέπεται θά εισάγονται μέ βάση τό άρθρο 4, παράγραφο 4.5. του παρόντος.

6. Τό Ίδρυμα είναι έξοπλισμένο μέ τόν αναγκαίο έξοπλισμό γιά τή συντήρηση, διαμονή, κίνηση και φροντίδα τών ένοίκων-ώφελουμένων και τό αναγκαίο, σύμφωνα μέ τούς κανόνες υγιεινής, ειδικευμένο και άνειδίκευτο προσωπικό, όπως αυτά προβλέπονται από τούς ισχύοντες κανονισμούς.

7. Οι Σ.Υ.Δ. του Ίδρύματος «Μαρία Κόκκορη» αποτελούν σύγχρονο πλαίσιο ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, τό όποιο παρέχει ολοκληρωμένες, ποιοτικές υπηρεσίες έξειδικευμένης έπιστημονικής θεραπευτικής υποστήριξης σε άτομα μέ νοτική ύστέρηση και σύνδρομο Down. Λειτουργούν ως στέγες μακράς διαμονής - υποστηριζόμενης διαβίωσης (κλειστή μονάδα) 24ωρης φιλοξενίας, στις όποιες μπορεί νά φιλοξενηθούν άτομα μέ μέτρια έως βαριά νοτική ύστέρηση (όφειλόμενη σε γενετικά ή περιβαλλοντικά αίτια ή και ауτισμό), μερικώς αυτοεξυπηρετούμενα ή διά βίου υποστηριζόμενα από τό προσωπικό τών Σ.Υ.Δ., από 12 ετών και άνω, προκειμένου νά παρέχονται υπηρεσίες παιδικής προστασίας. Οι Σ.Υ.Δ. του Ίδρύματος «Μαρία Κόκκορη» δύναται νά φιλοξενήσουν και άτομα μεγαλύτερης ήλικίας, κατόπιν σχετικής αξιολόγησης τής διεπιστημονικής ομάδας, λαμβανομένων υπ' όψη και τών κοινωνικών αναγκών τών έκάστοτε περιπτώσεων.

8. Παράλληλα μέ τίς Σ.Υ.Δ. λειτουργούν στο Ίδρυμα ψυχοπαιδαγωγικές ομάδες κατά τίς πρωινές ώρες (9.00 - 13.00), από Δευτέρα έως Παρασκευή. Γιά τίς ψυχοπαιδαγωγικές ομάδες γίνονται δεκτά αυτοεξυπηρετούμενα άτομα 12 ετών και άνω, αντίστοιχα κατόπιν αξιολόγησης τής διεπιστημονικής ομάδας, στο πλαίσιο τής παιδικής προστασίας. Ό αριθμός τών ατόμων που γίνονται δεκτά στις ψυχοπαιδαγωγικές ομάδες κατά τίς πρωινές ώρες, είναι στήν διακριτική ευχέρεια τής Διεύθυνσης και τής Διεπιστημονικής Όμάδας. Ό αριθμός τών ένοίκων στις Σ.Υ.Δ. καθορίζεται μέ βάση τίς άδειες λειτουργίας τής κάθε μονάδας, οι όποιες έκδόθηκαν από τήν αρμόδια έπαιτεύουσα αρχή τής Περιφέρειας Αττικής (Π3β/Φ.ΓΕΝ/Γ.Π. οικ. 3394 Φ.Ε.Κ. Β' 74/29.1.2007-10676/4.11.2011).

Άρθρον 4 Όροι εισόδου

Οι ώφελούμενοι του Ίδρύματος και ένοικοι στις Σ.Υ.Δ. εισάγονται μέ βάση τίς διατάξεις του Έσωτερικού Κανονισμού, που καταρτίζεται μέ απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, μέ προτεραιότητα σε όρφανά έξ ενός ή άμφοτέρων τών γονέων ή από οικογένειες τελείως άπορες ή μέ γονείς που λόγω γήρατος ή νόσου άδυνατούν νά τούς παράσχουν τή δέουσα φροντίδα. Δέον δέ νά προτιμώνται άπαρεγκλήτως τά πρόσωπα μέ τή μεγαλύτερη άνάγκη περιθάληψως (φροντίδας).

Άρθρον 5 Διοίκηση - έποπτεία

α. Τό Ίδρυμα τελεί υπό τήν έποπτεία τής Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών και διοικείται υπό Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούμενου: α. Έκ του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών, ως Προέδρου, άναπληρουμένου σε περίπτωση κωλύματος ή άπουσίας του υπό του Πρωτοσυγγέλλη του Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών. β. Έκ τεσσάρων (4) έως έξι (6) μελών, κληρικών ή λαϊκών, διοριζόμενων, μετά τών άναπληρωτών τούς διά πράξεως του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου ως προέδρου, καθώς ή δωρήτρια Μαρία Ιωάννου Κόκκορη δέν άσκησε τό δικαίωμά της νά διορίζει μέλη του Δ.Σ. μετά τόν θάνατό της.

β. Τό Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε άπαρτία παρισταμένου του Προέδρου ή του νομίμου άναπληρωτή του και τουλάχιστον του 50% τών μελών του.

γ. Τό Δ.Σ. συνέχεται τακτικώς μέν κατά μήνα, έκτάκτως δέ όσάκις παρίσταται άνάγκη, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου. Ό Γραμματέας τηρεί τά Πρακτικά συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και έπιμελείται τής άλληλογραφίας του Ίδρύματος.

δ. Οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία τών παρόντων, ενώ σε περίπτωση ίσοψηφίας υπερισχύει ή γνώμη του Μακαριωτάτου Προέδρου ή του νομίμως προεδρεύοντος.

ε. Η θητεία τών μελών του Δ.Σ. είναι τριετής, τά δέ μέλη δύναται νά έπαναδιορίζονται.

στ. Κατά τήν πρώτη συνεδρίαση του Δ.Σ. εκλέγεται, έκ τών μελών, ό αντιπρόεδρος, ό γραμματέας και ό ταμίας του Δ.Σ.

ζ. Τόν Πρόεδρο δύναται νά άναπληροί και ό αντιπρόεδρος ή έτερον μέλος, του Διοικητικού Συμβουλίου όριζόμενο.

Άρθρον 6 Άρμοδιότητες Δ.Σ.

Τό Δ.Σ. έχει τίς κατωτέρω αρμοδιότητες:

α. Διοικεί και διαχειρίζεται τήν περιουσία του Ίδρύματος.

β. Αποφασίζει για κάθε θέμα πού αφορά στην εκπλήρωση του σκοπού αυτού.

γ. Αποφασίζει για τις οικονομικές υποχρεώσεις των ενοίκων, επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 10 του παρόντος.

δ. Ψηφίζει και διαμορφώνει τον έσωτερικό Κανονισμό του Ίδρύματος και υποβάλλει αυτόν στο Μ.Σ. προς έγκριση.

ε. Συνεργάζεται με τους Έκκλησιαστικούς Όργανισμούς και εν γένει φορείς του Δημοσίου, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, της Περιφέρειας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού (Δήμου) κ.ά., προς προαγωγή και επίτευξη του σκοπού του.

στ. Καταρτίζει τον ετήσιο Προϋπολογισμό και Απολογισμό του Ίδρύματος και υποβάλλει τούτους στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής προς έγκριση.

ζ. Μεριμνά για την εξεύρεση οικονομικών πόρων, απαραίτητων για την ομαλή λειτουργία του Ίδρύματος.

η. Αποφασίζει για κάθε άλλο θέμα τό οποίο αφορά στην εύρυθμη λειτουργία του Ίδρύματος και δέν αναφέρεται ρητώς στον παρόντα Κανονισμό.

Άρθρον 7 Έκπροσώπηση

Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί τό Ίδρυμα ένώπιον πάσης Αρχής και υπογράφει την άλληλογραφία του Ίδρύματος. Τουϊτον άπόντα ή κωλυόμενο εκπροσωπεί ό αντιπρόεδρος ή έτερον μέλος ορίζόμενο υπό του Διοικητικού Συμβουλίου. Μέ άπόφαση του Δ.Σ. δύναται νά ορισθεί και μέλος του Δ.Σ. νά εκπροσωπεί τό Ίδρυμα για συγκεκριμένες ένέργειες ή θέματα.

Άρθρον 8 Οικονομική διαχείριση

α. Τό Ίδρυμα έχει ίδια διαχείριση, τηρεί διαχειριστικά βιβλία συμφώνως προς τό σύστημα τηρήσεως των λογιστικών Βιβλίων Ν.Π.Ι.Δ. Ένδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρονται: Βιβλίο Πράξεων Διοικητικού Συμβουλίου, Βιβλίο Πρωτοκόλλου, Βιβλίο Ταμείου, Βιβλίο Κινητής και Άκινήτου Περιουσίας, Γραμμάτια Εισπράξεων και Έντάλματα Πληρωμών, καθώς και Βιβλίο ώφελουμένων-ενοίκων.

Τά Γραμμάτια Εισπράξεων και τά Έντάλματα Πληρωμών είναι έκτελεστέα, έφ' όσον φέρουν άπαραιτήτως την υπογραφή του Προέδρου ή Νομίμου εκπροσώπου του ιδρύματος όπως αυτός ορίζεται από σχετική άπόφαση του Δ.Σ. του Ίδρύματος και του λογιστού του Ίδρύματος. Ο Ταμίας υπογράφει την πιστοποίηση της πληρωμής ή της εισπράξης.

β. Ο Ταμίας σύμφωνα με τις άποφάσεις του Δ.Σ. και τά σχετικά έντάλματα θά προβαίνει σε άναλήψεις και καταβολές χρημάτων διασφαλίζοντας την περιουσία του Ίδρύματος. Τά χρηματικά διαθέσιμα κατατίθενται σε χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα ή ιδρύματα έπ' όνόματι του Ίδρύματος. Τό χρηματικό ποσό τό όποιο δύναται νά φέρει εις χείρας του ό Ταμίας καθορίζεται υπό του Διοικητικού Συμβουλίου. Άναλήψεις χρημάτων γίνονται κατόπιν Άποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου και φέρουν την υπογραφή του ταμία και του γραμματέως του Δ.Σ.

Άρθρον 9 Πόροι

α. Πόροι του Ίδρύματος ένδεικτικά και όχι περιοριστικά είναι: α) πρόσοδοι έξ έράνων νομίμως διενεργουμένων, λαχειοφόρων άγορών, δυσκοφιών κ.λπ., β) Εισφορές - Δωρεές φυσικών ή νομικών προσώπων, γ) Κληρονομίες, κληροδοσίες, δωρεές παντός φυσικού ή νομικού προσώπου, δ) Εισφορές σε είδος ή σε χρήμα παντός νομικού ή φυσικού προσώπου, ε) Εισφορές Ιερών Ναών, στ) Οι έκάστοτε υπέρ αυτού επιχορηγήσεις της Ιεράς Αρχιεπισκοπής ή του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, ζ) Πάσα επιχορήγηση, χρηματοδότηση, χρηματική ένίσχυση, έπίδότηση υπέρ αυτού έκ μέρους φορέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Κράτους, της Περιφέρειας ή Τοπικής Αυτοδιοικήσεως α΄ βαθμού, διεθνούς οργανισμού ή άλλου Νομικού Προσώπου Ίδιωτικού ή Δημοσίου Δικαίου, η) Εισφορές και δωρεές τις όποιες δύναται νά προσφέρουν στο Ίδρυμα και όσοι έκ των γονέων ή συμπαρστατών των διαβιούντων - ώφελουμένων διαθέτουν άνάλογη οικονομική δυνατότητα, θ) Τόκοι από καταθέσεις του Ίδρύματος, καθώς και πάσα άλλη πρόσοδος μή κατονομαζόμενη ρητώς έν τώ παρόντι.

β. Οι πόροι του Ίδρύματος διατίθενται για την συντήρηση, την όλη λειτουργία αυτού και για την άμοιβή του ύπηρετούντος προσωπικού και γενικώς για την ευόδωση των σκοπών του.

Άρθρον 10 Ειδικοί όροι

α. Στο Ίδρυμα παραμένει σε άεί δωρεάν ή θυγατέρα της δωρητριάς Άλεξάνδρα θυγατέρα Δημητρίου Καφύρη και δή και με ειδική φροντίδα και περίθαλψη. Στην ειδική αυτή φροντίδα συμπεριλαμβάνεται και κάθε έκτακτη δαπάνη άνεξαρτήτως ποσού για την υγεία της, στην όποια κάθε συνετός γονεύς θά προέβαινε.

β. Καθιέρωση όποιασδήποτε συμμετοχής ή άλλης υποχρεώσεως των ενοίκων με σχετικές διατάξεις του έσωτερικού κανονισμού ή των οικείων τους στή δαπάνη είτε έφ' άπαξ είτε περιοδικώς δέν ισχύει για τή θυγατέρα της δωρητριάς.

γ. Στο δωρηθέν ακίνητο, επί της οδοῦ Προμηθέως 28 καί Ἀγαμέμνονος, τό ὁποῖο περιλαμβάνεται στό ὑπ' ἀριθμ. 8140/23.12.1999 δωρητήριο Συμβόλαιο, θά στεγάζονται καί θά περιθάλλονται ἄτομα θηλυκοῦ φύλου πού πάσχουν ἀπό νοτική στέρση ἢ σύνδρομο Down.

ἄρθρον 11
Τροποποίηση

α. Ὁ παρών Κανονισμός τροποποιεῖται ἢ καταργεῖται ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μέ αἰτιολογημένη πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

β. Τό Ἴδρυμα διαλύεται μέ Ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, δημοσιευομένη στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, κατόπιν αἰτιολογημένης προτάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί μετά γνώμην τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος, ἡ δέ περιουσία τοῦ Ἰδρύματος περιέρχεται αὐτοδικαίως στό Νομικό Πρόσωπο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί διατίθεται γιά παρεμφερεῖς φιλανθρωπικούς σκοπούς.

γ. Μέ εἰσήγηση τοῦ Δ.Σ. ἡ ἐποπεύουσα ἀρχή μέ ἀπόφασή της καί ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δύναται νά με-

ταβιάσει τήν ἐποπεία τοῦ ἰδρύματος σέ ἄλλο νομικό πρόσωπο τῆς ἐπιλογῆς της.

ἄρθρον 12
Ἰσχύς Κανονισμοῦ

Ὁ παρών Κανονισμός ἰσχύει ἀπό τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί στό περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ἄρθρον 13
Ἀκροτελεύτια διάταξη

Ἀπό τίς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τοῦ Ἰδρύματος ἢ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή νά δημοσιευθεῖ στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀθήνα, 8 Φεβρουαρίου 2017

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ὁ Μεθώνης Κλήμης

Άριθμ. 1282-2016/334/13.2.2017 Άναγνώρισις συστάσεως Ένοριών και
Έρωων Μονών
της Έρεως Μητροπόλεως Πολυανής και Κιλκισίου
συμφώνως προς τό άρθρον 25 του Ν. 4301/2014

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχοντες υπ' όψει:

1. τό άρθρον 25 παρ. 1 του Ν. 4301/2014,
2. τήν υπ' άριθμ. 139/25.2.2016 εισήγησιν του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πολυανής και Κιλκισίου κ. Έμμανουήλ,
3. τήν από 9.2.2017 Απόφασιν της Διαρκούς Έρεως Συνόδου,

διαπιστούμεν

τήν σύστασιν πρό της έναρξεως ισχύος του Νόμου 590/1977, των ως κάτωθι Ένοριών και Έρωων Μονών της Έρεως Μητροπόλεως Πολυανής και Κιλκισίου, ως αύται εμφαίνονται εκ του τηρουμένου εν τη Έρεω Μητροπόλει Πολυανής και Κιλκισίου Βιβλίου Άδειών Γάμου των ετών από 1913 έως 1923:

Α' Ένορία

1. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίου Χαράλαμπος χωρίου Άγιος Χαράλαμπος, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Άμαράντων, της Δημοτικής Ένόττος Δοϊράνης, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

2. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίου Δημητρίου χωρίου Άγία Κυριακή, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Πλαγιάς, της Δημοτικής Ένόττος Χέρσου, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

3. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίας Παρασκευής χωρίου Άγία Παρασκευή, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Άγίας Παρασκευής, της Δημοτικής Ένόττος Μουριών, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

4. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίου Γεωργίου χωρίου Παλαιόν Άγιονέριον, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Παλαιού Άγιονερίου, της Δημοτικής Ένόττος Πικρολίμνης, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

5. Ένορία του Έροϋ Ναου Ζωοδόχου Πηγής χωρίου Άγιος Άθανάσιος, μέ έδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Άγίου Άθανασίου, της Δημοτικής Ένόττος Άγίου Άθανασίου, του Δήμου Χαλκηδόνας, της Περιφερειακής Ένόττος Θεσσαλονίκης, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

6. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίου Αντωνίου χωρίου Άγιος Αντώνιος, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Άγίου Μάρκου, της Δημοτικής Ένόττος Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

7. Ένορία του Έροϋ Ναου Κοιμήσεως της Θεοτόκου χωρίου Άγιος Μάρκος, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Άγίου Μάρκου, της Δημοτικής Ένόττος Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

8. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίου Γεωργίου χωρίου Άγχιάλλος, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Άγχιάλλου, της Δημοτικής Ένόττος Άγίου Άθανασίου, του Δήμου Χαλκηδόνας, της Περιφερειακής Ένόττος Θεσσαλονίκης, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

9. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίου Γεωργίου του χωρίου Άκρίτας, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Άκρίτα, της Δημοτικής Ένόττος Δοϊράνης, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

10. Ένορία του Έροϋ Ναου Κοιμήσεως της Θεοτόκου χωρίου Άκροποταμιά, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Λειψυδρίου, της Δημοτικής Ένόττος Κιλκίς, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

11. Ένορία του Έροϋ Ναου Άγίου Ιωάννου του Προδρόμου χωρίου Άμαράντα, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Άμαράντων, της Δημοτικής Ένόττος Δοϊράνης, του Δήμου Κιλκίς, της Περιφερειακής Ένόττος Κιλκίς, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

12. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Ἀναβρυτός, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἀναβρυτοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

13. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Ἀνθοφύτον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἀνθοφύτου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

14. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Ἀντιγόνη, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἀντιγόνειας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

15. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου χωρίου Ἄνω Ἀπόστολοι, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μαυρονερίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

16. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Κάτω Ἀπόστολοι, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Νέου Γυναικοκάστρου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

17. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίας Βαρβάρας καί Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Ἀργυρούπολις, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

18. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένως χωρίου Βάθη, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Βάθης, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

19. Ένορία του Ίερού Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου χωρίου Βαθυλάκκος, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Βαθυλάκκου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἀγίου Ἀθανασίου, τοῦ Δήμου Χαλκηδόνος, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

20. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου χωρίου Βαπτιστής, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Βαπτιστοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

21. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου χωρίου Βαφειοχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Βαφειοχωρίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Πολυκάστρου, τοῦ Δήμου Παιονίας, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

22. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίων Πέτρου καί Παύλου χωρίου Γάβρα, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἀντιγονείας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

23. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος χωρίου Γαλλικό, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Γαλλικοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

24. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Γερακαριό, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Γερακαριοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

25. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Δαφνοχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μεσιανοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

26. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίων Πέτρου καί Παύλου χωρίου Δίβουνον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Τριποτάμου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

27. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου χωρίου Διπόταμος, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Τερπύλλου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

28. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Προφήτου Ἡλία χωρίου Δοϊράνη, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Δροσάτου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Δοϊράνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

29. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Δορκάς, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Καρτερῶν, τήν Δημοτικῆς Ἐνότητος Λαχανᾶ, τοῦ Δήμου Λαγκαδά, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, τῆς Ἀποκεντρωμένως Διοικήσεως Μακεδονίας-Θράκης, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

30. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου χωρίου Δροσάτον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Δροσάτου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Δοϊράνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφε-

ρείας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

31. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Ίωάννου Προδρόμου χωρίου Έλευθεροχώριον, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Χέρσου, τής Δημοτικής Ένότητας Χέρσου, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

32. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Νικολάου χωρίου Έλληνικόν, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Έλληνικού, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

33. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Κοιμήσεως τής Θεοτόκου χωρίου Έπτάλοφος, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Έπτάλοφου, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

34. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Γεννήσεως τής Θεοτόκου χωρίου Εύκαρπία, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Εύκαρπίας, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

35. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγιων Κωνσταντίνου και Έλένης χωρίου Ζαχαράτο, μέ έδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τής Δημοτικής Ένότητας Κιλκίς, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

36. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Γεωργίου χωρίου Ήλιοήλουστον, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ήλιοήλουστου, τής Δημοτικής Ένότητας Χέρσου, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

37. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Ύπαπαντής του Κυρίου χωρίου Θεοδόσια, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Θεοδοσίων, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

38. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Γεωργίου χωρίου Άνω Θεοδωράκι, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κάτω Θεοδωρακίου, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

39. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίας Τριάδας χωρίου Κάτω Θεοδωράκι, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κάτω Θεοδωρακίου, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής

Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

40. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Άθανασίου χωρίου Ίσωμα, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ίσωματος, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

41. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Παντελεήμονος χωρίου Καβαλάριον, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Καβαλαρίου, τής Δημοτικής Ένότητας Λαγκαδά, του Δήμου Λαγκαδά, τής Περιφερειακής Ένότητας Θεσσαλονίκης, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

42. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίας Ειρήνης χωρίου Καλλιήρση, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μυριοφύτου, τής Δημοτικής Ένότητας Μουριών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

43. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Δημητρίου χωρίου Καλίνδρια, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Χέρσου, τής Δημοτικής Ένότητας Χέρσου, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

44. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Άθανασίου χωρίου Καμπάνη, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Καμπάνης, τής Δημοτικής Ένότητας Γαλλικού, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

45. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Γεωργίου χωρίου Καρτεραί, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Καρτερών, τήν Δημοτικής Ένότητας Λαχανά, του Δήμου Λαγκαδά, τής Περιφερειακής Ένότητας Θεσσαλονίκης, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, τής Άποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

46. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Κοιμήσεως τής Θεοτόκου χωρίου Καστανιές, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Καστανέων, τής Δημοτικής Ένότητας Κιλκίς, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

47. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Κοιμήσεως τής Θεοτόκου χωρίου Κεντρικόν, μέ έδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κεντρικού, τής Δημοτικής Ένότητας Κρουσσών, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

48. Ένορία του Ίεροϋ Ναοϋ Άγίου Δημητρίου Κιλκίς, μέ έδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τής Δημοτικής Ένότητας Κιλκίς, του Δήμου Κιλκίς, τής Περιφερειακής Ένότητας Κιλκίς, τής Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

49. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Θεράποντος Κιλκίς, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

50. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου καί Ἀγίου Βασιλείου Κιλκίς, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Κοινότητος Κιλκίς, Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

51. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κιλκίς, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

52. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κιλκίς, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

53. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Πεντεκαίδεκα Μαρτύρων Κιλκίς, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

54. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ὑψώσεως Τίμιου Σταυροῦ Κιλκίς, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

55. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Κοιλιάδιον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κοιλιάδιου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

56. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Κοκκινιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κοκκινιάς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

57. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Φανουρίου χωρίου Κοιλίδα, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

58. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Προφήτου Ἡλίας χωρίου Κορομηλιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Πλαγιάς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Χέρσου, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

59. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος χωρίου Κορυφή, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Δρο-

σάτου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Δοϊράνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

60. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ὑψώσεως Τίμιου Σταυροῦ χωρίου Κορωνούδα, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κορωνούδας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

61. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς χωρίου Κρηστώνη, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κρηστώνης, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

62. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Κρητικά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Σταθμοῦ Μουριῶν, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Μουριῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

63. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Λαοδικινόν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Χρυσοπέτρας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

64. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Λεβεντοχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μεσιανοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

65. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Προφήτου Ἡλίας χωρίου Λειψύδριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Λειψυδρίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

66. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου χωρίου Λευκοχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Λευκοχωρίου, τήν Δημοτικῆς Ἐνότητος Λαχανᾶ, τοῦ Δήμου Λαγκαδᾶ, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

67. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου τοῦ χωρίου Μάνδραι, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μανδρών, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

68. Ένορία του Ίερού Ναοῦ Ἀγίου Χαράλαμπος χωρίου Μαυρονέριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μαυρονερίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς,

της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

69. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Μαυροπληγιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κεντρικοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

70. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Μεγάλη Βρύση, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μεγάλης Βρύσης, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

71. Ένορία του Ίερού Ναού Ὑψώσεως Τίμιου Σταυροῦ χωρίου Μεγάλη Στέρνα, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μεγάλης Στέρνας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Χέρσου, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

72. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Μελάνθιον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μελανθίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

73. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Μελισσουργεῖο, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κοκκινιάς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

74. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου χωρίου Μεσσιανόν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μεσσιανοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

75. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Μεταλλικόν, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

76. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Μεταξοχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Τερπύλλου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

77. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Ἀθανασίου χωρίου Μικρόκαμπος, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μικροκάμπου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

78. Ένορία του Ίερού Ναού Ὑψώσεως Τίμιου Σταυροῦ χωρίου Μονολίθι, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἀντιγονείας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

79. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Μουριές, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μουριῶν, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Μουριῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

80. Ένορία του Ίερού Ναού Προφήτου Ἡλία χωρίου Μυλοχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἀντιγονείας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

81. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου χωρίου Μυριόφυτον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μυριόφυτου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Μουριῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

82. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Ἀθανασίου χωρίου Νέα Μεσημβρία, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Νέας Μεσημβρίας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Ἀγίου Ἀθανασίου, τοῦ Δήμου Χαλκηδόνας, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

83. Ένορία του Ίερού Ναού Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου χωρίου Νέα Μεσημβρία, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Νέας Μεσημβρίας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Ἀγίου Ἀθανασίου, τοῦ Δήμου Χαλκηδόνας, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

84. Ένορία του Ίερού Ναού Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος τοῦ χωρίου Νέα Σάντα, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Νέας Σάντας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

85. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Παντελεήμονος χωρίου Νέα Φιλαδέλφεια, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Νέας Φιλαδέλφειας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Καλλιθέας, τοῦ Δήμου Ὁραιοκάστρου, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

86. Ένορία του Ίερού Ναού Ἀγίου Βασιλείου χωρίου Νέον Ἀγιονέριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Νέου Ἀγιονερίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ιδρυθείσα πρό του έτους 1913.

87. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Νέον Γυναικοκάστρον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Νέου Γυναικοκάστρου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

88. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου χωρίου Ξηρόβρυση, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

89. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Ξηροχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ξηροχωρίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Ἀγίου Ἀθανασίου, τοῦ Δήμου Χαλκηδόνος, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

90. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Ξυλοκερατιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ξυλοκερατιάς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

91. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Χαραλάμπους χωρίου Παλαιόν Γυναικοκάστρον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Μεσιανοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

92. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος χωρίου Παλατιανόν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Γερακαρίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

93. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ὑψώσεως τοῦ Τίμιου Σταυροῦ τοῦ χωρίου Παντελεήμων, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Νέας Σάντας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

94. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου χωρίου Παρόχθιον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ποντοκερασεάς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

95. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τοῦ χωρίου Πεδινόν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Πεδινόου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

96. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ τοῦ Ὑψώσεως Τίμιου Σταυροῦ χωρίου Πέρινθος, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Πεδινόου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

97. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Περιστέριον, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Χρυσοπέτρας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

98. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Βαρβάρας χωρίου Πετράδες, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κεντρικοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

99. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου χωρίου Πικρολίμνη, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ξυλοκερατέας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Πικρολίμνης, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

100. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου χωρίου Πηλαγιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Πηλαγιάς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Χέρσου, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

101. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου χωρίου Πηλαγιοχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἀναβρυτοῦ, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

102. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου χωρίου Ποντοκερασιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ποντοκερασεάς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

103. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ὑψώσεως Τίμιου Σταυροῦ χωρίου Ἄνω Ποταμιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Λειψυδρίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

104. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Πέτρου καί Παύλου χωρίου Κάτω Ποταμιά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Λειψυδρίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνόττος Κιλκίς, τῆς Περιφέρειας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

105. Ένορία του Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Πυργωτόν, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Χρυσοπέτρας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

106. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλίας χωρίου Ριζανά, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Ἰσώματος, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

107. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Τριάδας χωρίου Ροδῶν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Σταθμοῦ Μουριῶν, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Μουριῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

108. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ὑψώσεως τοῦ Τίμιου Σταυροῦ χωρίου Σταθμός Μουριῶν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Σταθμοῦ Μουριῶν, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Μουριῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

109. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Τριάδας χωρίου Σεβαστόν, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

110. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Σπουργίτης, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Φύσκα, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

111. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου χωρίου Σταυροχώριον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Σταυροχωρίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

112. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Στεφάνια, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Καρτερῶν, τήν Δημοτικῆς Ἐνότητος Λαχανᾶ, τοῦ Δήμου Λαγκαδᾶ, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Θεσσαλονίκης, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, τῆς Ἀποκεντρωμένης Διοικήσεως Μακεδονίας - Θράκης, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

113. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος χωρίου Τερπυλλῶν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Τερπυλλῶν, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς

Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

114. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Ταξιαρχῶν χωρίου Φανάριον, μέ ἔδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Χρυσοπέτρας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

115. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλίας χωρίου Φύσκα, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Φύσκα, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

116. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ὑψώσεως Τίμιου Σταυροῦ χωρίου Χειμαδιόν, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Κοιλιάδιου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κρουσσῶν, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

117. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης χωρίου Χέρσον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Χέρσου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Χέρσου, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

118. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ χωρίου Χρυσόπετρα, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Χρυσοπέτρας, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Γαλλικοῦ, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

119. Ένορία τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου χωρίου Χωρύγιον, μέ ἔδραν τήν τοπικήν Κοινότητα Χωρυγίου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

Β΄ Ἱεραὶ Μοναί

Ἱερά Μονή Ἀγίου Γεωργίου Λόφου Κιλκίς, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Κιλκίς, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τοῦ Δήμου Κιλκίς, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Κιλκίς, τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας, ἰδρυθεῖσα πρό τοῦ ἔτους 1913.

Ἡ παρούσα Διαπιστωτική Πράξις νά δημοσιευθῇ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ Φεβρουαρίου 2017

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ὁ Μεθώνης Κλήμης

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ
ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΘΕΣΠΙΣΜΑ

Πρός
Τόν Ἱεροδιάκονον
Παρθένιον Τζωρτζῖν
κατά κόσμον Παναγιώτην τοῦ Ἰωάννου
Κληρικόν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων
(νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ διά Πρεσβυτέρους, Διακόνους καί Μοναχοῦς, ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Συνοδικῷ Μεγάρῳ, κειμένῳ ἐπὶ τῶν ὁδῶν Ἰωάννου Γενναδίου 14 καί Ἰασιου 1, τήν 6ην Ἰουνίου 2017, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 5.30 μ.μ., ἵνα δικασθῆς κατηγορούμενος ἐπὶ ἀντικανονικοῖς ἀδικήμασι ἅτινα προσάπτονται σοι ἐν τῷ κατηγορητήριῳ ἐγγράφῳ καί κρίνεται σκόπιμον ὅπως μὴ ἀναγραφῶσιν ἐν τῷ παρόντι κλητηρίῳ θεσπίσματι δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 110 τοῦ Ν. 5383/1932 «Περί Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό αὐτῶν Διαδικασίας».

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι ἐν περιπτώσει ἀπειθείας σου καί μὴ ἐμφανίσεώς σου τῇ ὥσ ἄνω ἡμέρα τε καί ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἀθήνησι, 1η Μαρτίου 2017

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Φθιώτιδος Νικόλαος

Ὁ Γραμματεὺς
Ἄρχιμ. Σεβαστιανός Σωμαράκης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ

ΚΛΗΣΙΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΩΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

Πρός
τόν Αἰδεσιμώτατον Ἱερέα π. Πέτρον Βασιλείου,
Κληρικόν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
(νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλοῦμεν σε ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου Καραϊσκού, ἐνεργούντος ὡς Ἀνακριτοῦ συνωδᾶ τῇ 179/29.3.-2016 σεπτῇ ἐντολῇ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Τριφυλίας καί Ὀλυμπίας κ. Χρυσοστόμου καί δυνάμει τῶν ἄρθρων 109 καί 110 τοῦ Ν. 5383/1932 «Περί Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό αὐτῶν διαδικασίας», ἐν Κυπαρισσίᾳ καί ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καί Ὀλυμπίας τῇ 15ῃ Μαΐου 2017, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 12.00 π.μ. ἵνα ἀποδιογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδομένων σοι κατηγοριῶν, αἵτινες κρίνεται σκόπιμον, ὅπως μὴ ἀναγραφῶσιν εἰς τὴν παρούσαν κλῆσιν.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 6ῃ Μαρτίου 2017

Ὁ Ἀνακριτῆς
Πρωτοπρ. Δημήτριος Καραῖσκος

**ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΠΟΛΥΑΝΗΣ ΚΑΙ ΚΙΛΚΙΣΙΟΥ****ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ**

Πρός

τόν Αιδεσιμώτατον Πρεσβύτερον Γρηγόριον Ἰωσφίδην,
Κληρικόν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
(νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλοῦμεν σε ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ
Πρωτοπρεσβυτέρου Σταύρου Σοφοτάσιου, ἐνεργούντος
ὡς Ἀνακριτοῦ συνφδᾷ τῇ ὑπ' ἀριθμ. 81/20.2.2017 ἐν-
τολῇ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ἐμμανουήλ
καί δυνάμει τοῦ ἄρθρου 110 τοῦ Ν. 5383/1932, ἐν Κιλ-
κίς καί ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τῇ 30ῇ

Μαΐου 2017, ἡμέρα Τρίτη καί ὥρα 10.00 π.μ. προκειμέ-
νου ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδομένων σοι κατηγο-
ριῶν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσε-
ως σου, θέλει ἐνεργηθῶσι κατὰ σοῦ τὰ ὑπὸ τῶν ἄρθρων
62 καί 112 τοῦ Ν.5383/1932 ὡς ταῦτα ἰσχύουσι κατὰ τὰ
σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 44 παρ. 1 τοῦ Ν.590/
1977 διατασσόμενα.

Ἐν Κιλκίς τῇ 13ῃ Μαρτίου 2017

Ὁ Ἀνακριτῆς

Πρωτοπρ. Σταῦρος Σοφοτάσιος

Ὁ Γραμματεὺς

Πρωτοπρ. Σωφρόνιος Σμαραγδάκης

Ἀναρτήθηκε στὴν ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 15.3.2017

Ἱερά Μητρόπολις Νέας Σμύρνης

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2
τοῦ Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλη-
σίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἄρθρων 4-7 τοῦ ὑπ' ἀριθ.
230/2012 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περί Ἐφημε-
ρίων καί Διακόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὰς
κενάς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν
Ναῶν

Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Παλαιοῦ Φαλήρου,

Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Ἀλίμου,

Ἁγίας Τριάδος Ἀργυρουπόλεως,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά
καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπὸ τῆς δημο-
σιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμε-
να δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω
κενῶν θέσεων.

Ἐν Νέᾳ Σμύρνῃ τῇ 13ῃ Μαρτίου 2017

† Ὁ Νέας Σμύρνης ΣΥΜΕΩΝ

**Ἱερά Μητρόπολις
Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν**

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2
τοῦ Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλη-
σίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἄρθρων 4-7 τοῦ ὑπ' ἀριθ.
230/2012 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περί Ἐφημε-
ρίων καί Διακόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὴν
κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ
Ναοῦ

Παναγίας Συριωτίσσης,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά
καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπὸ τῆς δημο-
σιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμε-
να δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς
θέσεως.

Ἐν Χίῳ τῇ 16ῃ Μαρτίου 2017

† Ὁ Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν ΜΑΡΚΟΣ

Ἀναρτήθηκε στὴν ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 30.3.2017

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Οἱ ἐργασίες τῆς ΔΙΣ τῆς 6.3.2017

Συνήλθε τὴν Δευτέρα 6 Μαρτίου 2017, στὴν πρώτη Συνεδρία Της γιὰ τὸν μῆνα Μάρτιο, ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴν σημερινή Συνεδρία:

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικά τῆς Ἐξουσιοδοτήσεως.

Ἀκολούθως ὄρισε τίς ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις γιὰ τὸν ἐορτασμό τῆς ἱερᾶς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου, ὡς ἑξῆς:

α) Τὴν Τετάρτη 28 Ἰουνίου 2017 καὶ ὥρα 19.00, στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναό Ἀποστόλου Παύλου Κορίνθου, θὰ τελεσθεῖ Πανηγυρικός Ἐσπερινός, στὸν ὁποῖο θὰ χοροστατήσει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, μέ τῆ συμμετοχὴ Μελῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἄλλων Μητροπολιτῶν.

β) Τὴν ἴδια ἡμέρα καὶ ὥρα, στὸν Ἱερό Ναό Ἁγίου Παύλου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ψαρῶν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, θὰ τελεσθεῖ Πανηγυρικός Ἐσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Νικολάου. Στὸν Ἐσπερινό θὰ ὁμιλήσει ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἱερώνυμος Κάργας, Β' Γραμματεὺς - Πρακτικογράφος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

γ) Τὸ πρωὶ τῆς ἐορτῆς, Πέμπτη 29 Ἰουνίου 2017, στὸν Ἱερό Ναό Ἁγίου Παύλου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ψαρῶν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, θὰ τελεσθεῖ ὁ Ὅρθρος καὶ ἡ Θεία Λειτουργία, ἱερουργουντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, μέ τὴν συμμετοχὴ Σεβασμιωτῶν Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν Θεία Λει-

τουργία θὰ ὁμιλήσει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ.

δ) Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας καὶ ὥρα 19.00, στὸν Ἱερό Βράχο τοῦ Ἀρείου Πάγου τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κηρύγματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, θὰ τελεσθεῖ Μέγας Πανηγυρικός Ἐσπερινός, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, μέ τὴν συμμετοχὴ τῶν Σεβασμιωτῶν Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐτέρων Ἱεραρχῶν καὶ λοιπῶν Κληρικῶν καὶ Μοναχῶν καὶ τοῦ πιστοῦ Λαοῦ.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐν συνεχείᾳ ἀσχολήθηκε μέ θέματα τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν: ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας, ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, ἐπὶ τοῦ Τύπου, τῶν Δημοσίων Σχέσεων καὶ τῆς Διαφωτίσεως, ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων καὶ ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποιίας.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

Ἐκ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου

Οἱ ἐργασίες τῆς ΔΙΣ τῆς 7.3.2017

Συνήλθε τὴν Τρίτη 7 Μαρτίου 2017, στὴ δεύτερη Συνεδρία Της γιὰ τὸν μῆνα Μάρτιο, ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 160ῆς Συνοδικῆς Περιόδου, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴ σημερινή Συνεδρία:

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικά τῆς προηγουμένης Συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἀσχολήθηκε μέ θέματα Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν: ἐπὶ τῆς Ἀρχιγραμματείας, ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς

Ἀγωγῆς καί τῆς Νεότητος, Γάμου, Οἰκογενείας, Προστασίας Παιδιοῦ καί Δημογραφικοῦ Προβλήματος καί Θείας καί Πολιτικῆς Οἰκονομίας καί Οἰκολογίας.

Τέλος, ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος κατήρτισε τόν Συμπληρωματικό Πίνακα ὑποψηφίων κληρικῶν πρὸς ἐγγραφήν στόν Κατάλογο τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων, ἐνέκρινε ἀποσπάσεις κληρικῶν καί ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακά ζητήματα.

Ἐκ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου

*Ἀπάντηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
στίς δηλώσεις τοῦ πρώην ὑπουργοῦ
Νίκου Φίλη (8.3.2017)*

«Μποροῦν νά ἀπαντήσουν στόν κ. Φίλη ὅσοι ἦταν παρόντες στήν συνάντηση» τόνισε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μιλώντας σέ δημοσιογράφους μέ ἀφορμή τίς δηλώσεις τοῦ πρώην ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Νίκου Φίλη, πού χαρακτήρισε τά ὅσα ἀνέφερε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος στή σημερινή ἔκτακτη σύγκληση τῆς Ἱεραρχίας «Πρακτικά δικῆς του συγγραφῆς καί ἐμπνεύσεως», τονίζοντας πὼς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος «βάζει στό στόμα τοῦ πρωθυπουργοῦ καί ἄλλων, λόγια τά ὁποῖα οὐδέποτε εἰπώθηκαν κατά τήν συνάντηση τῆς 5ης Ὀκτωβρίου 2016».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συγκεκριμένα ἐπισήμανε τά ἑξῆς: «Μὴν θεωρήσουμε ὅτι ὑπάρχει ἀντιμαχία μέ τόν κ. Φίλη γιά νά τήν ἐκμεταλλεῦνται. Ἄν ὑπάρχει ἐρώτημα ἢ ἀπορία τοῦ κ. Φίλη μποροῦν νά τήν ἀπαντήσουν ὅσοι ἦσαν παρόντες, ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὁ κ. Καμένος ἢ ἡ κ. Γεροβασιλίη ἢ ἀκόμη οἱ Ἀρχιερεῖς πού ἦταν παρόντες ἐκεῖνο τό βράδυ στή συνάντηση στό Μέγαρο Μαξίμου».

Τά πρακτικά ἄλλωστε, πού παραθέτει στήν δῆλωσή του ὁ κ. Φίλης ἀφοροῦν σέ ἀπόσπασμα ἀπό τήν ὁμιλία τοῦ πρωθυπουργοῦ στήν Βουλὴ κατά τήν πρό ἡμερησίας διατάξεως συζήτηση γιά τήν Παιδεία στίς 28 Σεπτεμβρίου 2016, δηλαδή πρὶν ἀπὸ τή συνάντηση πού πραγματοποιήθηκε στό Μέγαρο Μαξίμου τήν 5η Ὀκτωβρίου 2016.

Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητας

*Πρόσκληση συμμετοχῆς ὁμιλητῶν
στό Στ' Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο
γιά τό 1821*

Ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητας, ὑλοποιώντας τήν Ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 7ης μηνός Φεβρουαρίου 2017, συνεχίζει τήν κατ' ἔτος διοργάνωση τῶν Διεθνῶν Ἐπιστημονικῶν Συνεδρίων γιά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ἡ διεξαγωγή τοῦ ΣΤ' Διεθνοῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου θά λάβει χώρα τήν 6η καί 7η μηνός Ὀκτωβρίου 2017 στήν Αἴθουσα τῶν Ἐκδηλώσεων τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰασίου 1, Ἀθήνα.

Τό θέμα τοῦ Συνεδρίου: εἶναι «Πολεμικές συγκρούσεις καί τόποι καθαγιασμοῦ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγῶνος κατά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821».

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητας ἀπευθύνει ἀνοικτὴ πρόσκληση συμμετοχῆς (call for papers) καί παρακαλεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους νά καταθέσουν προτάσεις γιά πρωτότυπες ἐπιστημονικές εἰσηγήσεις στήν ἑλληνικὴ γλῶσσα, διάρκειας 20 λεπτῶν, ἐπὶ πτυχῶν τῆς ἀνωτέρω θεματικῆς, ὅπως:

α. Ζητήματα ἱστορικῆς γεωγραφίας στή διεξαγωγή τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα.

β. Τόποι ἱστορικῆς μνήμης καί διαχειρισί της.

γ. Ὁ ρόλος τῶν ἐκκλησιαστικῶν κέντρων, τῶν ἱερῶν μονῶν ἢ τῶν συμβόλων στήν ἐξέλιξη τῆς Ἐπανάστασεως.

Οἱ προτάσεις (ὑπὸ μορφή περιλήψεων ὄχι ἐκτενέστερων τῶν 250 λέξεων) δεόν ὅπως κατατεθοῦν στήν Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητας ἕως τήν 10ην Ἀπριλίου 2017 ταχυδρομικῶς, στή διεύθυνση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (Ἰωάννου Γενναδίου 14 καί Ἰασίου 1 Τ.Κ. 11521, Ἀθήνα) ἢ στήν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση: Politistikitautotita@yahoo.gr

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 210-7272212/3/4/5, Γραφείο της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητας, Γραμματέας Ἀρχιμανδρίτης Βαρθολομαῖος Ἀντωνίου - Τριανταφυλλίδης.

Παρουσίαση τοῦ Τόμου τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ' Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου μέ θέμα: «Ἑλληνικός καί Εὐρωπαϊκός Διαφωτισμός».

Πραγματοποιήθηκε τήν Τετάρτη 8 Μαρτίου 2017 στίς 19.00, στήν αἴθουσα Ἐκδηλώσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ παρουσίαση τοῦ Τόμου τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ' Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου μέ θέμα: «Ἑλληνικός καί Εὐρωπαϊκός Διαφωτισμός».

Παρέστησαν: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Ἡλείας κ. Γερμανός, Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καί Πλωμαρίου κ. Ἰάκωβος, Λαρίσης καί Τυρνάβου κ. Ἰγνάτιος, Δροῦνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτισης κ. Ἀνδρέας, Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, Φλωρίνης, Πρεσπῶν καί Ἑορδαίας κ. Θεόκλητος, Θηβῶν καί Λεβαδείας κ. Γεώργιος, Ἄρτης κ. Καλλίνικος, Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καί Πετροπόλεως κ. Ἀθηνάγορας, Λαγκαδᾶ, Λιπῆς καί Ρεντίνης κ. Ἰωάννης, Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καί Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος, Κεφαλληνίας κ. Δημήτριος. Οἱ Πανιερώτατοι Μητροπολίτες Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης καί Βελεστίνου κ. Δαμασκηνός καί ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μεθώνης κ. Κλήμης, Ἀρχιεργαταεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθώς καί ἀκαδημαϊκοί, κληρικοί καί λαϊκοί.

Ἐπίσης παρέστησαν: οἱ πρ. Πρόεδροι τῆς Βουλῆς κ. Ἄννα Ψαροῦδα - Μπενάκη καί κ. Δημήτριος Σιούφας, ὁ Γενικός Γραμματεὺς Ὁρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Ἐρευνας καί Ὁρησκευμάτων κ. Γεώργιος Καλατζῆς, καθώς καί οἱ Βουλευτές κ. Ἰωάννης Ἀνδριανός καί κ. Μάξιμος Χαρακόπουλος.

Τήν ἔναρξη τῆς ἐκδήλωσης κήρυξε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ἀναφέροντας μεταξύ ἄλλων

ὅτι: «...Μέ ἓνα νέο ἔργο πλουτίζεται ἡ ἐκδοτική σειρά τῶν Πρακτικῶν τῶν Ἐπιστημονικῶν Συνεδρίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση. ... Ὁ ἑλληνικός Διαφωτισμός εἶχε τή σημαντική διαφορά σέ σχέση μέ τόν εὐρωπαϊκό, ὅτι δέν ἀναπτύχθηκε σέ ἀντίθεση πρὸς τήν Ἐκκλησία καί, παρὰ τίς ἐπὶ μέρους ἀποκλίσεις, σχεδόν ὅλες οἱ πνευματικές ζυμώσεις συντελέσθηκαν μέ τήν Ἐκκλησία πρωτοστατοῦσα. Οἱ πατέρες μας διείδαν σοφά ὅτι ὁ ἀγώνας εἶχε δύο ὄψεις: τόν ἀγῶνα γιά τήν ἐλευθερία τοῦ σώματος καί τόν ἀγῶνα γιά τήν ἐλευθερία τοῦ πνεύματος. ...

Στίς μέρες μας βιώνουμε τό ἐξῆς παράδοξο: ἐνῶ ἀνθεῖ ἡ ἐκπαίδευση ἐν ἀφθονίᾳ σέ ὅλη τήν οἰκουμένη, ὑπάρχει ἀπερίγραπτη ἠθική καί πνευματική ἔνδεια, ἡ ὁποία μάλιστα ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους σέ ἐξαθλίωση, χωρίς νά ἀναπαύει τήν ψυχή τους. Συμβαίνει λοιπόν καί σήμερα, στήν τόσο προηγμένη μας ἐποχή μέ τήν ὑπερπερίσσεια γνώσεων, νά ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό τά φῶτα οὐσιαστικῆς παιδείας καί τῆ σοφία φωτισμένων διδασκάλων...».

Τήν ἐκδήλωση συντόνισε ὁ Γραμματεὺς τῆς ΕἰΔ.Σ.Ε. Πολιτιστικῆς Ταυτότητας Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Ἀντωνίου - Τριανταφυλλίδης καί εἰσηγήσεις πραγματοποίησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμος, Μέλος τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου, καί ὁ Ἑλλογιμώτατος κ. Λίνος Γ. Μπενάκης, Ἐπιστημονικός Συνεργάτης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καί τ. Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου Ἐρεῦνης Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας.

Στή συνέχεια ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, Πρόεδρος τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Επιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητας, κλείνοντας τήν ἐκδήλωση τῆς παρουσίας τοῦ Δ' Τόμου τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ' Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου, ἐξέφρασε τίς βαθύτατες εὐχαριστίες του πρὸς τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο καί πρὸς τά Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι ἐμπνέουν καί εὐλογοῦν τίς ἐνέργειες τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Επιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητας.

Ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρθηκε σέ ὅσους συμβάλουν καθοριστικά στήν διοργάνωση αὐτῶν τῶν συνεδρίων, καθώς καί στίς Ἐκδόσεις «Ἀρχοντα-

ρίκι», οί όποιες έπιχορηγοϋν τίς έκδόσεις τών τόμων τών Συνεδρίων. Τέλος δέ, άνακοίνωσε ότι τό ΣΤ΄ Διεθνές Έπιστημονικό Συνέδριο θά πραγματοποιηθεΐ στίς 6 καί 7 Ήκτωβρίου 2017 μέ θέμα: «Πολεμικές συγκρούσεις καί τόποι καθαγιασμοϋ τοϋ Ήπελευθερωτικοϋ Ήγώνος κατά τήν Ήπανάσταση τοϋ 1821».

Χαιρετισμός

*τοϋ Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Ήθηνών
καί πάσης Έλλάδος κ. Ήερωνόμου
στήν επίσημη παρουσίαση τοϋ Τόμου
των Πρακτικων τοϋ Δ΄ Διεθνoϋς
Έπιστημονικοϋ Συνεδριoϋ
της σειρας «1821-2021:
10 Έπιστημονικα Συνέδρια για τά 200 χρόνια
της Έλληνικης Ήπαναστάσεως»,
μέ θέμα: «Έλληνικός καί Έυρωπαϊκός
Διαφωτισμός»
(Αΐθουσα Έκδηλώσεων τοϋ Συνοδικoϋ
Μεγάρου, 8 Μαρτίου 2017)*

Μέ ένα νέο έργο πλουτίζεται ή έκδοτική σειρά των Πρακτικων των Έπιστημονικων Συνεδριων της Ήερας Συνόδου για τήν Έλληνική Ήπανάσταση. Ή νέος Τόμος μās μεταφέρει στην περίοδο τοϋ Διαφωτισμοϋ. Λόγιοι κληρικοί είχαν, όπως γνωρίζουμε, καίρια καί πρωταγωνιστική συμβολή σε αυτή τήν αναγέννηση των Γραμμάτων καί των Ήπιστημων. Ή ελληνικός Διαφωτισμός είχε τή σημαντική διαφορά σε σχέση μέ τόν ευρωπαϊκό ότι δέν αναπτύχθηκε σε αντίθεση προς τήν Έκκλησία καί, παρά τίς επί μέρους αποκλίσεις, σχε-

δόν όλες οί πνευματικές ζυμώσεις συντελέσθηκαν μέ τήν Έκκλησία πρωτοστατοϋσα.

Οί πατέρες μας διεΐδαν σοφά ότι ό άγώνας είχε δύο όψεις: τόν άγώνα για τήν έλευθερία τοϋ σώματος καί τόν άγώνα για τήν έλευθερία τοϋ πνεύματος. Ήμοίως, ή σοφία ένέχει τήν πλευρά της επιστήμης, των έγγραμμάτων, αλλά καί τήν πτυχή της σοφίας των ανθρώπων τοϋ Θεοϋ, πού μās ύπενθυμίζει ότι τά φώτα καί τά άγαθά της γνώσεως άπό μόνα τους δέν άρκοϋν, δίχως αυτό τό τόσο οϋσιωδες νοπτόν άλλας.

Στίς μέρες μας βιώνουμε τό έξής παράδοξο: ένω άνθρ ή εκπαίδευση έν άφθονία σε όλη τήν οικουμένη, ύπάρχει άπερίγραπτη ήθική καί πνευματική ένδεια, ή όποία μάλιστα όδηγεΐ τους άνθρώπους σε έξαθλίωση, χωρίς να αναπαύει τήν ψυχή τους. Συμβαίνει λοιπόν καί σήμερα, στην τόσο προηγμένη μας έποχή μέ τήν ύπερπερίσσεια γνώσεων, να έχουμε άνάγκη άπό τά φώτα μιας οϋσιαστικης παιδείας καί τή σοφία φωτισμένων διδασκάλων.

Ήφείλουμε έν πρώτοις τό συγκεκριμένο έργο, αυτή τή συλλογή σπουδαίων μελετων, στους ιστορικούς. Θα ήθελα να ευχαριστήσω καί να συχαρω όσους συνετέλεσαν μετά συνέσεως καί επιστήμης στην πραγματοποίηση αυτής της έκδόσεως: τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δημητριάδος καί Άλμυροϋ κ. Ήγνάτιο, τά άγαππητά μέλη της Ήπιτροπης Πολιτιστικης Ταυτότητας, τους έκλεκτους εκπροσώπους της ακαδημαϊκης κοινότητας. Έλπίζουμε ό Τόμος αυτός να γίνει πολύτιμο βοήθημα για τήν ιστορική έρευνα, για όποιον επιθυμεί να γνωρίσει καλύτερα καί βαθύτερα τήν ιστορία μας.

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ

Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον

*Θά τελεῖται Θεία Λειτουργία
καί στήν ᾿Αγκυρα*

Ἀπό τῆς 11ης Μαρτίου 2017, τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ἐν τῇ ποιμαντικῇ αὐτοῦ εὐαισθησίᾳ καί εὐθύνη, ἀλλά καί εἰς ἀνταπόκρισιν πρός σχετικά αἰτήματα, καθιέρωσε τήν τέλεσιν, ἅπαξ τοῦ μηνός πρός τό παρόν, τῆς θείας λειτουργίας διά τούς ἐν ᾿Αγκυρᾷ κατοικοῦντας Ὁρθοδόξους διαφόρων ἐθνικοτήτων, μέλη τῶν Πρεσβειῶν Ὁρθοδόξων χωρῶν, Καθηγητάς Πανεπιστημίων, ὡς καί ἄλλους ἐργαζομένους ἐν τῇ περιοχῇ.

Αἱ λειτουργίαι αὗται καί ἄλλαι ἱεραῖ ἀκολουθίαι θά τελῶνται ὑπό τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Βησσαρίωνος, κατόχου καί τῆς ρωσικῆς γλώσσης, ἐπί τούτῳ μεταβαίνοντος εἰς τήν πρωτεύουσαν.

Αἱ ἱεραῖ ἀκολουθίαι θά τελῶνται ἐν τῷ ἐκεῖσε Ρωμαιοκαθολικῷ Ναῶ, προφρόνως τιθεμένῳ εἰς τήν διάθεσιν καί ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς καί ἄλλων Χριστιανικῶν Κοινοτήτων τῆς Χώρας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 11η Μαρτίου 2017

Ἐκ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων

*Ἡ Ἀναστήλωση
τοῦ Παναγίου Τάφου*

Ὁ Πανάγιος Τάφος, σύμβολο τῆς χριστιανικῆς πίστεως, κέντρο οἰκουμενικοῦ, θρησκευτικοῦ καί πολιτιστικοῦ ἐνδιαφέροντος, παραδόθηκε πάλι στή λατρεία τῶν πιστῶν, μετά τή ριζική ἀνακαίνισιν ἀπό ἑλληνικά χέρια. Τό Ἱερό Κουβούκλιο ἀποδόθηκε πάλι στό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων, πού ἔχει πλήρη δικαιώματα κατοχῆς του, ἀλλά καί στίς ἄλλες χριστιανικές κοινότητες τῶν Ἁγίων Τόπων πού ἔχουν δικαίωμα χρήσης του.

Ἡ τελετή πραγματοποιήθηκε στίς 22.3.2017 μπροστά στήν εἴσοδο τοῦ Κουβουκλίου, παρουσία τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

Βαρθολομαίου καί ἐκπροσώπου τοῦ Πάπα Φραγκίσκου, οἱ ὁποῖοι προσκλήθηκαν ἀπό τόν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων Θεόφιλο γιά νά καταδειχθεῖ ἡ ἐνότητα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου.

Ταυτόχρονα καί ἡ Ἑλλάδα εἶχε πολυπρόσωπη ἐκπροσώπηση. Ἡ ἀντιπροσωπία εἶχε ἐπικεφαλῆς τόν πρωθυπουργό Ἀλέξη Τσίπρα, ὁ ὁποῖος συνοδεύταν ἀπό τήν ὑπ. Πολιτισμοῦ Λυδία Κονιόρδου, τόν ὑφυπ. Ἐξωτερικῶν Γιάννη Ἀμανατίδη, τόν γ.γ. τοῦ ὑπ. Παιδείας Γιάννη Παντῆ, τόν γραμματέα τῆς Κ.Ο. τῆς Ν.Δ. Κώστα Τσιόρα, τήν πρόεδρο τῆς Δημοκρατικῆς Συμπαράταξης Φώφη Γεννηματᾶ καί τόν πρῦταν τοῦ ΕΜΠ Ἰωάννη Γκόλια.

Ἐμφανῶς συγκινημένος καί δικαιωμένος γιά τό σπουδαῖο ἔργο τῆς ἀποκατάστασης τοῦ Κουβουκλίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἦταν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Θεόφιλος στήν τελετή παράδοσης τοῦ ἔργου.

Ὁ προκαθήμενος τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, ἀπευθυνόμενος στούς ὑψηλοῦς προσκεκλημένους, τόνισε μεταξύ ἄλλων ὅτι ἡ Ἁγία Γῆ συσπειρώνει τούς λαούς καί ὅλες τίς ἐθνότητες καί τούς πολιτισμούς, δίδοντας εὐγλωττη μαρτυρία γιά τό κοινό μας πεπρωμένο. Ὁ κ. Θεόφιλος ὑπογράμμισε ὅτι ἡ ἀναστήλωση τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου δέν εἶναι δῶρο στήν Ἁγία Γῆ, ἀλλά σέ ὅλο τόν κόσμο, καθὼς ἡ ἐνότητα πού καταδείχθηκε ἀπό τήν ἀναστήλωση θά ἀποτελέσει πηγή ἐμπνευσης γιά τούς λαούς τῆς περιοχῆς μας, εἰδικά σέ μία περίοδο πού ὁ κόσμος μας ἀντιμετωπίζει πολύ σοβαρά προβλήματα. Αὐτή ἡ ἀναστήλωση θά ἀποτελέσει παρακαταθήκη γιά τίς ἐπόμενες γενιές.

Στήν τελετή μίλησε καί ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ἀναφέροντας μεταξύ ἄλλων ὅτι ὁ ὀρθόδοξος ἑλληνικός λαός συμμετέχει στήν παράδοση τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου μέσῳ τῆς παρουσίας τοῦ πρωθυπουργοῦ. «Τό ἡμέτερο ὀρθόδοξο ἑλληνικό γένος καί οἱ ἐκάστοτε ἄγρουνοι φύλακες τῶν Παναγίων προσκονημάτων διεφύλαξαν αὐτά τά προσκονήματα καί μᾶς τά παραδίδουν ἀποπνέοντας ζωή» εἶπε χαρακτηριστικά ὁ Πατριάρχης.